LJUBLJANA,
PETEK, 10. NOVEMBRA 1989

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LETO XXXI • ŠT. 261 • CENA 20.000 DINARJEV

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK BOŽO KOVAČ
ODGOVORNI UREDNIK TIT DOBERŠEK

Danes Petkov teden Dela: Redni tedenski rtv spored, kulturni koledar, športne prireditve, dežurstva in vremenski komentar

Konferenca ZK Kosova: Do končnega obračuna

V Prištini se je začela 15. konferenca pokrajinske organizacije ZK – V ozračju zaostrenih varnostnih ukrepov – Rahman Morina o razmerah v pokrajini

OD NAŠEGA DOPISNIKA

PRIŠTINA, 9. novembra – Temeljne usmeritve, s katerimi danes ZK Kosova začenja svojo konferenco, so jasne. Vztrajali bomo v boju proti kontrarevolucionarnemu delovanju albanskih nacionalistov in separatistov, ustavljanju izseljevanja Srbov in Črnogorcev ter pri ustvarjanju možnosti za njihovo vrnitev na Kosovo. To je eden od bistvenih poudarkov iz govora predsednika pokrajinskega komiteja ZK Kosova Rahmana Morine na 15. konferenci ZK Kosova, ki je ob poostrenih varnostnih ukrepih v vsej pokrajini danes začela tridnevno zasedanje.

Konferenca kosovskih komunistov je prva v seriji konferenc oziroma kongresov pred januarskim 14. kongresom ZKJ. Pred konferenco je pokrajino pretresal val demonstracij, katerih povod je bilo sojenje Azemu Vllasiju, vendar so se razmere po odločnem posredovanju varnostnih organov v glavnem umirile. Neuradno je še vedno mogoče slišati, da so v več mestih poskusili demonstrirati. Uradnih informacij o tem ni. V Prištini je veliko milice, tudi pred stavbo pokrajinske skupščine, kjer poteka zasedanje konference. Na vhodu v skupščino so novinarje temeljito preiskali.

● Zaostrene razmere v pokrajini je potrdil v uvodni besedi tudi predsednik Rahman Morina, ki je znova zatrdil, da se na Kosovu bije bitka za Jugoslavijo, kot glavni vzrok za nenehno slabšanje razmer pa je navedel premalo odločno idejnopolitično akcijo ZK pri mobiliziranju množic v boju proti separatizmu.

Rahman Morina je svoj referat razdelil v dva dela. V prvem je obračunal z nekdanjim političnim vodstvom pokrajine, rekoč, da se je oddaljilo od ljudstva tako da nanj ni imelo več vpliva niti ni moglo z njim vzpostaviti stika. Dejal je, da je to vodstvo nasprotovalo kadrovskim spremembam, kar naj bi bil tudi povod za novembrske oziroma poznejše dogodke v pokrajini. V resnici pa so vzroki teh dogodkov, kot je dejal, v poskusih, da bi preprečili uresničevanje nalog 17. seje CK ZKJ in nasploh politike ZK glede stabiliziranja razmer v pokrajini. Dejal je tudi, da je nasprotovanje vodstva tej politiki objektivno pomenilo nadaljnji pritisk na izseljevanje Srbov in Črnogorcev, povzročilo politično manipuliranje z rudarji v Starem trgu in navsezadnje pripeljalo do sovražnih demonstracij in oboroženega upora, ki je zahteval 22 življenj.

Do zasuka naj bi po besedah Rahmana Morine prišlo po 21. seji PK ZK Kosova. Pri tem je poudaril pozitivne politične spremembe, posebej ko naj bi šlo za kadrovsko obnovo in diferenciacijo. To dvoje naj bi ugodno vplivalo, kot je dejal, na odpravljanje vzrokov in posledic delovanja albanskih nacionalistov in separatistov. Takoj zatem pa je poudaril, da je »naša najvažnejša naloga, da vse sile usmerimo v dokončni obračun s protirevolucionarnim delovanjem albanskega nacionalizma in separatizma kot tudi z vsakim drugim nacionalizmom«. (Več na 2. strani.)

BRANIMIR NEŠOVIĆ

TEMA DNEVA

Na Kosovu po starem

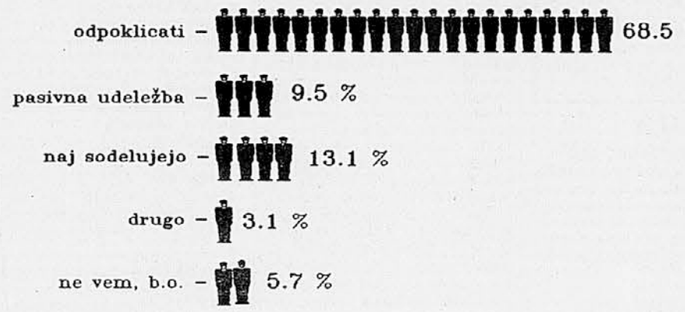
Začetek 15. konference ZK Kosova ne obeta nobenih presenečenj. Z drugimi besedami, sedanje vodstvo pokrajine nadaljuje zastavljeno politiko lomljenja tako imenovane kontrarevolucije albanskih separatistov in nacionalistov, in to, kot kaže, po znanem modelu idejno-politične in delovne diferenciacije. Trdijo, da imajo za sabo večino prebivalstva, legitimnost te politike pa so poiskali tudi v nedavnem obisku zveznih funkcionarjev, ki naj bi, kot tukaj pravijo, enotno podprli ohranitev zdajšnjih (omiljenih) izrednih razmer.

Tak pristop k reševanju zelo hudih nacionalnih in socialnih problemov v pokrajini napoveduje novo zaostrovanje razmer, saj vse skupaj temelji na varljivem prepričanju, da za kontrarevolucionarnim delovanjem, kot pravijo, stoji manjšina, ki uspeva predvsem zaradi neenotnosti v ZKJ in odkrite podpore na severozahodu Jugoslavije. Na to se je, grobo rečeno, osredotočil prvi dan konference, kar še zdaleč ne more biti ključno torišče reševanja bistvenih težav. Le načelno in posplošeno so dregnili v ekonomski položaj pokrajine, ki del prebivalstva že peha v lakoto. Kot da bi se vse dalo urediti z diferenciacijo in enotnostjo, kot da bo to zagotovilo kruh in perspektivo za tisoče, ne glede na nacionalno pripadnost. Mnogi na Kosovu, tako Albanci kot Srbi in Črnogorci, ne vidijo nobene perspektive, ne samo zase, temveč tudi za svoje otroke, pa to nima nič opraviti z diferenciacijo. In tu je problem.

BRANIMIR NEŠOVIĆ

Slovenci o razmerah na Kosovu

KAJ MENITE O UDELEŽBI SLOVENSKIH VOJAKOV IN MILIČNIKOV NA KOSOVU ?

LJUBLJANA, 9. novembra – Slovenski miličniki in vojaki ne bi bili smeli iti na Kosovo, zato bi jih morali takoj odpoklicati. Tako je na vprašanje, kaj menite o udeležbi slovenskih miličnikov in vojakov na Kosovu, odgovorilo 68,5 odstotka vprašanih od skupno 419 anketirancev v telefonski raziskavi, ki jo je opravil Delov Stik o aktualnih političnih temah. Več kot 9 odstotkov vprašanih (9,5 odstotka) je odgovorilo, da so lahko slovenski miličniki v pokrajini, vendar ne bi smeli sodelovati v spopadih z albanskimi demonstranti. Pri ohranjanju miru na Kosovu morajo sodelovati tudi slovenski miličniki in vojaki, ker je Kosovo skupen jugoslovanski problem, je pritrdilno odgovorilo 13,1 odstotka anketirancev. Blizu šest odstotkov (5,7) vprašanih pa je odgovorilo z ne vem, me ne zanima, o tem ne želim govoriti. Nekaj anketirancev (3,1 odstotka) pa je navedlo drugačne odgovore. Tako so, denimo trije dejali, naj bi na Kosovu sodelovali le vojaki, ne pa tudi miličniki. Eden je menil, da bi se morali slovenski vojaki in miličniki absolutno podrediti politiki Slovenije, eden pa je proti temu, da bi bili na Kosovu katerikoli vojaki in miličniki; prav tako pa je eden od vprašanih rekel, da bi morali slovenski vojaki in miličniki vplivati na obe strani – na srbsko in albansko. (Več na 3. strani)

M. V.

DANES V DELU

- **Ni resnice v govoricah o odlagališču RAO v BiH**
  V Kamenici so odlagali elektrofiltrski pepel iz Titovega Drvarja
- **Z jesenjo je tečaj zaspal**
  Ni vzrokov za odlašanje s stabilizacijo **stran 3**
- **Jugoslovanski dolgovi so cenejši**
  Za sto dolarjev je treba dati okoli 55 dolarjev **stran 4**
- **Omogočeno skupno reševanje problemov**
  Slovenija in skupnost Alpe–Jadran
- **Poraz velikega mojstra**
  Razmere na Kitajskem po Dengovem odstopu **stran 6**
- **Darko Škoda spet v KPD Dob**
  Poštnega roparja so avstrijski kriminalisti izročili našim **stran 9**
- **Zverina Spi Med Smrečjem**
  Kaj se po novem skriva za imenom ZSMS? **stran 10**

Janez Drnovšek z vodstvom SR Srbije

BEOGRAD, 9. novembra (Tanjug) – Slobodan Milošević in najvišji voditelji SR Srbije so predsednika SFRJ Janeza Drnovška med njegovim rednim obiskom v tej republiki danes seznanili s svojimi pogledi na gospodarske in politične razmere. Opozorili so, da so nekateri ukrepi gospodarske politike prizadeli zlasti tiste dele države, kjer proizvajajo energijo in surovine. Rekli so tudi, da nekatere politične sile v Sloveniji in Hrvaški spodbujajo sile albanskega nacionalizma in separatizma.

Drnovškov pogovor z vodstvom Srbije se je končal s skupno ugotovitvijo, da so razlike v pogledih na najpomembnejša vprašanja v državi v resnici manjše, kot so videti, in da jih je z razumnim in načelnim pristopom možno premostiti.

Več na 2. strani.

Delegacija skupščine SRBiH v Sloveniji

LJUBLJANA, 9. novembra – Danes je na dvodnevni obisk v Slovenijo prispela delegacija bosansko-hercegovske skupščine, v kateri so Zlatan Karavdić, predsednik skupščine BiH, Radoslav Savić, predsednik družbenopolitičnega zbora skupščine, Nikola Šelak, predsednik zbora občin in kluba delegatov, Nada Mladina, delegatka zbora združenega dela skupščine in članica CK ZKBiH ter Vedran Hadžović, šef kabineta predsednika skupščine BiH. Popoldne jih je s sodelavci sprejel predsednik slovenske skupščine Miran Potrč, ki je v pozdravnem nagovoru poudaril, da je v zadnjem času vse manj izmenjav mnenj med predstavniki posameznih republik in pokrajin, kar pa ne velja za stike med Slovenijo ter Bosno in Hercegovino. (Več na 2. strani). (M. V. Foto: Janez Zrnec)

Odstopil veliki Deng

Ugledni kitajski voditelj se je odrekel vsem funkcijam in ostal le še upokojeni član partije – Novi vrhovni poveljnik vojske je Jiang Zemin

OD NAŠE DOPISNICE

PEKING, 9. novembra – Kitajski voditelj Deng Xiaoping je odstopil s položaja predsednika centralne vojaške komisije. Njegov odstop so sprejeli na petem plenumu 13. sklica centralnega komiteja kitajske KP, ki se je začel v ponedeljek, končal pa danes, je sporočila kitajska tiskovna agencija Xinhua. Novi vrhovni poveljnik kitajske vojske je Jiang Zemin, ki je julija zamenjal Zhao Ziyanga na položaju generalnega sekretarja CK kitajske KP.

Deng je vložil prošnjo tudi za umik s položaja predsednika državne vojaške komisije, o tem pa bo dokončno sklepal vsekitajski kongres ljudskih predstavnikov. Tako je doslej najuglednejši kitajski voditelj Deng Xiaoping

DENG XIAOPING: »Odhajam, ker nisem več sposoben poveljevati«

zdaj brez sleherne funkcije in je le še upokojeni član partije. Iz centralnega komiteja se je umaknil na zadnjem partijskem kongresu leta 1987. Opazovalci pa menijo, da to ni ravno najbolje za kitajske reforme, saj njegov odstop tokrat ni strateško-politična poteza, ki bi tako kot številni drugi koraki 85-letnega Denga peljala v še korenitejše preobrazbe sistema njegove države. Kot pravijo, je Deng, ko je izročal prošnjo za odstop, v ponedeljek izjavil: »Odhajam, ker nisem več sposoben poveljevati.«

Z imenovanjem Jiang Zemina za voditelja centralne vojaške komisije je na Kitajskem spet prevladala tradicija iz Mao Zedongovih časov, ko je bil partijski voditelj hkrati tudi vrhovni poveljnik oboroženih sil. A Jiangovo imenovanje je pravzaprav edino, kar je še ostalo od Dengovega političnega testamenta.

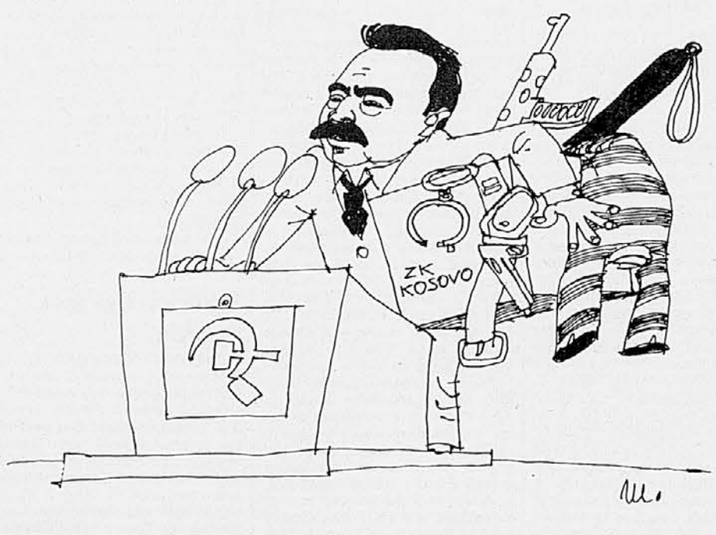
Čeprav je bilo pričakovati, da bo »patriarh« potegnil za seboj v pokoj tudi Yang Shangkuna, ki je junija izdal ukaz, naj vojska napade goloroke študente in druge demonstrante, pa se je Yang povzpel za stopničko višje na hierarhični lestvici, saj je bil izvoljen za prvega podpredsednika komisije, na položaj, ki ga je do junija imel Zhao Ziyang. Za stalnega podpredsednika najvišjega vojaškega telesa (to funkcijo je imel doslej Yang Shangkun) pa je bil izvoljen Liu Huaqing, nekdanji namestnik poveljnika generalnega štaba in poveljnik mornarice.

● V pismeni obrazložitvi Dengove prošnje za odstop je med drugim zapisano: »Na četrtem plenumu 13. sklica CK kitajske KP je bilo izvoljeno vodilno jedro z Jiang Zeminom na čelu. Minuli meseci so pokazali, da to vodstvo uspešno deluje. Želel bi se umakniti, dokler sem še zdrav.« V resoluciji, s katero so sprejeli Dengov odstop, so poudarili, da je Deng Xiaoping »glavni arhitekt« vseh kitajskih strateških politik, gospodarske gradnje in reform oziroma »velik marksist«. Njegov odstop pa je »izjemnega pomena za partijo in državo« in hkrati »uresničitev njegove davne želje«.

Na petem plenumu trinajstega sklica CK KPK so sprejeli tudi resolucijo o nadaljnjem urejanju gospodarskega položaja v državi in o »poglabljanju reform«. V uradnem sporočilu pa niso navedli, ali je centralni komite morebiti razpravljal, kaj se bo zgodilo z Zhao Ziyangom. V dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da se mu s spremembami v partijskem vrhu ne obeta nič dobrega in da utegnejo ravnati z njim ostreje, kot je nemara nameraval Deng Xiaoping. (Več na 5. in 6. strani)

ZORANA BAKOVIĆ

POSODABLJANJE SIMBOLOV

– Imam nekaj prav aktualnih idej za ponazoritev naše stvarnosti

Karikatura: Milan Maver

Zvezna blagajna še vedno kamen spotike

O rebalansu proračuna federacije še ni soglasja – Zbor republik in pokrajin sprejel carinski zakon

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 9. novembra – Na današnji seji zbora republik in pokrajin so sprejeli tiste zakone in sklepe, o katerih je bilo do tistega trenutka doseženo soglasje, medtem ko so dali za žgočo temo, namreč za rebalans zveznega proračuna, matičnemu odboru za finance še eno priložnost, da se zedini o spornih vprašanjih. Na popoldanski seji tega odbora so sklenili obvestiti predsednika zbora republik in pokrajin, da soglasja niso dosegli, da pa bo odbor vseeno nadaljeval delo.

Sprejetje sprememb carinskega zakona (danes jih je sprejel zbor republik in pokrajin) bo ugodno vplivalo na polnjenje proračunske blagajne in ZIS pričakuje, da se bo vanjo s carinami in uvoznimi dajatvami nateklo približno za 3000 milijard dinarjev več prihodka. Natanko za toliko naj bi se zmanjšali prispevki republik in pokrajin v zvezno blagajno. Poleg tega je bilo predlagano, da bi se za tisoč milijard dinarjev povečal obseg izdanih obveznic, ki bi bile namenjene pokrivanju obveznosti federacije na podlagi obresti na devizne hranilne vloge občanov.

Vlada je izračunala, da so se osnovni prihodki proračuna na ta način povečali za 4000 milijard dinarjev, za kolikor so se hkrati zmanjšali prispevki republik in pokrajin. Te naj bi po omenjenem predlogu prispevale leta 1989 v proračunsko blagajno več kot 15.600 milijard dinarjev. Sicer pa ZIS predlaga, naj federacija za pokritje svojih obveznosti izroči bankam za 11.000 milijard dinarjev obveznic, za 2500 milijard dinarjev obveznic pa bo pro-

nil, pride v proračunu na te prispevke republik in pokrajin 12,7 odstotka, to pa je zdaj za 3,3 odstotka manj od deleža zveznih enot v juliju, ko je bil zvezni proračun rebalansiran. Poleg tega ZIS meni, da bodo republike in pokrajini ustvarile večji prihodek na podlagi prometnega davka kot pa z obveznim nakazovanjem prispevkov v proračun. Odgovora na vprašanje, kako se bo to konkretno pokazalo v republikah in pokrajinah, slovenski delegat Jernej Jan ni dobil. Pridržki (v glavnem nerazvitih zaradi zmanjšanega obsega sredstev) so bili izraženi tudi glede samega obsega proračuna. Drugače pa naj bi se zvezni proračun s tem rebalansom povečal za 112.800 milijard dinarjev, torej skoraj za dvakrat. (Več na 2. strani.)

BOJANA JAGER

ZADNJA VEST

● BEOGRAD, 9. novembra (Tanjug) – Slovenska skupščina ne soglaša s predlaganim rebalansom zveznega proračuna. Takšno je njeno končno stališče, sporočili pa so ga nocoj na seji predsednika zbora republik in pokrajin skupščine SFRJ s predsedniki delovnih teles in predsedujočimi delegacij. Po takem izidu dolgotrajnega in napornega dogovarjanja o drugem letošnjem rebalansu zvezne blagajne ne preostane nič drugega kot sprejetje začasnih ukrepov za financiranje federacije. Na pobudo zveznega izvršnega sveta bo predsedstvo SFRJ delegatom zbora republik in pokrajin predlagalo začasne ukrepe, ki naj bi jih sprejeli na jutrišnji seji zbora.

dala na trgu denarja in vrednostnih papirjev. Prav o tem pa se mnenja delegacij tudi najbolj razhajajo. Slovenska delegacija na primer meni, da je treba močno povečati znesek obveznic, ki bi jih izdala federacija, ter s tem razbremeniti republike. Tako bi se izognili inflacijskemu udarcu, ki nas bo drugače doletel v začetku leta, ker bi morale republike povečati prometne davke – v Sloveniji po vsej verjetnosti za osem odstotkov.

Ne prvega ne drugega predlagatelj danes ni sprejel. Kot je pojas-

Slovenski novinarji na Gorjupovih dnevih

V Žalcu so se začeli tradicionalni študijski dnevi – Glavna tema: novinarstvo in pluralizem

ŽALEC, 9. novembra – Slovenski novinarji in njihovi gostje, novinarji iz drugih jugoslovanskih republik in Italije, Madžarske ter Avstrije so se danes zbrali na tradicionalnem delovnem srečanju, 12. študijskih dnevih Mitje Gorjupa. Glavna tema prvega dne je bila novinarstvo in pluralizem. Že dopoldne pa so bili novinarji gostje delovnih kolektivov v žalski občini, kjer so jim predstavili gospodarske rezultate in razvojne načrte.

V popoldanskem delu so po slavnostni otvoritvi Gorjupovih dnevov novinarji in predstavniki so našli argumente proti temu.

Prvi študijski dan prireditve se je končal s tradicionalnim spre-

tako imenovane uradne slovenske politike in alternativnih zvez in gibanj razpravljali o mestu, vlogi in vedenju novinarstva v političnem pluralizmu, seveda s poudarkom na tako imenovanih osrednjih oziroma nacionalnih sredstvih javnega obveščanja. Nekaj odgovorov o tem, kakšno naj bi bilo novinarstvo v nastajajočem in nato oblikovnem političnem pluralizmu, je očitno že znanih. Še več pa je,

● Kako ceneje do mleka je bila tema odprte seje konference sveta potrošnikov in sveta za kmetijstvo, ki so jo v okviru študijskih dnevov Mitje Gorjupa pripravili Žalčani. Z vseh plati vnovič osvetljena problematika prireje, predelave in prodaje mleka pri nas pa je ob tarnanju vseh prizadetih navsezadnje izzvenela v ugotovitev, da mleko pravzaprav ne more biti cenejše (ob vsesplošni draginji, davkih, ki so tako visoki, kot v razvitih državah ipd.), narobe je le, da so naše plače od sedemkrat do desetkrat nižje kot v državah, kjer je hrana približno tako draga kot pri nas. (M. Š.)

kot se je pokazalo v razpravi, nerazčiščenih vprašanj in dilem.

Novinarstvo mora biti avtonomno, svobodno, ob tem pa ustvarjalno, profesionalno, odgovorno, je menila vrsta razpravljalcev. Drugi so poudarjali, da je pomembna predvsem objektivnost nepristranskost, poštenost.

V pogovoru so seveda opozorili tudi na vprašanje ustanoviteljstva glasil v pluralističnem prostoru. To ne more biti več SZDL, če se bo oblikovala kot stranka. Nekateri so menili, da bi bil lahko parlament, drugi pa jemom, ki sta ga pripravila predsednik RK SZDL Jože Smole in predsednik sozda Hmezad, ki je tokratni pokrovitelj Gorjupovih dnevov, Vlado Gorišek.

SLAVICA CRNICA

Krenz: Naša pot je bila polna zmot in napak

Na plenumu vzhodnonemške partije je izjavil, da je preobrat še daleč – Nerealna presoja položaja

BERLIN, 9. novembra (Tanjug) – Ustvariti moramo možnosti za takšno obnovo socializma, da se stari časi ne bodo več nikoli vrnili, je izjavil državni in partijski voditelj Egon Krenz na plenumu CK ESPN, na katerem je govoril o akcijskem programu, ki naj bi pripeljal do temeljitih družbenih reform.

V govoru, ki je trajal več ur, se je kritično dotaknil prehojene poti in dejal, da ta pot ni bila posuta s cvetjem, kot so še do nedavnega mislili, temveč polna zmot in napak. V zvezi s tem je omenil donedavnega partijskega in državnega vodjo Ericha Honeckerja.

Krenz je izjavil, da je preobrat, ki ga želi doseči, še daleč in da je treba na tej poti »računati z opozicijo«. Toda treba bo vzpostaviti možnosti in ustvariti takšno strukturo, »da se kriza ne bo več mogla ponoviti in da bo postala kakovost socializma v Nemški demokratični republiki drugačna«.

Zbiranje ljudi na ulicah je po Krenzovih besedah »množično gibanje«, ki je »pospešilo proces sprememb« in vzpostavitev takšnega socializma, v katerem lahko vsakdo živi svoje življenje.

Novi partijski vodja je prevzel odgovornost partije za slabe razmere v državi in dejal, da je bil odnos do 11. kongresa ESPN leta 1986 zasnovan na »nerealni presoji položaja«. »Samokritično moramo oceniti prehojeno pot in biti pripravljeni tako na odkrite spopade kot na nova vprašanja, ki se porajajo v družbi,« je dejal Krenz.

Vzhodna Nemčija odpira svoje meje

BERLIN, 9. novembra (ADN) – Nemška demokratična republika je danes odprla svoje meje z Zahodno Nemčijo in dovolila svojim državljanom, da brez omejitev potujejo iz države. To je objavljeno nocoj, sklep vzhodnonemške vlade pa je začel veljati takoj.

Premiera filma Veter v mreži

Novo slovensko filmsko delo je po motivih literarnih del režiral Filip Robar Dorin

NOVO MESTO, 9. novembra – V petek, 10. novembra, bo v novomeškem Domu kulture slovesna premiera novega slovenskega filma Veter v mreži, ki je nastal po motivih literarnih del Novo mesto Mirana Jarca in Novomeška pomlad Marijana Mušiča.

Po projekciji se bodo predstavili tudi ustvarjalci filma – režiser Filip Robar Dorin, scenograf Janez Kovič, kostumografinja Zvonka Makuc, kreatorka maske Gabrijela Fleschman, direktor fotografije Jure Pervanje, tonski mojster Jože Trtnik, skladatelj Slavko Avsenik mlajši in več mladih igralcev, od Milana Štefeta, Reneja Medveška, Polone Hartman, Roberta Prebila, Ludvika Bagarija do domačih ljubiteljskih igralcev, ki so uspešno prestali filmski krst.

Film je nastal v proizvodnji Vibe filma in Filmskih alternativ iz Novega mesta.

L. R.

Slikarstvo Ferda Vesela v Narodni galeriji

LJUBLJANA, 9. novembra – Narodna galerija je svojemu pregledu slovenskih realistov nocoj dodala retrospektivno razstavo Ferda Vesela (1861 – 1946), ki s 123 deli razkriva novosti v slikarjevem ustvarjalnem delovanju. Množici otvoritvenih gostov, med katerimi je bil tudi predsednik SAZU akademik dr. Janez Milčinski, je o Veselovem življenju in delu govorila ravnateljica Narodne galerije dr. Anica Cevc, ki se je ob tem zahvalila številnim lastnikom slik, predvsem pa slikarjevemu sinu prof. ing. Savu Veselu in hčerki Nadi Gačnik. Razstavo, ki jo je skupaj s katalogom pripravila Polonca Vrhunc, je odprl Borut Šuklje, član izvršnega odbora predsedstva RK SZDL. Kratko je orisal naše mesto v evropski kulturni zavesti in na koncu poudaril, da je prostorska razširitev Narodne galerije naš skupni korak in skupni dolg. (B. S., foto: Janez Zrnec)

Jutri v prilogi

Vasja Venturini
Ponovno osvajanje Mar in Bora
Franci Pivec, mariborski »prenovitelj«

★

Drago Buvač
Recepti za boj s hiperinflacijo
Jeffrey Sachs, uničevalec bolivijske inflacije

★

Branko Cvetkovič
Kadar bik izbira kravo . . .
Južni trg – bolšji sejem ljubljanske mestne uprave

★

Danko Plevnik
Zgodovinska koalicija na meji
Slovensko-srbsko-hrvaško »slogaštvo« v Žumberku in Beli krajini

★

Ciril Zlobec
Slobodanu Miloševiću – strogo zaupno

S TELEPRINTERJA

Dokument o preobrazbi ZK

BEOGRAD, 9. novembra (Tanjug) – Člani delovne skupine odbora za pripravo 14. kongresa ZKJ so po večdnevnem zasedanju izoblikovali različico dokumenta o preobrazbi zveze komunistov. O njej se bo kmalu izrekel odbor za pripravo 14. izrednega kongresa ZKJ, pa tudi predsedstvo in centralni komite ZKJ. Najvišji partijski forum bo delovno varianto definitivno preoblikoval v predlog za odločanje delegatov na kongresu. Medtem bodo odgovorili na vprašanje, ali naj se problematika preobrazbe ZKJ izoblikuje v posebnem kongresnem dokumentu, ali pa naj bo del enotnega dokumenta o gospodarski, politični in partijski reformi.

Zakaj izvršni svet ni ukrepal?

RADOVLJICA, 9. novembra – Delegati radovljiške občinske skupščine so včeraj sprejeli predlog svojega predsedstva, da je treba ugotoviti odgovornost za kršitev odlokov o zazidalnem načrtu Lisice in Zasipa. Delegati so že večkrat ugotavljali, da so upravni organi ali posamezni delavci kršili predpise o urejanju prostora, izvršni svet pa glede tega ni ukrepal. Delegati so zato sklenili, da mora IS ustrezno ukrepati. Predsedstvu pa so naložili, naj presodi, ali so ukrepi ustrezni. Če bo menilo, da niso, bo predsedstvo zborom predlagalo, naj glasujejo o zaupnici izvršnemu svetu ali njegovim posameznim članom. (V. F.)

Kandidati za predsednika ZK v JLA

BEOGRAD, 9. novembra (Tanjug) – Petar Šimić, Milenko Andjelić in Vukota Popović so kandidati za novega predsednika komiteja organizacije ZKJ v JLA, je bilo sklenjeno na današnji seji komiteja, na kateri so sestavili tudi seznama kandidatov za sekretarja komiteja in člana izvršnopolitičnega organa CK ZKJ. Na seznamu kandidatov za sekretarja komiteja sta Nebojša Tica in Gojko Krstić, na seznamu kandidatov za člana izvršnopolitičnega organa CK ZKJ pa dr. Mićo Ćusić in dr. Dimitrije Baucal.

Kljub prepovedi miting v Nevesinju

NEVESINJE, 9. novembra (Tanjug) – Danes so v Nevesinju spet organizirali protestni miting, čeprav ga je občinski SNZ pravočasno prepovedal. Milica je organizatorje opozorila na prepoved še pred začetkom, vendar kasneje ni posredovala. Protestni miting se je v popoldanskih urah s trga pred športno dvorano preselil pred poslopje mestne skupščine. Kakih tisoč sodelujočih je vztrajno zahtevalo nepreklicni odstop še 11 občinskih funkcionarjev, ki so po mnenju organizacijskega odbora vpleteni v tamkajšnje afere. Zahtevali so tudi odgovor na vprašanje, zakaj še niso pojasnjeni vzroki in posledice teh afer, in kdo so krivci. Nekaj članov organizacijskega odbora mitinga je današnjo priložnost izkoristilo v glavnem za napad na slovensko in hrvaško vodstvo, ki menda podpirata sovražne cilje albanskih separatistov na Kosovu. Kritizirali so bosansko-hercegovsko vodstvo ter še posebej Obrada Piljka in Nijaza Durakovića zaradi ocen in zahtev, ki niso v zvezi s tamkajšnjimi aferami.

Zastarela oblika organiziranja mladih

SARAJEVO, 9. novembra (Tanjug) – Zveza socialistične mladine je zastarela oblika organiziranja mladih, zato, bi morala ta organizacija postati samostojna politična stranka, je danes dejal predsednik RK ZSM BiH in predsednik odbora za pripravo 12. kongresa bosansko-hercegovske mladine Rasim Kadić. Delegati republiške konference ZSM BiH so razpravljali o predosnutku političnega manifesta, dokumenta, ki so ga pripravili za mladinski kongres. Po tem dokumentu naj bi se mladinska organizacija v prihodnje imenovala Demokratična zveza mladih, ki naj bi ponudila lasten družbenogospodarski program.

Zavrnjen ugovor osmerice suspendiranih

SKOPJE, 9. novembra (Tanjug) – Izvršni svet makedonskega sobranja je na današnji seji zavrnil ugovor osmih delavcev republiškega sekretariata za notranje zadeve k sklepu republiškega sekretarja. V sporočilu z današnje seje je rečeno, da je pritožba iz materialnopravnega in formalnopravnega vidika neutemeljena, ker »vsi relevantni dejavniki kažejo, da je delovanje omenjenih oseb v nasprotju z zakonom o notranjih zadevah in z internimi službenimi predpisi, kar je imelo škodljive posledice za delovanje organov in za politično-varnostno stanje v republiki.«

O slovenskih dopolnilih 5. decembra

BEOGRAD, 9. novembra (Tanjug) – Ustavno sodišče Jugoslavije bo razpravljalo o dopolnilih k slovenski ustavi 5. decembra, o dopolnilih k drugim republiškim in pokrajinskim ustavam pa med 7. in 15. decembrom. V sporočilu s seje tega sodišča je rečeno, da bodo na osmih javnih obravnavah ugotavljali, ali so dopolnila k republiškim in pokrajinskim ustavam v nasprotju z ustavo SFRJ.

Črnogorska demokratična alternativa

TITOGRAD, 9. novembra (Tanjug) – Skupina 28 univerzitetnih profesorjev in znanstvenih sodelavcev iz Titograda je dala pobudo, naj bi ustanovili gibanje demokratične alternative, ki po njihovem ne bi bila politična stranka in se vsaj za zdaj ne bi bojevala za oblast. Kot so poudarili, naj bi to gibanje prispevalo k pluralizaciji življenja, saj svetovne izkušnje dokazujejo, da je koncept enostrankarskega monopola zastarel. Zato bo gibanje demokratične alternative nasprotovalo slehernemu monopolu.

Kadrovski osip državne varnosti BiH

SARAJEVO, 9. novembra (Tanjug) – Predsedstvo SR BiH je na današnji seji menilo, da služba državne varnosti v republiki opravlja svoje naloge v močno oteženih razmerah in da je njen nezadovoljiv materialni položaj razlog, da jo zapušča čedalje več ljudi. Zato bi morali ustrezno ukrepati in to preprečiti oziroma poskrbeti, da bosta kadrovska zasedba in storkovna usposobljenost delavcev docela v skladu z naravo, težavnostjo, zapletenostjo in odgovornostjo del in nalog, ki jih opravlja ta služba.

Od ideje do dobička

MARIBOR, 9. novembra – Ob 30-letnici sta mariborski Ekonomsko-poslovna in Tehniška fakulteta pripravili posvet z naslovom Od ideje do dobička. Na posvetu je dr. Marko Kos predstavil »tretjo organizacijsko revolucijo« podjetij v razvitem svetu, kjer se ob ustanavljanju novih malih podjetij hkrati krepijo veliki poslovni sistemi, kakršne bi nekateri pri nas radi kar odpisali. Predsednik republiškega IS Dušan Šinigoj pa je razlagal, kako republiška vlada pri uresničevanju reformskih ciljev sodeluje z vrsto raziskovalnih in razvojnih institucij in v zadnjem času tudi z nekaterimi tujimi konzultantskimi firmami. Dušan Šinigoj in predsednik republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanja pa sta se pogovarjala tudi s predstavniki mariborske Univerze. Na tem pogovoru je rektor dr. Alojz Križman prvič javno predstavil dva zanimiva projekta: z enim spodbujajo nadarjene študente, prek drugega pa naj bi v Mariboru ustanovili inštitut za aplikativne raziskave.

Čas za obnovitev Matice hrvatske

ZAGREB, 9. novembra (Tanjug) – Odbor republiške konference SZDL Hrvaške za izobraževanje, znanost in kulturo je danes v Zagrebu organiziral posvetovalni sestanek o že večkrat predlagani obnovi srbskega kulturnega društva Prosvjeta in Matice hrvatske . Kot je bilo rečeno, je dozorela družbena zavest, ki narekuje obnovitev teh dveh kulturnih ustanov, še zlasti zato, ker so se tudi družbene razmere spremenile, javnost pa zahteva, da je treba problem Prosvjete in Matice hrvatske rešiti demokratično in javno. Kot je bilo še rečeno, je obnova povezana s celo vrsto problemov, ki so predvsem materialne in prostorske narave.

Spomenik banu bodo obnovili

ZAGREB, 9. novembra (Tanjug) – Ponovna postavitev spomenika banu Josipu Jelačiću je zakonita in nesporna. Peticijo, v kateri je ta želja izražena, je podpisalo približno 70.000 Zagrebčanov. Toda obnova spomenika mora nujno potekati v okviru zakonitih institucij sistema. S takim mnenjem mestnega komiteja za prosveto, kulturo in znanost je danes soglašal IS skupščine mesta Zagreba. Njegovi člani so soglašali tudi s pobudo predsedstva mestne skupščine, da bi izvedbo projekta prevzela mestna skupščina. Obnova spomenika bo potekala po enakem postopku, kot če bi postavili novega.

PREJELI SMO

Izjavi upravnega odbora DSP na rob

Nestrpen, žaljiv ton izjave predsednika društva slovenskih pisateljev ter zagovarjanje svobode širjenja laži po moji oceni ne prispeva k ugledu tega sicer uglednega društva.

Oceno o tem prepuščam slovenski javnosti, predvsem pa članom društva slovenskih pisateljev.

Svetovalec republiškega sekretarja
IVAN JAKIČ

Delegacija skupščine SR BiH v Sloveniji

Predstavniki obeh republiških skupščin izmenjali mnenja o pripravah na oblikovanje nove zvezne ustave

LJUBLJANA, 9. novembra – Vprašanja prihodnje ustavne ureditve v Jugoslaviji, njenega političnega in gospodarskega sistema ter vprašanja delovanja skupščinskega sistema so bile glavne teme današnjih pogovorov med predstavniki bosansko-hercegovske in slovenske skupščine.

V uvodu je **Miran Potrč**, predsednik skupščine SR Slovenije, poudaril, da se je treba zaradi skupne odgovornosti pri urejanju političnih in gospodarskih odnosov v državi, odkrito pogovarjati o vseh vprašanjih in ugotoviti, kje obstajajo razlike, ki pa nas bi morale bogatiti, ne pa da nas razdvajajo.

Najprej je govoril o dopolnilih k slovenski ustavi, predvsem o vsebini tistih, ki so jim v nekaterih delih države, češ da se z njimi spreminja značaj jugoslovanske federacije – med njimi je bila tudi BiH – očitali spornost.

Kar zadeva oblikovanje nove jugoslovanske ustave, je dejal, da se v Sloveniji zavedamo, da potrebujemo novo zvezno ustavo, vendar je v času tako velikih političnih razhajanj težko razpravljati o vsebini reformirane ustave. V njej ne bi smelo biti ničesar, kar ne bi izhajalo iz interesov posameznih jugoslovanskih narodov in narodnosti, je poudaril Miran Potrč.

Prav zato bi morali v republikah in pokrajinah – še pred formalnim začetkom spreminjanja ustave SFRJ, ta pa je že bil sprožen v predsedstvu SFRJ – povedati svoje videnje življenja in odnosov v federaciji

Zato bi morala biti še pred začetkom pisanja nove ustave javna razprava, kajti o nekaterih ustavnih vprašanjih obstajajo zdaj v Jugoslaviji ogromne razlike. Da ne bi prišlo do popolne

● Temelj bodoče ustave morajo biti demokracija, pluralizem in federacija, ki ne bo pomenila le neke krhke zvezne države, je poudaril Zlatan Karavdić.

ustavne blokade, bi morali v republiki in pokrajinah oblikovati svoja stališča, do katerih bi se ljudje izrekli v ustavni razpravi. Šele po tem, bi lahko – ko bi bile dane jasne usmeritve – začeli s formalno-pravnim postopkom oblikovanja nove jugoslovanske ustave.

Zlatan Karavdić, predsednik bosansko-hercegovske skupščine, ki je sedanje razmere v državi označil kot čas, v katerem je Jugoslavija na civilizacijskem razpotju, je najprej poskušal odgovoriti na vprašanje, ki ga tej republiki velikokrat zastavljajo iz drugih delov države, in sicer, zakaj je BiH tiho, čeprav se v njej dogajajo številne afere in radikalne kadrovske spremembe.

Poudaril je, da je republiška skupščina na skupnem zasedanju vseh treh zborov pred dvema dnevoma sprejela sklep, po katerem bo do srede decembra sprejela dokument, v katerem bo opredelila, za kakšno Jugoslavijo se v tej republiki zavzemajo.

Glede zasnove nove zvezne ustave je dejal, da mora še pred začetkom oblikovanja novega ustavnega besedila obstajati v državi o določenih vprašanjih popolno soglasje. Za to pa bi potrebovali politično enotnost v Jugoslaviji.

MAJDA VUKELIĆ

V. d. rektorja je nepreklicno odstopil

Univerzitetni svet je po treh urah prepiranja o evidentiranju prekinil sejo

LJUBLJANA, 9. novembra – Potem ko je danes propadel predlog študentov, da bi se univerza takoj in dovolj resno lotila akcij za zidavo študentskega stolpiča in reševanja težav restavracije v Študentskem centru (študentje so ta vprašanja potem kar umaknili z dnevnega reda), se je univerzitetni svet ljubljanske univerze na današnji seji še bolj spotaknil pri evidentiranju možnih kandidatov za rektorja univerze.

Ustavil se je izključno pri čisto formalnih vprašanjih o pogojih za možno kandidiranje in ta vprašanja v triurni debati neizmerno zapletel, o strokovnih, organizacijskih in drugih osebnih sposobnostih predvidenih možnih kandidatov pa niti besede. Univerzitetni svet se ni bil sposoben izreči o ničemer v zvezi z evidentiranjem možnih kandidatov za rektorja in je sejo prekinil. V. d. rektorja univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani prof. dr. Marko Zupan pa je sporočil, da s te funkcije nepreklicno odstopa.

J. S.

Republiški IS dela račune, koliko bomo lahko porabili

Izvršni svet je sprejel izhodišča za pripravo proračuna – Tudi bilanca sredstev družbenih dejavnosti ter infrastrukture

LJUBLJANA, 9. novembra – Na današnji seji so člani izvršnega sveta skupščine SR Slovenije sprejeli izhodišča za pripravo proračuna SR Slovenije z bilanco sredstev, ki jih bo izvršni svet poslal v nadaljnjo obravnavo v skupščino SR Slovenije, sporoča republiški komite za informiranje.

Izvršni svet je pri pripravi izhodišč za pripravo celovitega proračuna republike za prihodnje leto izhajal iz ocene možne gospodarske aktivnosti do konca letošnjega leta in za leto 1990 z globalnimi bilančnimi izračuni, ki jih je pripravil Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje.

Bilanca nalog in sredstev skupnih družbenih potreb v Sloveniji je pripravljena v skladu z usmeritvami, ki jih je IS opredelil v poročilu o izvajanju ustavnega zakona za izvedbo amandmajev k slovenski ustavi. V bilanci so prikazane tudi naloge in programi, ki se bodo v letu 1990 plačevali iz republiškega proračuna, posebej pa so prikazane tudi ocene učinkov, ki jih

● Na današnji seji je republiški izvršni svet dopolnil poslovnik o svojem delu z zelo pomembnim določilom, ki zadeva željo po hitrejšem prilagajanju Slovenije in Jugoslavije Evropi: predlagatelji zakonov in drugih splošnih aktov bodo morali odslej posebej pojasniti skladnost predlaganega s pravnimi predpisi Evropske skupnosti. Na ta način naj bi v našo zakonodajo postopno vključili predpise Evropske skupnosti.

bodo dosegli s prenosom nalog in sredstev z občinske na republiško raven.

V gradivu je ocenjeno, da bomo v letošnjem letu dosegli okrog 0,5-odstotno rast realnega družbenega proizvoda, za prihodnje leto pa je predvidena oziroma ocenjena 1–2-odstotna gospodarska rast. Poleg tega je navedeno, da se bodo osebni dohodki po dveletnem zniževanju letos realno povečali za 4 odstotke glede na lansko leto, medtem ko je za prihodnje leto predvidena enoodstotna realna rast.

Zaradi povečevanja števila upokojencev se bo moral obseg sredstev skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja povečati za nadaljnjih 8 do 9 odstotkov. Ob spremembah v organizaciji in financiranju družbenih dejavnosti pa naj bi v prihodnjem letu ohranili realni obseg teh sredstev iz leta 1989, splošno porabo pa bi nekoliko zmanjšali. Ob tem velja še omeniti, da so v bilanci nalog in sredstev za leto 1989, ki se bodo prihodnje leto zagotavljala iz republiškega proračuna, opredeljene bilance nalog in sredstev splošnih potreb, bilance nalog in sredstev družbenih dejavnosti in bilance dela nalog in sredstev gospodarske infrastrukture.

Republiški izvršni svet je na današnji seji sprejel predlog sprememb zakona o povračilu za ceste ob ceni naftnih derivatov in bo sprejem spremembe tega zakona predlagal delegatom slovenske skupščine. Bistvo sprememb zadeva čas, v katerem bodo morali prodajalci bencina in drugih goriv delež, ki ga plača kupec v ceni goriva in je namenjen cestam, nakazati cestni skupnosti. Doslej so prodajalci (predvsem Petrol) ta denar dolgo obračali, cestna skupnost pa ga je tako dobila realno manj. Sedaj naj bi dobila cestna skupnost ta denar najkasneje v 17 dneh.

TELEX

Združenje za vrnitev Srbov in Črnogorcev vztraja, da miting bo

PRIŠTINA, 9. novembra (Tanjug) – Predsedstvo Združenja za vrnitev Srbov in Črnogorcev na Kosovo in Metohijo je danes potrdilo, da se mitingu 1. decembra v Ljubljani ne bo odpovedalo. V pismu, naslovljenem na republiško konferenco SZDL Slovenije, poudarja, da je slovenska socialistična zveza, s tem ko je miting odklonila kot nesprejemljiv, povzročila popolno zmešnjavo.

»Šiptarskim marksistom in leninistom ter balistom, ki izvajajo nad nami genocid, je demonstracije v Ljubljani zagotovila«, piše v omenjenem pismu, »srbskim in črnogorskim žrtvam tega genocida pa prepoveduje, da bi slovenskemu narodu in vsemu svetu neposredno pričali o tem.«

Prvi december, navaja nadalje pismo, je dan mitingov, ki ga priznavajo vse demokratične države v Evropi in na svetu ter vsi zavezniki velike vojne. Zakaj vidi socialistična zveza Slovenije v zgodovinskem 1. decembru, v datumu, s katerim je dobila svojo državnost, svobodo in napredek, politično provokacijo, je mogoče razumeti in upoštevati samo s stališča pripadnosti propadli avstro-ogrski monarhiji in s stališča komunistične internacionale glede Jugoslavije, s tem pa se je slovenski narod danes v očeh vse demokratične Evrope postavil v zelo slabo luč.

Vlak pregnanih Srbov in Črnogorcev s Kosova in Metohije ne prihaja k socialistični zvezi Slovenije, temveč k slovenskemu narodu, tako kot vlaki pregnanih Slovencev leta 1941 niso bili namenjeni k socialistični zvezi Srbije, temveč k srbskemu narodu, je rečeno v pismu.

Kot je še zapisano, bo miting v Ljubljani »srečanje za novo obrambo pred šiptarskim fašizmom.«

»Mnogi ljudje dobre volje in antifašisti iz Vojvodine, Dalmatinskega Kosova, Bosne in Hercegovine ter Črne gore, kakor tudi Slovenci, ki živijo v Srbiji, so nam že pisno izrazili podporo in odločenost, da pridejo skupaj z nami 1. decembra v Ljubljano in bratski slovenski narod tudi osebno pokličejo k odporu proti šiptarskim fašistom in njihovim pomagačem,« je še rečeno v pismu predsedstva Združenja za vrnitev Srbov in Črnogorcev na Kosovo in Metohijo.

Drnovšek na obisku v Srbiji

Pogovor s predsednikom SR Srbije Slobodanom Miloševićem in drugimi najvišjimi voditelji republike – Predsednik predsedstva SFRJ je obiskal tudi Bor

BEOGRAD, 9. novembra (Tanjug) – V okviru obiska v SR Srbiji se je predsednik predsedstva SFRJ Janez Drnovšek danes v predsedstvu Srbije pogovarjal s predsednikom predsedstva Slobodanom Miloševićem in najvišjimi republiškimi voditelji. Med pogovorom so predstavniki srbskega vodstva poudarili, da je naglo rastoča inflacija z vsemi posledicami, ki jih povzroča ta čas, najhujši problem v Jugoslaviji. Gospodarsko in družbeno reformo pa kljub družbenim opredelitvam uresničujemo prepočasi.

Če hočemo odpraviti dejanske vzroke za izredno visoko inflacijo, ki utegne ogroziti temelje reforme, potrebujemo celovit protiinflacijski program, ki bo zastavljen dovolj na široko in ki ga bomo tudi dosledno uresničevali, je menilo srbsko vodstvo. V SR Srbiji so prepričani, da ni bilo realno pričakovati, da bo zagotovitev začetnih zakonskih možnosti za oblikovanje tržnega gospodarskega sistema v državi samo po sebi zavrlo inflacijo.

Posamezni ukrepi ekonomske politike, zlasti način, kako so bile sproščene cene oziroma uvoz, so pripeljali dele države, kjer proizvajajo predvsem energijo, osnovne surovine in reprodukcijski material, v težak materialni položaj.

V zvezi s političnim in varnostnim položajem v državi pa v SR Srbiji menijo, da je bil cilj najnovejših akcij separatistov na Kosovu razvrednotiti prizadevanje državnih organov in vseh naprednih sil za normalizacijo razmer v pokrajini, nekatere politične tendence v Sloveniji in Hrvaški pa samo še spodbujajo sile albanskega nacionalizma in separatizma.

● BOR, 9. novembra (Tanjug) – »Nedavno smo imeli pomembno sejo predsedstva SFRJ, posvečeno mednacionalnim odnosom naših republik ter narodov in narodnosti, da bi s skupnimi napori pomirili razmere. Dogovorili smo se za čimširše stike med republikami. Izhajali smo iz dejstva, da inflacije ne moremo zmanjšati brez neokrnjenega dogovora in popolne mobilizacije vseh v državi. Zato sta potrebna konstruktiven dialog in sprejem ustreznih ukrepov. Danes smo se pogovarjali s tovariši iz srbskega vodstva. Ugotovili smo, da med programi Srbije, Slovenije, Hrvaške in drugih republik ni velikih razlik. Toda pretirano vztrajanje zgolj pri razlikah je ustvarilo neugodno vzdušje za sprejem pomembnih odločitev. Zato moramo najprej pomiriti razmere, kar je naloga, pri kateri lahko tisk veliko pomaga,« je dejal dr. Janez Drnovšek, ko se je pogovarjal z gospodarstveniki in družbenopolitičnimi delavci Bora.

Posebno pozornost so posvetili problemom delovaja federacije. Srbsko vodstvo je bilo mnenja, da bi morali čimprej sprejeti novo ustavo, ki bo zagotovila socialistično normo naše družbe in integriteto Jugoslavije. Z novo ustavo bi morali vrniti federaciji pravno in politično subjektiviteto, tako da bi učinkovito opravljala svoje naloge.

Ko je predsednik Drnovšek govoril o gospodarskem položaju, je dejal, da je inflacija osrednji problem in da bi bilo njeno zmanjšanje pomembna psihološka spodbuda za odpravljanje sedanje gospodarske krize. Med drugim je poudaril, da je program komisije za vprašanje reforme pri predsedstvu SR Srbije dober in da ga je treba upoštevati v planskih dokumentih za prihodnje obdobje. Kar zadeva novo ustavo SFRJ, pa je poudaril, da bo predsedstvo SFRJ pobudnik za njen sprejem.

Po njegovem mnenju bi morali čimprej pripraviti in sprejeti novo jugoslovansko ustavo, saj tako zahtevajo številni problemi v delovanju našega ekonomskega in političnega sistema. To odgovorno delo pa bo mogoče opraviti dovolj hitro le, če bomo odpravili številne konfrontacije in nezaupanje oziroma ustavili medijsko vojno.

Janez Drnovšek je govoril tudi o položaju na Kosovu in poudaril, da imata kosovsko in srbsko vodstvo prav, ko zahtevata enotno akcijo v vsej državi. O predlogu za abolicijo pa je dejal, da je bil spolitiziran, dan pa je bil v prepričanju, da bo to prispevalo k umiritvi položaja na Kosovu. Ta pobuda po Drnovškovih besedah gotovo ni bila naperjena proti Srbiji in Kosovu.

Ko je govoril o mednacionalnih odnosih, zlasti v luči nedavne seje predsedstva SFRJ, pa je dejal, da bi morali naposled narediti konec zaostrovanju mednacionalnih odnosov , saj sedanji položaj ne koristi nikomur.

Po treh sejah besedičenja so začeli pretresati volilni zakon

Člani delovne skupine, ki pripravlja zakon o volitvah, trdijo, da v demokraciji volitve niso preprosta reč

LJUBLJANA, 9. novembra – Delovna skupina vseh treh odborov za družbenopolitični sistem zborov republiške skupščine je na svoji današnji, četrti seji, od besed prešla k dejanjem – pretresali so namreč delovno besedilo zakona o volitvah v skupščine, ki naj bi ga skupščina kot osnutek sprejela 22. novembra.

Do popoldne so se pretolkli komaj do polovice določb bodočega zakona, ki naj bi imel več kot sto členov. Najprej so se zapletli pri pasivni volilni pravici za zbor krajevnih skupnosti oziroma občin. Različne poglede bo osnutek zakona ponudil v javno razpravo v dveh variantah: po prvi bi v občinski zbor lahko kandidiral vsak občan, ne glede na to v kateri krajevni skupnosti živi, oziroma v zbor občin vsak državljan Slovenije, ne glede na to v kateri občini živi. Po drugi pa bi bil pogoj za kandidiranje stalno bivališče v volilni enoti, torej v krajevni skupnosti oziroma občini.

Zelo različno so razmišljali tudi o volilni propagandi in volilnem molku. Nekateri so se zavzemali vsaj za teden dni volilnega molka, v katerem ni več dovoljeno navijati za posamezne kandidate, drugi pa so bili nasploh proti njemu. V besedilu zakona bo ponujena kompromisna rešitev, po kateri naj bi volilni molk trajal 24 ur.

Kompromisni rešitvi pa so se po burni razpravi odrekli pri členu, ki govori o glasovanju v družbenopolitični zbor, in bodo tako v osnutku zakona kar tri variante: po eni (ki je bila prevladujoča doslej) bodo volilci lahko svoje glasove dodelili bodisi samo eni listi (organizaciji, zvezi itd.) bodisi posameznikom z več list. Po drugi naj bi volilci svoje glasove dali le posameznikom – kandidatom, po tretji pa, z nekaj korekturami, samo listam. Proporcionalno načelo volitev v ta zbor se z nobeno od variant ne bo porušilo, vprašanje je torej le, katera od variant bi bila za volilca najpreprostejša – da bi mu bila tudi razumljiva, pa po današnji razpravi skoraj ni mogoče verjeti, saj so ničkolikokrat ponovili, da v demokraciji preproste volitve pač niso mogoče.

JANA TAŠKAR

Zvezna zakonodaja postala bogatejša za več zakonov

Zbor republik in pokrajin sklenil, naj ZIS do konca prihodnjega januarja predlaga celovite spremembe carinskega zakona

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 9. novembra – Zbor republik in pokrajin je danes sprejel spremembe carinskega zakona, ki bodo omogočile odpraviti dosedanje špekulacije in pospešiti plačevanje carin, tako da bo denar hitreje pritekal tudi v zvezno blagajno.

Zbor republik in pokrajin je sprejel tudi sklep, naj ZIS do konca januarja prihodnjega leta predlaga celovite spremembe carinskega zakona, s katerimi bo mogoče še bolj poenostaviti in pospešiti carinski postopek v skladu s potrebami gospodarstva.

Danes so sprejeli tudi spremembe odloka o skupni denarni, kreditni in emisijski politiki, s katerimi so razširili denarne okvire – to je zahtevala visoka rast inflacije. Tako so neto povečanje aktive bank v tem letu zvišali na 1062 odstotkov. Pri tem je treba poudariti, da so ta račun izdelali na podlagi domneve, da bo inflacija v tem letu veliko nižja (1363 odstotkov) v primerjavi z dejansko rastjo cen, kot jo je pričakovati, če sodimo po dogodkih v zadnjih dveh mesecih oziroma po pričakovanem inflacijskem galopu do konca leta. Narodna banka Jugoslavije je že napovedala, da je pripravljena spremljati realne tokove in o njih v začetku decembra poročati skupščini, hkrati pa pretehtati, ali so razlogi za vnovično spremembo omenjenega odloka. Ta dokument pa ni prižgal zelene luči centralni banki za omejevanje bančnih plasmajev.

Na današnji seji so sprejeli zakon o posebnih dajatvah pri uvozu kmetijskih pridelkov in živil, in sicer tistih, za katere določamo zaščitno ceno na ravni federacije. Zbor re-

● V zvezi z zakonom o tečajnih razlikah na podlagi nekaterih tujih posojil so člani odbora za denarno-posojilni sistem s preglasovanjem sprejeli sklep, da je postopek usklajevanja končan brez soglasja, čeprav je bila slovenska delegacija dolžna obveščati svoje skupščine o tem, kako poteka usklajevanje in dobiti njeno končno stališče. Kot je bilo slišati, je ta praksa v nasprotju s poslovnikom.

publik in pokrajin je sprejel tudi sklep, da mora vlada do konca prvega trimesečja prihodnjega leta izoblikovati sistem zaščitne politike za domačo industrijo.

BOJANA JAGER

Poročilo o učinkih ukrepov

PRIŠTINA, 9. novembra – Delovna skupina skupščine SFRJ, ki spremlja učinke posebnih ukrepov predsedstva SFRJ na Kosovu – delegati so bili v pokrajini tri dni – bo sklepno poročilo z obiska v vodstvu pokrajine in štirih kosovskih občinah obravnavala predvidoma v ponedeljek ali torek na seji v Beogradu.

Delegati zvezne skupščine so na podlagi številnih pogovorov lahko sklepali, da so pokrajinsko vodstvo in občinska vodstva v Prištini, Podujevu, Titovi Mitrovici, Gnjilanu in Uroševcu enotnega mnenja, da so bili posebni ukrepi predsedstva SFRJ nujni in upravičeni. Po besedah Branka Kostića, vodje delovne skupine, ki je povzemal vsebino pogovorov zveznih delegatov z gostitelji, so posebni ukrepi preprečili rušenje ustavne ureditve in omogočili normalno delovanje organov oblasti, družbenopolitičnih organizacij in gospodarstva.

V. Š.

Glavna naloga ZK Kosova je zaustavitev izseljevanja

Začela se je 15. konferenca ZK Kosova – Delovno predsedstvo zasedanja je prekinilo polemiko o stališčih gostov konference iz Slovenije

OD NAŠIH POROČEVALCEV

PRIŠTINA, 9. novembra – V uvodni besedi na 15. konferenci ZK Kosova je predsednik PK ZK Kosova Rahman Morina poleg ocen o delu dosedanjega političnega vodstva pokrajine in trenutnih razmer opredelil tudi poglavitne naloge kosovskih komunistov. Na prvo mesto je postavil zaustavitev izseljevanja Srbov in Črnogorcev. Tik ob to pa postavil delo z mladino.

Mladino naj bi vzgajali v duhu jugoslovanskega socialističnega patriotizma. Nasploh naj bi v delo ZK čim bolj vključili inteligenco, katere pomen, kot je dejal Morina, je izjemno velik. Poudaril je, da ZK Kosova ni v konfliktu z inteligenco in da samo del inteligence deluje z nacionalističnih pozicij. Te enačijo z vso inteligenco, širijo pa ideje, kot je dejal, o veliki Albaniji in pehajo mladino v krvave konflikte. Precej na splošno je podčrtal potrebo po gospodarski reformi in enotnem jugoslovanskem trgu. Glede reševanja vprašanj v Jugoslaviji se je zavzel za dosledno spoštovanje demokratičnega centralizma, ki ga ni mogoče nadomestiti s konsenzom. Konsenz po njegovih besedah vodi k slabitvi enotnosti ZK. Dejal je, da se med komunisti v posameznih delih države vodi prava propagandna vojna in da nekatere sile izkoriščajo Kosovo kot špansko steno za uresničevanje svojih ciljev. S tem je treba prekiniti, je dejal, ker prihodnjim rodovom ne moremo zapustiti sedanje razklanosti. Če bomo enotni, če to zares želimo, bomo uspeli, je podčrtal na koncu, rekoč še, da ne smemo razočarati ljudstva, kajti ljudstvo je z nami.

Iz razprave, ki je sledila, kaže omeniti nastop **Miomirja Grbovića,** člana predsedstva CK ZKJ, ki je menil, da izredni ukrepi v pokrajini zožujejo prostor za delovanje separatističnega nacionalizma. Po njegovih besedah še vedno obstaja nevarnost za poslabšanje razmer, ker je, kot je dejal, mladina bila dolgo indoktrinirana in ker je bilo Kosovo dolgo ločeno od SR Srbije in drugih delov države. Menil je, da je mogoče razmere urediti z enotnostjo ZK, z odpravljanjem nacionalne razklanosti, pri čemer naj bi z vsemi ustavnimi sredstvi preprečili sovražno, tudi teroristično delovanje nacionalistov. Poudaril je tudi nujnost gospodarskega razvoja Kosova in kadrovsko selekcijo za vodilna mesta v gospodarstvu. Glede politične reforme pa je dejal, da mora v središče postaviti svoboščine in pravice človeka, to naj bi tudi okrepilo enakost vseh ljudi na Kosovu ter vrnilo zaupanje in mir.

● Vidoslav Anđelković je predlagal, naj konferenca sprejme oster protest in zahtevo, da se na svereozahodu države končno prekine s podporo separatistom, katerih cilj je rušenje in razbijanje Jugoslavije. To zamisel je podprlo več razpravljalcev.

Predsednik predsedstva CK ZK Srbije **Bogdan Trifunović** je ugotovil, da so se na Kosovu okrepile sile, ki lahko zagotovijo obrambo socializma, Jugoslavije, mirno in skupno življenje vseh. Kot razlog za težko stanje v pokrajini je Trifunović navedel, da je pokrajinsko vodstvo doslej vedno nasprotovalo republiškemu. To je oportunizem in nasprotovanje politiki ZK, je menil, rekoč, da je ob odkritem sovražniku obstajalo tudi oportunistično vodstvo ZK, ki je objektivno padlo na pozicije nasprotnikov ZK. Kot drugi dejavnik nasprotovanja uresničevanju politike ZK do Kosova je navedel, da v nekaterih delih države dejansko nasprotujejo tej politiki in jo celo rušijo. Mislil je na izjave politikov, sklepe nekaterih inštitucij, posebej pa na nezaslišano kampanjo v sredstvih javnega obveščanja, ki, kot je dejal, izkrivljajo dejstva in brez osnovne objektivnosti sporočajo, da je treba zavarovati albansko narodnost pred velikosrbskim hegemonizmom.

Naš največji problem je v tem, da se ne poznamo dovolj, je dejal v popoldanskem delu konference Silvo Komar, izvršni sekretar predsedstva CK ZK Slovenije, gost konference. To po njegovem mnenju dokazuje tudi razprava Vidosava Anđelkovića, ki je govoril o kontrarevoluciji v legalnih organih Slovenije. Do 14. izrednega kongresa ZKJ moramo ustvariti mehanizme za demokratično preseganje razlik in se vsi skupaj pripraviti na čas po kongresu, ko bomo morali živeti s tistimi razlikami, ki bodo tudi po tem še ostale. Komunisti Slovenije smo skupaj z drugimi ustvarjali avnojsko Jugoslavijo kot skupnost svobodno povezanih in enakopravnih narodov, ki se ne odrekajo svoje pravice do samoodločbe, je dejal. Borimo se proti razbijanju Jugoslavije, proti majorizaciji nad številčno manjšimi narodi. Večina mora zagotoviti pogoje za obstoj in razvoj manjšine, zato mora imeti manjšina več pravic kot večina. O družbenih problemih ne obstaja samo ena resnica. Favoriziranje samo ene resnice, celo za ceno represije družbenih problemov ne rešuje, ampak jih samo še bolj zaostruje.

S Silvom Komarjem je polemiziral **Mitar Baljević.** Dejal je, da Srbi na Kosovu zase ne zahtevajo več pravic. Vprašal je, kaj so glede tega storili v Sloveniji. Zakaj Komar ni nič povedal o slovenskem ustavnem dopolnilu, ki govori o odcepitvi? Kaj pomeni, da obstaja več resnic?

Silvo Komar je odgovoril, da mora varnost manjšine zagotavljati večina. Ko gre za položaj Srbov v pokrajini, so to Albanci, ko pa gre za položaj Albancev v republiki, so to Srbi. Stanje na tem področju v Sloveniji tudi še ni zadovoljivo rešeno. O odcepitvi so slovenski komunisti sprejeli svoje stališče. Vendar, če se na referendumu večina Slovencev odloči za kaj takega, kdo jim to sme preprečiti? Kdo lahko brani Slovenijo pred Slovenci? V ZK Slovenije pa so se jasno opredelili za Jugoslavijo, je dejal Komar. Glede obstoja več resnic pa vi v pokrajini to najbolje veste, kako je s tem. Problem je v tem, ker so različne resnice razdeljene po narodih, je odvrnil Komar.

● Na 15. konferenci ZK Kosova sodeluje 287 delegatov, pet jih je izostalo iz opravičenih razlogov, je povedala verifikacijska komisija.

Odgovoril je **Momčilo Trajković.** Tudi v ZK Kosova smo se zavzeli za to, naj večina zaščiti manjšino, naj se sliši glas Albancev v zaščito Srbov pred delovanjem albanskih nacionalistov in separatistov, je dejal. Vendar ravno iz Slovenije prihaja podpora nacionalističnim težnjam. Opozoril je še eno razliko: Zvezda na Komarjevem suknjiču je rumena, na njegovem pa rdeča. Če bo vaša zvezda do 14. kongresa spet rdeča, se bomo lažje razumeli, je še dejal.

● Predlog resolucije 15. konference ZK Kosova je razdeljen na dva dela, na politični in gospodarski. V prvem se zavzemajo za boj proti kontrarevolucionarnemu delovanju albanskih nacionalistov in separatistov, nadalje za demokratično razpravo o vseh vprašanjih skupnega življenja, za zaustavljanje izseljevanja Srbov in Črnogorcev, za dosledno uresničevanje ustave SR Srbije, za kadrovsko politiko, ki bo v vlogi plitike ZK, za večjo varnost v pokrajini, potem za zgodovinske interese delavskega razreda, za politični pluralizem brez strank in za uresničevanje politike ZK v javnih občilih.

Delovno predsedstvo je na to predlagalo, da ne bi nadaljevali diskusije o stališčih gostov iz Slovenije. V času poročanja razprava o dokumentih konference še traja.

BRANIMIR NEŠOVIĆ
MARKO PEČAUER

V Starem trgu spet kopljejo

TITOVA MITROVICA, 9. novembra (Tanjug) – Po 15-dnevni prekinitvi dela bodo v starotrškem rudniku Trepča spet začeli kopati premog. Do prekinitve je pred časom prišlo zaradi tega, ker 72 rudarjev ni hotelo iz jame. Sklep o ponovnem obratovanju rudnika so sprejeli na sinočnji seji poslovodnega odbora kombinata Trepče in na današnji seji komiteja za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito Titove Mitrovice.

Predlog Vojvodine, naj še drugi ustanavljajo avtonomne pokrajine

Tisti, ki jim ni všeč, da imata tudi avtonomni pokrajini glasova v federaciji, naj si še sami ustanovijo pokrajine

NOVI SAD, 9. novembra (Tanjug) – Vojvodinsko predsedstvo se zavzema, naj bosta pokrajini, ki sodita v okvir enotne SR Srbije, neposredno zastopani v zveznih organih, pa tudi naj se v novi ustavi SFRJ določijo enotna merila za določanje položaja pokrajin, da bi jih bilo mogoče ustanavljati tudi v drugih republikah. To je danes dejal predsednik predsedstva Vojvodine Jugoslav Kostić, ko je delegatom pokrajinske skupščine poročal o delu predsedstva v letošnjem letu.

Delegat **Pavel Vizi** je na seji vseh treh zborov vojvodinske skupščine zahteval podrobnejšo pojasnitev stališča predsedstva, ker se v dosedanji javni razpravi o spremembi jugoslovanske ustave še nihče nikjer ni zavzemal za spremembo avojske narave naše države in za to, da bi pokrajine ustanavljali tudi v drugih republikah.

Potem je predsednik vojvodinskega predsedstva **Jugoslav Kostić** delegate obvestil, da v predsedstvu SFRJ deluje strokovno-politična skupina predstavnikov vseh republik in pokrajin, ki skrbi za priprave na sprejem nove ustave.

V teh pripravah, je dejal Kostić, imamo povsem nasprotna mnenja. Mi v republiki se zavzemamo, naj bosta pokrajini, ki sta v okviru Srbije, zaradi enakopravnosti vseh narodov in narodnosti tudi neposredno zastopani v organih federacije. Toda tovariši iz Slovenije, Hrvaške in celo iz nekaterih drugih delov države menijo, da naj vojvodinska delegacija ne bi bila zastopana neposredno, temveč prek srbske delegacije. To z drugimi besedami pomeni, da jih moti, da imamo (v federaciji) tri glasove, do včeraj pa jim je ustrezalo, da imamo »enega minus dva«.

Zato se bo vojvodinsko predsedstvo zavzemalo, naj pokrajini ostajata v okviru federacije, vsem tistim, ki menijo, da imamo prednost, pa predlagamo, naj se v ustavo SFRJ uvedejo merila, po katerih bodo lahko tudi sami ustanavljali pokrajine.

RADAR

DELO

Predsednica skupščine ČGP Delo: SILVA JEREB

Glavni urednik ČGP Delo: BOŽO KOVAČ

Namestnik glavnega urednika ČGP Delo: JANEZ KOROŠEC

Odgovorni urednik Dela: TIT DOBERŠEK

Pomočnika glavnega urednika: VLADO ŠLAMBERGER, JOŽE VOLFAND

Uredniki: MIRAN KOREN (centralna redakcija), DANILO SLIVNIK (notranja politika), JOŽE PETROVČIČ (gospodarstvo), STANE IVANC (zunanja politika), JOŽE HORVAT (kultura), JANEZ ZADNIKAR (Književni listi), HELENA KOS (slovensko dopisništvo), ŽELJKO ŠEPETAVC (ljubljansko dopisništvo), EVGEN BERGANT (šport), UROŠ ŠOŠTARIČ (kronika), TINE GUZEJ (publicistika), JOŽE VOLFAND (komentarji), MILE ŠETINC (sobotna priloga), SILVESTRA ROGELJ (znanost), JOCO ŽNIDARŠIČ (fotografija), JANEZ SRŠEN (lektorstvo), BOJAN ŠTEFANČIČ (dokumentacija).

Glavni direktor ČGP Delo: VITO HABJAN

Direktor TOZD Delo: EMIL ŠUŠTAR

Izjava za javnost republiškega sekretarja za notranje zadeve Tomaža Ertla

Informacija o tem, da slovenski miličniki niso sodelovali v akciji izganjanja rudarjev iz rudnika Stari trg, je resnična. Odnos slovenske milice do stavkajočih delavcev je slovenski javnosti znan, zato je sporočilo našega inšpektorja, ki je v štabu združenega odreda milice v SAP Kosovo, da so slovenski miličniki dobili nalogo, naj gredo v rudnik izganjat rudarje, razumljiva reakcija v skladu z navodilom, da slovenski miličniki na Kosovu delujejo tako kot v SR Sloveniji.

Ko sem bil obveščen o sporočilu iz SAP Kosovo, sem naročil dežurnemu RSNZ, da takoj sporoči našemu inšpektorju v štabu združenega odreda, da ne dovolim, da gredo slovenski miličniki v rudnik.

Slovenske miličnike nismo nikoli usposabljali za ukrepanje proti ljudem v rudniških rovih, zato posledic takega ukrepanja ni bilo mogoče predvideti. V RSNZ ne poznamo nobenega primera, da bi kjerkoli policija ukrepala zoper rudarje v rudniku. Poleg tega bi tako ukrepanje pomenilo, da slovenski miličniki v SAP Kosovo ravnajo drugače kot v SR Sloveniji.

V RSNZ SR Slovenije nismo nikoli nasprotovali odločitvam štaba združenega odreda milice, če gre za varovanje javnega reda in miru, družbene in zasebne imovine. V tem primeru smo ocenili, da naloga presega strokovno usposobljenost slovenskih miličnikov in dogovorjen namen prisotnosti združenega odreda milice v SAP Kosovo. Zato je pisanje, ki pripisuje našemu inšpektorju samovoljo, netočno. Tako inšpektor kot miličniki posebne enote iz SR Slovenije so vestno ravnali v skladu z usmeritvijo, ki so jo dobili ob odhodu v SAP Kosovo, in mojim navodilom v tem konkretnem primeru.

Pošiljanje slovenskih miličnikov na Kosovo politično ni več umestno

Izvršni svet SR Slovenije je na sinočnji seji sprejel mnenje, ki ga bo posredoval slovenski skupščini – Poleg dolžnosti ima Slovenija tudi pravico odločati o odpravljanju težav na Kosovu

LJUBLJANA, 9. novembra – Izvršni svet skupščine SR Slovenije bo storil vse potrebno, da miličnikom iz Slovenije ne bi bilo treba več odhajati na Kosovo. Vendar v tem hipu naših miličnikov ne more odpoklicati iz te pokrajine, saj bi s tem kršil zakonodajo, na osnovi katere slovenski miličniki na Kosovu delujejo v sestavi združenega odreda milice, v katerem so miličniške enote iz vseh republik in iz Vojvodine. Izvršni svet bo skupščini SR Slovenije predlagal celovito razpravo o razmerah na Kosovu, saj dosedanja politika na tem področju očitno ne daje pozitivnih rezultatov.

»To je bistvo mnenja, ki ga je na sinočnji seji sprejel republiški izvršni svet, ko je obravnaval predlog izvršnega odbora predsedstva RK SZDL Slovenije, »da Izvršni svet skupščine SR Slovenije v okviru zakonitih možnosti stori vse, da v bodoče v to pokrajino ne pošilja več miličnikov, ker to politično ni več sprejemljivo, oziroma da se sproži postopek za njihov odpoklic«.

Enote slovenske milice odhajajo na Kosovo na osnovi odloka predsedstva SFRJ, po katerem zvezni sekretar na notranje zadeve neposredno organizira opravljanje določenih nalog s področja varnosti na območju SAP Kosova. Navedeni odlok je predsedstvo Jugoslavije sprejelo na podlagi zakona o temeljih sistema državne varnosti. Na tej osnovi zvezni sekretar za notranje zadeve vsak mesec izdaja Odredbo o popolnitvi enot Združenega odreda milice na Kosovu, ki se popolnjujejo z delavci milice iz vseh republik in iz Vojvodine. Iz vsega tega je razvidno, da republiški sekretar za notranje zadeve pošilja posebno enoto milice iz Slovenije v sestavo Združenega odreda milice na Kosovu na podlagi sklepa predsedstva Jugoslavije in na njej temelječi odredbi zveznega sekretarja za notranje zadeve. Brez spremembe teh aktov naš republiški sekretar za notranje zadeve niti izvršni svet miličnikov ne moreta odpoklicati s Kosova.

Republiški sekretar za notranje zadeve Tomaž Ertl je na seji povedal, da je on med tistimi, ki si najbolj želi, da slovenskim miličnikom ne bi bilo treba več odhajati na Kosovo. Ob tem je dejal, da šteje slovenska enota miličnikov 51 ljudi, le v tem mesecu jih je na Kosovu 84. To pa zato, ker so prišli ta mesec, po vnaprej določenem razporedu, na vrsto tudi pripadniki naše specialne enote. Sicer pa je miličnikov iz Slovenije na Kosovu manj kot iz drugih republik. Dejal je tudi, da ima republiški sekretariat za notranje zadeve stalni stik z našimi miličniki na Kosovu in da ti v tej pokrajini ravnajo tako, kot v Sloveniji. Tomaž Ertl je predlagal, da se pričnejo ustrezne dejavnosti, ki bi po zakoniti poti pripomogle, da našim miličnikom ne bi bilo treba več odhajati na Kosovo.

Izvršni svet sproti zelo temeljito spremlja dogajanja na Kosovu. Tudi v sinočnji razpravi so njegovi člani ocenili dosedanjo politiko urejanja razmer v pokrajini z vseh zornih kotov. Političnega, socialnega, gospodarskega in tudi mednarodnega. Ko je povzemal razpravo o tem, je predsednik izvršnega sveta Dušan Šinigoj med drugim dejal: Kosovo je osrednji vsejugoslovanski problem. Tudi slovenski! In če je tako, ima Slovenija poleg odgovornosti tudi pravico, da ima več besede pri odpravljanju težav v tej pokrajini. Na Kosovu so razmere slabše, kot so bile pred leti. Iz tega je jasno, da so bile dosedanje politične ocene, na osnovi katerih se je delovalo, napačne. Ukrepalo se je z represijo, namesto z razumom in politično modrostjo. Izkušnje namreč kažejo, da se s silo človeškega nezadovoljstva nikjer v svetu, pa tudi na Kosovu ne, ne da odpraviti. V dobro vseh v Jugoslaviji bi morali čimprej izdelati oceno mednarodnih razsežnosti te problematike.

Na osnovi razprave je republiški izvršni svet sprejel tudi naslednja stališča:

Republiški izvršni svet bo od ZIS zahteval, da navede argumente (če obstajajo), ki utemeljujejo potrebo, da enote milice iz drugih republik še delujejo na Kosovu. ZIS mora odgovoriti kar najhitreje, saj bo republiški izvršni svet o svojih stališčih do pobude izvršnega odbora predsedstva RK SZDL Slovenije seznanil predsedstvo SR Slovenije in republiško skupščino. Tej bo predlagal, da že na naslednji seji 22. novembra celovito razpravlja o problematiki urejanja razmer v SAP Kosovo, sporoča republiški komite za informiranje.

ANKETA: Kosovska drama slabi odnose v SFRJ

Za abolicijo Azema Vllasija

V raziskavi, ki jo je opravil Delov Stik o aktualnih političnih temah, je 28,2 odstotka vprašanih krivdo za razmere na Kosovu pripisalo srbskemu in kosovskemu vodstvu

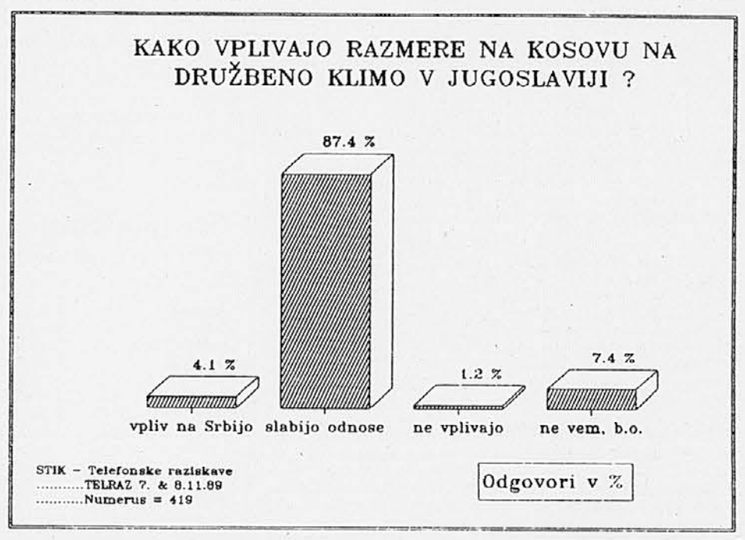
LJUBLJANA, 9. novembra – Kar 87,4 odstotka anketiranih je na vprašanje, v kolikšni meri vpliva kosovska kriza na dogajanje in na politične in gospodarske razmere v Jugoslaviji, odgovorilo, da kosovska kriza slabi mednacionalne odnose v Jugoslaviji, 4,1 odstotka vprašanih pa je menilo, da vpliva le na razmere v Srbiji. Nekaj več kot en odstotek (1,2) jih je menilo, da razmere na Kosovu nič ne vplivajo na družbeno klimo v SFRJ, 7,4 odstotka pa jih je ostalo neopredeljenih oziroma so odgovorili z ne vem, me ne zanima oziroma o tem ne želim govoriti. Dva anketiranca sta dodala, da kosovska drama ne vpliva le na odnose v SFRJ, ampak tudi na poslabšanje odnosov z Evropo.

Dogodki na Kosovu ponovno stopajo v ospredje zanimanja jugoslovanske javnosti, različne pa so tudi ocene o tem, kdo naj bi bil odgovoren za tamkajšnje ponovne zaostritve, zlasti pa za demonstracije. Na vprašanje, kdo je glavni krivec za sedanje razmere na Kosovu, je 28,2 odstotka vprašanih dejalo, da sta kriva srbsko in kosovsko vodstvo. Da je krivo srbsko vodstvo, je odgovorilo 26,5 odstotka anketiranih, 2,1 odstotka pa jih je krivdo pripisalo kosovskemu vodstvu. Pri odgovoru, da je zvezno vodstvo krivo za razmere na Kosovu – tako je dejalo 6,4 odstotka vprašanih – sta dva dodala, da to velja že za preteklost. Nobeden od vprašanih ni krivdé pripisal slovenskemu vodstvu, 1,7 odstotka pa je za krivce razglasilo albanski narod, 3,3 odstotka pa albanske nacionaliste in separatiste. Skoraj 17 odstotkov (16,9) anketirancev je odgovorilo z ne vem, me ne zanima oziroma o tem ne želim govoriti. Posamezniko m je krivdo pripisalo 2,4 odstotka vprašanih, med njimi pa so našteli Slobodana Miloševića (7 odgovorov), Slobodana Miloševića in Rahmana Morino (en odgovor) in Janeza Drnovška, ker bi moral bolj posredovati v Beogradu (en odgovor). Pod drugo (12,4 odstotka) so anketiranci omenjali, da so krivi vsi od naštetih (šest odgovorov), vsi po malo (pet odgovorov), zvezno, srbsko in kosovsko vodstvo (šest odgovorov), srbsko in zvezno vodstvo (pet odgovorov), eden je menil, da so krivi vsi razen slovenskega vodstva, štirje od vprašanih pa so krivdo pripisali celemu jugoslovanskemu ljudstvu.

Na vprašanje, kaj menite o predlogu za ustavitev sodnega postopka (abolicijo) proti Azemu Vllasiju, se je 48,7 odstotka vprašanih izreklo za abolicijo. 4,8 odstotka jih je menilo, naj se postopek nadaljuje, na koncu pa naj državno predsedstvo pomilosti Vllasija, 6,2 odstotka se je zavzelo, naj se proces izpelje do konca pred sodiščem, na katerem se je sojenje začelo, 28,4 odstotka je dejalo, naj se proces izpelje do konca pred nepristranskim sodiščem – dva sta pri tem dodala, da bi bilo takšno sodišče le mednarodno – 11,9 odstotka vprašanih pa o tem ni želelo govoriti, ali jih ni zanimalo ali pa so odgovorili z ne vem.

Odbor združenja za vrnitev Srbov in Črnogorcev na Kosovo je predlagal, naj bi bilo 1. decembra mirno protestno zborovanje v Ljubljani, kjer naj bi se »skupaj s slovenskim narodom spomnili na usodne zgodovinske trenutke iz preteklosti obeh narodov in tako spremenili izjemno grdo sedanjost.« Na vprašanje, kaj menite o tej pobudi, jih je 81,4 odstotka odgovorilo, naj zborovanja v Ljubljani ne bo, 6,7 odstotka jih je menilo, naj bo, 4,8 odstotka jih je odgovorilo, naj bo, vendar ne na prostem, 6,9 odstotka pa jih je odgovorilo z ne vem, me ne zanima, o tem ne želim govoriti. Dva anketiranca pristajata na zborovanje le, če bi bilo le-to mirno oziroma pametno.

MAJDA VUKELIĆ

Z jesenjo je tečaj zaspal

Ekonomski inštitut pravne fakultete: Zaradi nezmerne inflacije je začela pešati proizvodnja, in ni več vzroka, da bi s stabilizacijo še odlašali

LJUBLJANA, 9. novembra – Cene so visoke, čeprav bi mogle biti še višje. Zavestna ohladitev tečajne politike zelo močno pritiska na izvozno gospodarstvo in mu utegne kaj hitro zelo škoditi. Sicer pa se je septembra tudi proizvodnja v Jugoslaviji začela hitreje zmanjševati. Ker je do tega nazadovanja prišlo zaradi pospešene inflacije, je to tudi priložnost, da s stabilizacijo ne odlašamo več. Te reči ugotavljajo v svojem oktobrskem pregledu gospodarskih gibanj v ekonomskem inštitutu ljubljanske pravne fakultete.

Jugoslovanska industrijska proizvodnja se je septembra zmanjševala enako hitro, kot se je novembra lani, zlasti zaradi naglega zavornega sunka v Sloveniji ter v Bosni in Hercegovini. V inštitutu ugotavljajo, da so vzroki upadanja še naprej enaki, gre namreč zlasti za vpliv visoke inflacije, oziroma za tak denar, ki ni sposoben opravljati svoje vloge. V zadnjem času pa se pojavljajo nove zavore, zlasti priliv tečajne politike, podcenjevanje naftnih izdelkov ipd. Do sedaj je ekonomska politika odlagala začetek stabilizacije zaradi strahu, da bi to privedlo do nazadovanja proizvodnje. Ker je do tega upadanja zdaj prišlo že zaradi samega pospeška inflacije, zdaj ne bi smeli več odlašati stabilizacijske politike. Ta padec proizvodnje bo manjši, menijo v inštitutu, od onega, do katerega bo prišlo, če se bo hiperinflacija nadaljevala.

Potem ko se je jugoslovanski izvoz v prvi polovici leta povečeval, v drugi polovici zelo niha. To v inštitutu pripisujejo bolj pasivni tečajni politiki in slepomišenju s spremembami deviznega zakona. Septembra in oktobra je ekonomska politika razglasila »nov pristop k tečajni politiki, zato da bi zmanjšali njen inflacijski vpliv«. Takšne formulacije smo poznali v ne tako oddaljenih časih programirane inflacije. In tako so se v obeh mesecih cene na drobno povečale celo za 115 odstotkov, medtem ko se je po našem tečaju dolar podražil le za 57,8 odstotka, marka pa le za 68,1 odstotka. Če se bo to nadaljevalo, bo takšna slabitev privlačnosti konvertibilnega izvoza in krepitev privlačnosti konvertibilnega uvoza vsekakor imela nezaželene posledice. Izvozno gospodarstvo, ki je lokomotiva zdajšnjega gospodarskega trenutka, je torej pod močnim pritiskom, in more ob nadaljevanju takšne neustrezne tečajne politike kaj hitro opešati.

Čeprav je klirinški dolar za ameriškim septembra zaostajal le za 6,5 odstotka in oktobra za 5,5 odstotka, se klirinška menjava zadnje mesece uravnoveša. V inštitutu priznavajo, da jim vzroki teh premikov niso čisto znani.

Ob novem deviznem zakonu so se v inštitutu že prej izrekli za neodvisen in samostojen devizni trg, na katerem bi država in tako tudi NBJ nastopali brez privilegijev: le kot ena od strank, ki ponujajo devize in povprašujejo po njih. Zdaj v inštitutu priznavajo, da poleg dobrih strani prinaša takšna ureditev tudi pomanjkljivosti, namreč manjšo gibčnost pri oblikovanju tečaja. S tem bi se odrekli enemu od pomembnih orodij ekonomske politike, ki jih že tako nimajo veliko. Tudi nosilci ekonomske politike v razvitejših tržnih gospodarstvih se težko odrekajo takšnim pristojnostim, in ni vzrokov, da bi bilo pri nas drugače, ugotavljajo v inštitutu.

Ker se septembra cene niso več povečevale v okviru 30 odstotkov mesečno, ampak kar za 48 odstotkov, so v inštitutu tako povišanje ravni inflacije imenovali katastrofo. Oktobrsko povečanje jugoslovanskih drobnoprodajnih cen za 45,6 odstotka je sicer manjše, vendar so v inštitutu zadržani pri sodbi, ali je to uspeh pri krotenju inflacije ali ni. Vedo, da je to lahko tudi zaradi vladnega preprečevanja vračunavanja inflacijskih pričakovanj, ali pa je le premik nekaterih večjih podražitev na konec oktobra, torej na čas po rednem statističnem popisu cen. Glede na povečanje denarnega obtoka, na povečanje osebnih dohodkov, davkov in prispevkov, ni nikakršnih vzrokov, ki bi opravičevali nižji septembrski in oktobrski dvig cen, kot je bil. Avgusta je sploh prišlo do naglega širjenja izdatkov družbene nadstavbe. Dohodki nekaterih sisov so se znatno povečevali, tako da so se od julija na avgust dohodki zdravstvenega zavarovanja povečali za 70,6 odstotka, pokojninskega za 75,6 odstotka, izobraževanja za skoraj 90 odstotkov ipd. Skrivnost je, priznavajo v inštitutu, kako je moč ob tolikšnih povečanjih stroškov družbene stavbe gospodarstvo sploh stabilizirati.

ILJA POPIT

Trojanska prelomnica ne sme biti nadomestilo za avtocesto

Rekonstrukcija ceste na trojanski prelomnici je le začasna rešitev za varnejši promet, meni odbor za Trojane

CELJE, 9. novembra – Rekonstrukcija ceste na trojanski prelomnici ne more biti nadomestilo za avtocesto Celje–Ljubljana, kajti ta je kot prednostna uvrščena v dolgoročni družbeni načrt Slovenije, pri takšni opredelitvi pa bodo tudi vztrajali. Rekonstrukcija je samo začasna (nekajletna) rešitev, ki bo zagotavljala varnejši in hitrejši promet.

To je stališče, ki ga je na prvi seji sprejel koordinacijski odbor za Trojane, v katerem so predstavniki domžalske, kamniške, zagorske in žalske občine, LB Splošne banke Celje in LB-Gospodarske banke Ljubljana, Projektivni atelje Ljubljana in drugi. Ko so razpravljali o pripravah na rekonstrukcijo ceste čez Trojane, so ugotovili, da natečaj za izvedbo del še ni v celoti zaključen, pač pa bodo vse potrebno za odkup objektov in zemljišč opravili do 15. decembra. Dotlej mora biti izdano tudi lokacijsko dovoljenje. Za gradnjo »viadukta« nobeno gradbeno podjetje ni ponudilo krajšega roka od sedem do osem mesecev. V domžalski, kamniški, zagorski in žalski občini bodo poskrbeli za izdajo lokacijskega dovoljenja, ureditev premoženjsko-pravnih zadev (zgraditev nadomestne stanovanjske hiše, gospodarskega poslopja, ureditev prometa po Motniški dolini itd.). Rekonstrukcija ne bo bistveno motila prometa oziroma ga ne bo povečevala na cesti Motnik–Kamnik–Domžale.

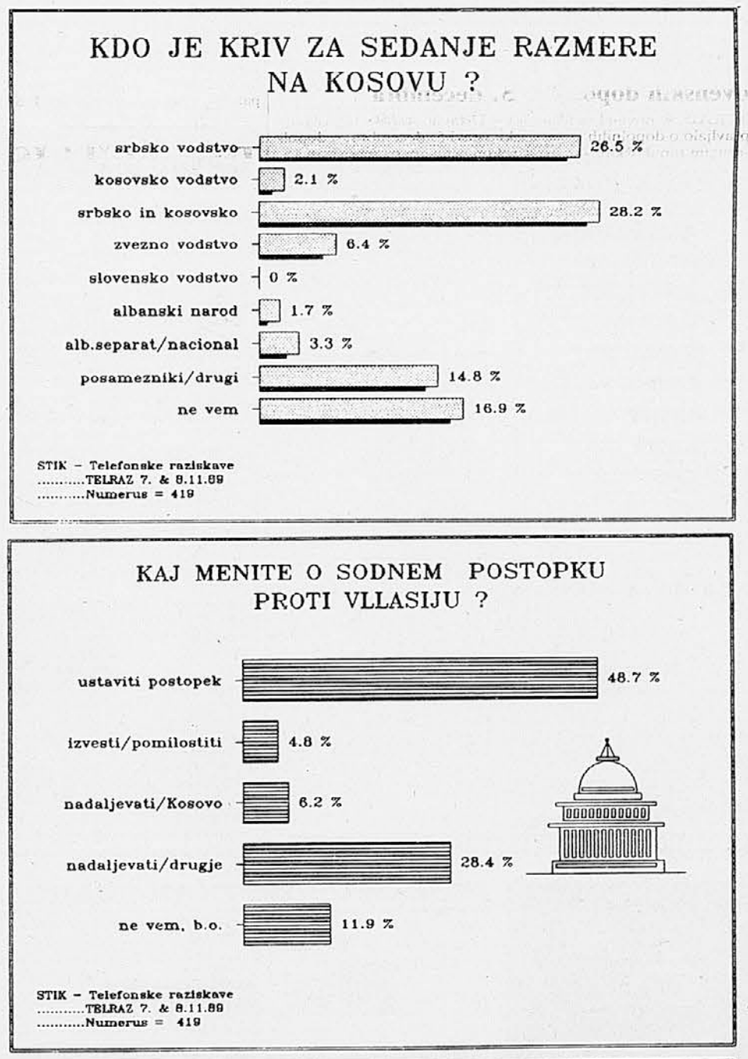
Koordinacijski odbor je predlagal, da bi pripravam na graditev tretjega pasu dali prednost (do konca decembra bodo za to pripravili lokacijsko odločbo in vse strokovne poglage). Poudaril je, da morajo dela opraviti v prihodnjih dveh letih, ne pa, kot predlaga republiška skupnost za ceste, šele 1992. leta. V letih 1991/92 bodo zgradili tudi cesto Črnuče–Trzin in Trzin–Domžale. Za vsa dela bo treba zagotoviti od 21,5 do 25 milijonov dolarjev, obveznosti pa naj bi opredelil konzorcij bank, ki ga vodi LB-Splošna banka Celje, v sodelovanju z LB Domžale in LB-Gospodarsko banko Ljubljana.

DRAGO HRIBAR

Še eno priznanje Koki

LJUBLJANA, 9. novembra – Varaždinska Koka, ki je na nedavnem svetovnem prehrambnem sejmu Anuga v Kölnu prejela mednarodno priznanje za celovito in kakovostno proizvodnjo in ponudbo hrane, je te dni v Madridu prejela še priznanje za najboljše trgovsko ime v letu 1989. V kolektivu, kjer si letos še posebej prizadevajo za vključevanje v mednarodno trgovino (tudi v Evropo 1992), so pred kratkim odprli tudi novo klavnico za perutnino, ki sodi med največje in najmodernejše v Evropi.

M. Š.

Nič resnice ni v govoricah o radioaktivnem odlagališču v BiH

Na odlagališče v Kamenici so odvažali elektrofiltrski pepel iz papirnice v T. Drvarju – Namera natolcevanja?

KRŠKO, 9. novembra – Vse do konca oktobra so se v sarajevskem Oslobodjenju, od začetka novembra pa še v zagrebškem Vjesniku, pojavljale domneve o odlagališču radioaktivnih odpadkov Jedrske elektrarne Krško na deponiji pri Titovem Drvarju. O tem so poročale tudi bosansko-hercegovske radijske postaje.

Govorice so se širile predvsem iz nekaterih delovnih okolij v Titovem Drvarju (lesnoindustrijski kombinat Grmeč, Bolnica), kjer so večinoma zaposleni delavci srbske narodnosti. Natolcevanja so dobila polet, ko so začeli v Titovem Drvarju tovornjaki z novomeško registracijo prevažati pepel, ki se v tovarni papirja ulovi v elektrofiltre. Zaradi tega smo obiskali Obrtno zadrugo Metlika oziroma njihovo enoto v Krškem. Anica Likar, ki jo vodi, je stvar pojasnila: »Že tretje leto zapored, odkar ima krška tovarna Djuro Salaj v Titovem Drvarju svojo temeljno organizacijo, smo mi edini prevozniki elektrofiltrskega pepela iz tamkajšnje papirnice na deponijo. Delo smo prevzeli, ko ga domači prevozniki niso več hoteli opravljati. Delo je tudi zahtevno. Težak, moker pepel je treba prečrpavati iz posebnih bazenov na tovornjake in ga odpeljati na deponijo v devet kilometrov oddaljeno Kamenico. Tam ga naši buldožeristi splanirajo. Za letošnji prevoz okoli 70.000 kubičnih metrov pepela smo s tovarno Videm podpisali pogodbo 11. avgusta, delo pa opravili v dneh od 15. avgusta do 21. oktobra. S sedmimi kamioni so ga naši kooperanti vozili iz Brežic, Krškega in Sevnice.«

Njenim besedam je pritrdil tudi Milan Šetinc, član poslovnega odbora v tovarni Videm Krško, ki je dodal, da so na deponiji v Kamenici medtem že raziskali elektrofiltrski pepel in ugotovili, da ni povečanega sevanja. Strokovni rezultati meritev bodo menda objavljeni jutri.

Pogovarjali smo se tudi z Ivanom Antolovičem z Bizeljskega, ki je od srede avgusta do konca oktobra delal na deponiji v Kamenici, z buldožerjem je uravnaval navoženi pesek. »To delo sem tam doli opravljal prvič in zadnjič. Govorice o sumljivem tovoru sem že na začetku oktobra slišal po radiu, a jim nisem mogel verjeti, ker sem videl, kakšni odpadki prihajajo na Kamenico. Najrazličnejši so bili, od poginule živine do različnih smeti, zadnje dni pa tudi nekaj povsem nenavadnih sodov, ki so jih pripeljali domačini. Iz njih so scedili odpadke olja in jih nato večinoma odpeljali. O kakšnih odpadkih in tovorih iz Krškega pa seveda ni govora.

VLADO PODGORŠEK

Pospeševanje celovitega razvoja podeželja

ČRNA NA KOROŠKEM, 9. novembra – Slovensko podeželje, v glavnem še vedno zapostavljeno, ima velike možnosti za vsestranski razvoj. Čeprav ga je velikokrat nasilna industrializacija dolga leta zapostavljala, potencialov za njegov napredek ni prikrila. V hitro se spreminjajočih družbenih in gospodarskih razmerah pri nas smo počasi le spoznali, da je treba enakovredno razvijati tudi podeželje. To je poglavitno sporočilo z danes začetega dvodnevnega seminarja o pristopu k usmerjanju razvoja podeželja, ki ga je v Črni pripravila Razvojna organizacija z Raven, udeležujejo pa se je strokovnjaki iz vse Slovenije. (I. P.)

Prva igralnica v Mariboru

MARIBOR, 9. novembra – V nekdanji Veliki kavarni je TGDO Pohorje danes odprlo Casino, prvo igralnico v Mariboru. Največja povojna turistična naložba v mestu je stala dva milijona dolarjev, kolektiv pa je denar zbral sam. Večino notranje opreme v jugend stilu so uvozili, igralnica in točilne mize so računalniško vodene. Poleg francoske in ameriške žive igre in black jackov so v igralnici tudi drugi igralni avtomati, soba za bridge klub, kavarna in video klub za mlade. (J. J., foto: Bogo Čerin)

Uporabniki bodo sami odčitavali števce

Stanje na števcu bodo morali sporočiti v petih dneh po podražitvi elektrike

LJUBLJANA, 9. novembra – Zaradi pogostih podražitev elektrike in velikih stroškov z vsakokratnim odčitavanjem števcev, slovensko elektrogospodarstvo predlaga, naj bi gospodinjski uporabniki dobavitelju sami pisno sporočali porabo električne energije po števcu.

Če bo ta predlog v javni razpravi sprejet, bo moral uporabnik to sporočiti v petih dneh, računajoč od dneva, ko bo začel veljati nov cenik za prodajo elektrike, ki bo objavljen v časopisih. Če uporabnik tega v omenjenem roku ne bo storil, mu bo dobavitelj obračunal dobavljeno energijo glede na povprečno porabo elektrike v določenem lanskem mesecu. Npr., če bi se elektrika podražila 10. novembra, bi mu za prvih deset dni v tem mesecu zaračunali po stari ceni tretjino porabljene elektrike v lanskem novembru, drugi dve tretjini pa po novi ceni. Elektrikarji bi odčitavali števce največ trikrat na leto: 1. aprila, 1. oktobra in ob zaključku letnega obračunskega obdobja.

T. S.

Festival tržnih komunikacij je letos že zašel v krizo

Manj udeležencev, težave z denarjem in tudi reklame, narejene samo za festival – Nagrade za Dalmo

PORTOROŽ, 9. novembra – Veliko nagrado Portoroža na festivalu tržnih komunikacij je letos dobila marketinška služba hrvaškega podjetja Dalma za radijski oglas »Yesterday«.

Čeprav je bilo kategorij sedem, so prvo nagrado, Zlato idejo Portoroža, podelili le v treh kategorijah. Najuspešnejši televizijski oglas je »Prijateljstvo Smoki« agencije Crvena zvezda iz Beograda. V kategoriji audiokomunikacijskih sredstev je zmagal radijski oglas »Javljanje iz odtočne cevi«, ki ga je za Krko izdelala ljubljanska agencija Virgo. Med celostnimi akcijami je prvo nagrado dobila zavarovalnica Triglav za serijo »Identiteta zavarovanj«, ki jo je pripravila agencija Mak iz Kopra.

Posebno priznanje so med drugimi dobili: Janez Hočevar-Rifle za nastope v oglasih iz serije »Podarim–dobim«, oglas za Fructalove džeme »Teta Liza« za glasbo in »Eurobasket 89« za celovito akcijo. Studio marketing Delo, ki je prejšnja leta pobral največ priznanj, je letos nastopal zunaj konkurence.

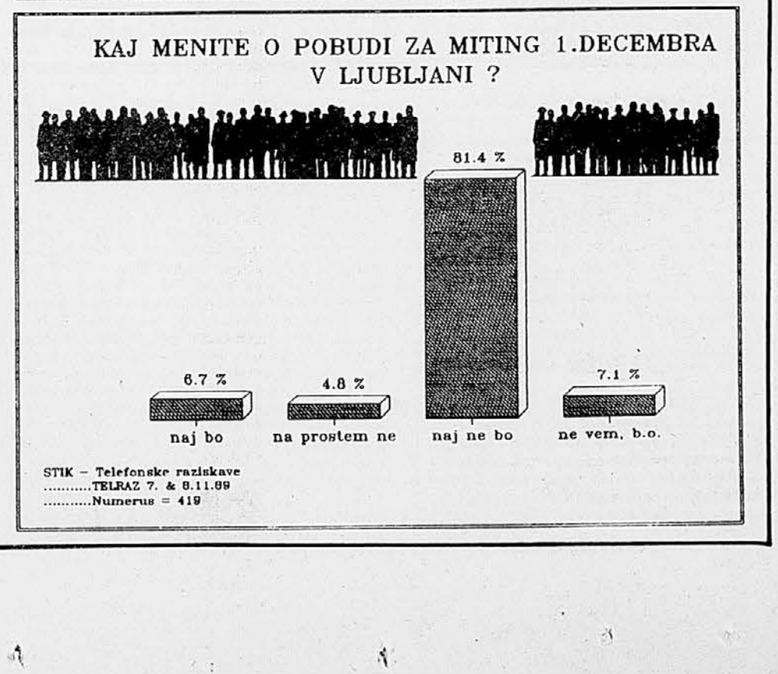
V drugih kategorijah so podelili le druge ali tretje nagrade. Posebno kakovost prikazanih oglasov v tiskanih medijih je bila letos slabša, treba pa je pripomniti, da nekaterih kvalitetnih oglasov na festivalu sploh ni bilo.

Po besedah direktorja SM Delo Jerneja Repovša, ki je bil predsednik žirije, je za letošnji festival značilen »larpurlartizem«. Nekatera predstavljena dela so narejena za festival in za trg. Vse to kaže, da je festival letos zašel v krizo. Udeležencev je bilo približno 250 manj kot lani. Prireditelji so imeli kar nekaj organizacijskih težav, zatikalo pa se je tudi pri denarju.

ROBERT MULEJ

Sklep o novi eskontni stopnji NBJ

BEOGRAD, 9. novembra (Tanjug) – Na današnji seji sveta guvernerjev so sklenili, da bo nova eskontna stopnja Narodne banke Jugoslavije mesečno 48 odstotkov. Svet guvernerjev je še sklenil, naj se nova eskontna stopnja NBJ določi na način, ki ga uporabljajo banke pri oblikovanju svojih obrestnih mer za plasmaje.

LISTA ČISTIH RAČUNOV

R (revalorizacija) za mesec november znaša 45,6 %.

Obresti za vrednostne papirje:
– vrednostni papirji, vnovčeni do sedem koledarskih dni 0
– vrednostni papirji, vnovčeni v roku do enega leta 41,0 % (90 % R)
– vrednostni papirji, vnovčeni v roku nad enim letom 46,75 % (R + 10).

Obračun obresti je vsaka dva meseca, najpozneje v dvajsetih dneh po končanem obračunskem obdobju. Dan nakupa in vnovčenja vrednostnega papirja se pri obračunu obresti ne upoštevata.

Vrednostni papirji, vplačani ob petkih po deseti uri, ob sobotah ali zadnji dan pred prazniki, se datirajo s ponedeljkom, oziroma s prvim naslednjim delovnim dnevom.

Komercialni popust pri plačilu blaga na prodajnih mestih mednarodnega podjetja Slovenijales znaša 3 %.
Pogoj je le, da so vrednostni papirji starejši od treh mesecev in da znaša kupnina več kot deset milijonov dinarjev.

Klub SLOVENIJALES

Kjer ima denar trdno vrednost

DEVIZNI NAKUPI

Tri možnosti, med katerimi lahko izbira naš potrošnik

V konsignacijskih trgovinah je osnovna cena nižja kot v brezcarinskih, toda dajatve so večje – Je servis prednost? – Kako bo po 1. decembru

LJUBLJANA, 9. novembra – Medtem ko Jugoslovani že kar nekaj časa na veliko varčujemo v tujih valutah in se tako izogibamo inflacijskemu razvrednotenju domačega denarja, imamo z novimi zunanjetrgovinskimi, carinskimi in podobnimi liberalizacijami čedalje večje možnosti tudi povsem legalno kupovati za devize.

Prva, do nedavnega najbolj razširjena legalna možnost je nakup **v konsignaciji.** Tam sicer prodajajo tudi repromaterial, rezervne dele in podobno za potrebe podjetij, vendar pa tudi blago za široko porabo. Kupujemo, denimo, pralni stroj. Zaradi preprostejšega računa vzemimo, da stane 1000 mark (to bo menda že kar kakovosten pralni stroj). V to ceno je že vračunana konsignacijska provizija, ki je lahko različna, od 5 do 15-odstotna. Na to ceno bomo v konsignaciji plačali še carinske dajatve (15 odstotkov osnovne carine, deset odstotkov carinskih davščin, odstotek za carinsko evidenco, desetodstotno posebno uvozno takso), okoli 3,8 odstotka za posebne odvisne stroške prodajalca (podatek je iz Agroprogresa), na vse skupaj, torej tudi na carinske dajatve, pa še 23,5 odstotka prometnega davka. Slednja stopnja velja za pralne stroje in akustiko, za druge širokopotrošne izdelke pa je za deset odstotnih točk višja. Tako plača kupec na prvotnih 1000 mark še okoli 73 do 86 odstotkov raznih dajatev – seveda v dinarjih.

Drugi, za domačega kupca za zdaj še nelegalni, a kot je znano, že tudi uporabljeni in 1. decembra tudi uradno dovoljen način je nakup v **brezcarinski prodajalni.** Če tu kupimo enak pralni stroj kot v prejšnjem primeru, bomo morali k 1000 markam, kolikor stane zgolj stroj, primakniti še skupno okoli 40 odstotkov – tokrat seveda v devizah. V teh štiridesetih odstotkih je četrtina (deset odstotkov na ceno izdelka) posebne uvozne takse; ta je enaka kot pri konsignacijski prodaji. Od preostalih tridesetih odstotkov pa jih gre 12 (kot 40-odstotni davek na maržo) v državni proračun, okoli 15 pa ostane brezcarinski prodajalni.

Če potegnemo črto, je cenisko seveda precej ugodnejši nakup v brezcarinski prodajalni. Opozoriti pa je treba, da to velja v sedanjih razmerah, ob sedaj veljavnih dajatvah. (Nikjer ne piše, da bo tako tudi po prvem decembru, ko bomo šele zares smeli tudi domačini kupovati v brezcarinskih prodajalnah). Absolutna razlika v cenah iz konsignacije in iz brezcarinskih prodajaln se nekoliko zmanjša, če upoštevamo, da v prvem primeru, zanj v konsignaciji del cene plačamo v dinarjih, in to lahko tudi na osnovo, preračunano po mesec dni starem deviznem tečaju. V drugem primeru so dajatve v devizah; le-te pa ob nakupu na črnem trgu zdaj preplačamo vsaj za 25 odstotkov.

Med prednosti konsignacijskega nakupa lahko štejemo servis in oskrbo z rezervnimi deli. Konsignatarji imajo namreč po zakonu obveznost oboje priskrbeti, brezcarinske prodajalne pa te obveznosti nimajo posebej določene. Po drugi strani pa je spet res, da za večino kupcev ni nikakršna težava skočiti čez mejo in nabaviti (sicer dražje kot v konsignaciji) rezervne dele, pa tudi najti dobrega zasebnika za popravilo kupljenega izdelka. Tako je mogoče pričakovati, da se bo čedalje več kupcev ogrelo za nakup v brzcarinskih prodajalnah, konsignacijska prodaja, zlasti izdelkov za široko porabo, pa bo bržčas upadla. Še posebej, če bo sprejet predlog o skoraj tretjinskem obdavčenju konsignacijske provizije. Tedaj se bo prodaja zmanjšala tudi zato, ker bo večina zastopnikov delala z izgubo.

Obema omenjenima možnostma pa nesporno najmočneje in najuspesneje konkurira **neposredni uvoz blaga** za široko porabo. Do 100 dolarjev brez carine, pri večjih vrednostih pa se v izračunu carinske osnove teh 100 dolarjev in tudi davek na presežno vrednost odšteje; velika izbira izdelkov in prilagodljivost – tudi censka – trgovcev onstran meje; nakupi tehničnega blaga in oblačil, združeni z nakupi živil (le kdo bi štel in carinil vse banane, čokolade in neskončne role toaletnega papirja) in z izleti; čisto psihološki momenti, od tega da denimo po svetovljansko greš, kupiš in pripelješ... Zaradi vsega tega neposredni uvoz blaga zagotovo ne bo imel majhnih razsežnosti.

Gornja primerjava je narejena na kožo potrošnika in poskuša pokazati, kakšen nakup je zanj ugodnejši. Nismo se spuščali v presojanje, kaj pomenijo spremembe na tem področju za vedno in zdaj še bolj lačni državni proračun, kaj za zastopnike in kaj – razen censke konkurence – za domače proizvajalce. To pa je druga stran medalje.

BOŽENA KRIŽNIK

Istrani v Ameriki

Istrani imajo na Manhattnu 30 in v širši okolici New Yorka 60 restavracij. Ponujajo jedi iz italijanske in istrske kuhinje. Osebje v njih so Istrani, Dalmatinci, Italijani pa tudi Američani. V te restavracije največ zahajajo igralci, umetniki, diplomati. D. K.

Milijarde za grobove

Zahodni Nemci so letos za krašenje grobov porabili okrog 200 milijonov mark. 7000 vrtnarjev se je specializiralo za urejanje grobov prek celega leta in letno zato zaslužijo 2,6 milijarde nemških mark. (D. K.)

Pralni prašek je drag zaradi surovin

LJUBLJANA, 9. novembra – Domači proizvajalci izvažajo pralni prašek, trgovci ga uvažajo, kupci, predvsem tisti, ki so doma ob meji, pa ga hodijo kupovat v sosednjo Avstrijo in Italijo, ker je tam cenejši.

Pralni prašek je pri nas, tako trdi Anton Purkart, direktor programsko delovne enote gospodinjsko-higienskih proizvodov pri Zlatorogu, dražji kot v Avstriji in Italiji predvsem zaradi visokih cen surovin in reprodukcijskega materiala, pa tudi zaradi visokega prometnega davka, ki ga morajo proizvajalci plačevati za detergente.

Zlatorog svoje detergente izvaža predvsem v Zvezno republiko Nemčijo, Belgijo in prek kupca iz Švice tudi v Sovjetsko zvezo. Surovine zanje delno uvažajo, delno pa jih kupujejo od domačih proizvajalcev. Uvažajo jih v glavnem iz Zvezne republike Nemčije, delno iz Nemške demokratične Republike, Francije, odvisno od cen in tržnih pogojev.

Kot nam je povedal Anton Purkart, so v zadnjem času surovine iz uvoza cenejše od domačih, ker je cena uvoženih surovin odvisna od konkurence na svetovnem trgu, pa tudi tehnološka opremljenost proizvajalcev v tujini je boljša kot pri nas. V Jugoslaviji pa imamo še vedno proizvajalce, ki imajo monopolni položaj in lahko v skladu s svojim položajem tudi oblikujejo cene.

DARJA KOCBEK

Med novinci Aeroflot

Mednarodno združenje za letalski promet združuje 187 letalskih družb. Med 17 novinci je letos tudi sovjetska družba Aeroflot. (D. K.)

Cene premoga

V Ljubljani prodajajo premog po naslednjih cenah:

premogovnik	kosi	kocke	oreh
Zagorje	**4.872.680**	**4.788.880**	**4.703.030**
Trbovlje	**4.802.480**	**4.718.670**	**4.632.820**
Velenje (lignit)	**2.942.020**	**2.645.980**	**–**
Banovići	**3.818.330**	**3.851.830**	**3.885.330**

Briketi (uvoz iz Vzhodne Nemčije) stanejo 6.465.690 dinarjev, pakiran 7.791.870 dinarjev. Uvoženi češki premog je po 4.965.520 dinarjev, briketi (uvoženi iz Madžarske) pa stanejo 4.210.550 dinarjev. Kubični meter drv stane 1.741.570 dinarjev, za žagana pa je treba dodati še 195.000 dinarjev.

Za primerjavo: v Beogradu stane premog iz Kreke 3.527.600 dinarjev, iz Plevlja 3.742.400 dinarjev, Banovičev 4.349.000, Zenice 5.591.400 dinarjev za tono. Kubični meter drv stane v Beogradu 2.027.700 dinarjev. (D.D.)

EMONINA NOVA BANKA

Denarni trg je željan tudi finančnega inženiringa

V množici drugih bank je še vedno prostor za novo banko, ki bi znala poiskati številne vrzeli v bančni ponudbi

LJUBLJANA, 9. novembra – Nova banka. Tako je vsaj za zdaj še ime banki, za katero je njen tvorec Igor Kadunc, direktor interne banke Emone, s svojim podpisom in osebnim naslovom poslal Narodni banki Jugoslavije v potrditev elaborat o ustanovitvi nove bančne ustanove v Ljubljani. V nasprotju s pričakovanji in prvotnimi govoricami to ne bi bila banka nekakšnih kmalu odpravljenih internih bank večjih podjetij, pač pa banka kot delniška družba, po možnosti celo z udeležbo kake tuje bančne ustanove.

Kot pojasnjuje Igor Kadunc, je skupaj s še nekaterimi prišel na tako misel že sredi poletja, ko je potekala razprava o prebolikovanju naših drugih bank, predvsem seveda Ljubljanske banke. Meni, da banke še naprej ohranjajo svoj oligopolni položaj, čas pa je, da jih pri tem vsaj nekoliko zmoti še kakšna druga bančna banka. Seveda nova banka, za katero meni, da ustreza vsem merilom, ki jih zahteva NBJ za njeno potrditev. Ogrozila ne bo nobene druge banke, saj bo po svojem kapitalu gotovo najmanjša banka pri nas. Gre seveda bolj za to, da poskuša svoje mesto poiskati na vrsti denarnih trgov, ki jih večje banke zanemarjajo ali pa ti zanje niso več dobolj zanimivi.

Za začetek banke naj bi zbrali tri milijone ekujev (oziroma okoli 6 milijonov mark) ustanovitvenega kapitala, potem pa si bodo prizadevali, da ga povečajo na vsaj 5,5 milijona ekujev – seveda v dinarjih. Razmišljajo še, da bi vsaj do tega zneska v naslednji fazi prišli tudi z razpisom med občani.

Banka naj bi delovala z bistveno drugačno koncepcijo kot druge, pravi Kadunc. Tako se verjetno niti ne bi ukvarjala z zbiranjem denarja, saj ne bi mogla konkurirati hranilnicam po podjetjih, pač pa bi dala večji poudarek prodaji znanja s področja bančnega poslovanja in financ oziroma finančnemu inženirингu. Banka naj bi poslovala predvsem s kratkoročnimi posojili, ki so zanimiva zlasti za manjša podjetja, ki jih je v zadnjem obdobju vse več. Kot posebno zanimivost pa elaborat tudi navaja, da se banki kaže vabljiv posel s tako imenovanim faktoringom, se pravi z odkupovanjem terjatev podjetij, nova banka pa bi nato sama terjala dolžnike.

STOJAN ŽITKO

Feni prekinil sodelovanje s Kanadčani

SKOPJE, 9. novembra (Tanjug) – V Kavadarcih so danes rudniki in industrija Feni objavili uradno sporočilo, v katerem navajajo razloge za prekinitev sodelovanja s kanadsko družbo Falconbridge. Njeni novi lastniki so namreč Feni seznanili z »zmanjšano intenzivnostjo vlaganja«, ker se je zmanjšalo njihovo zanimanje za skupna vlaganja z jugoslovanskimi partnerji, zato se jih bodo v prihodnje vzdržali. Falconbridge je hkrati izrazil pripravljenost, da se pogovori o novih parametrih in prouči možnosti za obnovitev proizvodnje. Feni bo s to družbo spet vzpostavil stike, vendar le pod pogojem, da bo to vplivalo na pozitivno opredelitev kanadskega partnerja. Kot je še rečeno v sporočilu, si Feni prizadeva, da bi obnovil proizvodnjo, pri tem pa sodeluje z ameriškimi, sovjetskimi, kanadskimi in zahodnonemškimi partnerji ter z vsemi zainteresiranimi organizacijami v domovini.

Oh, ta dinar!

V Avstriji dinar miruje

Ta teden se tečaji dinarja onstran meje niso dosti razlikovali od tečajev iz začetka prejšnjega tedna. V Tržaški kreditni banki je dinar nekoliko zdrsnil, namreč na 0,018 lire (ob nakupu 100 lir stane 5555 dinarjev ali za okoli 40 odstotkov več kot po tečaju NBJ). Zveza slovenskih zadrug v Celovcu je še vedno menjala 100 dinarjev za 0,018 šilinga, kar pomeni, da je stal šiling 5555 dinarjev ali 35,6 odstotka več kot po torkovem tečaju NBJ. Večina drugih bank je bila pripravljena plačati za 100 dinarjev le 0,01 šilinga (10 tisočakov za šiling) in je bila tako kar za 144 odstotkov nad našim torkovim uradnim deviznim tečajem. Po pisanju Mladine je na ljubljanskem črnem trgu v torek šiling stal 4920 dinarjev, 190 lir pa 4700 dinarjev. Povprečno preplačilo je bilo 23-odstotno, beograjske Večernje novosti pa poročajo, da je preplačilo v Beogradu 20-odstotno, v Zagrebu 25-odstotno, v Skopju pa samo 10-do 12-odstotno.

B. K.

JUGOSLOVANSKI TRG

V fičku ali v trenirki, bencin na črno, manj sosedove hrane

● V Kragujevcu je lastnik zamenjal fička, ki je v voznem stanju, za trenirko znamke australija.

● Ateksov diskont v Beogradu ponuja itison in preproge s 45-odstotnim popustom. Tako stane meter itisona (širine štiri metre) po 1.360.000 dinarjev. Metrsko blago različne kakovosti v raznih barvah prodajajo od 110 tisoč do 600 tisoč dinarjev za meter. Zavese stanejo 828.000 dinarjev za kilogram (v kilogramu je od 3 do 4 metre zaves, odvisno od debeline). Kompletna posteljnina iz bombaža za eno osebo stane 650 tisoč dinarjev. Ženski plašči pa se v tej trgovini dobijo že za 1.460.000 dinarjev.

● Na licitaciji na Reki je neki kupec ponudil mesečno najemnino za kvadratni meter garaže 750 tisoč dinarjev.

● Za kilogram žive teže pitanih prašičev za zakol je treba na novosadski borzi odšteti od 110 do 120 tisoč dinarjev. Povpraševanje je dvakrat večje od ponudbe.

● Vse kaže, da bodo Madžari omejili iznos hrane iz države. Za tak ukrep se ogrevajo predvsem zato, ker tujci (med njimi so Jugoslovani zelo številni) pokupijo v madžarskih trgovinah veliko poceni hrane.

● V Beogradu so odprli že drugo restavracijo hitro pripravljene hrane McDonalds.

● V Bosni in Hercegovini, kjer je največje pomanjkanje naftnih derivatov, bencin prodajajo na črno tudi po 200 tisoč dinarjev za liter.

● Zastava trenutno dolguje kupcem 37.000 vozil, kar pomeni, da je rok čakanja tudi do šest mesecev.

Reklama je, pečic ni, a bodo

Reklame v časopisih obljubljajo pomembno domačo novost na trgu – kombinirano mikrovalovno pečico, izdelek Gorenja. Ker vemo, da so v trgovinah cene takih izdelkov zaradi različnih prodajnih pogojev zelo pisane, smo skušali izvedeti, kjer bi bil nakup najugodnejši. Povprašali smo sedemnajst trgovin v Ljubljani in okolici. Teh pečic nimajo nikjer.

Kljub reklamnim obljubam se jih torej ne da kupiti. Poklicali smo Gorenje, da bi izvedeli, kaj je z njenim izdelkom. Niso vedeli, kako bo trg sprejel ta izdelek, zato so poslali v naše trgovine le 800 kombiniranih mikrovalovnih pečic. Zdaj je proizvodnja spet stekla in v Gorenju obljubljajo, da bodo pečice v trgovinah spet sredi decembra.

DOW JONES

Wallstreetski termometer

Kazalec Dow Jones vsebuje povprečno vrednost delnic nekaterih največjih ameriških podjetij na newyorški borzi – Orodje teorije Dow

Indikator Dow Jones je v svetovnih razmerah (poleg tokijskega Nikkei, londonskega FT-SE in frankfurtskega DAX) eden najpomembnejših kazalcev na področju vrednostnih papirjev. Vsebuje povprečno vrednost delnic 65 velikih ameriških podjetij na newyorški borzi, svetovnem finančnem središču na križišču Wall in Broad Streeta.

Med njimi so vrednostni papirji 30 industrijskih podjetij (IBM, General Motors, Boeing, Coca Cola, Exxon, ATT, Procter and Gamble, Goodyear, Eastman Kodak, Du Pont itd.), delnice 20 prevoznih podjetij (TWA, PanAm, Federal Express itd.) in 15 javnih storitvenih podjetij (American Electric Power itd.).

Kazalec se imenuje po Charlesu Dowu in Edwardu Jonesu, ki sta leta 1882 ustanovila eno od prvih družb za pripravo finančnih informacij in novic v zvezi z borznim poslovanjem. Dow je dve leti kasneje izumil metodo, s katero je oblikoval povprečno vrednost delnic enajstih železniških podjetij. Ta kazalec je nato služil za oblikovanje cen na železnici in v industriji, povezani z železnico. Do leta 1897 je pripravil skupni kazalec povprečne vrednosti delnic 12 industrijskih podjetij, leta 1929 pa so oblikovali podoben kazalec tudi za nekaj večjih javnih storitvenih podjetij, predvsem s področja energetike.

● Največji dnevni borzni »crash«, padec povprečne vrednosti delnic, se je po njihovi dolgotrajni rasti zgodil 19. oktobra pred dvema letoma – za 22,6 odstotka, medtem ko je denimo ta indeks na »črni« četrtek 1929 padel za »samo« 12,8 odstotka, tretji največji dnevni padec v zgodovini newyorške borze pa je pred nekaj tedni znašal 6,9 odstotka.

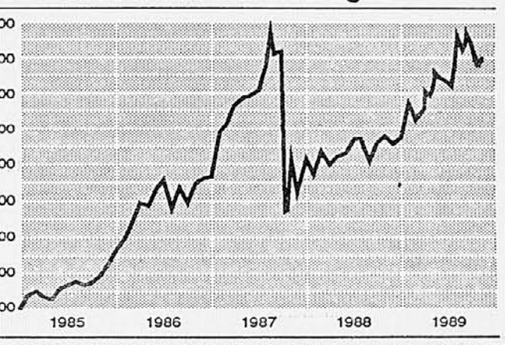
V skupnem kazalcu Dow Jones imajo zdaj največjo težo industrijska podjetja, tako da informacije o gibanju indeksa največkrat obsegajo le skupno povprečno vrednost njihovih vrednostnih papirjev. Dow Jones je tako numerična odslikava vrste zapletenih dejavnikov, ki vplivajo na oblikovanje cene vrednostnih papirjev največjih ameriških koncernov. Vanj so posredno vključene razmere na ameriškem in svetovnih finančnih in blagovnih trgih, predvsem pa uspešnost in dobičkonosnost večjih podjetij in njihovi izgledi za naprej. Na gibanje kazalca seveda vplivajo tudi politični in vojni dogodki, včasih pa se zgodi, da kak poslovni ali politični zaplet sproži verižno reakcijo padanja vrednosti delnic.

Kritiki tega kazalca pravijo, da ta ne izraža pravih razmer v ameriškem gospodarstvu predvsem zato, ker vključuje le delnice velikih in razmeroma trdnih, zmerno razvijajočih se podjetij. Iz njega na primer ne moremo razbrati velikih nihanj tržne vrednosti delnic čedalje pomembnejšega dela tamkajšnjega gospodarstva, manjših novih in naglo rastočih podjetij s področij računalniških in drugih visokih tehnologij in storitev. Tako v ZDA nekateri novejši in manj znani kazalci omogočajo celo boljši vpogled v borzništvo: denimo Value Line Composite Average ali pa Indicators Digest, ki izražata povprečno vrednost delnic 1600 oziroma 2500 podjetij.

Kazalec Dow Jones (skupni in vsi trije posamični) pa je tudi ključno empirično orodje tako imenovane Dow teorije. Ta raziskuje gibanja cen vrednostnih papirjev na borzah v različno dolgih časovnih obdobjih.

MIHA JENKO

Dow Jones Industrial Averages

VREDNOST INDUSTRIJSKIH DELNIC PO DOW JONESU – Obdobje naglega vzpona sledijo padci: denimo pred dvema letoma in nekaj tedni. (Diagram smo vzeli iz Financial Timesa.)

Novi švicarski bankovci

Sredi devetdesetih let bodo zamenjali švicarske bankovce. Konec oktobra je bil zaključen natečaj za novo obliko bankovcev; zmagal je grafik iz Lausanna, Werner Jeker.

Švicarska nacionalna banka trdi, da je za zamenjavo več razlogov. Med drugim tudi ta, da je sedanje bankovce, ki so prišli v obtok sredi sedemdesetih let, že prelahko ponarediti.

Novi bankovci naj bi bili vsi enako široki, 74 mm – tako kot sedanji bankovec za 50 frankov, razlikovali pa naj bi se po dolžini. Poleg tega bo iz obtoka umaknjen bankovec za 500 frankov, ki ga bodo nadomestili z bankovcem za 200 frankov. Za takšno spremembo so se v banki odločili zaradi tega, ker se je promet z bankovci večjih vrednosti zmanjšal.

Na bankovcih bodo portreti umetnikov iz švicarske zgodovine: arhitekt Le Corbusier, (10 frankov), skladatelj Arthur Honegger (20 frankov), slikarka Sophie Taeuber-Arp (50 frankov), slikar Alberto Giacometti (100 frankov), pisatelj Charles Ferdinand Ramuz (200 frankov) in umetnostni zgodovinar Jacob Burckhardt (1000 frankov). Dokončna odločitev o tem, kdaj bodo zamenjali bankovce, je še v rokah bančnih oblasti.

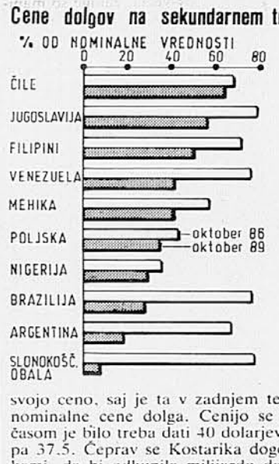
(M. KR.)

Manj možnosti za ponarejanje

DOLGOVI

Blaga pocenitev, malo prodaj

Na tako imenovanem sekundarnem trgu, na katerem države dolžnice odkupujejo svoje dolgove za določen popust ali pa jih upniki prodajajo naprej, se še naprej znižuje cena dolgov držav v razvoju. Vendar pa te dni poročajo, da sekundarni trg komajda posluje; kmalu pričakujejo večjo živahnost zaradi napovedi Čila, da je pripravljen odkupiti 500 milijonov dolarjev, in venezuelskih načrtov, da bi 150 milijonov dolarjev svojega dolga zamenjala za vlogo pri kaki skupni naložbi.

Čilenski dolg izgublja svojo ceno, saj je ta v zadnjem tednu padla na 60 odstotkov nominalne cene dolga. Cenijo se tudi mehiški dolgovi; pred časom je bilo treba dati 40 dolarjev za 100 dolarjev dolga, zdaj pa 37,5. Čeprav se Kostarika dogovarja s komercialnimi bankami, da bi odkupila milijardo dolarjev svojega dolga, pa to očitno še ni vplivalo na ceno njenih dolgov. Upniki jih prodajajo le za okoli 17,5 odstotka nominalne vrednosti.

Jugoslovanski dolgovi pri komercialnih bankah so še naprej obdržali ceno okoli 55 odstotkov nominalne vrednosti.

V glavnem sta dve vrsti kupcev dolgov. Odkupujejo jih nekatere kompanije, ki pričakujejo, da bodo lahko po tej poti poceni investirale v državah v razvoju (z zamenjavo bančnega dolga v odkup dolga s popustom v »lokalni« valuti). Prav tako ali pa še pogostejši pa so odkupi dolgov, ki jih opravijo kar same vlade zadolženih držav – ker so taki dolgovi pač najcenejša varianta. Sicer pa je na tem področju te posle (tako imenovani SWAP) najbolj razvil Čile.

S. Ž.

GARANCIJE

Prepričajte se že pred nakupom

LJUBLJANA, 9. novembra – V našo redakcijo so prispele pritožbe, da v nekaterih brezcarinskih prodajalnah ne izpolnjujejo garancijskih listov za prodano blago. Izvedeli smo, da za blago v »duty free shopih« ne velja zakon o standardizaciji, saj je namenjeno izključno izvozu. To pomeni, da je mogoče v teh prodajalnah prodajati tudi izdelke, ki so brez atesta in garancije in za katere servis ni zagotovljen.

Kljub temu v večini naših brzcarinskih prodajaln dajejo garancijo za svoje blago, saj gre tako hitreje v promet. Pri tem so odvisni od konsignatorja, prek katerega dobijo določen izdelek; le-ta namreč poskrbi za atest, servis in garancijo. Včasih pa garancijskega lista ne izpolnijo zato, ker je mogoče v določenih servisih garancijo uveljaviti že samo z računom, ali pa ker je garancijski list zaprt v škatli skupaj z izdelkom – v tem primeru ga izpolnijo kadarkoli kasneje, ob predložitvi računa seveda. A po trditvah trgovcev iz »duty free shopov« je pri njihovem blagu zelo malo okvar – le okoli pol odstotka.

Kaj se bo zgodilo po prvem decembru, ko bodo lahko v brezcarinskih trgovinah nakupovali tudi Jugoslovani, se še ne ve, saj zvezna vlada še ni pripravila podrobnih navodil. Po mnenju Sreča Ivaniča, direktorja za prostocarinske prodajalne pri Avtotehni, bo zakon o standardizaciji veljal tudi za izdelke v teh trgovinah – izvzete bodo morda le tiste na mejnih prehodih, letališčih in v pristaniščih – tako da bodo morali uvozniki preskrbeti atest, garancijo in servise tudi za blago, ki bo naprodaj za devize.

Do tedaj po kupcu ne preostane drugega, kot da se že pred nakupom v brezcarinski prodajalni prepriča, ali kupuje izdelek z garancijo ali brez nje.

MARJA NOVAK

Nič glasbe

To ni CD plošča, temveč natančno navita aluminijasta folija. Na tem kolutu s premerom 80 centimetrov je 40 tisoč metrov folije, iz nje pa dobijo 2000 zavitkov aluminijaste folije za gospodinjstvo. D. K.

Pri propagandi smo na repu

LJUBLJANA, 9. novembra – Gospodarska propaganda je v tržnih gospodarstvih zelo pomembna. Zato po pričakovanju vanjo največ vlagajo države, kjer je tržno gospodarstvo najbolj razvito (ZDA, Japonska, Velika Britanija, Zvezna republika Nemčija...). Veliko denarja v ta namen porabijo tudi v Španiji in Braziliji. Jugoslavija pa je tudi na tej lestvici pri dnu.

Po podatkih International Advertising Association med vlaganja za gospodarsko propagando spadajo: oglasi v sredstvih javnega obveščanja, v kinu, propaganda v tujini in direktna propaganda.

Po podatkih SDK pa v Jugoslaviji med stroške za gospodarsko propagando štejemo tudi stroške za marketing, sejme in razstave itd.

D. K.

Podatki o vlaganjih v gospodarsko propagando v nekaterih državah v letu 1987

Država	Vlaganja (v mio dolarjev)	Vlaganja glede na nac. dohodek (v %)
ZDA	109.650,0	2,4
Japonska	27.273,2	1,4
Velika Britanija	10.266,0	1,7
ZRN	9.985,8	1,1
Italija	4.380,1	0,7
Španija	4.373,2	1,9
Švica	2.976,8	2,2
Brazilija	1.191,0	0,6
Švedska	1.416,8	1,1
Južna Koreja	1.182,2	1,0
Avstrija	678,3	0,7
Portoriko	443,1	2,4
Grčija	321,4	0,7
Kitajska	310,2	0,1
Jugoslavija	278,4	0,5

Vir: Zveza združenja ekonomskih propagandistov Jugoslavije

ROMANA DOBNIKAR-ŠERUGA

Na dnu črne celine

(3)

Japonci – »častni belci«

Toda določila o tem, kdo lahko sedi v kateri med restavracijami in v katero stranišče sme iti, so bila šele nadgradnja apartheida. Temeljni kamen, ki še zmerom trdno stoji, je zakon o registraciji prebivalstva (Population Registration Act), ki določa, da mora biti vsak prebivalec razvrščen v eno izmed rasnih kategorij (belo, črno, obarvano, Indijsko) ali podkategorij. To določa vse njegovo prihodnje življenje. Zlasti v primeru mešancev (potomcev med belci in domačim prebivalstvom, zlasti Hotentoti) je lahko odločitev krivična, saj so bolj ali manj bele polti. Kako pomembna je rasna klasifikacija, kaže znamenit primer deklice Lize, ki jo je mati zapustila le nekaj ur staro. Da bi lahko določili njeno rasno skupino, so oblasti potrebovale celo serijo zamotanih laboratorijskih poskusov na vzorcu njenih las.

● Pri klasifikaciji je prišlo tudi do čudnih kompromisov: Kitajci so razvrščeni v belsko podskupino, Japonci, ki so pomembni južnoafriški trgovinski partnerji, pa so »častni belci«!

Zakona, ki prepovedujeta spolne odnose med pripadniki različnih ras in mešane poroke, sicer ne veljata več. Toda rasno mešani pari imajo pred seboj vrsto ovir: v kakšno rasno skupino bodo razvrščeni njihovi otroci, kje bodo lahko živeli skupaj in tako dalje. Zakon o rasno ločenih bivališčih pa še velja. Odpravljen pa je zloglasni zakon o obveznih prepustnicah za črnce in pa o nadzoru priliva črnske delovne sile v belsko Južno Afriko (njihove domovine naj bi bile namreč bantustani).

Že leta 1974 je župan mesta Cape Town preklical vse diskriminacijske odloke brez zakonske podlage, v Johannesburgu pa so odpravili razlikovanje v mestnih knjižnicah, parkih in dvigalih v javnih stavbah. Dolgo so v hotelih potrebovali posebna dovoljenja, če so hoteli dovoliti vstop nebelcem. Obstajali so le nekateri hoteli z mednarodnim statusom, kamor so smeli nebeli poslovneži, diplomati, turisti in športne ekipe. Šele leta 1986 so opustili zakon o točenju alkohola in v hotelih in restavracijah dovolili piti, jesti, plesati in spati komurkoli.

● Še leta 1980 so bili vsi taksisti belci. Zdaj lahko prevozniška podjetja zaposlujejo belce in črnce in oboji lahko vozijo potnike katerekoli rase. Leta 1984 so odprli prve trgovinske centrale v velikih mestnih središčih trgovcem vseh ras. Prav tako večina mednarodnih podjetij ravna z vsemi uslužbenci enako, torej ne glede na barvo kože.

Na gospodarskem področju je še vrsta zakonov, ki omejujejo možnosti temnopoltih. Predvsem pa ostaja razlikovanje trdno v politiki. Črnci nimajo volilne pravice (menda bi jo imeli v bantustanih), nimajo svojih predstavnikov v parlamentu in nobene besede pri političnem odločanju. To pa je tisto, kar si najbolj želijo.

»Ne zanima nas, ali nam bodo hoteli s pretvezdicami odprli vrata,« je prepričan ***Ben Motsuenyane,*** kadrovski direktor v največji južnoafriški korporaciji Anglo-American. »Zanima nas le sodelovanje pri delitvi oblasti. Hočemo pravico do sodelovanja v južnoafriškem gospodarstvu, h kateremu smo mi, črnci, res veliko prispevali. Pri gradnji nebotičnikov, ki jih vidite v Johannesburgu, so črnci zgubljali življenja. Temelji, na katerih je Johannesburg zgrajen – rudniki – so grobovi črnih ljudi. In vendar so nas potisnili v najbolj nerodovitne in gospodarsko jalove bantustane, ki niso nič drugega kot zbiralniki za ceneno delovno silo.«

»Črnci so tekmeci«

»Pred letom 1978 črnec ni smel biti lastnik nobene proizvodne enote,« je pripovedovala ***Louise Tager.*** Ta pravnica proučuje apartheidske zakone, ki omejujejo gospodarsko dejavnost v državi. »Smel je imeti le majhno obcestno trgovinico, pa še to le na določenih mestih. Ni pa smel biti ne mizar ne varilec!«

BOJ PROTI SABOTAŽAM – »Ali lahko odkriješ težavo v tovarni, preden se začne?«

Nenavadno je, da se je Louise Tager, potomka ugledne južnoafriške (belske) pravniške rodbine, profesorica in nekdaj prvi ženski dekan na univerzi, odločila priti iz slonokoščenega stolpa univerze in se lotiti tako konkretne raziskave. Urejena in nadvse kultivirana intelektualka srednjih let daje vse prej kot videz revolucionarke. Sama pravi, da se nima za liberalko, ampak humanistko in da nikoli ni imela rasnih predsodkov. Zanima jo usoda države, zato hoče konkretno pomagati pri spreminjanju sedanjosti.

– Zakaj so zakoni na gospodarskem področju za črnce tako ozki?

»Črnci so bili tekmeci in to konkurenco so oblasti zaustavile tako, da so enostavno zaklenile vrata v svoj ‚laager', tabor. Poleg tega so jih imeli za ‚začasne'. Soweto je menda samo njihova začasna spalnica. Če prepoveš vso trgovinsko dejavnost v Sowetu, morajo pač tudi črnci kupovati v Johannesburgu. To je čisti protekcionizem, čeprav rasno obarvan. Začenjalo se je spreminjati šele po letu 1978, vendar zelo počasi.«

– Pa mislite, da bi bili črnci, če bi imeli enake možnosti kot belci, prav tako uspešni?

»Seveda. To je le vprašanje priložnosti. Ko sem bila majhna, je bil v naši odvetniški družini zmerom govor o pravu. Moj sin ima črnskega družabnika. Njegova mama je bila služkinja, oče delavec. O čem so oni govorili ob večerji? Pa šola tretjerazredne kvalitete in doma ni elektrike, da bi zvečer študiral... Kako naj se tak človek enakopravno kosa z nekom, ki je imel vse možnosti, privilegije in družinsko zaledje?«

– Katere apartheidske zakone bi bilo treba čimprej odpraviti?

»Najprej zakon o obveznih bivališčih, ki povzroča veliko nezadovoljstva. Pa zakon glede lastništva zemlje, kar je za Afričane izredno pomembno vprašanje. Zdaj smejo kupiti zemljo v bantustanih in črnskih območjih – toda to ni dovolj. Poglejte, tujec, Jugoslovan, lahko v Južni Afriki kupi nepremičnino takoj, ko dobi pravico bivanja, črnci, ki so rojeni tu in ki tu živijo že stoletja, pa tega ne smejo. In potem gre seveda še za vse politične pravice.«

Vzpon črnskega podjetništva

Trg pred johannesburško železniško postajo je poln »hawkerjev«, črnskih pouličnih prodajalcev, ki prodajajo sadje in arašide, kozmetiko, oblačila, kasete in okraske. Nekoč so jih preganjali kot berače. Trgovci so jih podili izpred svojih izložb in trgovine na veliko so se izogibale poslovanja z njimi, da ne bi prišle na slab glas. Vsak dan jih je preganjala policija, jim podrla stojnice in zasegla blago in denar.

V zadnjih nekaj letih so se razmere spremenile. Veliko jih že dela z uradnim dovoljenjem mestne uprave, in veletrgovci jim na široko odpirajo vrata. Raziskovalci so namreč ugotovili, da ima tako imenovano neformalno gospodarstvo, preprodajalci na ulicah in »spaze«, majhne trgovinice v črnskih naseljih, na leto od 15 do 22 milijard randov (6 do 8 milijard dolarjev) prometa. Po podatkih vladne statistične službe ta sektor predstavlja tri odstotke družbenega proizvoda, toda nekateri ekonomisti so postavili precej višjo oceno, na 40 odstotkov. Skupna kupna moč »spaz« je enaka tretji največji verigi supermarketov. Južnoafriška zveza črnskih taksistov je samo v zadnjih petih letih povečala število članstva z 8000 na 45.000.

Ameriški škofje ne dovolijo splava

Skofovska konferenca je pozvala katoliške politike, naj bodo še ostrejši – Tudi o aidsu

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BALTIMORE, 9. novembra – Kakih 300 ameriških škofov je na nacionalni konferenci v Baltimoru sprejelo resolucijo, v kateri ostro nasprotujejo abortusu, hkrati pa so dodali še opozorilo katoliškim politikom (na primer newyorškemu senatorju Moynihanu in senatorju Edwardu Kennedyju) – ki sicer osebno nasprotujejo abortusu, vendar nočejo omejevati drugih pri odločanju – da se »katoliki ne smejo svobodno odločiti za obrambo legalizacije abortusa«.

Ameriško vrhovno sodišče je že julija sprejelo sklep, po katerem vsaka zvezna država zase omejuje preprečevanje nosečnosti, škofovska resolucija pa še odločneje posega v to zadevo in zahteva od katolikov (zlasti pa katoliških politikov), da ne omahujejo ob odločitvi, ko gre za abortus. Škofje sicer v svojih komentarjih o resoluciji previdno dodajajo, da to ne pomeni, da katolik ne bi smel glasovati za kakšnega političnega kandidata,

● Poleg temeljnih primerjav ameriške katoliške cerkve 18. stoletja in sedanje Cerkve z več kot 53 milijoni vernih škofje razpravljajo tudi o aidsu. Pri snovanju izjave o tem so se izognili vprašanjem, ki so znotraj Cerkve v začetku leta povzročala polemiko (gre na primer za vprašanje, ali naj Cerkev dopusti obveščanje o uporabi kondomov v določenih okoliščinah ali ne). Medtem so pred poslopjem, v katerem poteka konferenca, demonstrirali privrženci in nasprotniki abortusa in homoseksualni katoliki.

ki zagovarja pravico do abortusa, vendar pa se na splošno meni, da bo konferenca verjetno sprejela določena stališča do tega, kaj storiti s tistimi (katoliškimi politiki), ki se odmikajo od pogledov katoliške cerkve na abortus. Za novega predsednika odbora, ki se ukvarja z dejavnostmi »za življenje« oziroma proti abortusu, so izvolili newyorškega kardinala O'Connorja.

Na škofovski konferenci, ki se sestaja v znamenju počastitve 200-letnice imenovanja prvega ameriškega škofa Johna Carrolla, ki je vodil prvo ameriško škofijo v Baltimoru (škofa je sicer imenoval papež Pij VI., vendar je bil Carroll tudi prvi in zadnji ameriški škof, ki so ga že pred imenovanjem 6. novembra 1789 izvolili ameriški duhovniki sami), obravnavajo poleg abortusa še vrsto drugih aktualnih tem.

Škofje na svoji štiridnevni konferenci razpravljajo tudi o predlogu črnskih katolikov, ki so predlagali vključitev afroameriških tradicij v cerkvene obrede, da bi tako preprečili odtok črnskih katolikov iz Cerkve.

Škofje so izvolili tudi novega predsednika konference, nadškofa Daniche Pilarczyka iz Cincinnatija.

MITJA MERŠOL

Nov grob za Laszla Rajka

BUDIMPEŠTA, 9. novembra (Tanjug) – Posmrtne ostanke Laszla Rajka, najbolj znane žrtve režiranih procesov na Madžarskem v petdesetih letih, bodo prenesli v novo grobnico. Tako je sklenil izvršni svet budimpeštanskega mestnega sveta na podlagi prošnje sina nekdanjega visokega funkcionarja.

RDEČA KAPICA – Napis na demonstracijah v (Vzhodnem) Berlinu: »Babica, zakaj imaš tako velike zobe?« – Foto: Klemm (Frankfurter Allgemeine Zeitung)

Razočaranje po noordwijški konferenci o umazanem zraku

Ministri 65 držav so namesto konvencije o podnebju sprejeli medlo deklaracijo, ki nikogar ne zavezuje – Zataknilo se je pri izpušnih plinih

OD NAŠE DOPISNICE

BRUSELJ, 9. novembra – V nizozemskem letovišču Noordwijk severno od Haaga se je končala mednarodna ministrska konferenca o vplivu onesnaževanja zraka na segrevanje Zemlje in o posledicah, ki jih ima ta pojav na podnebje in biološke cikluse na Zemlji. Čeprav je bilo pričakovati, da bodo ministri 65 držav – med njimi tudi član ZIS Nikola Gašoski, ki je vodil jugoslovansko delegacijo – na koncu sprejeli konvencijo o podnebju, kar bi bil pomemben prispevek k ekološkim prizadevanjem mednarodne skupnosti, se je vse skupaj končalo le z medlo deklaracijo, o kateri ni mogoče povedati nič drugega, kot da je »prvi korak v smer konvencije«.

Ključno vprašanje pri sprejemanju dokumenta je bilo, ali se bodo podpisnice z njim obvezale v določenem obdobju zmanjšati količino izpušnih plinov v ozračju, pri čemer gre v resnici za odločitev med gospodarskimi koristmi in kakovostjo življenja. Izpušni plini, še zlasti ogljikov dioksid, ki se sprošča pri izgorevanju fosilnih goriv, obogatijo ozračje vsako leto s približno petimi milijardami ton strupov, ker pa se zadržujejo v zgornjem sloju ozračja, preprečujejo sprotno hlajenje Zemlje, zaradi česar prihaja do pregrevanja (znanstveniki so izračunali, da se bo temperatura v prihodnjih sto letih zvišala za 1,5 do 4,5 stopinje Celzija). Posledice so jasne, topljenje ledenikov in ledenih gora dviga morsko gladino, za 46 do 77 centimetrov v sto letih (kar je še posebno nevarno na Nizozemskem, odtod naraščajoča ekološka zavest v tej deželi), hkrati pa višja temperatura zemeljske površine in morij nepredvidljivo spreminja biosisteme in načenja biološko ravnotežje, kar bi prav tako lahko imelo katastrofalne posledice.

Zaradi vsega tega so številne delegacije (še zlasti pa nizozemska) zapustile konferenco v Noordwijku nezadovoljne. Sklepna deklaracija namreč ne zavezuje podpisnic – kot je bilo prvotno mišljeno – da do leta 2000 radikalno zmanjšajo količino ogljikovega dioksida v ozračju, delno z uvedbo posebnih procesov recikliranje, delno pa s posebnimi predpisi, ki bi avtomobilsko proizvodnjo prisilili k vgrajevanju posebnih naprav za zmanjšanje količine izpušnih plinov v avtomobile. V ZDA sicer že imajo na tem področju, več predpisov in tudi Evropska skupnost je sprejela podobne norme (nižje so kot ameriške), ki naj bi začele v celoti veljati po letu 1992, vendar niti eni niti drugi tokrat niso bili pripravljeni iti še dlje, saj so Američani denimo izračunali, da bi v dodatno prilagajanje avtomobilske industrije vgrajevanju novih katalizatorjev ali česa podobnega v avtomobile morali vložiti več deset milijard dolarjev.

V Noordwijku se je torej končalo tako, da so ZDA, Japonska in Sovjetska zveza izrazile dvome o znanstveni dokazljivosti domnev o klimatskih in bioloških spremembah zaradi onesnaževanja ozračja, in v deklaracijo so lahko vnesli le to, da je treba v kratkem pripraviti študijo o tem, kako bi do leta 2005 lahko za dvajset odstotkov zmanjšali količino ogljikovega dioksida.

MIRJAM ACIMOV-OBLAK

● Dežele v razvoju, ki so se konference udeležile, ne skrivajo razočaranja, ker bodo še naprej morale čakati na poseben sklad za pomoč pri ekoloških prizadevanjih, ki naj bi ga ustanovili že tokrat. Vendar je bila tudi pri začetkih v zvezi s skladom odločilna ameriška beseda, čeprav je znano, da so prav ZDA ena največjih onesnaževalcev ozračja, saj pošljejo vanj vsako leto četrtino vsega ogljikovega dioksida.

PRON se je ukinil

VARŠAVA, 9. novembra (Tanjug) – Domoljubno gibanje narodnega preporoda Poljske (PRON) od danes dalje tudi formalno ne obstaja več. Sklep o razpustitvi organizacije, ustanovljene septembra 1982, v času vojnega stanja, je sprejel državni svet PRON.

Dengov dolgi pohod je končan

Veliki kitajski voditelj je opustil še zadnjo uradno politično funkcijo – Pot Maovega potnika in dediča je bila zaznamovana z vzponi in globokimi padci

Z uresničenjem obljube izpred nekaj mesecev, da bo v kratkem opustil še svojo zadnjo uradno funkcijo, položaj predsednika centralne vojaške komisije, je ostareli in bolni Deng Xiaoping zaokrožil svojo izjemno dolgo, z vzponi in padci zaznamovano politično pot.

S kitajskega političnega prizorišča odhaja – čeprav bo vpliv najbrž ohranil vse do svoje smrti – kot sopotnik in naslednik Mao Zedonga, človek, ki je največ storil za odpiranje Kitajske svetu in njene reforme. A tudi kot politik, ki je z uresničenjem svojih vizij obtičal na pol poti: junijska tragedija na Tiananmenu je označila predvsem polom koncepta, da so gospodarske reforme še možne brez politične demokratizacije. Za seboj je pustil globoko krizo in vprašanje: kam gre kitajski socializem?

Deng Xiaoping se je rodil leta 1904 blizu mesta Chunking v provinci Sečuan v družini zemljiškega posestnika. Kot nadarjenega maturanta so ga poslali na študij v Francijo, kjer pa je večinoma delal kot tovarniški delavec in aktivist politične organizacije kitajskih študentov. V KP Kitajske (ustanovljeno leta 1921) je vstopil leta 1924. Pred vrnitvijo na Kitajsko je leta 1926 nekaj mesecev študiral na univerzi Sun Jat Sen v Moskvi.

Po vrnitvi v domovino se je začela politična pot, od vsega začetka povezana z vojsko. Najprej je bil inštruktor na političnem oddelku vojaške in politične akademije Xi'an. Po razdoru

DENG XIAOPING

med Kuomintangom in komunistično partijo je bil imenovan za politkomisarja 7. Rdeče armade.

V letih 1934–35 se je z Maom udeležil znamenitega Dolgega pohoda. Sodeloval je v bojih z Japonci, po zmagi revolucije in razglasitvi Ljudske republike Kitajske pa je leta 1949 postal partijski šef Južne Kitajske. Leta 1952 so ga poklicali v Peking, kjer je postal finančni minister, sekretar CK KPK, podpredsednik vojaškega sveta in generalni sekretar KPK.

Že kmalu zatem pa so se začela njegova nesoglasja z Maom, o katerih se dolgo (do »kulturne revolucije« leta 1966) ni nič vedelo. Deng se je uvrstil v partijsko strujo, ki je nasprotovala političnemu voluntarizmu in radikalnim kampanjam, kakršna je bila Maova politika »velikega skoka« konec petdesetih let. Že leta 1962 je dejal, da »ni važno, kakšne barve je mačka, temveč da lovi miši.«

Z vzponom skrajno levičarskega radikalizma, ki je prerasel v veliko »kulturno revolucijo«, so bili Deng in njegovi somišljeniki ožigosani kot revizionisti in izdajalci domovine. Dengu so odvzeli vse politične funkcije in ga poslali na prevzgojo. Od leta 1967 do 1973 je delal kot fizični delavec in »študiral« Maove spise. Ponižanj in šikaniranj je bila deležna vsa njegova družina.

Ko je leta 1971 v pismu Mao Zedongu pozdravil padec maršala Lin Biaoa, ki so ga obdolžili za poskus državnega udara, se je začel proces rehabilitacije. Leta 1973 so mu vrnili politične funkcije. Postal je član centralnega komiteja in namestnik premiera.

Po smrti partijskega generalnega sekretarja Zhou Enlaija in prevladi skrajno levičarskega krila (»tolpa četverice«) je Deng znova zginil s političnega prizorišča. Toda po smrti Mao Zedonga je prišlo do preobrata. »Tolpa četverice« je bila poražena in partijski šef Hua Guofeng je Denga spet rehabilitiral. Konec sedemdesetih let je bil Deng Xiaoping sicer formalno brez najvišjih partijskih in državnih funkcij, a prva politična osebnost Kitajske, kar je dosegel zlasti s kadrovskimi čistkami.

V obdobju Hua Guofengovega naslednika Hu Yaobanga in nato Zhao Ziyanga je Deng polagoma opuščal vse politične funkcije, kot simbol moči pa je vse doslej obdržal le položaj predsednika centralne vojaške komisije. Na tem mestu ga je zdaj zamenjal novi partijski šef Jiang Zenmin. Toda boj za resnično Dengovo nasledstvo se šele začenja.

SLOBODAN VUJANOVIĆ

»Dezintegracija vzhodnega tabora« bi ogrozila Zahod

Italijanski zunanji minister Gianni De Michelis pred srečanjem s kolegi iz Avstrije, Madžarske in Jugoslavije

OD NAŠE DOPISNICE

RIM, 9. novembra – Kakor vse zahodne države, ki podpirajo procese reform v Vzhodni Evropi (k njej je po potrebi priključena tudi Jugoslavija), močno pa se bojijo »nestabilnosti« na tem območju Evrope, je tudi italijanska zunanja politika stisnjena med velikimi gesli in resničnostjo.

Pred četvernim srečanjem zunanjih ministrov Italije, Avstrije, Madžarske in Jugoslavije v Budimpešti 11. in 12. novembra je zunanji minister Gianni De Michelis za madridski El Pais napisal članek na temo Evropa brez meja: v njem je precej jasno videti, da se boji »dezintegracije vzhodnega tabora«, zelo podobno, kot je skoraj hkrati ameriški zunanji minister, ko se je pogovarjal z novinarji med poletom iz Avstralije v ZDA, dejal, da »ni v ameriškem interesu prispevati k nestabilnosti v Sovjetski zvezi in v Vzhodni Evropi«.

GIANNI DE MICHELIS

De Michelis ugotavlja, da danes Evrope ne ogroža več monolitizem, ki je ostal kot posledica druge svetovne vojne, ampak razkrajanje vzhodnega tabora; poglavitno vprašanje je zato, kako upravljati ta prehod brez močnih pretresov, ki za »nekatere pomeni upanje preživetja, za druge pa gotovost, da bodo izginili«. Italijanski zunanji minister meni, da je mogoče prehod doseči v miru tudi s krepitvijo politične unije med dvanajstimi evropskimi državami, vzporedno pa širiti integracijo in sčasoma vključiti, vsako po svoje, tudi druge države Evrope.

Po De Michelisovem mnenju bi morala Italija prispevati k večji stabilnosti Srednje Evrope, da bi preprečila, da »bi evolucija postala katastrofa in bi se nacionalizmi spremenili v separatizme oziroma – še slabše – v terorizme«. Temu naj bi bila namenjena četverna pobuda.

»Pobuda se je rodila v trenutku, ko je Avstrija uradno postavila zahtevo po vključitvi v Evropsko skupnost in bo torej želela obnoviti svojo tradicionalno vlogo mosta med Vzhodom in Zahodom. Jugoslavija je soočena z nalogo zavarovati na eni strani politični in ekonomski pluralizem, na drugi pa svojo enotnost; Madžarska pričakuje spodbudo in podporo miroljubni revoluciji, ki bo prihodnje leto doživela vrh s prvimi svobodnimi volitvami na Vzhodu.«

Načrt sodelovanja v četvero bo, kot pravi italijanski zunanji minister, podrobneje določen na prihodnjih srečanjih; italijanski interes pa je doseči smiselno ekonomsko sodelovanje, zlasti na področju prometa in komunikacij, pa tudi znanosti in varstva okolja. V ta namen naj bi se v prihodnje redno sestajali tudi ministri, ki so pristojni za ta področja. In na koncu je De Michelis napisal, da »si je težko zamisliti obnovitev tesnejših vezi v srednji Evropi brez sodelovanja ZR Nemčije«.

MOJCA DRČAR-MURKO

Zgodovinska premiera v SE

Madžarska bo 16. novembra uradno zaprosila za članstvo v Svetu Evrope in po splošnem prepričanju bo prošnja ugodno rešena – Podiranje zidu

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ŽENEVA, 9. novembra – Madžarska bo že 16. novembra letos uradno zaprosila za članstvo v Svetu Evrope. Presenetljivo novico je ob prihodu iz Budimpešte, kjer se je udeležil zasedanja odbora za begunce in migrante, sporočil predsednik skupščine parlamentarcev 23 članic strasbourške institucije Anders Björok. Vstop Madžarske bo pomenil zgodovinsko premiero, kajti prvič v štiridesetletni tradiciji te zahodnoevropske organizacije se bo njeno članstvo razširilo na evropski vzhod.

Prošnjo za sprejem v članstvo Sveta Evrope bo zunanjim ministrom iz 23 držav, ki se bodo 16. novembra sešli na redno jesensko srečanje, izročil šef madžarske diplomacije Gyula Horn. Pričakujejo, da bo prošnja Budimpešte ugodno sprejeta, kajti Madžarska je po mnenju zahodnoevropskih držav prišla najdlje v procesu političnih in gospodarskih reform, članstvo v Svetu Evrope pa bi utrdilo te spremembe. Vključitev v strasbourško institucijo je za Madžarsko izjemnega pomena. Članska iztaknica Sveta Evrope ji bo dala veljavo prave parlamentarne demokracije ter odprla vrata v druge zahodnoevropske organizacije, predvsem v Evropsko združenje za prosto trgovino (EFTA), s katero naša severna soseda želi skleniti prostotrgovinski sporazum, ki bi olajšal prodajo madžarskega blaga v državah šesterice, pa tudi v evropski gospodarski prostor, ki ga po letu 1992 snujeta Evropska skupnost in EFTA. Konec oktobra je bil v Ženevi madžarski podminister za trgovino Tibor Melaga.

Če bo ministrski svet Sveta Evrope naklonjeno sprejel madžarsko prošnjo, se bodo najverjetneje še pred koncem leta pričela pogajanja o vstopu. Posebna komisija strasbourške institucije bo skupaj z madžarskimi sogovorniki proučila zakonodajo države, ki se poteguje za članstvo, ter ugotovila, ali je v skladu z zahodnoevropskimi normami. Posebej bodo postavili pod drobnogled spoštovanje človekovih pravic in pravila demokracije na Madžarskem.

Še pred vstopom bo prva vzhodnoevropska kandidatinja za vključitev v Svet Evrope podpisala dve konvenciji strasbourške institucije, in sicer evropsko kulturno listino (16. novembra) ter evropsko konvencijo o človekovih pravicah, ki velja za temeljni kamen organizacije. Po mnenju Andersa Björoka bo Madžarska sredi prihodnjega leta postala članica Sveta Evrope, »razen če ne pride do neljubih presenečenj«. Ministrski svet 23 članic bo o madžarski prošnji najverjetneje odločal na svoji pomladanski seji leta 1990.

Vključitev Madžarske bo nekakšen preizkusni kamen strategije Sveta Evrope, ki bo – kot ugotavlja njegova generalna sekretarka Catherine Lalumière – skušal zabrisati črto, ki loči dva dela Evrope. Prav v ta namen so v Strasbourgu povabili Madžarsko, Poljsko in Sovjetsko zvezo, torej tri vzhodnoevropske države, kjer so procesi uvajanja demokracije najbolj napredovali, naj se vključijo v različne dejavnosti organizacije, predvsem na področju uveljavljanja človekovih pravic, zaščite okolja, sodelovanja v naravnih katastrofah ter pravnih problemov.

BOŽO MAŠANOVIĆ

»Potopljena skupnost«

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TRST, 9. novembra – Kdo so pravzaprav Slovenci za povprečnega Italijana. Komunisti, ki hočejo posloveniti Trst, odžirajo službo Italijanom, predstavljajo nekakšno peto kolono Jugoslavije v Trstu in imajo na vesti zločine nad italijanskim ljudstvom. Seveda je Italijani ne odnesejo nič bolj poceni, če jih pogledamo z očmi povprečnega Slovenca. Fašisti, ki ne priznavajo Slovencev, jih želijo nenehno preštevati in raznarodovati. Pa smo tam.

Preseganje teh in podobnih stereotipov je seveda nehvaležno in naporno, predvsem pa je zanj potrebno precej znanja in še več potrpljenja. Pravkar izdana knjiga sodelavca Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu Pavla Stranja z naslovom La comunità sommersa – Gli Sloveni in Italia dalla A alla Ž (Potopljena skupnost – Slovenci v Italiji od A do Ž), ki je v italijanskem jeziku izšla pri Založništvu tržaškega tiska, bi lahko pomagala Italijanom, da bi spoznali Slovence v Italiji. Lahko pravim zato, ker ni dovolj, da je knjiga izšla. Zdaj mora priti v roke tistim bralcem, ki jim je v prvi vrsti namenjena. To pa so Italijani.

Kaj vedo in kaj bi morali vedeti Italijani o nas, je bil naslov sinočnje razprave v tržaškem Slovenskem klubu, kjer so predstavili omenjeno delo. Odgovora na zanimivo vprašanje seveda nismo dobili. V dolgi razpravi je sodeloval en sam Italijan, ki je s pomočjo simultanega prevoda svoje prijateljice zvedel, kaj Slovenci mislijo o tem vprašanju. Po njegovem mnenju Slovenci niso posebej zagnani za odpravljanje stereotipnih predstav o njih samih pri Italijanih, tako da ne smejo biti presenečeni, če Italijani ne vedo prav dosti o njih, pa še tisto, kar vedo, je največkrat pomanjkljivo ali netočno. Drugi razpravljalci so knjigo, ki je še niso prebrali, najprej pohvalili, potem pa so bolj ali manj posrečeno povedali, kaj bi po njihovem mnenju morali storiti Italijani, da bi spoznali Slovence.

● Pavle Stranj je imel pri pisanju knjige pred očmi nekakšnega idealnega italijanskega bralca, ki do Slovencev nima preveč predsodkov. Knjigo je zastavil kot pregleden priročnik, ki predstavlja Slovence v Italiji kot celoto, prikazuje pa tudi njihovo zgodovino, politiko, gospodarstvo, kulturo in šport. Direktor založbe Marko Kravos je povedal, da razmišljajo tudi o angleški, slovenski in srbski ali hrvaški izdaji. Naklada knjige, ki ima skoraj 300 strani, je 1500 izvodov, prodajajo pa jo po 38.000 lir.

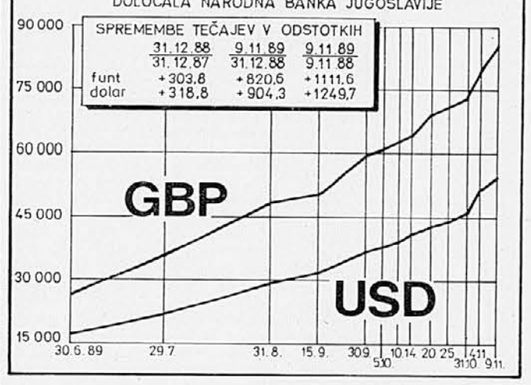
Po nekaterih razpravah sodeč, bi Italijani spoznali Slovence šele takrat, ko bi se naučili slovenščine. Kar z drugimi besedami pomeni, da Italijani nikoli ne bodo spoznali Slovencev, saj se gore premikajo le v pravljicah, ki jim ljudje navadno verjamejo le do določene stopnje zrelosti. Če želijo Slovenci v Italiji nastopati povsem enakopravno z Italijani, seveda morajo znati italijansko (in tudi znajo, včasih celo bolje kot slovensko). To pa pomeni, da imajo prednost pred Italijani, ki znajo le en jezik. Nedvomno tudi drži, da Italijani niso dovolj informirani o Slovencih, nespametno pa je zahtevati, da bi jih o tem začeli obveščati italijanski časopisi, radio in televizija oziroma pričakovati, kdaj jih bo popadla nezaustavljiva želja po informacijah o Slovencih. Le Slovenci so lahko tisti, ki bodo vzbudili zanimanje za njih same pri Italijanih. Kako so to počeli do zdaj, kako bodo to počeli v prihodnje in ali je njihovo vzbujanje zanimanja pri Italijanih vselej premišljeno in uspešno, pa so še kako pomembna vprašanja, na katera bo treba pošteno odgovoriti.

MIŠO RENKO

IZ POSLOVNEGA SVETA

GIBANJE TEČAJEV

AMERIŠKEGA DOLARJA IN BRITANSKEGA FUNTA, KAKOR JU JE PO SREDNJEM TEČAJU V DINARJIH DOLOČALA NARODNA BANKA JUGOSLAVIJE

● DEVIZNI TRG – Te čaji najmočnejših valut na glavnih svetovnih deviznih borzah še vedno mirujejo. Ameriški dolar je slejkoprej vreden 1,84 DEM, vendar ne izključujejo možnosti padca vrednosti USD zaradi znižanja primerne obrestne mere v ZDA.

● TEKSTIL, VEČJE POVPRAŠEVANJE – V drugem četrtletju je bilo povpraševanje po tekstilu večje, kljub težavam zaradi hujše konkurence, neugodnih posledic rasti dolarja in zaradi tega večjega uvoza z Daljnjega vzhoda in težjega izvoza v ZDA. Toda zadnji podatki ITMF (mednarodno združenje proizvajalcev tekstila) v Zürichu kažejo, da se je trgovina s tekstilom stabilizirala, tudi zaradi večje konkurenčne moči evropskih valut. Proizvodnja preje je za 10 odstotkov večja, zaloge so manjše (ZDA, Pakistan, Taivan), medtem ko je bil sektor tkanin bolj statičen. Proizvodnja v večini držav je ostala na doseženi ravni, razen v Španiji in na Tajvanu.

● ZDA – JAPONSKA – Ameriški pogajalci so razočarani nad zadnjo rundo pogajanj o trgovini z Japonsko. Ta naj bi na sestanku v Washingtonu »pokazala premalo prožnosti«. Trgovinski deficit ZDA v menjavi z Japonsko znaša okrog 50 milijard dolarjev na leto. Ameriška vlada skuša na različne načine, vključno s kombinacijo državnih in zasebnih ukrepov, širše odpreti japonsko tržišče za ameriška podjetja. Tokiu očitajo, da postavlja ovire, s katerimi ščiti domače tržišče, najpogosteje pa je slišati pripombo, da je večina ameriških uvoženih izdelkov na Japonskem dražja kot v ZDA. Prihodnja runda pogajanj je predvidena za sredo januarja v Tokiu.

Opravičilo

Bralcem Dela se opravičujemo za neljubo napako, ki so jo v včerajšnjem Delu zagrešili v naši tiskarni, ko so namesto 10. nadaljevanja romana Rachela Billingtona Priložnost za greh natisnili 19. nadaljevanje. Danes zato objavljamo 10. nadaljevanje.

Uredništvo Dela

W. J. CAUNITZ

Poročnikova igra

56. nadaljevanje

Naslednjih petnajst minut je Malone iztisnil iz sebe vsak drobec informacij o četverici. Dunbar jih je tipkal v kolone pod vsakim od štirih imen.

Ko je imel vse podatke, se je najprej posvetil Zanglinu. Ko se je majhna računalniška operacija končala, se je pokazalo, da je Whitney Zangline zelo premožen človek.

»Ali hočeš kopijo?«, je vprašal Dunbar. »Da,« je odgovoril Malone in pomislil, da ne bo policistov nikoli izučilo. Po Grossovi in Knappovi raziskavi o korupciji v policiji bi človek pričakoval, da bodo svoj denar skrili. Vendar ga niso. Nepošteni ljudje vedno mislijo, da jih ne bodo odkrili.

Nekaj minut pozneje je imel Malone tudi računalniška izpiska premoženjskega stanja Stanislausa in Bramsona. Tudi ona sta bila osupljivo premožna. Za Kellyja Dunbar ni mogel ugotoviti ničesar. Rekel je, da bo potreboval številko njegovega socialnega zavarovanja. Malone je pomislil, da je tudi Kelly gotovo bogat.

★ ★ ★

Turistični avtobusi so izkrcavali svoj tovor na Elisabeth Street, ko se je Malone vrnil na postajo. Pomahal je dežurnemu oficirju, zagledal Starlinga Johnsona, kako klepeta s policistko O'Day, in se nasmehnil. Krenil je gor po stopnicah, preskakujoč po dve na en mah.

Inšpektor Zambrano je stal pri oknu. Roke je imel zakopane v žepe in videti je bil zaskrbljen. Malone je rekel: »Kaj je?«

»Včeraj sem obedoval s svojim svakom, tistim iz financ.«

»In?«

»Kaj veš o finančni administraciji v službi?«

»To, da dobim plačo vsak drugi petek.«

»Toliko kot vsak policaj.« Zambrano se je obrnil in mu napravil majhno predavanje o finančnem poslovanju policije.

Pred koncem finančnega leta mora glavni stan predložiti operativni proračun za prihodnje leto. Glavne postavke so izdatki za plače, pokojnine, vzdrževanje opreme, telefon, ogrevanje, elektriko in benzin. Gotovinski sklad je namenjen za nepredvidene operacije, za informatorje in službena potovanja izven mesta. Vedno, kadar je potrebna gotovina, je treba finančnemu oddelku poslati posebno prošnjo. Noben poveljnik ne sme kupovati na lastno pest, vse gre preko finančne administracije.

Malone je rekel. »Tako? Kaj ima to opraviti s primerom Eisinger?«

Zambrano se je namrščil. »Zangline vodi svojo lastno prekleto družbo. Svak mi je rekel, da ima SOD svoj lastni sklad, ki ga nadzoruje Zangline. Kupi lahko, kar hoče in uporablja ta sklad za razna plačila. Pred kratkim je kupil sto avtomatskih pušk znamke uzi in 25 dušilcev zvoka.«

Malone je vprašal: »Od kod je prišel denar?«

»Zangline je nakazal čeke na račun Simonson Optical Division. Družba z Nizozemskih Antilov. Denar je šel prek Willemsteal Bank iz Curacaa.«

Malone je dolgo, tiho zažvižgal. »Simonson Optical Division. SOD, akronim za Special Operation Division.«

»Tako zveni, kajne?« je rekel Zambrano.

»Veš, od kod prihaja denar?«

»Ne.«

»Če Zangline počenja kaj nezakonitega, zakaj bi potem uporabil za nakup naš finančni oddelek?«

»Najboljši način, da kaj skrije. In poleg tega predpisi prepovedujejo, da bi družbe ali posamezniki lahko imeli avtomatsko orožje, če ne dobijo zveznega dovoljenja in plačajo posebne takse. Dušilce lahko uporabljajo samo vladne agencije in policija. In.« uperil je prst v Malona – »policijski oddelki so oproščeni plačevanja taks. Če kupuješ prek njih, lahko prihraniš veliko denarja.«

Malone mu je pokazal računalniške izpiske. »Poglej tole.«

Zambrano jih je pregledal. Na obrazu se mu je zarisal gnus. »Kaj boš zdaj storil?«

»Ob štirih imam zmenek s šefom Operacij. Nato moram iti . . .« Naglo je utihnil in stopil je proti O'Shaugnessyju, ki je tipkal poročilo.

»Iti kam . . .« je pozorno rekel Zambrano.

»Oh, nič.« je krotko odgovoril Malone in pogledal O'Shaugnessyju čez ramo.

»Kam, poročnik?«

Malonove oči so se zožile in obraz mu je otrdel.

Zambrano je rekel: »V službi ni zvezdnikov. Vsi igramo običajne vloge.«

Malone mu je povedal za telefonski klic in za zmenek ob enajstih zvečer na Glen Cove Road.

»In boš šel?« je rekel Zambrano.

»Seveda.«

»Sam?«

»Ja.«

»Zelo bistro. Domnevam, da ti je padlo na pamet, da gre morda za past.«

»Razmišljal sem o tem.«

»No, da ti olajšam razmišljanje, grem s tabo.«

Rachel Billington

Priložnost za greh

10. nadaljevanje

»Pravzaprav sem prepričana, da Philippo uporablja kot ščit proti drugim dekletom.« Odšla je ven, nato pa nenadoma pomolila obraz nazaj. »Proti dekletom kot sem jaz!« Smeje je spet odšla.

Laura se ni smejala, vendar pa je čez nekaj časa zavpila za njo: »Torej greš tudi ti v opero?«

»Seveda!« je živahno in samozavestno zavpila, v popolnem nasprotju s prejšnjo neodločnostjo. »Ne morem se upreti!«

3.

Ko so prišli v Lullington House, je prenehalo deževati. Noč je bila temna, nebo brez lune posuto z zvezdami. Laura je bila Londončanka, navajena rahlo megličastega zraka, od katerega so se odbijale luči. Ta čista črnina in srebrnina jo je zbegala. Hodila je po privozni poti z obrazom obrnjenim proti nebu. Zrak je bil mrzel in svež. Globoko je dihala. Začutila je, da se ji je telo napolnilo s čudnim občutkom domotožja, pa vendar ni hotela biti nikjer drugje kot tukaj. Z občutkom hrepenenja po preteklosti se je veselila prihodnosti. Imela je občutek, da je vse to že enkrat doživljala, pa vendar ni bila tukaj še nikoli. »Laura, Roy!«

Nekdo je kričal za njo. Roy in Lizzie, ki sta hodila pred njo, sta se obrnila. Laura se je nerada ustavila.

»Obtičal sem. Ne morem naprej. Pridite mi na pomoč.«

John jih je izpustil iz avtomobila na začetku dovozne poti, nato je odpeljal proti parkirišču. Zdaj pa je obtičal v mokri travi. Roy ni bil jezen. »Pomagal mu bom. Vidve kar pojdita naprej.«

»No, prav, če mislita, da bosta zmogla sama.« Laura navadno ni bila sebična, zdaj pa bi raje odšla domov, kot pa bredla po blatu.

Lullington je bil graščina iz šestnajstega stoletja s tremi krili, ki so obdajala široko dvorišče. Laura in Lizzie, ki sta stali v vrsti pred biljeterko, sta zaslišali glasove nekega orkestra, ki se je ogreval.

Nekje zunaj na polju je zamukala krava. Laura se je zasmejala. Debela gospa z mučeniškim pogledom, ki je nosila obleko poslikano z ogromnimi vrtnicami, je vzela njuni vstopnici. »Grozno,« je zagodrnjala, ko ju je pretrgala na pol.

»Vse kaže, da bo predstava uspešna!« jo je spodbujala Laura. »Veliko ljudi je prišlo.«

»Jaz imam rajši konje kot ljudi. Plašče oddajte na levi strani, prosim.«

Laura in Lizzie sta plašča izročili drugi debeli, vendar dobrovoljni ženski in hitro odšli na drugo stran preddverja. Izza zaprtih vrat so prihajali zvoki orkestra. Gospa, odeta v vrtnice, je stala pri vhodnih vratih in strmela v noč. Verjetno si je že predstavljala, kako gostje odhajajo in se izgubljajo v temo.

Nenadoma je stopila nazaj v vežo. Iz teme so prihajali trije visoki moški, ki so se pogovarjali in se smejali. Na obrazu se jim je kazalo razburjenje, vlažen nočni zrak jim je skodral lase.

Izmučena gostiteljica je položila prst na usta. Lizzie jim je pohitela nasproti. »Pohitite, pohitite!«

Laura jih je opazovala. Med Royem in Johnom je bil Martin Keane. Vsi so si nadeli pomembne izraze, kot bi potegnili avto najmanj iz močvirja. Ni si mogla predstavljali, kako se bodo umirili in prisluhnili spinetu. Na drugem koncu velike dvorane je stal oder s poslikanimi kulisami. Nemirno so valovile sem in tja. Ob strani je sedel orkester, občinstvo, stisnjeno v pravilne vrste pozlačenih stolov, pa je kot hipnotizirano že strmelo na oder.

Za njo je nenadoma nastal hrup in prikazali so se trije možje s pozlačenimi stoli, ki so jih nosili nad glavami.

»Stol za vas, draga gospa!« Martin Keane ji je pridržal stol in se ji priklonil. Laura mu je šla naproti in sedla. »Hvala lepa.«

Sedel je poleg nje. »Se nasmehnete samo tistim, katere so vam predstavili?«

»Ssst. Začelo se bo.« Laura je pomislila, da je še zelo mlad. Predstava se je začela. Izkazalo se je, da gre za Pergolesijevo opero La serva padrona. V njej so nastopali trije: gospodar, gospodinja in služkinja. Pevci so bili samozavestni, orkester je bil živahen.

Laura je začutila, da jo Martin opazuje. Ni ga pogledala. Obraz ji je žarel, v sobi je bilo vroče.

Zdelo se ji je, da so minile ure, dnevi in tedni preden je gospodar še zadnjič lovil služkinjo in je orkester zaigral končni, pomirjevalni akord.

Laura je skočila na noge.

»Nisem vedel, da ste alkoholičarka,« je rekel Martin, ki je še vedno sedel.

Laura si je pritisnila roke na lica. Pogledala je Martina in v njegovih očeh videla občudovanje. Seveda je to ni motilo. Kljub temu pa je opazila vse njegove pomanjkljivosti: nizko čelo, raskavo kožo, nasvedrane lase in krive zobe.

»Vam tega niso povedali? Če ne bom v dveh sekundah dobila pijače, bom naredila kaj nespodobnega.«

SLOVENSKI Poročevalec DELO Ljudska PRAVICA

Poraz velikega mojstra

ZORANA BAKOVIĆ

Deng Xiaoping si je reformo predstavljal drugače. Ta nepremagljivi mojster bridža je bil prepričan, da je tudi tu ključ do uspeha v dobri kombinaciji. Le za dobro ravnovesje med liberalci in konservativci ter s tem med nosilci napredka in poroki stabilnosti bi bilo treba nenehno skrbeti, je mislil modri Deng. Konec njegove politične kariere pa je pokazal, da se socializem v preobrazbi ravna po malce drugačnih zakonitostih, da konservativni elementi igre črpajo moč iz popuščanj, ki jih med celotnim procesom dosegajo, in da se vojska, naj še tako obljublja, da bo podprla spremembe, postavi na koncu na stran tistih, ki jo potrebujejo, reformistom pa je njena moč že po naravi potrebna najmanj.

To spoznanje je brez dvoma obogatilo izkušnje 85-letnega Denga, ki ga je Mao Zedong kar dvakrat vrgel iz centralnega komiteja, pa se je dvakrat spet vrnil v partijski vrh in s tem dokazal svoje neverjetno strateške sposobnosti. Žal je prišlo spoznanje tokrat prepozno. Reformam, ki jih je imel Deng Xiaoping za biser svojega uma in plod svojih političnih žrtev, se zdaj na Kitajskem ne piše več dobro, pa tudi vprašanje je ta hip, koliko let bo moralo preteči, preden se bo ta velika država ponovno vrnila na pot, po kateri jo je Deng popeljal.

Deng Xiaoping je v pismeni prošnji za odstop navedel, da se želi umakniti, ker »vodilno jedro pod vodstvom Jiang Zemina dobro opravlja svojo funkcijo«. Skratka, odločil se je, da se odpove položaju zakulisnega dirigenta in usodo ljudstva, ki ji je posvetil vse življenje, prepusti Šanghajcu s temnimi očali, nasledniku, ki ga je sam izbral. Kitajski opazovalci zdaj s patetičnim pesimizmom primerjajo izbiro starega in politično že nemočnega Mao Zedonga z Dengovim izbrancem.

Ko je Mao začutil, da se mu bliža konec, je položil roko na koleno Hua Guofengu in izgovoril sloviti stavek: »Pomirjen sem, ker ti vodiš stvar.« Izkazalo pa se je, da Hua razen tistega kančka avtoritete, ki si jo je pridobil, ko mu je Mao izkazal zaupanje, ni imel nobene druge moči. Podobno, pravijo kitajski analitiki, se dogaja tudi zdaj. Deng je zahteval od vodstva, naj se strne okrog Jiang Zemina, to pa je tudi vse, kar daje novemu partijskemu voditelju in poveljniku oboroženih sil veljavo. Kot se je Hua Guofengova avtoriteta, stkana iz citiranja Maovih modrosti, po smrti velikega vodje kaj hitro razblinila v nič, tako bo tudi predstava z Jiang Zeminom kot »stebrom novega vodstva« izgubila svoj blišč, kakor hitro bo ugasnil Dengov sij nad njegovo glavo.

Dialektika je žal včasih prav surova. Če je zanikanje norega Mao Zedongovega levičarstva prineslo Dengovo usmeritev v pragmatično posodabljanje države, gospodarstva, ideologije in zavesti preprostega človeka, potem se lahko bojimo, da bo zanikanje Deng Xiaopingovih reform prineslo ponovno pogrezanje v mračnjaštvo, agresijo na humanost in iracionalno početje.

Centralni komite Komunistične partije Kitajske je sprejel odstop svojega »patriarha« v tako slabem gospodarskem, političnem in mednarodnem položaju, kakršnega država ne pomni od velike kulturne revolucije sem, pri tem pa mu je ob slovesu namenil hvalnico, kakršne, razen Mao Zedonga, se razume, v vsej socialistični zgodovini Kitajske še ni bil deležen nihče. Toda če je v njej rečeno, da je bil Deng »idejni oče« vse politične strategije in gospodarskega razvoja, v resoluciji o gospodarski politiki, ki so jo hkrati »soglasno« sprejeli, pa je poudarjeno, da tarejo državo tako hude težave, da jih bo mogoče rešiti le s triletnimi ali še trajnejšimi omejitvami, ali ne zadošča potem le en sam korak in že lahko probleme tesno povežemo z Deng Xiaopingovimi »očetovskimi« grehi.

Deng je dal Kitajsko, s tem ko ji je omogočil, da se je odprla v svet, in začel reforme, za zgled mnogim socialističnim državam, ki so se odločile, da bodo svoje sisteme opredelile drugače. Z njegovim odhodom Kitajska ni postala le ena tistih držav, v katerih je socializem doživel poraz in se zdaj borijo, da ne bi končale na smetišču zgodovine, temveč celo grozi, da se spremeni v utrdbo obnovljene dogme, napadalnega puritanstva in militaristične težnje po »rešitvi« omajane komunistične ideje.

Deng Xiaoping se je kot pravi Kitajec, ki ga je rodila rumena dežela s 4000-letno tradicijo, nemara bal, da bi se v njej naselila demokracija. Za njegov okus bi bilo to malce preveč zahodnjaško. Pa vendar takšnega konca svoje kariere, ko njegov odstop ni zmaga nad okostenelimi starci, temveč poraz, po katerem bodo ti starci vladali naprej, prav gotovo ni pričakoval in si ga tudi ni želel.

Izziv za Namibijo in Afriko

AVGUST PUDGAR

Volitve v ustavodajno skupščino v zadnji afriški koloniji niso samo pomembna politična preizkušnja za Namibijo in za njen proces neodvisnosti, marveč ravno tako (če ne še bolj) za globalni afriški prostor in še posebej za Južno Afriko, kjer smo priče previdni in postopni demontaži apartheidskega sistema.

Zato se je mogoče vprašati, ali bo proces namibijske neodvisnosti (v tem okviru gre volitvam posebno mesto) prinesel na afriško politično prizorišče nove in pozitivne prvine ali pa se bo v svojevrstni inačici ponovila podoba postkolonialne Afrike, ko je navdušenje nad politično neodvisnostjo hitro zbledelo spričo dvomljivih in zgrešenih gospodarskih, političnih, socialnih in drugih potez novih vladajočih elit v dolgi vrsti afriških držav.

Vprašanje je mogoče obrniti še drugače: ali se bodo namibijske politične sile, zlasti Ljudska organizacija Jugozahodne Afrike (SWAPO), ki je najbolj vplivna predstavnica interesov črnske večine, in turnhalska demokratska zveza (DTA), s katero so povezani interesi gospodarsko prevladujoče belske manjšine, izognile nevarnim pastem in skritim čerem, ki so bile usodne za postkolonialno Afriko. Danes so v »afriški pomladi« storjene napake zaobjete v tistem, po čemer je ta celina najbolj razvpita v svetu: politična nestabilnost, ki izvira iz posnemanja tujih političnih modelov, iz tega in iz lokalno obarvanih zgrešenih gospodarskih odločitev izhajajoča gospodarska zaostalost, socialna mizerija, vojaški konflikti, lakota, milijonske množice beguncev, zloraba oblasti, skorumpirane in nesposobne vladajoče elite, monopolizacija oblasti in še bi bilo mogoče naštevati.

Čeprav se večina namibijskih in tujih opazovalcev ubada predvsem s tem, ali bo SWAPO osvojil na volitvah dvotretjinsko večino (omogočila bi mu oblikovanje ustave in sestavo vlade), to morebiti ni najbolj pomembno. Posebej za urejanje namibijske prihodnosti se zdi bolj važno, ali bodo Nujomova organizacija in drugi politični akterji speljali proces neodvisnosti, ki bi oznanil rojstvo pluralistične, demokratične in večrasne države enakopravnih državljanov. Srditi vojaški spopadi konec marca in v začetku aprila, do katerih je prišlo zaradi vdora swapovskih gverilcev iz južne Angole v severno Namibijo (vodstvo SWAPO je takrat očitno storilo hudo napako, ki se mu bo še dolgo maščevala), in kasnejša zagrizena propagandna vojna medsebojnih obtoževanj so pokazali, da namibijski proces neodvisnosti ne bo ne lahek ne brez pretresov. V tem oziru imajo posebno vlogo vse tri podpisnice sporazuma o namibijski neodvisnosti (Angola, Južna Afrika in Kuba). OZN (za spomladanske spopade je sokriva) in ZDA ter ZSSR, ki iz ozadja poskušata vplivati na čimmanj boleč prehod k neodvisnosti in ob boku svetovne organizacije nastopata kot garanta za uresničenje sporazuma o neodvisnosti zadnje afriške kolonije.

Voditelj SWAPO je sicer že pred časom zagotovil, da v Namibiji tudi v primeru večinske volilne zmage Ljudske organizacije Jugozahodne Afrike (v šestdesetih letih je generalna skupščina OZN »kolonialno« ime spremenila v Namibijo) ne bodo uvedli enostrankarskega političnega sistema, ki se tudi v Afriki ni obnesel. Nujoma torej zavrača namige in obtožbe (letijo predvsem iz Pretorije in Windhoeka), da si namerava SWAPO prigrabiti monopol na oblast, in govori o političnem, gospodarskem in še kakšnem pluralizmu.

Volitve v 72-člansko ustavodajno skupščino bodo med drugim pokazale, ali črnska večina in belska manjšina verjameta tem zagotovilom ali ne. Prej ali slej bo jasno, ali besedam, da Nujoma kot najverjetnejši prvi predsednik neodvisne Namibije ni »dogmatični marksist«, ampak realist in pragmatik, verjameta južnoafriški in mednarodni kapital, ki bosta imela v jutrišnji Namibiji podobno odločilno vlogo, kot sta jo imela doslej. Zato volitve niso pomembne samo kot notranjepolitično merjenje moči, temveč je ta etapa v prehodnem obdobju k neodvisnosti večplastna in večpomenska.

SLOVENIJA IN ALPE–JADRAN

Razvito regionalno sodelovanje v Evropi omogoča skupno reševanje problemov

Slovenija je s sodelovanjem v skupnosti Alpe–Jadran dobila stik s številnimi evropskimi regijami – Vse več zanimanja v različnih državah, tudi v Jugoslaviji – Glasne zahteve po večji vlogi regij

Mednarodna dejavnost SR Slovenije se razvija v dveh komponentah, ki se medsebojno dopolnjujeta in sestavljata zaokroženo celoto. Po eni plati Slovenija aktivno sodeluje, prek svojih skupščinskih, izvršnih in samoupravnih teles in predstavnikov, pri oblikovanju in uresničevanju jugoslovanske zunanje politike. Tu je njen delež tehten zlasti v razvijanju odnosov SFRJ s sosednjimi državami in v krepitvi gospodarskega in drugega sodelovanja v Evropi. Po drugi plati pa Slovenija že desetletja samostojno sodeluje s številnimi regijami oziroma federalnimi enotami evropskih in nekaterih drugih držav. Dvostransko sodelovanje Slovenije z obmejnimi in drugimi evropskimi regijami vse bolj prerašča tudi v različne oblike večstranskega regionalnega sodelovanja v Evropi, ta pa daje naši mednarodni dejavnosti nove in širše razsežnosti.

Razumljivo je, da so prve oblike večstranskega sodelovanja Slovenije nastale v stikih z obmejnimi regijami v Italiji in Avstriji. Tako se je že v zgodnjih šestdesetih letih razvilo tristransko sodelovanje, tako imenovani Trigon, med Slovenijo, Koroško in Furlanijo-Julijsko krajino, zlasti v turizmu in v varstvu okolja. Ko se mu je pridružila še Hrvatska, se je to sodelovanje razširilo v Quadrigon. Z leti so se širila tematska področja sodelovanja in pridruževale so se še druge italijanske in avstrijske regije. To je bil že zametek širšega regionalnega sodelovanja na alpsko-jadranskem področju, ki se je 1978. leta izoblikovalo v Delovno skupnost Alpe–Jadran.

Delovna skupnost Alpe–Jadran, v kateri je danes že 13 članic in 3 aktivne opazovalke iz petih držav (v kratkem pa se ji bo pridružila kot aktivna opazovalka tudi prva regija iz Švice – Ticino, pričakujemo pa tudi še katero jugoslvoansko republiko), je v enajstih letih obstoja ne le dokazala svojo upravičenost, temveč je z vedno širšo in vse konkretnejšo dejavnostjo postala kar zgled za sodelovanje med regijami v Evropi, ne glede na njihov različni politični, gospodarski in kulturni profil. Vse bolj se uveljavlja mnenje, da je Delovna skupnost Alpe–Jadran pravi laboratorij, katerega izkušnje in rezultati so izredno pomembni za prihodnje sodelovanje držav in regij v Evropi.

● Pokazalo se je namreč, da se v razvitem regionalnem sodelovanju med regijami in federalnimi enotami iz držav z različnimi družbeno-ekonomskimi sistemi in zunanjepolitičnimi usmeritvami, ob polnem spoštovanju enakopravnosti in različnosti, zlahka najdejo skupni življenjski interesi ter poti za njihovo uresničevanje in za reševanje enakih ali podobnih problemov. Te poti ne vodijo le čez urade regionalnih in republiških vlad in občin, marveč povezujejo neposredno gospodarstvenike, znanstvenike, kulturne delavce, ljudi različnih narodov in narodnosti. Menim, da je prav v tem temeljni smisel regionalnega in širšega evropskega sodelovanja.

S svojim sodelovanjem v Delovni skupnosti Alpe-Jadran je Slovenija dobila stik tudi s širšimi evropskimi regionalnimi skupnostmi in začela sodelovati še z njimi. Pred letom dni je Slovenija postala stalna opazovalka v Skupščini evropskih regij (ARE), največji evropski, regionalni skupnosti, ustanovljeni 1985. leta, ki ima več kot sto članic – regij in federalnih enot iz držav članic Evropske skupnosti in Sveta Evrope. Slovenija je doslej edina federalna enota iz držav nečlanic, ki je institucionalno povezana v Skupščini evropskih regij. Le-ta bo na svojem prihodnjem zasedanju na Dunaju konec novembra letos spremenila svoj statut in omogočila pridruženo članstvo regijam držav, ki niso članice ES in Sveta Evrope. Slovenija je že zahtevala tak status in ima za to v Skupščini evropskih regij soglasno podporo. S Skupščino evropskih regij je kot njegov tehnični organ povezan Evropski center za regionalni razvoj (CEDRE), ki pripravlja študije s tega področja. Poleg regij se v CEDRE lahko vključijo tudi gospodarske zbornice in ekonomski instituti, kar je vsekakor zanimivo tudi za nas.

V zadnjih letih uspešno sodelujemo tudi z Delovno skupnostjo evropskih obmejnih regij (AGEG), ki se že dolgo ukvarja s specifično problematiko obmejnih regij v državah članicah Evropske skupnosti in Sveta Evrope. Letos smo sodelovali na njenih konferencah o pravnih elementih (v Trstu) in gospodarskih in socialnih razsežnostih (v Barceloni) evropskega notranjega trga 1992, s posebnim ozirom na obmejne regije. Tudi v to Delovno skupnost bomo lahko v kratkem tudi institucionalno vključeni.

Med evropskimi regionalnimi skupnostmi, ki so organizirane po interesni dejavnosti, sodelujemo v Evropski konferenci vinorodnih regij in v nedavno

ustanovljeni Evropski delovni skupnosti za razvoj podeželja in obnovo vasi.

● V zahodnoevropskih regionalnih organizacijah in skupnostih in v regionalnih vladah držav članic Evropske skupnosti sta vse bolj vidni dve vzporedni hotenji: vse glasnejše in odločnejše zahteve po večji vlogi regij v evropskih integracijskih procesih ter odpiranje teh regionalnih organizacij in skupnosti zunaj meja držav ES in Sveta Evrope. Obe hotenji se seveda vraščata v sedanje pozitivne procese na evropski celini. Pomembni sta tudi za Jugoslavijo in Slovenijo, zato si tudi sami prizadevamo, da se vanju vključimo.

Regije zahodnoevropskih držav in njihove organizacije zahtevajo, da imajo regije že zdaj odločilnejši vpliv na odločanje v Evropski skupnosti in da se regionalni politiki, s sredstvi iz Sklada za regionalni razvoj vred, da večja teža. Obenem pa se zavzemajo za tako prihodnjo ureditev združene Evrope, ki bo temeljila na upoštevanju interesov in različnosti regij. Vidna je bojazen, da bi centralizem državne administracije v prihodnje zamenjal centralizem evrokratske administracije v Bruslju. Pri Komisiji Evropske skupnosti je začel delovati Konsultativni svet regionalnih in lokalnih oblasti, ki pa seveda še ne zadovoljuje zahtev regij, ki si prizadevajo za enakopravno predstavništvo v ES, morda v obliki senata regionalnih predstavnikov.

Hkrati s temi težnjami se v Zahodni Evropi krepi tudi pripravljenost za sodelovanje z regijami iz tretjih dežel in za razširitev sedanjih regionalnih organizacij na celotno Evropo.

Tako je Skupščina evropskih regij (ARE) že lani v Klostersu v Švici povabila na razširjeno zasedanje Slovenijo in Hrvatsko ter obmejne madžarske županije, članice Alpe-Jadran. Na naslednjem sestanku ARE v Madridu je kot opazovalka sodelovala tudi Srbija. Konec novembra pa bo na Dunaju širše zasedanje Skupščine evropskih regij, na katero so povabljene regije oziroma federalne enote vseh evropskih držav, podpisnic Helsinške listine.

● Tudi mimo institucionaliziranih oblik regionalnega sodelovanja v Evropi se vse pogosteje sklicujejo konference in simpoziji na temo »Evropa regij«. Med njimi je bila odmevna zlasti nedavna konferenca, ki jo je sklicala v Münchnu bavarska deželna vlada in ki se je ob udeležbi številnih regij iz držav članic ES in Sveta Evrope ter Slovenije in Hrvatske zavzela za združeno Evropo, v kateri bo zagotovljeno bogastvo različnosti regij, narodov in narodnih manjšin.

Slovenija se je prva zunaj Zahodne Evrope vključila v te raznovrstne oblike sedanjega živahnega regionalnega sodelovanja v evropskem okviru in je povsod sprejeta kot dobrodošla sodelavka. To nam omogoča, da se ne le seznanjamo s sedanjimi povezovalnimi procesi v Evropi, temveč da se vanje po tej poti tudi neposredno vključujemo. Obenem pa je to za nas tudi dragocena priložnost, da v evropskem regionalnem okviru prezentiramo svoje dosežke in vrednote.

Uroš MARKIĆ, dipl. oec.,
republiški svetovalec
v republiškem komiteju za
mednarodno sodelovanje

REKLI SO

Nasilje ni pravo sredstvo

VLADIMIR KAVČIČ, predsednik Republiškega komiteja za kulturo, ob včerajšnji otvoritvi razstave velikega španskega grafika Joana Mirója v Tivolskem gradu:

»Ljubljana in Slovenija se uspešno vključujeta v evropske kulturne tokove, bodisi prek aktivnosti delovne skupnosti Alpe–Jadran bodisi prek aktivnosti Sveta Evrope, pa tudi na mnoge druge načine, z načrtnim in trajnejšim povezovanjem kulturnih ustanov, umetniških društev in posameznih umetnikov.

Medsebojno spoznavanje in predstavljanje različnih kultur in jezikov je nujen pogoj bodočega skupnega življenja v Evropi. Od Evrope in skupnega življenja v njej pričakujemo, da bosta znala ovrednotiti, uveljaviti in ohranjati vse sestavine raznolikega duhovnega bogastva, ki je v Evropi prisotno od najstarejših časov. S socialnim razvojem, ki je svoj vrh dosegel s formiranjem nacionalnih držav, v katerih so večji in bogatejši narodi zavzeli dominanten položaj, so bile manjše kulture in manjše etnične skupnosti pogosto odrinjene v ozadje zgodovinskega dogajanja in so se večkrat morale celo boriti za svoj fizični obstoj.

Vendar je skupna zgodovinska izkušnja evropskega prostora, da s prisilnimi in nasilnimi sredstvi ni mogoče trajno urejati vprašanj, ki zadevajo etnično identiteto in kulturo. Evropa je dosegla pomembna spoznanja o skupni identiteti kontinenta, o skupnem sistemu vrednot in kulturnih dobrin, ta pa je v priznavanju njihove enakopravnosti, v ustvarjanju pogojev za njihovo čimbolj enakopravno predstavljanje.«

Litostroj ni slovenski

Dr. LJUBOMIR MADŽAR, profesor na Ekonomski fakulteti v Beogradu, v pogovoru za Politiko Ekspres:

»Vse, kar obstaja v družbenem sektorju, po sedanjih ustavnih načelih enako pripada vsakemu Jugoslovanu ne glede na to, v katerem delu Jugoslavije živi. Družbeno premoženje je lastnina vseh in vsakogar, zato Litostoj na primer ni slovenski. INA ni samo hrvaška in tudi Crvena zastava ne pripada samo Srbiji. Sedanja sredstva v družbeni lastnini so bila ustvarjena v režimu popolnoma samovoljnega političnega odločanja. Iz skupnega kotla je največ zajemal tisti, ki mu je bil najbližji in je imel največ vpliva. Takšne delitve niso potrdila nikakršna tržna ali druga objektivna merila. Smiselna je bila samo pod tedaj očitno tezo, da bo Jugoslavija trajno ostala nedeljiva celota. Že misel na delitev pa vse to spreminja v temeljih. Bratje se ne bi mogli prepirati, ker nihče ne bi mogel dedovati samo za sebe.«

CK s kronično neenotnostjo

RADOMAN BOŽOVIĆ, predsednik predsedstva OK ZK Subotice:

»Dejstvo, da CK ZKJ ni sposoben izoblikovati enotnega političnega stališča do usodnega vprašanja – integritete jugoslovanske države v celoti na podlagi ustavne ureditve ali tistih drugih funkcij, ki so bile sporne v slovenskih dopolnilih, priča, da centralni komite boleha za kronično neenotnostjo. Po mojem mnenju je takó zato, ker so v njegovi sestavi še vedno predstavniki tiste generacije politikov, ki so leta in leta prebirali enake politične referate in se razglašali za »predhodnico« vedno znova obljubljenih temeljitih sprememb v političnem in gospodarskem življenju. Če bo kongres tak, kakršen je sedanji CK, mislim, da lahko že pred kongresom rečemo, da je prizadevanje za vzpostavitev dialoga jalovo.

Treba je omogočiti, da bodo delegati, ki so jih izvolile partijske organizacije oziroma partijsko članstvo, na kongresu nastopili z lastnim mnenjem o tem, kako operacionalizirati to ali ono področje gospodarske reforme, in ne z različnimi mnenji o tem, ali bomo ostali v Jugoslaviji ali ne, ali hočemo federalno Jugoslavijo ali zrahljano koalicijo domnevnih republiško-pokrajinskih pašalukov v obliki asimetrične ali kdo ve kakšne zmaličene federalne države.«

PREJELI SMO

Sporočilo helsinškega komiteja

Jugoslovanski helsinški komite je Socialistični zvezi delovnega ljudstva Jugoslavije, Forumu za človekove pravice in jugoslovanski javnosti naslovil zahtevo po ukinitvi izrednih razmer na Kosovu. V pismu, ki ga je v imenu komiteja podpisal dr. Vlatko Velebit, je rečeno:

»Na Kosovu spet umirajo ljudje. Ne ve se natančno, koliko je mrtvih, vendar bi bilo preveč, če bi bil mrtev en sam človek.

Zapori se spet polnijo, nemiri občanov na Kosovu pa ne pojenjujejo. Splošni položaj na Kosovu in – zaradi Kosova – v Jugoslaviji se v primerjavi z razmerami pred marcem 1989 oziroma pred uvedbo izrednih ukrepov nenehno slabša.

Zdaj je popolnóma jasno, da z izrednim stanjem in represivnimi ukrepi ni moč rešiti perečih problemov vseh prebivalcev Kosova. Tega ni mogoče pričakovati niti v prihodnje, ne glede na trajanje izrednih ukrepov, ki lahko izzovejo le še hujšo represijo s končno posledico v obliki vse večjega izseljevanja.

Menimo, da je lahko jamstvo civiliziranega skupnega življenja občanov na Kosovu le pravna država. To pomeni pravne in demokratične institucije – tako obstoječe, kot tiste, ki jih je treba šele uvesti ali razviti – katerih osnovna naloga je, da vsem ljudem na Kosovu zagotovijo življenje, vredno današnje dobe. Zato od institucij sedanje ureditve, ravno zaradi njihove odgovornosti in legitimnosti pred sedanjimi in prihodnjimi generacijami zahtevamo, da ne pišejo zgodovine s krvjo in nečlovečnostjo, temveč z demokracijo in humanostjo, pa tudi, da nemudoma odpravijo izredne ukrepe. Menimo, da je to edini način, s katerim se lahko izognemo kosovizaciji vse Jugoslavije.«

Dr. VLATKO VELEBIT
jugoslovanski helsinški komite

RAZLIČNA MNENJA O KRIZI KINEMATOGRAFIJE

Več odprtosti in več podjetništva

Tudi podpis Evropske kulturne konvencije zahteva drugačno politiko v kinematografiji – Distribucija h kinematografom? – Viba z zanimivimi novostmi – Kakšna vloga države?

Slovenska kinematografija je v krizi, največji v povojnih letih. Alarmni zvonci glasno zvonijo in silijo v razmišljanja o rešitvah iz objema njenih klešč. Kje so izhodi?

Josip Košuta, direktor Viba filma Ljubljana: »Reševanje položaja slovenske produktivne kinematografije je iskati v dvojnem kvalitetnem pomiku: v prehodu v intenzivnejšo, sodobno proizvodnjo, z jasnim ciljem, da si postopno povrnemo gledalce na podlagi integracije filmskih, televizijskih in vseh moči, ki posredno in neposredno sooblikujejo to dejavnost. In kot drugo, v večji odprtosti oziroma vključenosti v proizvodne in posredniške filmske in širše komunikacijske tokove v Evropi in v svetu. Pomeni, da vprašanj slovenske kinematografije ne moremo reševati zgolj v okvirih sedanjih možnosti, navad, interesov in pristopov, temveč jih kaže iskati ob upoštevanju nekaterih novih in hkrati tudi mnogih že znanih, a še neizkoriščenih. Prvi so povezani z novimi procesi in dogajanji, še posebej v evropskem prostoru, drugi pa z nekaterimi našimi notranjimi, predvsem organizacijskimi rezervami in z novo zakonodajo, ki tudi filmski in avdio-vizualni dejavnosti sploh odpira vrsto novih možnosti.

V Vibi imamo vrsto konkretnih predlogov. Pospešeno bi morali vlagati v posodobitev opreme, nujno obnoviti studije, predvsem v Piranu in Ljubljani, proizvodno-projektno je treba združevati in povezati v indukcijske kroge. Vibi sorodne in z njo nujno povezane tvorce in hiše (samostojni filmski delavci, Televizija, AGRFTV, gledališča), v naslednjem krogu pa z gospodarskimi organizacijami, turističnimi organizacijami itd., skratka z vsemi, ki jim je sodelovanje v filmskem ali tv-projektu (nadaljevanki) lahko dober zaslužek. Tako naj bi počasi preoblikovali dejavnost Vibe v sodobni kulturno-gospodarski osebek, v podjetje, ki naj bi bilo v obdobju štirih ali petih let sposobno živeti tudi od učinkov lastnih proizvodnih, umetniških in gospodarskih dosežkov. Dalje bi morali kvalitetni dvig domače proizvodne dejavnosti poiskati v navezi s konkretno izraženimi interesi tujcev, seveda z ustrezno boljšo organiziranostjo v domači slovenski hiši in s pridobitvijo sodelavcev z bližnjega jugoslovanskega prostora in zamejstva. Tako bi bili sposobni tudi za zahtevnejše koprodukcijske posle. V širši okvir novih možnosti sodi jugoslovanski podpis Evropske kulturne konvencije in rezultati ter konkretne spodbude Evropskega leta filma in TV, s pomočjo katerega smo tudi v Sloveniji postali del Evrope. Kulturni dolg Vibe doma, še posebej do zdomcev in izseljencev, je tudi, da na videokasetah poskušamo približati in ponovno afirmirati slovenski film.«

Franci Slak, režiser: »Problematika slovenskega filma ima dva temeljna aspekta: produkcijski in avtorski. Produkcijski je bil dve desetletji zanemarjen na kadrovskem, tehničnem in organizacijskem področju in tega se ne da spremeniti čez noč. Tako so tehnični in estetski kriteriji v letošnji produkciji ponekod padli že na nivo, ki je bližji amaterski produkciji. V tem kontekstu in spričo dejstva, da je naš film zgubil sleherno tržišče, tako domače kot tuje, so posamezni dosežki v celovečerni produkciji pravi čudež. Letos se bo jasno pokazalo, da je edina moč avtorskega individuuma tista, ki lahko preseže popolno inertnost in aroganco Vibinega kadra, žal v redkih, pa zato evidentnih primerih.

To so že hkrati kar izhodišča za nadaljnjo perspektivo: mučna in dolgotrajna pot vzgoje in izobraževanja osnovnih profesionalnih kadrov za evropski standard produkcije (pa naj gre za domači film ali pa za sanje o koprodukcijah). In natančna usmeritev tehnične sanacije, ki naj upošteva vrhunsko stroko.

Domača produkcija bo morala črpati iz majhnega števila še preživelih avtorskih vrst (scenaristi, režiserji, snemalci), ki jim gre letos edina zasluga, da podoba domačega filma še kaže redke svetle trenutke profesionalizma. Viba se ne bo več mogla dolgo sprenevedati, ampak jim bo morala dati moralno in materialno podporo, ki se trenutno kaže kvečjemu v alternativni produkciji.

Vprašanje izginulega tržišča bi bilo mogoče reševati v skupni agenciji vseh slovenskih filmskih in televizijskih producentov, ki bi dinamično vzpostavila distribucijo v kontekstu hitre izmenjave in prodaje na evropskem tržišču avdiovizualnih medijev.«

Milan Bratec, izvršni sekretar predsedstva CK ZKS: »Za slovensko kinematografijo je v tem trenutku res morda značilna kriza. Kriza je v tem, da je Vesna film v likvidaciji, bistveno pa je, da se v tem procesu premoženje te organizacije ne zapravi. In naj bi bile ustvarjene možnosti za nadaljevanje distribucijske dejavnosti na Slovenskem z upoštevanjem vseh nacionalnokulturnih vidikov. Kaže, da je to mogoče zagotoviti, res pa je, da se tako, kot so poslovali pri Vesna filmu in razpršeni slovenski kinematografiji, res ni dalo več.

Kateri pa je nov način? Predlogov je več. Eden je, da Vesna film postane osrednji slovenski zavod, se pravi organizacija posebnega družbenega pomena, ki bi programsko skrbel za slovensko kinematografijo. Druga možnost je preseliti distribucijo (kot se v svetu dogaja) v kinematografe same. Ta možnost pa je povezava s televizijo, ki je tudi po mojem mnenju najbolj realna. Pravzaprav se ogrevam za kombinacijo slednjih dveh možnosti.

Kinematografi Slovenije so tudi v dokaj hudi krizi, saj povsod ugotavljajo velik upad števila gledalcev, predvsem še pri domačih filmih. A vedeti moramo, da je kriza k nam prišla sedem do deset let za svetom. In povsod je posredovala država, tudi pri nas bo morala, čeprav za zdaj še niso dogovorjeni načini in postopki, kako bo posredovala. Finančno moramo stvari pokriti do novega leta, več časa ni, vsebinsko pa mislim, da bo odločilno celo prihodnje leto. V Vibi filmu proces že teče, vendar bodo po mojem nastale težave, ker Viba film ne bo več izključno nacionalni producent in tudi ne bo produciral več – bom grdo rekel – domačih večernic. Ima večje ambicije, in to je po mojem dobro.

Izraz krize celotne slovenske kinematografije pa se kaže tudi v relativno težjem položaju Tedna domačega filma. Po mojem mnenju bi moral postati TDF del enovite slovenske kulturne politike in bi morali zanj tudi skupaj zagotavljati finančne možnosti, da Celje, razen po organizacijski plati, ne bi bilo več tako finančno obremenjeno. Ob tem, kar nastaja v Sloveniji in Jugoslaviji, je priložnost, da se celjski Teden domačega filma izrazito usmeri v Evropo.«

Tadej Zupančič, ljubljanski kinematografi: »Zdi se, da bi se pri ukvarjanju s korpusom slovenske kulture (in posledično umetnosti) morali zavedati dveh stvari. Čeprav je jasno, da klasifikacija in sistemizacija kulture glede na kvaliteto, kvantiteto, ekskluzivnost, popularnost ali kaj podobnega ne zdrži več in da je delitev na »visoko« in »nizko« umetnost stvar preteklosti. Kultura bistveno generira tudi nacionalno pojavnost kakega naroda – vendar ne nujno samo narodna kultura – zato je treba reči, da je nujno sistemsko rešiti vsaj en problem, in to je problem promocije narodne in globalne kulturne produkcije. Šele tako bo država (dobro, pa uporabimo ta izraz), sposobna zaščititi (če je to potrebno) narodne kulturne programe. V tem primeru bi se lahko mirno ozrla naokoli (recimo tudi v Združene države Amerike, kjer obstaja institucija The National Endowment for Arts, ki sponzorira promocijo ameriških in tujih projektov, v tem primeru gostovanja razstav, retrospektiv posameznih režiserjev itd., pri tem, da je v ZDA gotovo najbolj razvit tudi kulturni oziroma umetnostni trg) in se povezali s podobnimi inštitucijami drugod po svetu. To je prva stvar. Druga pa je bolj aktualna: gre za pravno regulativo, ki omogoča zaščito narodnih kulturnih projektov. Država bi morala skrbeti za finančni segment teh projektov toliko, kolikor bi ti projekti v resnici bili stvar narodne kulture. V drugem primeru bi se avtorji morali znajti, kot se lahko. Namreč, ko bodo (če bodo) nastale kompleksne rešitve, ki bi naj omogočile formiranje trga, potem bo postalo jasno tudi to, ali je neki projekt (tudi, recimo, nov film) resnično stvar promocije narodne kulture ali pa se avtorji samo igrajo z denarjem oziroma sponzorstvom države. Seveda ne gre za to, da bi sedaj zahtevali močno državo, gre za to, da državne inštitucije začenjajo ravnati pametno. Zato pa naj zaposlijo izvedence in ti bodo nosili slavo ali propad na lastnih ramenih. Zato lahko država tudi uvaža filme, ki se ji zdijo posebnega pomena (ali pa jih producira), za druge filme pa lahko mirno poskrbijo močna tržna usmerjena podjetja. Seveda na svoj strošek, dobiček, zgubo, slavo, bogastvo ali karkoli že.«

DAMJANA STAMEJČIČ

Kakšna zadružna zakonodaja?

Glede na različna vprašanja v zvezi s pripravami na novo zadružno zakonodajo po sprejetih zveznih in republiških ustavnih amandmajev ter drugih predpisih, štejemo za potrebno, naše članice in tudi širšo javnost seznaniti z nekaterimi stališči.

Že pred sprejemom zakona o podjetjih konec minulega leta smo pristojnim organom predlagali, naj bi bili predpisi o zadrugah sprejeti vsaj hkrati z novimi predpisi o podjetjih, oziroma če to ni mogoče, da se najdejo ustrezne rešitve, da bi učinkovito rešili vprašanja in odpravili težave, ki se bodo pojavili zaradi tega časovnega presledka. Pri tem smo izhajali iz dejstva, da so vse kmetijske in gozdarske temeljne organizacije kooperantov v sestavi delovnih organizacij, večina zadrug (več kot 80%) pa v sestavi sozdov. Čeprav bi hkrati sprejem predpisov pomenil tudi enake startne možnosti za vse gospodarske subjekte pri vstopu v tržno naravnano reformo in čeprav smo hkrati opozarjali, da bodo reorganizacije sestavljenih organizacij vplivale posredno ali neposredno tudi na notranje odnose v zadrugah (da bo dejansko tekla reorganizacija od »zgoraj navzdol« namesto narobe ali vsaj sočasno) in da bodo določene reorganizacije pomenile materialno oslabitev zadružništva, prvi predlog ni mogel biti sprejet že zaradi ustavnih določb, po katerih federacija ureja le določena temeljna vprašanja zadružništva, npr. »temelje« lastninskopravnih razmerij, torej verjetno tudi temeljne ponovno uvedene zadružne lastnine, sicer pa zakonodajna pristojnost glede zadružništva pripada republiki, ki je ustavne amandmaje sprejela šele konec septembra.

Tako je bila med drugim na predlog Zadružne zveze Slovenije in Jugoslavije v prehodne določbe zakona o podjetjih uvrščena tudi določba, po kateri so zadružne in kooperantske organizacije izvzete iz dolžnosti uskladitve z zakonom o podjetjih, oziroma da se zanje, kot je bilo ob spremembi zakona o podjetjih sredi tega leta dodatno in izrecno predpisano, še vedno uporabljajo dosedanji predpisi (zakon o združenem delu in zakon o združevanju kmetov), dokler ne bodo izdani novi, z ustavnimi amandmaji usklajeni predpisi. Pri tem smo skušali v povezavi s pristojnimi republiškimi organi in v vsakodnevnem stiku s članicami reševati konkretna vprašanja. Tako smo v skladu z zakonom o podjetjih vztrajali pri stališču, da organizacije združenih kmetov niso dolžne usklajevati organiziranosti z zakonom o podjetjih (kot so menili v enem izmed sozdov – vendar so na referendumu kmetje zavrnili predlog za preoblikovanje zadruge v podjetje), da se večina pri sprejemanju sklepov o reorganizacijah delovnih organizacij ugotavlja posebej za vsako temeljno organizacijo kooperantov v sestavi gozdnega gospodarstva oziroma kmetijskega kombinata (kmetje torej ne smejo biti preglasovani) in da se do sprejema predpisov o zadružništvu za zadružne organizacije v sestavljenih organizacijah ne morejo uveljavljati holdinška razmerja, tako da bi zadrugo upravljala sestavljena oblika na podlagi vloženega kapitala – ta kapital pa naj bi zadruga poprej seveda odstopila poslovnemu sistemu. To bi bilo v nasprotju s samoupravno naravo zadruge, ki jo upravljajo člani.

Po obvestilu s strani zadrug, združenih v eno izmed sestavljenih organizacij, katera se je odločila za holdinško obliko poslovnega sistema, smo v začetku septembra organizirali več sestankov s kmeti in poslovodnimi organi prizadetih članic, nato pa še z odgovornimi predstavniki sozda, ki so že po prvih razgovorih sprejeli naše stališče in utemeljitve, da se do sprejema novih predpisov o zadrugah odloži uveljavljanje holdinških razmerij za dosedanje članice ozda, ki so kmetijske zadružne in kooperantske organizacije. Kot nam je znano, je nedavno tudi komisija Skupščine SR Slovenije za sistemska vprašanja objavila vsebinsko enako stališče.

V začetku poletja, ko smo pričeli sodelovati pri razčiščevanju odprtih vsebinskih vprašanj glede zadružne lastnine v okviru republiškega in zveznega Sveta za vprašanja družbene ureditve (vsebina te lastnine, kako urediti lastninski režim v sedanjih zadrugah, kjer so sredstva v družbeni lastnini, kako rešiti vprašanje restitucije zadružnega premoženja, kajti zadružna lastnina je v ustanovnopravnem sistemu že obstajala do leta 1953), je bil s spremembo zakona o podjetjih rok za uskladitev (kljub pripombam s strani Zadružne zveze Slovenije in nekaterih republiških organov) skrajšan do 31. decembra 1991 na 31. december 1989, jasno pa je postalo tudi, da bodo amandmaji k republiški ustavi sprejeti šele jeseni.

Potem ko je Zadružni zvezi Jugoslavije ob več ko desetih različicah osnutkov zakona o zadrugah le uspelo, da so gradivo konec poletja pričeli obravnavati pristojni zvezni organi, smo bili prepričani, da so vsebinska vprašanja rešena in bo predlog zakona sprejet najkasneje v začetku tega meseca. Ker osnutek zakona doslej še ni bil objavljen, še bo vprašanje reorganizacij ponovno zaostrilo, zlasti glede temeljnih organizacij kooperantov, ki so vse v sestavi delovnih organizacij: za prve – temeljne organizacije kooperantov – ne velja obvezna uskladitev, za druge – delovne organizacije, v katerih sestavi so temeljne organizacije kooperantov – pa se rok obvezne uskladitve izteče z 31. decembrom 1989.

Drugo, na kar želimo opozoriti, je, da se bomo zavzemali za dobro pripravljeno zadružno zakonodajo, zlasti pa za ustrezno rešitev vsebinskih vprašanj, npr. glede zadružne lastnine. Posamezni sistemski zakoni, ki so bili po hitrem postopku sprejeti konec preteklega ali v začetku tega leta, so bili v manj ko letu dni že spremenjeni, nekateri že celo trikrat. Tako spremenljivih predpisov si v zadružništvu ne želimo; če kaj, potem naj bi vsaj zadružna zakonodaja pomenila relativno stabilno institucionalno podlago za združevanje kmetov in drugih zadružnikov. Kakor nasprotujemo nepremišljenim reorganizacijam, toliko bolj nismo za sprejemanje predpisov v naglici, ki ponavadi povzroči večje stroške kot koristi. Reorganizacije ne morejo biti same sebi namen, niti jih ni mogoče utemeljevati s tem, da se pač reorganizirajo tudi drugi subjekti, ne da bi videli v njih tudi lastni interes in razvojne možnosti. Velik uspeh bo, če bomo za vprašanja zadružništva našli take trajne rešitve, da se zadrugam po uveljavitvi nove republiške in zvezne ustave ne bo treba ponovno obvezno reorganizirati.

Navsezadnje želimo opozoriti na nekatere predloge v Sloveniji (pri tem moramo poudariti, da niso bili podani v okviru Gospodarske zbornice Slovenije), pa tudi v Jugoslaviji, ki skušajo zadružnim zvezam odvzeti status samostojnih pravnih oseb in jih preoblikovati v navadne oblike dela – sekcije gospodarskih zbornic, in to prav zdaj, ko se srečujemo s pomembnimi in pravno še zelo odprtimi vprašanji prihodnjega razvoja zadružništva. Kakšno usodo je zadružništvo doživelo v šestdesetih letih, potem ko so bile odpravljene zadružne poslovne in revizijske zveze, na tem mestu ne nameravamo razlagati (verjetno to ni bil edini, morda tudi ne eden najvažnejših vzrokov za stagnacijo zadružništva v tistem razdobju, vendar časovno sosledje teh dveh pojavov gotovo ni bilo naključno).

Odprto je tudi vprašanje organiziranosti gozdarstva. Kljub našemu zavzemanju od posveta v Murski Soboti marca 1988 naprej za ločitev dejavnosti posebnega družbenega pomena od prometa z lesom, kar je bilo upoštevano tudi v republiških ustavnih amandmajih, se je začel postopek za spremembo republiškega zakona o gozdovih, ne pa tudi razprava o možnostih za ustanavljanje gozdarskih zadrug, ki jih republiški ustavni amandmaji posebej omenjajo.

Glede na vse povedano objavljamo neuradno besedilo osnutka zakona o zadrugah, kakor ga je na pobudo Zadružne zveze Jugoslavije pripravila medresorska skupina Zveznega izvršnega sveta, in teze za nove predpise o zadrugah, ki smo jih pripravili v Zadružni zvezi Slovenije. Gre za teze, ki naj služijo razpravi, pri čemer pripominjamo, da so nekatera vprašanja morda bolj, druga pa manj podrobno obdelana, zaradi preglednosti pa je zajeta celotna problematika, ne glede na zvezno ali republiško pristojnost.

Zavedamo se, da bo treba tudi v zadružni zvezi, ki ima danes po zakonu bistveno manjše pristojnosti v razmerju do svojih članic kot npr. sestavljena organizacija, uveljaviti marsikatere bistvene, korenite spremembe, vendar bi bilo to po našem mnenju smotrno šele tedaj, ko bodo sprejete tudi temeljne rešitve o njenih članicah – zadrugah. Zadružna zveza naj bi namreč bila »zadruga zadrug«. Ob tem, ko skušamo povzemati preizkušene rešitve razvitih držav, od različnih trgovinskih družb do gospodarskih in kmetijskih zbornic, menimo, da bomo ob naukih, ki jih dajejo sončne in senčne strani več kot stoletne zgodovine slovenskega zadružništva, in tudi ob tujih sodobnih izkušnjah znali najti ustrezen položaj zadrug in njihovih zvez. Upamo, da nas bo tudi v teh prizadevanjih javno mnenje podprlo.

predsednik
Zadružne zveze Slovenije,
LEO FRELIH

Politični pluralizem v šoli kot vprašanje pravne države

Marksistični center CK ZKS je pripravil kolokvij na temo Šola in politični pluralizem – Kritika ideološkega monizma pa tudi pluralizma kot možne manipulacije

Zoper idealizacijo pluralizma v smislu, da bo odslej vsak (učitelj) govoril o vsem, in tudi proti dogmatizaciji pluralizma, ki naj na (agresiven) način zasede v šoli mesto, ki ga je »nekoč« opravljal marksistični monizem, so nastopili razpravljalci na včerajšnjem kolokviju Sekcije za vzgojo in izobraževanje Marksističnega centra CK ZKS. Povabili so več kot 80 strokovnjakov, organizator pa je za posvet prejel približno petnajst pisnih prispevkov.

Srečanja ni odprla kaka politična »živina« (domnevno ti »udje« niso prejeli vabil), temveč kar predsednik sekcije **Zdenko Medveš**, ki se je že uvodoma zavzel za to, da naj bodo v razpravi poudarjene predvsem razlike, ne pa tisto, kar je skupno referatom. Medveš je opozoril, da je del avtorjev referatov razumel pluralizem v šoli v smislu različnih šolskih politik, kar pomeni, da se različni politični interesi artikulirajo kot programi šolstva. Del prispevkov pa se je osredotočal okrog vprašanja, kako naj šola sploh funkcionira v novi situaciji, spodbujeni z amandmaji k slovenski ustavi in novim programom ZKS.

Prvi udeleženci (**Zdenko Kodelja, Franc Pediček in Vekoslav Grmič**) so opozorili na povojno zgodovino »monistične ideologizacije« slovenske šole, še posebno na dogajanje v t. i. svinčenih 70. letih. »Nikoli se nisem zavzemal za nevtralno šolo, vendar so mi to tezo pripisali«, je povedal Pediček in dodal, da med pedagogi v začetku 70. let ni šlo za strankarski pluralizem (po njegovih besedah so bili za kaj takega preveliki »zajci«), temveč le za mišljenjski, nazorski pluralizem, za razpiranje dogmatizma. Marksizem smo po vojni reducirali na kolektivizem in ateizem, je poudaril Grmič in kritiziral indoktrinacijo takšnega marksizma v znanstveni svetovni nazor (drugače od neznanstvene religije). Njegovo stališče je, da se mora namesto monopola nad vzgojo in izobraževanjem uveljaviti dialog. Kodelja je opozoril, da je na naših šolah prevladala degradacija marksizma v smislu »edini pravi marksizem je pogled na svet, ki ga ima partija«. Zoper aziatizacijo marksizma je nastopil tudi **Pavle Zgaga** in se zavzel za avtonomijo vzgoje, kar kaže že naslov njegovega referata (Za avtonomijo oslovske klopi). Poudarek na **vzgoji kot izobraževanju** in ne obratno, je bil moto njegove intervencije.

● **V prijazni, kulturni razpravi – vsak drugi sodelujoči je začel svoj prispevek s »hvala Bogu« ali »Bog ne daj« – so se udeleženci zavzeli za to, da sedanja sprememba »kurza« ne sme spodbuditi revanšizma do protagonistov ideološkega monizma v 70. letih. Nobene križarske vojne torej, sicer dobimo nove mučenike.**

Po mnenju **Metoda Resmana** je mišljenjski pluralizem mogoč samo v razmerah političnega pluralizma. Odgovornost učitelja v pluralizmu pa je različna od tiste v idejnomonističnem šolskem sistemu, kjer je odgovoren partiji in državi; v okvirih političnega pluralizma pa se mora učitelj odpirati staršem in okolju. **Maja Kranjc** se boji, da bo sedaj pod znamko pluralizma prišlo do prevlade drugačnega tipa monizma, medtem ko se je **Rado Jan** zavzel za profil široko razgledanega učitelja in za uresničevanje občečloveških vrednot pri vzgojnem delu.

Pri vrednotah smo, kajti več razpravljalcev je poudarilo njihov pomen. **Alojzija Židan** je kritizirala vrednostno apatijo, relativizem in nihilizem, kar je nevarno, kajti učenec bo dobil odpor do vrednot. Dialog bo zahteval zelo razgledanega učitelja, katerega vrednostno opredeljevanje tudi zanima mlade ljudi, je njeno stališče. Tudi Grmič ji je pritrdil, kajti če sodimo h kulturni Evropi, potem smo zavezani določenemu sistemu vrednot, ki izhajajo iz grške filozofije, rimskega prava in krščanstva.

Iztok Vilič je menil, da morajo starši in okolje sploh dobiti večji vpliv v novem šolskem sistemu. Starši morajo imeti možnost izbire o tem, pri katerem učitelju in na kateri šoli se naj šola njihov otrok. Vsakdo je lahko nazorski monist, ne ga siliti s pluralizmom, je bil duhovit Pediček, ko je beseda tekla o profilu sedanjega učitelja, ki naj bo široko razgledan in strpen. Medveš mu je pritrdil, češ da ima vsak učitelj svoje stališče, svoj pogled. Sistem, in sicer tisti pravne države, mora le omogočiti legitimnost vseh interesov. Slišali smo tudi vprašanje, ali ni prav šola prostor, kjer se oblikuje svetovni nazor, in mnenje, da bi bilo katastrofalno, če bi javno šolstvo povsem prevzelo alternativne šolske sisteme, njihovo logiko; slednji (skupaj z zasebnimi šolami) naj samo soobstajajo ob javnem

Vtis ob razpravi, v katero so med drugimi posegli še **Tomaž Bizlaj, Aleksander Klinar, Jože Zupančič, Jože Miklavc, Mojca Šebert** in **Milena Markič**, je bil, da (idejnega) pluralizma v šoli ne smemo razumevati kot brezkonfliktnega stanja vrednostnega relativizma in nihilizma. Tudi pluralizem bo funkcioniral konfliktno.

JANEZ STREHOVEC

Filmski praznik z Vetrom v mreži

Drevi ob 20. uri bodo v Novem mestu prvič javno prikazali nov slovenski film Veter v mreži v režiji Filipa Robarja Dorina. Spričo znanih razmer slovenska javnost s posebnim zanimanjem pričakuje premiere domačih filmskih stvaritev, posebej še tista na območjih, na katerih se zgodba pretežno dogaja. Veter v mreži je »doma« na Dolenjskem (sodeč po predlogah za scenarij), zato je bržkone naravno, da se film prvič prikaže v Novem mestu. Na fotografiji: prizor iz filma.

Opomin na prerahel stik s tradicijo

Bogatajeva knjiga predstavi več kot 50 domačih obrti – Nad 150 slik in 60 risb

»Pri nas nasploh slabo poznamo dediščino vseh obrtnih in podobnih panog, iz katerih je pogosto zrasla tudi sodobna industrijska proizvodnja,« opozarja etnolog dr. Janez Bogataj. Hkrati z nepoznavanjem te dediščine pa nebrzdano narašča izdelovanje najrazličnejših velikih in malih sejmarskih kičov. Da bi se stanje vsaj v prihodnje obrnilo malo na bolje in da bi spoznali bogastvo, ki ga že imamo in premalo cenimo, je dr. Janez Bogataj ta hip izdal obsežno in razkošno delo Domače obrti na Slovenskem, in sicer pri Državni založbi Slovenije.

Predstavitev knjige je včeraj potekala v domačem okolju gostilne Repanšek na Homcu, na področju torej, kjer je bilo vse do današnjih dni razvito pletarstvo iz slame. Slednje je včeraj predstavila ena najstarejših mojstric, Matilda Prosenc, ki je skupaj s sinom spletla cekarje. Igranje narodnih pesmi na kitaro, diapozitivi največjih cvetk med kiči in dinamično Bogatajevo predavanje, vsega ravno dovolj za živahen dogodek.

M. N. K.

Navje naj ostane neokrnjeno, toda živeti mora z mestom

Okrogla miza za spoštovanje spomenika – Prevrednotiti načrt železniške postaje – Mednarodni trgovski center ne ogroža Navja – Navje, kraj, kjer počivajo ljudje, vredni neminljivega imena, je treba ohraniti neokrnjeno in za vselej končati razpravo o morebitni selitvi ali krčenju obstoječega prostora. Toda Navje je treba tudi vključiti v urbanistični razvoj in nove mestne funkcije in ga na ta način še višje ovrednotiti v vsakdanjem življenju.

Tako je izzvenela včerajšnja okrogla miza v KIC Križanke, ki sta jo v okviru obeh razstav o Navju pripravila Slovenijales in Mestni muzej Ljubljana, vodil pa jo je dr. Marjan Prelovšek.

Načrti za novo železniško in avtobusno postajo, nova funkcija Vilharjeve ulice in načrti za mednarodni trgovski center so novi pojmi, ki močno posegajo v obstoječe stanje v bežigrajski občini. Okrogla miza je nekoliko nervozno začela občutljivo temo, toda razpravljalci so jo sami uravnali na bistvena vprašanja. Tako je prevladalo mnenje, da mora Navje ostati neokrnjeno in celo bolje zaščiteno z novim načrtom novega mestnega parka. Toda biti mora tudi vključeno v normalno življenje mesta, saj bodo tudi ljudje na tak način bolj živeli z zavestjo, kaj Navje predstavlja, ne pa da je osamljeno in prek noči prepuščeno početju nekaterih ljudi in živali, ki tja nikakor ne sodijo. Poudarili so tudi, da novi mednarodni trgovski center ne bo ogrožal Navja, nasprotno, moral bi ga s svojimi številnimi obiskovalci oživiti. Okrogla miza se je dokaj jasno izrekla za prevrednotenje sedanjega načrta železniškega vozlišča, kajti novo načrtovani tiri neposredno ogrožajo Navje in ga ožijo za 17,4 metra.

Razpravljalci so tudi opozorili na dosedanjo negativno prakso, ko se je morala vedno kultura umikati komunali in tudi sedaj se mora spomenik umikati železniškim tirnicam, namesto da bi bilo obratno. Obsodili so način razmišljanja, v katerem načrtovalci že vnaprej ne spoštujejo narave spomenika. So stvari v našem spominu in v sestavini narodne samobitnosti, ki bi morale biti nedotakljive. Ker to niso, je še naprej treba ustvarjati javno mnenje in organizirati takšne okrogle mize.

DRAGO MEDVED

Uspešen nastop slovenskih filharmonikov

Velik uspeh Slovenske filharmonije v tržaškem Teatro Verdi – Superlativi

V Trstu je gostoval orkester z velikim O: Orkester slovenske filharmonije. Enkratno simfonično razkošje z orkestrom Slovenske filharmonije. To so le nekatere pohvale, ki jih je tukajšnje časopisja zapisalo po ponedeljkovem koncertu Slovenske filharmonije v tržaškem gledališču Verdi.

Razvajenemu tržaškemu občinstvu so se predstavili s Krekovim Rapsodičnim plesom, Schumannovim Koncertom v a-molu za violončelo in orkester opus 129 (pred nekaj tedni se je s tem delom predstavil tudi pariški komorni orkester Paul Kuezne s slavnim čelistom Mstislavom Rostropovičem) ter z Beethovnovo Sedmo simfonijo v A-duru opus 92.

Prav izvedba Beethovnove Sedme simfonije je požela največji aplavz občinstva in izredno ugodne kritike tukajšnjih glasbenih ocenjevalcev. Te so polne superlativov o solistu Milošu Mlejniku in dirigentu Milanu Horvatu, pri orkestru pa je kritike najbolj navdušila skladnost, disciplina, intonančna čistost, zvočna barvitost, skratka tehnična dovršenost, ki krasi najboljše svetovne orkestre.

M. R.

Razstava političnih plakatov

V nekoliko skritem razstavišču IDCO (Informacijsko dokumentacijski center za oblikovanje, pa še vedno sredi Ljubljane) je na ogled zanimiva razstava novejših slovenskih političnih plakatov. Še malo nazaj bi veljala za provokativno in morda bi povzročila tudi hudo pohujšanje. Začenja se namreč s plakati iz delavnic Novega kolektivizma, ki so nekoč močno pretresali zacementirano stavbo naše politične estetike, tisti, ki je likovno povezal hitlerjugend z dnevom mladosti, pa jo je kar pošteno načel.

Po tem šoku so se naše oči in naši zidovi privadili vsemu hudemu. Nastajajoče zveze, gibanja in stranke so družno poskrbeli, da se je vsebinski razpon političnih plakatov – do katerih so imele prej pravico le družbenopolitične organizacije s svojimi kongresi – močno razširil, njihova vizualna sporočilnost pa obogatila. Ko bi razstava prikazala razpon od leta 1945 do danes, bi bil prelom zadnjih let še bolj očiten. Tako pa se je pač treba sam spomniti, da so bile še pred kratkim na plakatih dovoljene le zastave, medtem ko so si zdaj to pravico pridobile tudi rešetke. Da so nekoč zrli z njih partijski voditelji, zdaj pa tudi politični zaporniki. Seveda pa je res, da si gledalec pred obrazom Janše, Tasića in Borštnerja zaželi, da bi se civilni pogum pobratil z ustrezno mero likovnega talenta. V tem pogledu je Slovenija daleč od Poljske.

Razstavo političnh plakatov, ki jo je pripravila Vesna Teržan, boste še ves prihodnji teden našli v nekoliko odročnem razstavišču na Igriški 5 v Ljubljani. Ker je to tako rekoč na dvorišču Ferantovega vrta, pa je lokacija pravzaprav kar ustrezna.

ALENKA PUHAR

Grafike Joana Mirója v Tivolskem gradu

Mednarodni grafični likovni center v Ljubljani je poskrbel za izvrstno predstavitev velikega španskega umetnika Joana Mirója. V svojih galerijskih prostorih na Tivolskem gradu je namreč včeraj ob navzočnosti številnih poznavalcev likovnega ustvarjanja odprl razstavo 100 Mirójevih grafik iz obdobja 1961–1981.

Dela so iz zbirke Narodnega muzeja in Umetniškega centra kraljice Sofije iz Madrida in so bila doslej na ogled v Beogradu, pozneje pa jih bodo lahko videli še v Zagrebu in Sarajevu. Ta pomemben kulturni dogodek so omogočili predvsem špansko ministrstvo za kulturo, španski muzej sodobne umetnosti in Zvezni zavod za mednarodno, tehnično in kulturno sodelovanje, pri nas pa prenos razstave povezuje Mednarodni grafični likovni center.

O znanem avtorju je govoril Zoran Kržišnik, direktor MGLC. »V Mirójevem delu so ideje, je poezija,« je dejal. »Njegova črta, polna energije, postaja bolj in bolj nezavrta, popušča neverjetni obilici spontanih domislic sproščene domišljije. Mirójevskih variacij ni konca, tudi če je videti njegov likovni repertoar slednjič skrčen na trojico, četverico znakov in enako ali manjše število barv. Svojemu delu daje mojster vedno močnejši predznak znova najdenega. Najdena je praosnova, tisto – če temu znamo prisluhniti – kar osmišlja svet; kar živijo rastline, živali, otroci in česar ljudje večinoma ne znamo več živeti; razen nemara na trenutke. Mirójeve grafike kažejo eno izmed poti k temu.«

Razstavo je odprl Vladimir Kavčič, predsednik Republiškega komiteja za kulturo, ki je poudaril uspešno vključevanje Ljubljane in Slovenije v evropske kulturne tokove. »To pot in ta hip sicer vstopamo kot sprejemniki, vendar nas takšni dogodki spodbujajo in zavezujejo, da bolj pogumno in bolj načrtno kot doslej vstopamo na prizorišče evropskega duha. Na njem bomo seveda lahko zanimivi le s svojo ustvarjalnostjo, s svojo izvirnostjo.«

Obsežno razstavo velikih grafik spremlja pregleden katalog z barvnimi in črno-belimi reprodukcijami. Uvod je napisal Zoran Kržišnik, grafika Mirója je predstavila Maria Jose Salazar, njegove grafične tehnike pa je pojasnil France Paro. Razstava bo odprta do 10. decembra.

BRANKO SOSIĆ

Pantomima v Šentjakobu

Andrés Valdés, naš znani pantomimik, ki ga je ustvarjalna pot pred 25 leti z daljne Kube in Pariza zanesla v slovenski gledališki prostor, s svojimi učenci, člani skupine »Studia za pantomimo Andrés Valdés« v sodelovanju s Šentjakobskim gledališčem začenja sezono večerov pantomime. Šentjakobsko gledališče je pantomimi odprlo vrata svojega odra in s tem razveselilo širok krog ljubiteljev pantomime. Na sporedu bodo tri celovečerne predstave, in sicer ob ponedeljkih, enkrat na mesec ob 20. uri.

11. in 13. novembra in 8. januarja prihodnje leto bo na odru Šentjakobskega gledališča predstava »Malo za šalo, malo zares« v izvedbi Andrésa Valdésa in Jane Kovač. 12. februarja in 12. marca prihodnje leto bo na vrsti izbor najuspešnejših solističnih točk A. Valdésa z naslovom »Jubilejni solo večer pantomime«. Tretja predstava, »Večer duetov Andrésa Valdésa in Jane Kovač«, pa bo 9. aprila in 14. maja 1990. V vseh predstavah bodo kot povezovalci sodelovali člani skupine »Studia za pantomimo Andrés Valdés«.

J. K.

stop

NACIONALNI KNJIŽNI PROGRAM

Zavest in konkretne spodbude

»Slovenski nacionalni kulturni program naj bi v načelu zagotavljal in vseboval vse, kar je pomembno za nadaljnji razvoj slovenske kulture, slovenske kulture in etnične identitete, zagotavljal in omogočal kulturne aktivnosti in kulturni razvoj vsem prebivalcem SR Slovenije.«

Tako je predsednik Komiteja za kulturo Vladimir Kavčič opredelil slovenski nacionalni kulturni program, ne da bi določneje označil, kaj imamo za slovenski nacionalni program na posameznih kulturnih področjih. Slovenske založbe še posebej zanima in tudi neposredno zadeva, kaj je konkretno razumljeno pod oznako »slovenski nacionalni knjižni program«, kako bo slovenska vlada v bodoče podpirala slovensko knjigo in kakšna bo njena dejanska odgovornost ne samo za njen obstoj, temveč predvsem za njen nadaljnji razvoj. Slovenske založbe namreč ne morejo biti nosilec in odgovorni dejavnik tega razvoja, temveč so le posrednik, ki pa lahko glede na splošno kulturno razpoloženje slovenski knjižni program bistveno oplemenitijo in vzdržujejo na ustrezni strokovni in kulturni ravni. V tem smislu morajo založbe prevzeti skrb za spodbujanje ustvarjalnosti, skrb za slovenske avtorje in povezavo avtorske ustvarjalnosti s potencialnim slovenskim trgom, vendar ob nedvoumno jasni zahtevi, da slovenskemu knjižnemu trgu vladna politika posveča posebno pozornost z zavestnim ustvarjanjem ustreznih materialnih razmer, ker se pač zaveda pomena slovenske knjige za obstoj slovenske nacionalne zavesti in slovenske državnosti.

Najširše vzeto je za slovenski nacionalni program pomembna vsaka knjiga, ki je natisnjena v slovenskem jeziku. Vsaka taka knjiga mora priti v vse knjižnice in pomagati pri dvigu bralne kulture na Slovenskem. To je tudi ena osnovnih nalog slovenske vladne kulturne politike – spodbujanje in nenehna skrb za splošno in stalno razvijanje bralne kulture Slovencev. V »Listini za knjigo v devetdesetih letih« je posebej poudarjeno, da je še kako potrebno oblikovanje nacionalnih in mednarodnih strategij za spodbujanje branja, pri čemer bi morali sodelovati vsi, ki ustvarjajo, proizvajajo, razširjajo ali uporabljajo knjige. Ob tem je odločilen širok razmah knjižničarskih in vzgojnih ustanov.

Slovenski knjižni program naj kot vsak drug nacionalni program temelji na jasno opredeljenem odnosu do vsega tistega, kar je življenjsko pomembno za trajno narodovo samozavest in naj nikakor ne bo prepuščen naključjem, dnevni politiki ali posameznim poskusom improviziranega reševanja stanja. Osnovna vsebinska usmeritev slovenskega nacionalnega knjižnega programa naj izhaja iz dovolj zanesljivega videnja in spoznanja, kaj Slovenci smo, kaj nas je kot nacijo konstituiralo včeraj, kaj nam to pomeni danes in kakšna je naša pot v prihodnost.

V tako zastavljeni vsebinski usmeritvi bi morala biti trajno prisotna skrb za ohranjanje in razširjanje pomembnih knjižnih stvaritev. Prešernova poezija npr. ne bi smela nikdar manjkati na knjižnih policah knjigarn in jo od tam ne bi smela preganjati kruta blagovna logika, da jo je treba prodati takoj po izidu, sicer bosta založnik ali knjigarnar ob koncu leta kaznovana z obveznim odpisom, za kar bosta morala imeti zagotovljena posebna sredstva.

Razvoj tržnega gospodarstva in s tem v zvezi tudi tržno obnašanje založb bo ob neopredeljeni pomoči slovenski knjigi povzročilo, da bodo založbe prisiljene, pa naj želijo ali ne, prevzemati izključno tržno usmeritev. Le-ta pa lahko postane ob nedefiniranem nacionalnem slovenskem knjižnem programu in nedefinirani odgovornosti za njegovo izvajanje dokaj nasilen element preživetvene miselnosti. Res je, da mora prisotnost zavesti o tržni usmerjenosti tudi na tem področju odločati o programskih okvirih založb, saj je jasno, da pri načrtovanju knjižne proizvodnje trga ni mogoče izključiti. Toda prav tako mora biti jasno, da trg ne sme biti izključno in edino merilo pri izdajanju slovenskih knjig iz nacionalnega knjižnega programa. Slovenski knjigi moramo – predvsem zaradi majhnosti slovenskega knjižnega trga – posvetiti več trajnejše pozornosti in več sistemskih olajšav, ki naj ne bodo le kratkoročnega pomena in naj nimajo le enkratnih učinkov, ampak naj temeljijo na dolgoročnejši politiki do knjige in trajno zagotovijo njeno zalaganje in uporabo.

Če želimo razvijati slovenski nacionalni knjižni program, potem je nujno potrebna aktivnost v treh smereh:

1. Široko razvijanje bralne kulture in pospeševanje uporabe knjige v vseh smereh – za pridobivanje novega znanja in razširjanje že pridobljenega, za razvijanje humane osebnosti, ki ji je estetski odnos do sveta in soljudi osnovno gibalo njenega delovanja, za poglabljanje kritičnosti, a istočasno strpnosti pri prizadevanjih za stalen in splošen napredek človeštva, prav tako pa ne bi smeli zanemariti branja za zabavo, razvedrilo in sprostitev. Osnovna naloga slovenske kulturne politike je torej ustvarjanje vzdušja in razmer za branje na vseh ravneh družbe in za vse vrste bralcev. Njeno spodbujanje pri uporabi knjige za formalno, neformalno in vse življenje trajajoče izobraževanje je tudi osnova za gospodarski napredek in materialno ter duhovno blaginjo slovenske družbe.

2. Slovenski nacionalni knjižni program naj vsebuje vse tisto, kar je bilo pomembnega ustvarjeno v preteklosti, kar vrednega nastaja v sedanjosti, njegova usmeritev pa mora biti tesno povezana tudi s prihodnostjo. Konkretna določitev tega programa je obveza celotne slovenske skupnosti, nesporno dejstvo pa je, da bo čim širše določen slovenski nacionalni knjižni program potrjeval kulturno, izobraževalno, strokovno in znanstveno samostojnost slovenskega naroda in njegovo odprtost v jugoslovanske ter svetovne kulturne in gospodarske tokove.

3. Proizvodnji in plasmaju vseh slovenskih knjig je treba zagotoviti sistemske in zakonske ugodnosti, ki morajo omogočati, da so knjige nenehno na zalogi, da te zaloge niso obremenjene s posebnimi dejatvami in da za plasma teh knjig ni posebnih davčnih ali drugih obremenitev. Naloga slovenske vlade je, da v zvezni in republiški zakonodaji uskladi vsa zakonska določila, ki so v nasprotju s temi cilji (npr. Zakon o računovodstvu).

Za edicije nacionalnega pomena pa mora vlada SR Slovenije nameniti posebna sredstva, ki bodo zagotovila njihovo nemoteno proizvodnjo, plasma in zaloge.

Predlagamo slovenski vladi, da ob konkretni določitvi slovenskega nacionalnega knjižnega programa zagotovi

– sistemske in zakonske osnove, ki bodo spodbujale nastajanje in zalaganje slovenskih knjig ter omogočale njihovo trajno prisotnost na slovenskem trgu brez posebnih obremenitev;

– neposredne finančne vire za subvencioniranje tistih knjižnih edicij, brez katerih ni mogoče doma in v svetu predstavljati slovenske nacionalne identitete in brez katerih slovenske nacionalne kulture preprosto ni, ki pa se zaradi visokih proizvodnih izdatkov in nizkih naklad na trgu ne morejo uveljaviti z ekonomsko ceno;

– vso potrebno materialno podporo za razvoj slovenskega knjižničnega sistema, ki bo bralcu omogočal dostop do vseh slovenskih knjig.

Vsak slovenski knjižni sejem je doslej predstavljal poseben praznik za slovensko knjigo. Naj bo tak praznik tudi 9. slovenski knjižni sejem (začne se 14. novembra). Vendar ne le po tem, da poslušamo ubetavne otvoritvene govore in s ponosom pregledamo naslove na novo izdanih knjig, ampak naj bo to priložnost za dejansko spreminjanje odnosa do slovenske knjige, do njenih ustvarjalcev in bralcev. Slovenska vlada ima ob 9. slovenskem knjižnem sejmu izjemno priložnost, da ta praznični dogodek izrabi za konkretno predstavitev svoje kulturne politike na tem področju.

BORUT INGOLIČ
UROŠ ISTENIČ

Slavnostna predstava Traviate

V ljubljanski Operi SNG bo v petek, 10. novembra, ob 19. uri slavnostna predstava Verdijeve opere Traviata ob podelitvi visokih priznanj dirigentu Vladimirju Koblerju in zborovodji Jožetu Hancu. V glavnih vlogah bodo nastopili Olga Gracelj (Violeta), Jurij Reja (Alfred) in Stane Koritnik (oče). Dirigiral bo Vladimir Kobler.

F. F.

GLEDAMO, POSLUŠAMO ... OCENJUJEMO

GLASBA

Beograjska glasbena mladina

V prijetnem in akustičnem ambientu dvorane ljubljanskega Magistrata je bil prvi v nizu štirih koncertnih večerov, ki so jih prireditelji poimenovali Novembrski ponedeljki z Muzičko omladino Beograd. Poslušali bomo muziciranje mladih beograjskih umetnikov, ki s temi nastopi vračajo obisk ljubljanskim glasbenikom. Ti so v letošnjih avgustovskih ponedeljkih koncertirali na beograjskih glasbenih večerih. Koncerte prireja Kulturni center Beograda, že devet let pa jih v živo prenaša Radio Beograd v oddaji »Drakstor ozbiljne muzike Beograda«.

Na prvem novembrskem beograjsko-ljubljanskem koncertu, iz Magistrata radijsko posredovanem beograjskim poslušalcem, se je predstavil zanimiv sestav – ansambel flavt »Tomazi« iz Beograda, ki je kot trio začel delovati leta 1987, od 1989. pa mladi glasbeniki delujejo in nastopajo kot kvartet. Vladimir Cvetković, Bodin Starčević, Ana Bogdanović in Milica Stevanović so poslušalcem zaigrali skladbe za tri oziroma štiri flavte skladateljev 20. stoletja. Koncert so pričeli s Capricciom op. 82 št. 3, eno zadnjih skladb italijanskega avtorja Leonarda de Lorenza. Sledile so štiri dobrodušne, neposredne »Skice za tri flavte« Schönbergovega učenca Frieda Walterja. V skladbi »Anouchka« je Pierre Paubon z glasbeno govorico in posredovanjem štirih flavt podal ekspresivno sliko ženskega značaja, njegov rojak, francoski skladatelj Jacques Casterede pa je v mali suiti štirih razpoloženjskih slik »Flavte na počitnicah« dobra izkoristil tehnične in tonske karakteristike ansambla flavt.

Henri Tomasi, francoski skladatelj in dirigent, je v svojem opusu zapustil nekaj pomembnejših del za flavto (nastopajoči ansambel se imenuje po njem), med njimi so prav gotovo zelo uspele Tri pastorale za tri flavte, v katerih se srečamo s karakteristično melodiko in ritmiko treh dežel (»Bolivienne, Cretoise, Sicilienne«).

Najbolj barvita in zvočno privlačna skladba programa pa je bila programska suita »Poletni dan v hribih« francoskega avtorja Eugena Bozze, ki je s tonskim slikanjem in ustrezno melodično in ritmično motiviko ustvaril žive podobe planinskega sveta (še posebno uspela je tonska podoba vrtoglavega hitenja hodournika).

Tehnična perfekcija kot predpogoj za vrhunsko skupinsko igranje je prva kvaliteta ansambla flavt »Tomazi«. Le-ta pa vodi v presenetljivo čisto in popolno intonančno zlivanje štirih flavt, sinhrone atake in zaključke ter uglašeno muziciranje vseh štirih mladih umetnikov. Za aplavz so se pihalci zahvalili z ne ravno posrečeno, a korektno zaigrano priredbo Čmrljevega leta N. R. Korsakova in s tem zaključili svoj visoko profesionalni nastop, ki bi zaslužil nekaj več poslušalcev, kot pa se jih je sicer ob nekoliko pozni uri zbralo v ljubljanskem Magistratu.

JANJA GALIČIČ

Mehkoba in ostrina zrelosti

Ameriška skupina Bad Brains uživa med ljubitelji sodobne rock glasbe poseben sloves, saj je iz svojih hardcore in reggae korenin naredila izrazito razpoznaven, samosvoj in specifičen glasbeni izraz, ki je postal v drugi polovici osemdesetih pojem. Njihov koncert v münchenski dvorani Theaterfabrik je bil razprodan, njegova struktura in glasbena kvaliteta pa sta bila presenečenje ne samo za ljubitelje, ampak tudi za poznavalce.

S svojo prvo ploščo **Rock for Light** so Bad Brains postavili temeljne okvire svojega glasbenega izraza v ostro, hitro in neizprosno energijo hardcore ostrine (zahodni in moški princip) ter v mehkobno pulziranje sproščenih ritmov reggaeja. Že na njihovi ROIR kaseti pred ploščo je ta navidezna inkomatibilnost različnih glasbenih korenin delovala neverjetno komplementarno in skladno. Druga plošča **I Against I** je reggae korenine ponotranjila v sam zvok pesmi in tako smo dobili eno najbolj neverjetno zvenečih plošč osemdesetih, kjer sta se trda kitarska ostrina in nekakšna toplina glasbene senzibilnosti prelivali v vrsti zvočnih odtenkov. Šele na zadnji plošči **Quickness** se pojavi podobno razlikovanje kakor na Rock for Light, ker je na njej reggae komad med vrsto mnogo bolj ostrih, hitrih in kitarskih pesmi, ki po svoje odsevajo čedalje večje uveljavljanje tako kitare kakor rocka v zadnjih letih.

Bad Brains nikakor niso prvi kot črnci posegli po pretežno belski moški glasbi (rocku) in jo združili z reggaejem kot izrazito etnično obarvano obliko zabavne glasbe, saj je bilo ravno za punk značilno, da se je edini lahko pobratil z reggaejem, ki je bil v svojo glasbeno sproščenostjo prava antiteza punkovski tenziji. Hardcore kot radikalno, dosledno in dobesedno nadaljevanje ter radikaliziranje punka je torej reggaeju podobno komplementaren, kljub povečanemu občutku razlike med mehkobo in ostrino glasbenih stilov. Toda niti pred Bad Brains niti zdaj se še ni pojavila skupina, ki bi celovito sintetizirala to razliko v tako konsistenten, celovit in zaokrožen lastni glasbeni izraz, kakor to počno Bad Brains. Skrivnost koeksistence in kooperacije punka in reggaeja je bila njuna izključujoča drža do družbe, njuna osveščenost in njuna glasbena energija – prva nasršena in drveča, druga sproščena in ritmična.

Zato so bili **na koncertu** Bad Brains verjetno razočarani prav vsi, ki so od koncerta pričakovali nekaj glasbeno določenega, saj je skupina odigrala zanemarljivo malo ostrih in neverjetno energijo bruhajočih hardcore komadov, koncert pa je pretežno prevevala glasba reggae, tako da so komadi hardcore delovali kot adrenalinske injekcije, da koncert ne bi izgubil tempa in dinamike, čeprav te lahko očarajo ali potegnejo v trans pulziranja zvoka, ki ne zahteva tenzije ali napora pri njegovem sprejemanju. Nekaj takega se je zgodilo tudi z Bad Brains, saj je v drugi polovici dinamika in privlačnost koncerta upadla zaradi preveč enoličnega učinka reggaeja.

Izkazalo se je, da so Bad Brains izvrstni glasbeniki (čeprav je bil v zasedbi nov belski obraz), pevec H. R. pa neverjetni ekspresivnež, ki je lahko v trenutku prešel iz reggae registra nizkih tonov v višino krikov in soprana. Samo funkcioniranje pevca na odru pa je dokazovalo, da nastopa tudi v vlogi dirigenta, usmerjevalca in koordinatorja instrumentalistov. V vsem koncertu ni bilo niti ene sama napake, vse je bilo odigrano precizno in z neverjetnim občutkom za glasbo obenem. To pa je ena tistih redkih kvalitet dobrih glasbenikov, ki jih vse po vrsti razlikuje od dobrih glasbenih tehnikov, ki nimajo niti srca niti duha. Zato je bil koncert Bad Brains v Münchnu prejšnji četrtek eden izmed vrhunskih glasbenih užitkov kljub upadom v dinamiki in kljub neizpolnjenim pričakovanjem vseh, ki so pričakovali podobo Bad Brains s plošč. Dobili so pač nekaj drugega, odkrili so še en obraz in podobo te skupine, ki danes spada v sam vrh rocka osemdesetih.

MARJAN OGRINC

LIKOVNA UMETNOST

V iskanju poduhovljenosti

Med koroškimi Slovenci je veliko več literarnih kot likovnih ustvarjalcev, nekateri pa se preskušajo na obeh področjih izražanja (npr. Gustav Januš). Poleg Valentina Omana je gotovo najprodornejši koroški slikar **Drago Druškovič**, ki že dalj časa živi v Salzburgu, trenutno pa se v **galeriji Feniks** prvič samostojno predstavlja ljubljanskemu občinstvu.

Druškovičeve podobe – razstavlja ciklus slik na papirju, tapiserijo in nekaj grafik – izhajajo iz kompleksnega razmišljanja o bivanjski izkušnji in njeni duhovni podstati, ki ni omejena le na ekspresivne obrazce in predstavne strukture zahodne civilizacije. Avtor sega po navdih tudi v vzhodnjaške in t. i. »primitivne« kulture ter skuša na svoj način sintetizirati tako vsebinske pobude, ki jih najde v upodobitvenem izročilu časovno in prostorsko oddaljenih okolij, kakor tudi tehnične oziroma materialne posebnosti, ki so se ohranile v njih (na primer uporaba rastlinskih barv za barvanje tkanin in slikanje). Osnovne forme – krog, ki je univerzalni simbol in ima eno svojih najcelovitejših uresničitev v vzhodnjaški mandali, vertikala in horizontala, ki združeni tvorita znamenje križa, a tudi lisa, hipna zabeležitev impulza – se v Druškovičevih stvaritvah ponavljajo v različnih barvnih aranžmajih, zdaj bolj poudarjene, zdaj le nakazane, stilizirane tako rekoč z otroško naivnostjo; zdi se, da je njegovo stremljenje naravnano predvsem v predočanje elementarnih simbolnih struktur, da je estetizirajoča komponenta njegovih likovnih formulacij drugotnega pomena. Zato nas ne presenečajo občasni preskoki, poigravanja s povsem različnimi možnostmi izražanja istega. Druškovič očitno pričakuje intenziven emocionalni odziv na podobo, na doživetje »slike, ki je za sliko«, na tisti univerzalni lik, ki ga kot sestavino svojega srečevanje s svetom priznava in prepoznava vsak posameznik. Drugače bi lahko rekli, da je njegovo slikarsko delo iskanje magičnih, obrednih izvorov umetnosti s sredstvi, ki jih je sproducirala novodobna likovna praksa. Druškovič izpostavlja vez, ki presega časovno distanco med pradavnim in današnjim ter skozi udejanjanje subjektivnega opozarja na občečloveško. V tem smislu je njegovo delo blizu svojevrstnemu romantizmu, ki vse bolj preveva del sodobne likovne produkcije.

BRANE KOVIĆ

Na natečaj prispelo 30 del

Konec oktobra se je iztekel rok za literarni natečaj mariborskega študentskega časopisa Katedra in Mladinskega kulturnega centra (MKC) v Mariboru za literarni prvenec. Avtorji razpisa so sporočili, da je na natečaj prispelo 30 del, izmed katerih bo ocenjevalna komisija v sestavi Andrej Brvar, France Forstnerič, Dragica Korade in Metka Pelc izbrala tri natečajne prispevke; razpisovalca bosta avtorju najboljšega izdala knjigo, druga dva najboljša pa bosta nagrajena. Avtorje vseh drugih prispevkov in morebitne nove literarne ustvarjalce pa bosta Katedra in Mladinski kulturni center pritegnila v literarno skupino, ki naj bi poživila zlasti literarno udejstvovanje mladih v Mariboru, kjer tovrstno snovanje zadnja leta v primerjavi z Ljubljano in Mursko Soboto zamira.

Zadnji čas na novo dejavni MKC v svojem programu želi podpirati in organizirati »pristne, aktualne, kritične in novatorske oblike kulturne teorije in prakse mladih«; torej »tiste oblike kulturne prakse, ki so izoblikovale svoj lasten izraz in dovolj specifičen odnos do vladajočih kulturnih obrazcev«; pri tem razumejo, kot je zapisano v programskih usmeritvah MKC, »mladokulturna iskanja na presečiščih dominantne kulture, matične kulture in množične kulture«. Taka dejavnost naj bi postala sestavina pluralistične kulturne podobe Maribora.

F. F.

Hotenje po neodvisnosti

Pogovor z Lauro Štraus, odgovorno urednico Demokracije – V časopisu, kjer ni mesta za togo pisanje, bi radi vzpostavili distanco do partije in zvez

Med našimi časopisi ima nedvomno posebno mesto Demokracija, zlasti s svojim aktualnim »zaščitnim« pripisom: neodvisen časopis. Od začetka izhajanja, ki sega v čas pred dobrimi sedmimi meseci, pa do danes se je s tem štirinajstdnevnikom zgodilo že toliko sprememb – kot je pač logično za nekoga, ki opravlja pionirsko delo – da smo, da bi bila usoda Demokracije malo jasnejša, nekaj poglavitnih stvari povprašali odgovorno urednico Lauro Štraus.

Laura Štraus ima kljub mladosti že zelo raznolike novinarske izkušnje, vsaj honorarno ali začasno je pred pristankom pri Demokraciji delala kot novinarka pri Borbi, Večeru, v notranjepolitični redakciji ljubljanske televizije in pri Komunistu na področju vzgoje in izobraževanja. Tudi pri Demokraciji ni redno zaposlena, ker ni denarja za niti eno redno delovno mesto in vsi sodelujejo samo honorarno.

V torek je izšla osma številka Demokracije, oziroma enajsta, če štejemo še njen čas, ko je izhajala kot priloga Gorenjskega glasa.

– Kaj se je torej dogajalo pred tem?

»V začetku so kot priloga Gorenjskega glasa izšle tri številke Demokracije in pri kranjskem Glasu, izdajatelju Gorenjskega glasa, smo izdali tudi njeno prvo samostojno številko. S kranjskim Glasom smo se dogovarjali tudi za izdajanje vsaj še nekaj številk, pri čemer naj bi nas finančno podprli, zagotovili eno redno delovno mesto, denar za honorarje itd., a pri končnem pogovoru nismo našli skupnega jezika.

Pozneje smo dobili ponudbo Univerzitetne konference ZSMS, ki je sprejela ustanoviteljstvo in izdajanje časopisa. Žal so možnosti, ki nam jih lahko dajejo, izredno skromne, delamo v izredni prostorski stiski, za vse je na voljo en sam pisalni stroj in podobno. Ves čas smo se zavedali, da se moramo postaviti na lastne noge in to je tudi UK ZSMS nekako pričakovala od nas. Ustanovitelji (France Bučar, Janez Janša, Ivan Oman, Tomaž Pisanski, Hubert Požarnik, Dimitrij Rupel, Laura Štraus, Veno Taufer, Ivo Urbančič, Peter Volasko) si želimo, da bi šli stran, seveda z vso hvaležnostjo do UK. Ponudila se nam je priložnost pri družbi Magellan d. o. o. (družba z omejeno odgovornostjo), ki se posveča proizvodnji informacij in časopisnozaložniški dejavnosti. Ta naj bi v začetku namenila vsa sredstva za Demokracijo. Tako bomo januarja morda dobili lastne prostore v Delovi hiši, načrtujejo celo, naj bi sčasoma postali tednik in pozneje morda celo dnevnik, kar se mi zdi kar preveliko upanje. Za začetek je Magellan že prevzel stroške za honorarje za prejšnjo in sedanjo številko. Po takem načrtu bi se lahko kadrovsko okrepili, ker nujno potrebujemo zlasti novinarje.«

– Kakšne širše vsebinske cilje ima Demokracija, zlasti odkar se je »otresla« naziva glasilo Slovenske demokratične zveze?

»Časopis je bil ustanovljen kot glasilo SDZ in je to kot priloga Gorenjskega glasa tudi izrazito bil. S prvo samostojno številko pa smo postali neodvisni. Prvi številki so sicer še očitali, da se ji zelo pozna SDZ, a to ni bilo namerno, morda smo v začetku pač imeli na voljo nekaj več tozadevnih informacij. Sedaj Demokracija niti formalno niti vsebinsko ni več glasilo SDZ.

Prizadevamo si, da je Demokracija neodvisna od vladajoče partije in tudi neodvisna od alternative, četudi je poročanje o njej bistveni del našega časopisa. Radi bi obdržali distanco do posameznih strank in zvez. O alternativi skušamo objavljati izjave in dogodke, o katerih drugi ne pišejo. Radi bi poročali tudi o alternativi po Jugoslaviji. S Hrvaškega imamo dopisnico Alenko Lisinski, radi pa bi »pokrivali« tudi druge dele. Kot štirinajstdnevnik smo prikrajšani za marsikatero aktualnost in zato tudi nekatere novinarske zvrsti odpadejo. Poleg tega smo z dvanajstimi stranmi zelo omejeni tudi prostorsko. Na področju gospodarstva se lotevamo predvsem podjetništva. Tu bi radi od precej strokovnega pisanja – to nam tudi očitajo nekateri bralci – prešli na bolj novinarske prispevke. V zunanji politiki bi si želeli več prevodov tujih člankov. Iz Trsta je naš stalni sodelavec Sergij Pahor in skušamo posredovati videnje naših dogodkov od zunaj in ocene našega dogajanja v tujih časopisih. Ne nameravamo pa biti senzacionalistični, gre predvsem za analitično novinarsko pisanje.«

LAURA ŠTRAUS

– Če slediva prej omenjenemu upanju za razširitev: katera področja bi si še želeli pod streho Demokracije?

»Časopis bi radi naredili zanimivejši za širši krog bralcev, s športno rubriko, televizijskim in kino sporedom, več novinarjev bi radi pritegnili za področje kulture. Kadrovsko pa bi si želeli čim več mladih ljudi, neobremenjenih, ne ravno predrznih, a takih, ki si do neke mere upajo. Radi bi nadaljevali z organizacijo okroglih miz, na katerih bi sodelovale pomembne domače in tuje osebnosti in bi o tem ekskluzivno poročali.

– Slovenska demokratična zveza in z njo tudi Demokracija sta bili zaradi svojega pionirstva vsaj v začetku deležni precej zanimanja tudi v tujini. Si Demokracija namerava prizadevati, da bi se to zanimanje še ohranjalo? Denimo, da bi vsaj enkrat ali dvakrat letno, če ne bo možnosti za kaj drugega, pripravila lastno prilogo v kakem tujem jeziku ali kaj podobnega?

»Najprej smo hoteli časopis izdajati tudi v srbohrvaščini, a to se ni uresničilo. Če bi bila priložnost, bi si seveda želeli občasno obveščati tudi bralce zunaj naših meja. Sploh smo v začetku dobili veliko več pisem iz tujine, zlasti od naših izseljencev, kot pa od domačih bralcev«.

– Kakšen je bil odziv bralcev z naročili in odmevi na vsebino časopisa?

»Najbolj jih je zanimala neodvisnost. Najpogosteje se odzivajo člani posameznih zvez. Po Sloveniji pa je različno. Na Primorskem Demokracija takoj pojde. V Mariboru, na primer, pa ni takšnega odziva. Poleti smo imeli težave in časopis skoraj mesec dni ni izšel. Naklada je takoj upadla, odkar spet redno izhajamo na štirinajst dni, pa vsak dan prihajajo naročilnice in ljudje sami prinašajo članke. Imamo ogromno gradiva, a na dvanajstih straneh žal ne moremo objaviti vsega.«

– Živimo v času zasebne pobude, alternativnih založb in celo zamisli o zasebnih časopisih. Če bi kdaj v prihodnosti prišlo do močnejše konkurence, kakšno mesto bo ohranila Demokracija? Je kakšna realna možnost, da bi bili v takem »razcvetu« ogroženi?

»Kakšne resne bojazni ni, ker smo zelo tržno usmerjeni. Tudi v prihodnje bo vsebina šla v tej smeri, pri čemer bomo osnovni koncept ohranili. Pri tem časopisu ni prostora za togost. Z vsako številko se prilagajamo. Mi, ki vemo, kako težki so začetki kakšnega časopisa, malo bolj realno gledamo na želje po tovrstnem ustanavljanju in kakšne množice novih časopisov še ne bo kmalu.«

MARJETA NOVAK KAJZER

Pokličite nas!

Nikar ne brskajte po telefonskem imeniku. Zavrtite številko ljubljanske rubrike Dela: 318-296!

Prav gotovo so stvari in dogodki v Ljubljani in njeni bližnji okolici, o katerih bi bilo treba po vašem mnenju pisati, jih komentirati, razložiti.

Ob prebiranju lokalne strani v časniku se vam je najbrž večkrat zazdelo, da novinarjem ni uspelo spoznati prave resnice, prodreti v resnično življenje.

Kaj ko bi nas poklicali in nam sporočili svoje pripombe in predloge. Vaš klic pričakujemo vsako dopoldne med 10. in 11. uro, razen ob sobotah in nedeljah.

Polemika o dveh novih občinskih funkcionarjih

Šišenska skupščina jih je vendarle izvolila – Nov ukrep za Avtomontažino Tovarno vozil

LJUBLJANA, 9. novembra – Francija Kosija je danes šišenska skupščina razrešila dolžnosti predsednika Komiteja za družbene dejavnosti, Saša Sedmaka pa dolžnosti predsednika Komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo ter podpredsednika šišenskega izvršnega sveta. Nova predlagana kandidata, Vladimir Grebla in Polona Žužek, pa sta doživela živahno polemiko, saj so nekateri menili, da je nesprejemljivo, da se kandidira ljudi iz drugih občin oziroma da ni dobro, da se za določene funkcije postavlja ljudi, ki niso seznanjeni s problematiko ter brez ustrezne izobrazbe. Po krajši intervenciji predsednika IS Dušana Novaka, ki je kandidata podprl, je razprava »splavala« v mirnejše vode, kandidata pa sta bila z večino glasov izvoljena.

Zbor združenega dela pa je izglasoval sklep, da se odpravi in ponovno uvede ukrep družbenega varstva za Avtomontažin tozd Tovarna vozil, dokler se Avtomontaža ne reorganizira.

J. B.

Občina mora biti lastnina občanov

V nekaterih slovenskih občinah bodo v praksi preskusili nekaj različnih novih tipov organiziranja

LJUBLJANA, 9. novembra – Občina kot temeljna organizacijska oblika našega komunalnega sistema ni v praksi nikoli zaživela tako, kot je bila zamišljena sredi petdesetih let, ko so bili postavljeni temelji sedanjega komunalnega sistema. Namesto da bi bila občina glavno prizorišče političnega in družbenega življenja, se je marsikje spremenila v izvajalko sprejetih odločitev na zvezni in republiški ravni.

To je na današnji okrogli mizi z naslovom Eksperimentalna občina – kaj je to?, ki so jo pripravili predstavniki OK SZDL Šiška, dejal Stane Vlaj, avtor tez o spremenjeni vlogi in položaju občine. Poudaril je, da bo treba občino organizirati čim bolj racionalno, preprosto in funkcionalno. Iz njenega statuta bo treba odstraniti vse, kar je prepisano iz ustave in številnih zakonov, in kar z dejansko vsebino življenja in dela v občini nima nobene prave zveze. Statut bi moral biti nekako napisan na kožo vsaki občini posebej, tako da bi hkrati izražal tudi njene posebnosti. Povedal je še, da bodo v nekaj slovenskih občinah v praksi preskusili različne tipe organiziranosti, ki bodo prilagojene stopnji razvitosti in gospodarski moči posameznih občin. S tem bi prišli tudi do bogastva organizacijskih oblik namesto sedanjega monotipnega organiziranja, ki se je v praksi izkazalo za neučinkovito. Poudaril je še, da s konkretnimi spremembami ni treba čakati na poseben republiški zakon, saj jih že zdaj omogoča 70. dopolnilo k slovenski ustavi, poleg tega pa naj bi bile prav pridobljene izkušnje podlaga za sestavo tega zakona. Ko je govoril o zakonu, se je zavzel za to, da bi kot eno najpomembnejših oblik odločanja občanov uzakonil referendum.

Predstavniki tako imenovanih poskusnih občin so predstavili, česa so se v njihovih okoljih že lotili, in večinoma poudarjali, da bodo glavne spremembe na vrsti prihodnje leto, po volitvah. Predsednik izršnega sveta Šiške Dušan Novak je povedal, da se v občini ukvarjajo z gradnjo temeljitega informacijskega sistema, racionalizacijo upravnih organov in podjetništvom v upravnih organih. Omenil je tudi zakonodajo, ki po njegovem mnenju za zdaj še precej omejuje hitrejše spreminjanje. Janja Domitrović z Viča in Vukašin Lutovac iz MK SZDL Ljubljana sta spreminjanje položaja občin razumela kot enega glavnih prispevkov k novi slovenski ustavi. Vukašin Lutovac je menil, da bo treba v tej ustavi natančno razmejiti pristojnost med mestom in občinami, saj imamo mesto na podlagi sprejetih ustavnih dopolnil zdaj tudi temeljne in ne le prenesenih pristojnosti. Predsednik OK SZDL Izola Miran Žlogar je povedal, da so si obliko lokalne samouprave ogledali v sosednji Italiji, izkušnje pa bodo skušali uporabiti tudi doma. Dodal je še, da se bodo večjih sprememb lotili prihodnje leto, najbolj pa naj bi se pokazale pri organiziranju enodomne skupščine in večjih pristojnostih predsednika skupščine občine. Dušan Kumer iz OK ZKS Šiška je menil, da lahko občino občanom vrne le skupščina, kar pomeni, da mora biti ta pristojna za odločanje o najpomembnejših zadevah občine.

MARKO JAKOPEC

Pretirano drag plin – čedalje slabši zrak

LJUBLJANA, 9. novembra – »Zahtevamo, da se javno dokaže in z natančno analizo podrobno utemelji nameravana katastrofalna podražitev zemeljskega plina,« so v protestnem pismu predsedniku IS SM Ljubljana Hrvoju Draškoviču zapisali Zeleni Slovenije in Ljubljane. Svoj protest so utemeljili z dejstvom, da ima Jugoslavija presežek v trgovanju s Sovjetsko zvezo, da je rubelj devalviral glede na dolar, s katerim plačujemo nafto, ter s trditvijo, da morebitnih izgub distributerjev zemeljskega plina ne bo mogoče sanirati z nerazumnimi povišanji cen, temveč le z ustreznejšim poslovanjem. »Zaradi pretirane podražitve plina se bo povečala poraba cenejših goriv za stanovanjsko ogrevanje, ta pa najbolj osnesnažujejo zrak,« so zapisali.

Na republiški komite za varstvo okolja pa so naslovili zahtevo po dokončni zaustavitvi vseh prizadevanj za dograditev Polikemovega skladišča na Rudniku, ter za preureditev že zgrajenih objektov za skladiščenje živil, »ali drugih, naravi nenevarnih snovi«.

M. E.

Proti prenovi Bobenčkove

Delegat KS Malči Belič bo na skupščinski seji glasoval proti načrtom za prenovo

LJUBLJANA, 9. novembra – Prebivalci območja med Bobenčkovo in Gregorinovo ulico v KS Malči Belič že vnaprej napovedujejo imperativni mandat, ki ga bo imel njihov delegat ob sprejemanju zazidalnega načrta za to območje.

To je na sestanku sveta KS Malči Belič s predsednikom viškega IS Stanetom Droljcem, predsednikom komiteja za gradbene zadeve Egonom Breitenbergerjem in predsednikom občinske konference SZDL Dragom Černošem, povedal predstavnik krajanov. Tako kot je bilo rečeno na tej seji, krajani občini zamerijo, ker še niso dobili odgovorov na vsa svoja vprašanja, in menijo, da bi moral vsakdo dobiti odgovor na dom. Stane Drolje je še enkrat rekel, da se bo, kot je bilo dogovorjeno že na seji izvršnega sveta, sestal s krajani in jim prav tako skušal odgovoriti na vprašanja. Kar pa zadeva imperativni mandat, obvestila o tem do zdaj, je dejal, še ni dobil in je mogoče, da bodo drugi delegati solidarno tudi proti sprejetju načrtov za obnovo Bobenčkove ulice.

K. M.

Dvoličnost ali brezbrižnost?

● Prebivalci rudniških krajevnih skupnosti, ki so uspešno zaustavili gradnjo Polikemovega skladišča in proizvodnih prostorov, ter galvan v rudniški industrijski coni, so zdaj proti gradnji stanovanjske soseske Ilovica. V tej etapi priprav na gradnjo soseske so pravzaprav samo proti prenehanju lastninske pravice in prepovedi parcelacije in prometa z zemljišči na 58,5 hektara zemlje. Človeško razumljivo se je upreti odvzemu zemlje, vendar se krajani upirajo prepozno, saj je v dopolnjeni slovenski ustavi med drugim tudi člen, ki določa, da na zemljišču na mestnem območju nihče ne more imeti lastninske pravice. V to mestno območje pa sodi tudi še nepozidana zemlja znotraj južne obvoznice.

Na zadnji seji viške občinske skupščine se je pokazala dvoličnost ljudi, ki o nečem odločajo, v najjasnejši luči. Rudniške krajevne skupnosti so namreč v boju proti Polikemovemu skladišču pogosto poudarjale, da tako skladišče ne more biti v bližini naselij, v bližini njihovega pa še celo ne, ker je tam načrtovana nova soseska Ilovica s 15.000 prebivalci. Zdaj, ko so se rešili Polikema, bi se radi rešili še Ilovice, torej sicer še nedolgo tega tako pomembnega argumenta.

Še bolj pa bode v oči dejstvo, da so isti delegati, seveda ob podpori svoje baze, brez pomisleka dvignili roko za sprejetje odloka o razlastitvi lastnikov zemljišč na Lavrici, pravzaprav nedaleč od njih. Če imajo krajani in delegati tako tehtne razloge proti usmerjeni stanovanjski gradnji (ker velikost hiš za Ilovico pravzaprav še ni določena) in odvzemu zemljišč, bi morali biti dosledni in biti tudi proti odloku za Lavrico.

Pa niso bili, ker pač to ni na njihovem dvorišču, sosednje pa jih, čeprav tako zagrete za ekologijo in človekovo dobro, nič ne zanima. Ob vsem tem pa jim po vsej verjetnosti nasprotovanje ne bo veliko pomagalo, saj se bo večina odločilnih pristojnosti z občin preselila na mestno raven, tam pa je pravzaprav že vse odločeno: soseska Ilovica je najmreč del sprejetega dolgoročnega razvojnega načrta Ljubljana 2000 in ne samo delček ene od ljubljanskih občin.

MOJCA KAUČIČ

Ljubljanski oktet po Zahodni Evropi

LJUBLJANA, 9. novembra – Slovenska izseljenska matica je v počastitev dneva republike organizirala koncertno turnejo Ljubljanskega okteta po Zahodni Evropi. Vodil jo bo predsednik Slovenske izseljenske matice Mitja Vošnjak. Ljubljanski oktet pa bo nastopil na dvanajstih koncertih v Franciji (med drugim v Parizu pri slovenskem društvu Lipa), Zvezni republiki Nemčiji, Luksemburgu, Belgiji in na Nizozemskem. Koncerti Ljubljanskega okteta bodo večinoma v naših zdomskih in izseljenskih društvih, namenjeni pa bodo tudi domačemu koncertnemu občinstvu. Program Ljubljankega okteta bo obsegal slovenske narodne in umetne pesmi ter pesmi z evropskega repertoarja. Po posameznih koncertih med našimi rojaki bo Ljubljanski oktet poskrbel tudi za družabni program. Na sliki: odhod Ljubljanskega okteta na koncertno turnejo, ki se bo končala 28. novembra. (Foto: Srđan Živulović)

Občinski komite ZKS Center je brez predsednika

Tudi po drugem krogu glasovanja sta imela oba kandidata enako število glasov

LJUBLJANA, 9. novembra – Na nedavni programsko-volilni seji novo izvoljenim članom občinskega komiteja ZKS Center danes ni uspelo izvoliti novega predsednika občinskega komiteja. Tudi po drugem krogu glasovanja sta imela oba kandidata za to funkcijo, Julka Žibert in Franc Rainer, enako število glasov. Člani komiteja so sklenili, da v tretji krog glasovanja ne gredo, in se dogovorili, da ponovno začno postopek evidentiranja kandidatov za predsednika občinskega komiteja.

Volitve za sekretarja predsedstva, izvršnega sekretarja predsedstva in za člane predsedstva so bile uspešnejše. Za sekretarja so izvolili Karla Lipiča, ki je to funkcijo opravljal že do zdaj, za izvršne sekretarje predsedstva pa Andreja Baloha, Borisa Makoterja in Živka Saviča. Izvolili so tudi devet novih članov predsedstva občinskega komiteja. Člani komiteja so se dogovorili, da bo seje komiteja oziroma predsedstva do izvolitve novega predsednika vodil za vsako sejo posebej določen član komiteja.

J. M.

Konec dober, vse dobro, vendar z grenkim priokusom

Iskra Banka je Iskri Teli danes vrnila neupravičeno odvzet denar – Oviranje na Telini poti k osamosvojitvi?

LJUBLJANA, 9. novembra – V Iskri Avtomatiki, tozd Tela, so se januarja letos z referendumom odločili, da bodo izstopili iz delovne organizacije in oblikovali lastno podjetje. Iskra Avtomatika se s tem ni strinjala, zato je od sodišča zahtevala, da sklep referenduma razveljavi. Ker pa ji to ni uspelo, je Iskra Banka, kot je dejal Marko Nadižar, predsednik IO OOZS tozda Tela, nastavila tozdu »finančno bombo«.

Iskra Banka je namreč skupaj z Avtomatiko za tozd Tela najemala več posojil, kot je bilo potrebno. Posojila so potem dajali tozdom Avtomatika, ki so bili pred stečajem, s tem pa tudi umetno ustvarili pozitivno stanje Tele. To pozitivno stanje (42 milijard dinarjev) si je Iskra Banka z odobritvijo vodstvenih organov Iskre s finančno transakcijo (z bianco menico) 21. septembra prisvojila, kolektiv Tele pa je bil s tem seznanjem šele 6. oktobra. Takrat so ustanovili stavkovni odbor, ki bi deloval toliko časa, dokler ne bi Iskra Banka odvzetega denarja vrnila.

Iskra Tela se je pritožila tudi vodstvu sozda Iskre, ki pa je menilo, da naj se ta zadeva ureja v delovni organizaciji. Iskra Banka se je branila, da se je s to potezo zavarovala pred lastnim stečajem. To »zavarovanje« pa naj bi Tela kot precej »zdrav tozd DO Avtomatike plačala s tem, da bi bila ona dolžna denar, ki ga je Iskra Banka dajala drugim tozdom, hkrati pa plačevala tudi dodatne stroške (obresti), okoli 10 milijard dinarjev na mesec.

S to problematiko so hoteli v tozdu Tela na včerajšnji tiskovni konferenci seznaniti tudi javnost. Iskra Banka se je očitno te »javnosti« ustrašila in tako je danes dopoldne najprej po telefonu, nato pa še pismeno obvestila vodstvo Tele, da je odvzeti denar že vrnjen. Lahko bi rekli: konec dober, vse dobro, vendar ostaja grenak priokus.

JOŽE BIŠČAK

Na kratko

V soboto na Ježkov dan

● LJUBLJANA, 9. novembra – Učenci in učitelji Srednje vzgojiteljske šole bodo konec tega tedna že četrtič pripravili nekaj za najmlajše – tokrat »Ježkov dan«. V soboto ob 10. uri bo malčke na Kardeljevi ploščadi 16 (za Bežigradom) pričakala Mojca Pokraculja, ki bo s svojimi prijatelji otrokom povedala zanimivo zgodbico, nato pa se bo začel pravi živžav. Otroci bodo z Mojco in ježkom zaplesali, pa peli, risali, telovadili in tekmovali. Da bi bilo za vse malčke dovolj prostora, bo prireditev v telovadnici, zato naj otroci prinesejo s seboj copate. Pridite, zabavno bo. U. Š.

The Residents v Ljubljani

● LJUBLJANA, 9. novembra – V soboto, 11. novembra, ob 21. uri bo v veliki dvorani Cankarjevega doma koncert ameriške skupine The Residents. To bo prvi ljubljanski koncert ene najzanimivejših ameriških skupin, ki pa je bolj malo znana. Identiteta članov skupine je neznanka, njihova glasba pa najizvirnejša mešanica različnih glasbenih stilov. Kdor bo zamudil koncert, bo zamudil del zgodovine sodobne popularne glasbe.

Z. M.

Tečaj za delo pri SOS telefonu

● LJUBLJANA, 9. novembra – Skupina za SOS telefon za pretepene ženske in otroke organizira tečaj za prostovoljke, ki bi rade sodelovale pri delu te skupine. Tečaj bo 11. in 12. novembra na Kersnikovi 4 v Ljubljani. Prijave sprejemajo na naslovu: Skupina za SOS telefon, ŠKUC-Forum, Kersnikova 4, Ljubljana, ali po telefonu (061) 441-993 vsak dan od 18. do 23. ure. (Z. M.)

Gostovanje gledališčnikov iz Cerknega v Kamniku

● KAMNIK, 9. novembra – V kinu Dom v Kamniku bo v petek, 10. novembra, ob 19. uri dramska skupina Kulturnega društva Cerkno gostovala z igro A. L. Kopita Oh očka, ubogi očka, mama te je obesila v omaro in meni je tako hudo. (J. P.)

Teden vzhodnonemške kuhinje v Unionu

● LJUBLJANA, 9. novembra – V ponedeljek, 13. novembra, bo v modrem salonu Grand hotela Union ob 11. uri otvoritev kulinaričnega tedna vzhodnonemške kuhinje. Kulinarične specialitete bo predstavilo gostinsko osebje hotela Chemnitzer Hof iz Karl-Marx-Stadta. (J. P.)

Skupek želja v programu novih sindikatov

Moščanski sindikalisti so se zavzeli za realnejši program neodvisnih sindikatov

LJUBLJANA, 9. novembra – Pripombe moščanskih sindikalistov k programu neodvisnih sindikatov Slovenije so bile, da je program bolj skupek želja kot pa realen program sindikalnega organiziranja delavcev. Na konferenci občinske organizacije ZSS Moste-Polje so danes sicer načeloma podprli program neodvisnih sindikatov, vendar pa ga bo treba še temeljito oblikovati na podlagi pripomb iz osnovnih sindikalnih organizacij.

Razpravljalci so opozorili, da program vsebuje preveč obljub, katerih uresničitev zahteva veliko denarja, ki ga pa ni. Poudarili so tudi, da program premalo govori o delavcu. Pripomnili so, da program premalo govori o strokovnem vodstvu sindikata, o pomenu znanja, o zaostanku v tehnologiji ter nejasno opredeljuje status sindikata kot političe organizacije in zahtevo po prenehanju političnega organiziranja v podjetjih.

Z. M.

Premalo narejenega na področju semaforizacije

LJUBLJANA, 9. novembra – Mestni komite za komunalno gospodarstvo, promet in zveze ugotavlja, da je bilo na področju semaforizacije križišč in prehodov za pešce veliko obljubljenega, a malo narejenega. Tako prehod za pešce na Linhartovi cesti, ki ga uporabljajo tudi invalidi iz bližnjega Zavoda za rehabilitacijo, še vedno čaka na dokončno ureditev. Pristojni organi obljubljajo, da bodo tam kmalu postavili semafor, saj je to že dalj časa v načrtu.

J. B.

Popravek

V poročilu s seminarja družbenopolitičnih delavcev ljubljanske regije »Rumena zvezda ni partijska zvezda, ki je porumenela«, objavljenem v včerajšnjem Delu, je napačno zapisano ime sekretarja RK ZZB Jožeta Božiča. Do napake je prišlo pri stavljenju besedila.

Popravek

V sredo smo v Delu pomotoma zapisali, da je vrhniški izvršni svet zahteval od načelnika občinskega štaba civilne zaščite, naj v enem mesecu ugotovi vzroke dolgoletnih neurejenih razmer v vrhniški civilni zaščiti in naj predlaga kadrovske spremembe. Izvršni svet občine Vrhnika je namreč to zahteval od člana IS, ki skrbi za SLO in DS.

PREJELI SMO

Humani ali nehumani krajani?

V zadnjem času so v Delu objavljeni članki, o katerih menimo, da so tendenciozni, kar utemeljujemo z naslednjim:

Popačena razlaga, zakaj krajani v BS-3 odklanjamo preselitev duševno prizadetih v vrtec na Hošiminhovi 3, je povzročila nepotrebno razurjenje med krajani BS-3 kakor tudi med drugimi prebivalci.

Spremembi namembnosti vrtca oporekamo zato, ker menimo, da je zanj dovolj otrok (80), a so jih prisilno razkropili po drugih enotah. Ta vrtec ni nerentabilen zaradi premajhnega števila otrok, kot trdi tov. Vratarićeva, temveč zaradi negospodarnega ravnanja z objektom.

Spremembi namembnosti oporekamo tudi zaradi enostranskega mnenja tov. Parazajde, ki v strokovnem mnenju med drugim opisuje, kakšen naj bi bil prostor za duševno prizadete, in ga povzemamo:

Na podlagi dosedanjih izkušenj ugotavljamo, da so najprimernejši prostori za to dejavnost v vrtcih, ker so praviloma pritlični, lahko dostopni in omogočajo nujne prilagoditve. Namensko grajenih prostorov za dnevno usposabljanje in varstvo v Sloveniji ni. Konec citata.

V zapisniku z dne 27. marca 1989, kjer je bil v prostorih VVZ, Allendejeva 11 sestanek med predstavniki uprave VVZ Ciciban s starši otrok VVZ Hošiminhova, s starši dveh težje in težko duševno prizadetih mladostnikov ter predstavniki: mestna konferenca SZDLJ (J. Meden), občinska SZDL (B. Honzak), Občinska skupnost otroškega varstva Lj. Bežigrad (D. Wedam-Lukič), KS Ivan Kavčič-Nande (B. Koman, V. Grebenc), Komite za družbeno dejavnost skupščine občine Lj. Bežigrad (S. Sušnik) ter tov. Parazajda, tov. Jereb in tov. Rakovnik je predstavnica sveta KS Ivan Kavčič-Nande tov. Komanova dala soglasje k spremembi namembnosti omenjenega vrtca, katero nikakor ne more biti veljavno, ker ga je dala samovoljno brez predhodnega poskusa pridobiti sklep krajanov, kar pomeni, da je zlorabila svoj položaj.

Na istem mestu so starši predlagali (citiram):

V skladu s popolno podporo staršem hudo in huje duševno motenih mladostnikov ter za celovito rešitev varstva njihovih varovancev z večjim objektom so starši KS Ivan Kavčič-Nande predlagali kot rešitev enote VVZ Reboljeva, ki že obratuje s skupino duševno prizadetih otrok in ima z jesenjo 1989 še najmanj dva nezasedena oddelka. Preureditev tega kakovostnega objekta bi lahko ob prostranem vrtu, lokaciji v BS-3 (le okrog 200 metrov je do enote v Hošiminhovi) in številnimi možnostmi preureditve nezasedenega objekta v humane namene z dolgoročno rešitvijo zagotavljala kakovostne storitve velikemu številu prizadetih otrok, mladostnikov, hkrati pa bi omogočala tudi ustanovitev centra znotraj samega mesta Ljubljane. Konec citata.

Tej zamisli so nasprotovali vodstvo VVZ Ciciban in tov. Parazajda, predstavnik zavoda za varstvo in delovno usposabljanje Dolfke Boštjančič-Draga Ig, in ravnateljica enote VVZ Reboljeva z obrazložitvijo, da se dva gospodarja v eni hiši ne obneseta.

Ostali predstavniki: tov. Meden, tov. Honzak, tov. Wedam-Lukič, tov. Koman, tov. Grebenc, tov. Sušnik, tov. Jereb, tov. Rakovnik niso imeli pripomb k temu predlogu, prav tako ne prisotni starši duševno prizadetih otrok. Danes pa vsi našteti politiki podpirajo samovoljno odločitev strokovnjaka tov. Parazajde, da je VVZ Ciciban enota Hošiminhova najprimernejša za centralno enoto, kakor jo v svojem strokovnem mnenju imenuje zaradi ustrezne velikosti prostorov in odličnih komunikacij, kar omogoča lahek in hiter dostop staršev iz večjega dela Ljubljane, kjer ne bi prebivali le omenjeni otroci, temveč tudi **huje in hudo prizadeti odrasli,** kot navaja v svojem »Gradivu za organizacijo dnevnih oddelkov« tov. Parazajda.

Iz omenjenega je razvidno, da je pot do resnice dolga. Saj so prve informacije krajanom omenjale lažje motene otroke, kasneje mladostnike, dokler nismo prišli do huje in hudo duševno prizadetih odraslih oseb, da o odličnih komunikacijah, velikosti in ustreznosti prostorov ne govorimo.

V vseh omenjenih člankih je samo tov. Parazajda omenjen kot strokovnjak. Le kje so ostali strokovnjaki, ki bi podprli ali ovrgli njegovo strokovno mnenje in ki so neposredno v stiku z omenjenimi mladostniki: zdravniki pediatrične klinike in drugi?

Tu je treba poudariti, da je omenjeni vrtec v strnjenem bivalnem naselju brez zelenih površin z gostinskimi lokali, s perečim problemom mirujočega prometa, s tem pa tudi nemogočega dovoza do vrtca. Edini dovoz do vrtca je intervencijska pot (predvidena za primer požara ali potresa), ki ima neutrjeno zemljišče, pod katerim je kanalizacijska mreža objektov Hošiminhova 3 in 5 ter vrtca. Z računi je dokazano, da je bilo zaradi posedanja zemljišča več okvar v napeljavi. Zato smo tudi začeli zapirati dovoz, da bi zavarovali napeljavo in peš poti.

Edino igrišče v KS Ivan Kavčič-Nande meri 150 kvadratnih metrov za vse naše otroke (v vseh treh stolpnicah, ki so med seboj razmaknjene za 6 metrov, stanuje skoraj 1000 ljudi). Ali tudi oni nimajo pravice do tega skromnega igrišča?

Zato smo krajani predlagali enoto na Reboljevi in ne na Allendejevi, kakor je poročala tov. Vesna Kalčič (Ljubljanski Dnevnik, 3. 11. 89). In zakaj ta rešitev ni sprejemljiva za center Dolfke Boštjančič s tov. Parazajdo na čelu, je preprost odgovor. V Reboljevi ni prostora za celotno administracijo, kar je v enoti na Hošiminhovi izvedljivo. Tu ne gre za »dnevno varstvo« omenjenih oseb, saj če se analizira potrebna adaptacija, bi lahko sprejeli le 12 do 14 varovancev. Kaj hitro bi se pokazalo, da zaradi slabo izbranega okolja s slabim pristopom (s tem tudi razburjanje staršev prizadetih oseb), se ne izplača imeti dnevnega varstva na tej lokaciji in tako bi v omenjeni enoti ostala le administracija in tako bi bili krajani zopet ogoljufani, kakor pri Hošiminhovi 11.

Tudi sam sem invalid, trajno vezan na invalidski voziček z okvaro hrbtenice in se zavzemam za vključevanje invalidnih oseb v zdravo okolje, vendar na primeren način, z obveščanjem prebivalcev. Na pripombo skupnosti stanovalcev Hošiminhova 3 in krajanov nam je bilo dobesedno odgovorjeno: »Ko bo zadeva dovolj zrela, vas bomo obvestili«. In krajani smo bili resnično seznanjeni, ko je bila sprememba namembnosti že dogovorjena pod mizo, brez soodločanja skupnosti stanovalcev in krajanov. Zakaj jim je bila kratena ustavna pravica demokratičnega soodločanja? Ali smo Temeljno listino podpisovali za bolj demokratične poti ali, kakor se v našem primeru dobro vidi, da bodo vodili določeni politiki, (občinih ukrepov, da bi zaščitili svoje temeljne pravice demokratičnega soodločanja, s katerimi ne bomo oškodovali duševno prizadetih in njihovih staršev, temveč bomo pripomogli, da se začne širši družbeni pristop k premagovanju perečega problema, da se jim dodeli ustrezen prostor pod soncem, kjer bodo lahko ohranjali že tako načeto zdravstveno stanje (veliko zelenja, brez hrupa, dovoz, primerna igrišča in prostori) in da ostanejo v okolju zdravih ljudi.

Ali smo zaradi tega krajani KS Ivan Kavčič-Nande res nehumani? Ali boste tudi vi, občani na območju Šiške, Jarš, Most-Polja (Vič-Rudnik jih je odklonil) ne humani občani, ko bodo pričeli v bližnji prihodnosti odpirati enake oddelke tudi pri vas, kakor je zapisano v strokovnem mnenju tov. Parazajde?

Predsednik skupnosti stanovalcev
Hošiminhova 3 in
krajanov KS
Ivan Kavčič-Nande
Janez Roškar

Vse kaže, da polemike v zvezi s spremembo namembnosti vrtca na Hošiminhovi še ni konec. V uredništvu smo se odločili, da zaradi preobsežnosti pisem in ker se ugotovitve in trditve v njih ponavljajo, tokrat povzemamo vsebino še nekaterih, ki so prišla na naš naslov v zvezi s Hošiminhovo 3. Tako dr. **Nada Puharič** v svojem pismu meni, da je bilo v odmevih, ki smo jih že objavili, veliko takega, kar zadeva njeno osebno integriteto in ki že škoduje ali utegne škodovati njenemu dobremu imenu. Obenem pa dr. Nada Puharič v svojem pismu ponovno ugotavlja, da bo naložba v ureditev oddelkov za dnevno varstvo huje in hudo prizadetih otrok in odraslih »naložba v trenutno kakovostno najnepri-mernejši vrtec za izpolnitev humanega poslanstva načrtovalcev. Pravi, da je bilo in je še na voljo več boljših in praznih enot, ki bi bile res jamstvo za to, da bodo v celoti udejanjeni smotri in načela doktrine, za katero se zavzemajo Čonč, Parazajda in Novljanova, torej za razmere, ki bodo odstranile arhitektonske pregrade in omogočile trajno srečevanje zdravih in prizadetih otrok v istih vzgojno-varstvenih ustanovah...« Dr. Nada Puharič tudi pravi, da je selitev v betonski rezervat na Hošiminhovi 3 po prepričanju krajanov slabša v vseh pogledih.

Aleš Pevec, specialni pedagog iz Ljubljane, pa pravi, da je bil ob branju poročila o sestanku devetih krajanov z novinarko kot strokovni delavec ogorčen in ne le razočaran. Pravi, da ni pomembno, ali bodo otroci, ki bodo prišli v vrtec na Hošiminhovi, duševno ali telesno prizadeti, saj gre za živa bitja, ki imajo pravico biti in živeti na katerem koli delu naše domovine. Kot pravi, je res, da je bil vrtec zgrajen iz tretjega samoprispevka, da pa se nekateri ljudje ne zavedajo, da se danes ali jutri lahko slehernemu zgodi, da bo imel v družini duševno ali telesno invalidnega otroka. Šele tedaj bi spoznali, kaj pomeni imeti prizadetega otroka v svoji bližini, ki ga ne bi bilo treba voziti v več deset kilometrov oddaljene kraje, kot sta Draga ali Kamnik. Aleš Pevec v svojem pismu tudi pravi, da je tovariš Parazajda človek, ki si že vrsto let prizadeva za boljše in lepše življenje prizadetih otrok – ne da bi pri tem pričakoval kakršnokoli osebno korist ali priznanje. Nelogično se mu zdi, da se stanovalci s Hošiminhove 3 sklicujejo na demokracijo, ki je najmlajšim, četudi prizadetim, ne dopuščajo.

Zelo dolgo pismo nam je napisala tudi **Ana Holobar** iz Ljubljane, ki pravi, da demokracija po podobi krajanov BS 3 ni nič vredna in da pomeni sklicevanje na tako demokracijo, kot bi se pogreznili v čase velikega »führerja«, ki je trebil planet zaznamovanih... Sicer pa se ji razvpiti demokrati v BS 3 smilijo zaradi svoje ozkosti. V svojem pismu Ana Holobar piše, da so nekoč prizadete otroke skrivali za zidovi graščin in opuščenih samostanov, da bi ne zmotili človeškega pogleda in vesti. Ti otroci, pravi, imajo vseskozi pri nas omejeno življenje, ker večina misli, da ga tako ali tako ne zaznavajo, in boji se, da se jim čedalje slabše piše, saj nova tržna naravnanost v njih ne bo videla dobička. Pri nas je vsaka naložba v Človeka problem, pravi Ana Holobar in nadaljuje, da smo ga prej pripravljeni razvrednotiti in onemogočiti, kot da bi ga podprli. Tovariša Parazajdo bi v demokratični družbi že zdavnaj ustrezno nagradili za njegova prizadevanja, pravi, pri nas pa mu raje zamažemo ime.

PRAVNA POSVETOVALNICA

Onemogočeno bivanje v stanovanju

Z. V., Celje: Po razvezi zakonske zveze z ženo še vedno stanujem v skupnem stanovanju. Ker pa se ne razumeva najbolje, mi ves čas grozi, da bo v moji odsotnosti zamenjala ključavnico na vhodnih vratih in mi tako onemogočila bivanje v stanovanju. Kaj naj storim v primeru, če bo grožnjo uresničila?

ODGOVOR: Ker navajate, da je sodišče določilo ženo za imetnico stanovanjske pravice, se boste morali iz stanovanja izseliti tedaj, ko vam bo bivša žena priskrbela najpotrebnejše prostore. Do takrat pa stanovanje lahko nemoteno uporabljate. V primeru zamenjave ključavnice bi šlo za nezakonito dejanje, ki bi se mu najlaže uprli z vložitvijo tožbe zaradi motenja posesti. Pogoj pa je vložitev tožbe v roku 30 dni od dneva zamenjave ključavnice oziroma od dneva, ko bi vi za to zvedeli. V postopku je nato treba dokazati, da ste imeli posest stanovanja, torej da ste ga ves čas nemoteno uporabljali in da je bil opravljen protipraven poseg, s katerim vam je bila posest odvzeta. Če bi uspešno dokazovali, bi sodišče odredilo vrnitev odvzete posesti, to pomeni, da bi ponovno lahko uporabljali stanovanje.

Pridobitev pravice do vožnje motornega vozila

B. G., Izola: Prosim za pojasnilo, s koliko leti je mogoče voziti motorna vozila različnih kategorij.

ODGOVOR: Motorno vozilo lahko vozi oseba, ki je duševno in telesno to zmožna storiti, ki je opravila vozniški izpit za določeno kategorijo, ki ji z odločbo pristojnega organa ni prepovedano voziti motornega vozila in ki je dopolnila 18 let. Ta starostna meja velja za vse kategorije, razen za kategorjo D in delno E. Pravico do vožnje avtobusa in trolejbusa namreč pridobi oseba, ki je dopolnila 21 let starosti. Po drugi strani pa dopolnjena starost 16 let dovoljuje vožnjo motornega kolesa z motorjem, katerega prostornina ne presega 125 kubičnih centimetrov.

Kako zamenjati stanovanje

S. J., Ljubljana: Sama stanujem v velikem neudobnem stanovanju brez centralnega ogrevanja. Pred nedavnim sem srečala znance, ki pa bivajo v novejšem, vendar premajhnem stanovanju. V pogovoru smo ugotovili, da bi zamenjava stanovanj ustrezala obojim. Nobenemu pa ni jasno, kako je zamenjavo mogoče opraviti.

ODGOVOR: Po določilih zakona o stanovanjskih razmerjih dva imetnika stanovanjske pravice lahko zamenjata svoji družbeni stanovanji, če se oba stanodajalca s tem strinjata. Stanodajalca, torej »lastnika« oziroma razpolagalca s stanovanjem, morata dati soglasje v pisni obliki. Če kateri od njiju v 30 dneh soglasja ne da ali zavrne soglasje za zamenjavo, lahko upravičenec zahteva soglasje pri sodišču, ki presodi, ali ima predlagatelj pravico do zamenjave. Zamenjava stanovanj pa ni dovoljena, če je katero od stanovanj v hiši, ki je predvidena za rušenje, ali v hiši, za katero je vložena zahteva za razlastitev ali če je imetniku stanovanjske pravice odpovedano stanovanjsko razmerje ali če gre za navidezno zamenjavo. Po pridobljenih soglasjih skleneta oba imetnika stanovanjske pravice pogodbo o zamenjavi in jo dostavita stanodajalcema, stanovanjski skupnosti in skupnosti stanovalcev. Z zamenajvo pridobi vsak od imetnikov stanovanjsko pravico na tistem stanovanju, ki ga je dobil v zamenjavo.

Odpoved dediščini

M. G., Jesenice: Po pokojnem sorodniku, ki je živel na drugem koncu Slovenije, se je pričel zapuščinski postopek. Dobil sem vabilo za obravnavo, ki pa se je ne bi želel udeležiti, ker se nameravam dediščini odpovedati. Ali lahko to storim pisno?

ODGOVOR: Dediščini se lahko odpoveste z izjavo, ki jo lahko podaste na zapuščinski obravnavi ali ki jo podpisano pošljete zapuščinskemu sodišču. Predhodno morate izjavo o odpovedi overiti. Lahko pa tudi stopite na najbližje temeljno sodišče oziroma njegovo enoto in izjavo o odpovedi dediščini podaste na zapisnik. Pri tem se lahko dediščini odpoveste samo v svojem imenu ali tudi v imenu svojih potomcev.

KUPON

za pravno posvetovalnico »Dela«

PISMA BRALCEV

Dve primerjavi med Zahodom in Vzhodom

Zadnje čase so naši časopisi in drugi mediji polni lepih besed o tržni ekonomiji, podjetništvu, menedžmentu in podobnem. Radi bi stopili v Evropo in se primerjali z razvitim svetom, toda meni kot nekdanjemu dolgoletnemu zdomcu, so te primerjave včasih dokaj čudne, če ne smešne.

Pa poglejmo vsaj dve:

● Stečaji

Če v ZRN bankrotira lastnik podobne tovarne, kot je Tomos, se ve, kaj mu preostane – pištola ali po sodni zaplembi in razprodaji imetja ponovni začetek iz ničle. Pri nas pa vodilni, ki so zafurali sicer družbeno (beri nikogaršnjo) tovarno, na žalost nadaljujejo svojo življenjsko pot po drugih, prav tako donosnih in uglednih službah ter vodilnih mestih. Njihovo osebno premoženje ni v ničemer prizadeto. Enako velja za njihove državljanske pravice, ki jih lahko na Zahodu zgubite za nekaj let. Z bankrotom namreč dokažete, da niste sposobni skrbeti sami za sebe. Pri nas postanete v najslabšem primeru svetovalec ali vas celo upokojijo z nadpovprečno dobro pokojnino. Niti slučajno pa vodilna oseba ne postane tehnološki presežek ali gre v prekvalifikacijo za npr. kurirja, ker se je pokazalo, da ni sposobna za menedžerja.

● Reševanje stanovanjskega vprašanja

Pri nas je to urejeno diametralno nasprotno kot v t. i. razvitem svetu. V Nemčiji država daje stanovanja tistim s povprečnimi plačami. Političnemu ali poslovnemu establishmentu niti slučajno ne pade na pamet, da bi svoje stanovanjske probleme reševal na račun davkoplačevalcev. Kupijo si sami stanovanje ali hišo, z gotovino ali posojilom, v glavnem z lastnimi sredstvi.

V Mladini berem, da skoraj 100 odstotkov slovenskih vodilnih osebnosti živi v družbenih stanovanjih in hišah, za katere celo ne plačujejo ekonomske stanarine. Podatek verjetno drži tudi za druge republike. Vodilna garnitura – kljub temu, da ima za naše razmere zelo visoke plače – sploh ne razmišlja o najemanju dragih posojil oziroma o tem, da si sama reši svoj stanovanjski problem. Država, to je davkoplačevalci, jim da stanovanje ali celo hišo.

Ker ta način reševanja stanovanjskega vprašanja navadnemu državljanu ni dostopen, si kupi stanovanje ali zgradi svojo hišo sam, in sicer tako, da si nakoplje dolgoročna revalorizirana posojila. Tako si za 20 ali 30 let uniči življenje s skrbjo, kako preživeti, če gre ena plača v družini za odplačevanje stanovanjskega posojila. Ni čudno, da so potem ljudje prisiljeni zapravljati svoj prosti čas s »sivo ekonomijo« namesto za počitek, kulturo, vzgojo otrok ali potovanja.

FRANC KASTELIC,
Ljubljana

Do kdaj še odstotki?

Že nekaj mesecev oziroma vse letošnje leto se pokojnine v skladu z rastjo življenjskih stroškov vsak mesec povečujejo vsem upravičencem ENAKO, torej za 20 ali 25 odstotkov. »Enakost« je seveda samo v odstotkih, saj se življenjski stroški v dinarjih večajo prav za vse upokojence enako. S pomočjo »enakega« povečevanja so nekateri »prilezli« od 200 starih milijonov do 400, drugi pa o dveh milijard do štirih.

Razlike bodo kajpada vedno večje, če bo šlo tako naprej. Vprašujem, zakaj tudi skupnost pokojninskega zavarovanja dela vedno večje socialne razlike. Ni pravilno in tudi pošteno ne. Ali je tak postopek res samo zaradi lažjega izračunavanja? (Pri tolikih računalnikih!). Kar zdi se mi, da o takem načinu povečevanja odločajo predvsem tisti iz višjih skupin.

Po mojem mnenju bi bilo prav in pravično, da bi se pokojnine višale po določeni lestvici. Odstotki bi lahko ostali, le da bi bili na primer 5 za najvišje, nato 10, 15, 20, 25... za tiste z najnižjimi pokojninami.

Letošnje leto je že skoraj mimo in v njem je pač šlo, kot je šlo. Za prihodnje leto bi pa razmislek o mojem predlogu lahko prišel v poštev. Rad bi slišal še za mnenje drugih upokojencev oziroma upokojenskih organizacij, saj ne trdim, da je moj predlog najboljši in najbolj pravičen. Morda bi najboljšo rešitev prinesla primerna anketa?

LEON JANŠKOVEC,
Planinska pot 18,
Križe

Vozniki s slabo prometno kulturo

Pred nekaj dnevi sem stal v večernih urah, ko so že gorele cestne svetilke, ob Celovški cesti, pri Stari šišenski cerkvi in opazoval promet. Čez prehod za pešce se je podala mati. Za roko je držala tri leta starega otroka. Ker prehod ni opremljen s semaforji, sta še nekam varno prispela do sredine ceste. Vozilo, ki je prihajalo z njene leve, je disciplinirano ustavilo, prav tako tudi vozilo, ki je prihajalo iz smeri mesta. Mati je obstala pred drugim vozilom, ki je bilo na njeni desni in je čakalo, da bo varno prečkala cesto. Toda mati in otrok sta kar naprej čakala. Opazil sem, da se je mati ozirala po naslednjem voznem pasu, po katerem so prihajala vozila iz mesta. Že je hotela stopiti na skrajni vozni pas, ko je po njem pridrvelo vozilo, za njim še drugo in tretje. Vozniki so se požvižgali na cestno prometne predpise, ki velevajo, da je pri prehodu za pešce treba zmanjšati hitrost in preveriti, če je prehod prost. Že samo stoječe vozilo je bilo dovolj za tako opozorilo. Dalo je slutiti, da je za njim pešec. Toda nič takega se ni zgodilo, kar bi kazalo, da so vozniki to znamenje razumeli.

Takšnih primerov je vsak dan nešteto, skoraj na vseh prehodih. Naši prometni organi se trudijo, da bi takšne kršilce izsledili. V svojih modrih vozilih jih že od daleč opazijo. Medseboj se sporazumevajo z dvignjenimi prsti.

V zamejstvu so napravili sledeč preizkus. Predstavnica prometnega organa je v civilu prečkala cesto. Njeni kolegi v civilnem vozilu so takšne prekršitelje, ki niso ustavili pred prehodom za pešce ob stoječem vozilu, javili prek radijske postaje svojemu kolegu, ki je stal nekaj sto metrov dalje. Izplačalo se je! Pri nas bi se izplačalo celo podnevi! Nisem prometni strokovnjak in ne bi želel deliti nasvetov našim sicer izkušenim, toda premaloštevilnim prometnim organom, vendar bi želel opozoriti na ta resen problem, ki sem mu vsak dan priča.

MARIJAN PEGAN,
Na Jami 11,
Ljubljana

Vse, ki bi radi v rubriki »Pisma bralcev« kaj potožili, pohvalili ali na kaj opozorili, obveščamo, da ne bomo objavljali pisem, ki ne bodo podpisana s polnim naslovom. Hkrati opozarjamo vse, naj bodo njihovi prispevki kratki, ne daljši od 60 vrstic.

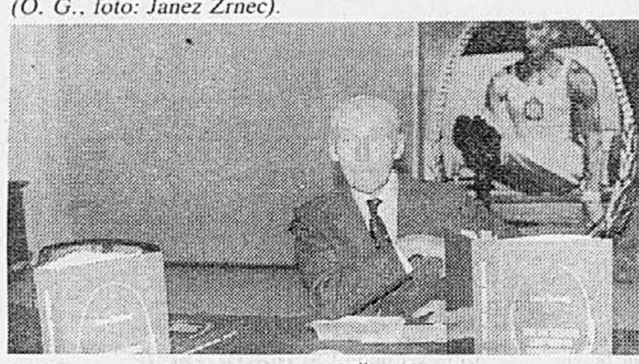
Šesto leto akcije Podarim–dobim za pomoč smučarjem

LJUBLJANA, 10. novembra – Predsednik odbora za akcijo Podarim–dobim, s katero omogočamo in spodbujamo dejavnost jugoslovanskih smučarskih reprezentanc in selekcij in njihove uspehe, Ante Mahkota, je v prostorih Dela vodil izjemno dobro obiskano tiskovno konferenco, ki je tudi letos označila – že šesti – začetek najbolj množične in najbolj priljubljene akcije na Slovenskem. Darilne razglednice so že naprodaj na vseh poštah in kioskih (po 60.000 dinarjev), pripravljenih je 3519 nagrad v skupni vrednosti 67 milijard dinarjev. Prvo žrebanje med osmimi bo že 10. decembra, vsakokrat pa bodo izžrebali več kot 400 nagrad, med njimi tudi osem stanovanjskih enot, 12 osebnih in še drugih avtomobilov itd. Vsaka kartica se bo potegovala za nagrade tudi v finalnem žrebanju. Organizatorji računajo, da bodo tudi letos prodali več kot dva milijona darilnih razglednic, z iztržkom pa bodo omogočili več kot polovico programa smučarskih selekcij. Na sliki: predsednik odbora Podarim-dobim Ante Mahkota (četrti z leve) s sodelavci, na desni vodja propagande Vlado Žlajpah, na levi vodja prodaje Jure Božič. ((H. U. – Foto: Joco Žnidaršič).

Pridobitev športa in Fakultete za telesno kulturo

LJUBLJANA, 9. novembra – Na Fakulteti za telesno kulturo v Ljubljani so popoldne slovesno odprli nove prostore Centra za vrhunski šport, pridobitev slovenskega športa in naše osrednje pedagoške in znanstvene institucije na tem področju, ki so jo uresničili zagnani ustvarjalci na čelu z vodjo centra mag. Alešem Vestom (na sliki, ko je prerezal vrvico) ob pomoči TKS in ZTKO Slovenije ter ISS in RSS, športnih dejavnikov v Ljubljani in Kranju, Gradisa, ki je z veliko naklonjenosti usposobil nove prostore, nepogrešljive tovarne Elan iz Begunj in Emone Commerce. Poleg učiteljev in drugih članov kolektiva FTK so slovesnosti prisostvovali številni gostje, športni delavci in strokovnjaki, med njimi tudi Andrej Brvar, predsednik TKS Slovenije (in hkrati sveta FTK), Niko Žibert, predsednik ISS, in dr. Tatjana Sile, vodja Dispanzerja za športno medicino v Ljubljani. (O. G., foto: Janez Zrnec).

V Novem mestu predstavili Štukljevo monografijo

NOVO MESTO, 9. novembra – Ob 91-letnici rojstva novomeškega rojaka in častnega občana Novega mesta, Leona Štuklja, so danes na novinarski konferenci predstavili javnosti Štukljevo monografijo »Mojih sedem svetovnih tekmovanj«, ki pomeni velik prispevek k boljšemu poznavanju dela slovenske športne zgodovine (telovadbe in gimnastike). Knjiga je izšla pri Dolenjski založbi, ki deluje pod okriljem novomeške tiskarne. Zvečer je bila slavnostna akademija. Na sliki: avtor monografije, olimpijec in nosilec številnih odličij s telovadnih tekmovanj, Leon Štukelj, je odgovarjal na vprašanja novinarjev. (SLAVKO DOKL, foto: JANEZ ZRNEC)

Gorazdu Penku lovorika Zlato kolo 1989

LJUBLJANA, 9. novembra – Kolesar ljubljanskega Roga je dobitnik tradicionalne lovorike Zlato kolo za letošnje leto, ki so jo Tovarna Rog, Avto magazin in Autocommerce podelili na popoldanski slovesnosti v prostorih slovite ljubljanske trgovske firme (v salonu Mercedes Benz) v Trdinovi ulici. Lovoriko je slavljencu izročil direktor ljubljanske tovarne koles Vlado Smrekar (desno), tudi to pot pa je za dobro razpoloženje številnih gostov, predvsem kolesarskih športnih (so)delavcev poskrbel Tone Fornezzi-Tof s svojimi zvestimi kolegi. To je bil hkrati tudi nekakšen uraden zaključek sezone, zato so tudi zagrebške Sportske novosti ob tej priložnosti Valterju Bonči za najodmevnejši kolesarski dosežek sezone 1989 – zmago na etapni dirki Po Avstriji – podelili lovoriko, ki nosi ime po nekdanjemu slovitemu kolesarju in predanem športnemu delavcu Stjepanu Ljubiću-Vojvodi. (O. G., foto: Janez Zrnec)

Vukov pokal z nekaterimi najboljšimi strelci sveta

Takšne strelske prireditve v Sloveniji že dolgo ni bilo – V nedeljo bodo nastopili tudi sloviti Varga, Kurka in Bakeš iz ČSSR ter Debevec in Džeko

LJUBLJANA – Tretji mednarodni Vukov pokal v Hotinji vasi pri Mariboru bo strelska prireditev, kakršne v Sloveniji pravzaprav še ni bilo. Glavni zvezdniki turnirja z zračno puško bodo trije najboljši strelci sveta Miroslav Varga, Peter Kurka in Milan Bakeš iz Plzna v ČSSR. Družbo jim bo delal še Ljubljančan Rajmond Debevec, ki je prav tako že nekaj let v svetovnem strelskem vrhu, organizatorji – člani strelske družine Franc Lešnik-Vuk iz Hotinje vasi – pa so na turnir privabili še strelce iz Švice, Avstrije, Madžarske in ZRN.

Gre torej za športno prireditev na najvišji ravni. Vsi trije strelci iz ČSSR imajo namreč toliko mednarodnih uspehov, da bi jim tudi v drugih športih težko našli enake. Zato tokrat omenimo samo najpomembnejše: Miroslav Varga je olimpijski zmagovalec iz Seula v olimpijskem matchu, Peter Kurka je svetovni prvak v strelskem maratonu, zmagovalec lanskega svetovnega pokala z zračno puško in zmagovalec tekme za svetovni pokal z zračno puško letos v Zagrebu, Milan Bakeš pa je letošnji evropski prvak v strelskem maratonu iz Zagreba.

● Kako je Hotinjčanom uspelo privabiti na svoj turnir tako slovita imena? »To je predvsem rezultat dobrega sodelovanja. S strelci iz Plzna sodelujemo že tri leta. Med letošnjim obiskom v ČSSR smo se dogovorili za nastop Varge, Kurke in Bakeša pri nas. Zdaj se seveda moramo potruditi, če hočemo, da bodo še kdaj prišli na naš turnir,« odgovarja predsednik strelske družine Franc Lešnik-Vuk Bruno Skodič. Švicarji bodo nastopili prvič. V glavnem gre za strelce iz Züricha, ki se vsaki dve leti srečujejo z reprezentanco Slovenije. Madžari prihajajo iz Szombathelyja, Avstrijci bodo prišli z reprezentanco Štajerske, ZRN pa bo poslala strelce iz mesta Talfingen.

Debevca bržkone ni treba posebej predstavljati. Doslej ima že 10 kolajn z EP in dve s svetovnih prvenstev, v svetovnih pokalih pa je bil že devetkrat med najboljšimi tremi. Od bolj znanih Jugoslovanov bo na Vukovem pokalu nastopil tudi nekdanji reprezentant Šačir Džeko iz Zenice, ki je bil dvakrat zaporedoma peti na SP z zračno puško, po skorajda enoletnem premoru (zaradi bolezni v družini) pa se zdaj znova poskuša prebiti v reprezentanco. Organizatorjem so se od Jugoslovanov prijavili še strelci iz Sarajeva, Doboja in beograjskega Partizana.

Gre pravzaprav za tradicionalno prireditev, ki je od skromnega tekmovanja s serijsko zračno puško, začetega pred dvanajstimi leti, prerasla v močan mednarodni turnir. Ta se je zdaj tako razširil, da so ga razdelili na dva dela. Mednarodni Vukov pokal, tretji po vrsti, bo na sporedu to soboto in nedeljo, tradicionalni, 13. Vukov memorial v nacionalnem programu pa bo prihodnjo soboto. Letos so mednarodno tekmo združili še s prvim republiškim preglednim turnirjem v novi sezoni, tako da bo ta konec tedna v Hotinji vasi nastopilo blizu 200 strelcev in strelk. V soboto bodo tekmovali mladinci, v nedeljo pa še člani. Člani strelske družine Franc Lešnik-Vuk, ki jo že vrsto let vodi Bruno Skodič, bodo strelišče postavili v osnovni šoli v Račah. Sobotna tekma se bo začela ob 8.30 (finale osmih najboljših bo ob 18. uri), nedeljska z vsemi slovitimi imeni pa bo ob devetih. Finale osmerice bo nato ob 16.10.

Člani tamkajšnje strelske družine, ki je nedolgo tega prejela tudi Bloudkovo plaketo, se na to prireditev zares skrbno pripravljajo. Veliko dela so resda opravili sami, toda brez pokroviteljev ne bi šlo.

BRANKO SOBAN

Začetni udarec bo izvedel Miro Cerar

Za Bežigradom izjemno zanimanje za sobotni derbi Olimpije s C. zvezdo

LJUBLJANA – Za Bežigradom je pred tekmo s C. zvezdo v soboto ob 16. uri tako rekoč izredno stanje. Gneča v klubskih prostorih je nepopisna, najbolj zaposlena pa je Nedeljka Djurić, blagajničarka kluba, ki je v četrtek do 13. ure v predprodaji prodala že 5000 vstopnic. Olimpiji se obeta sanjski izkupiček, vstopnice bodo v prodaji prodajali še danes do 18. ure, računajo pa, da bodo prodali 8000 vstopnic. Na dan tekme bodo odprte vse blagajne, v prodaji pa bo 18.000 vstopnic, direktor kluba Iztok Kraševec pa je dejal, da jih 2000 zaradi varnosti ne bodo prodali. Blagajne naj bi zaprli pol ure pred tekmo, na tekmi pa bodo veljali posebni varnostni ukrepi. Crvena zvezda ni rezervirala vstopnic, vsi njeni navijači bodo prišli v lastni režiji. Organi milice so se za tekmo posebej pripravili, navijači gostov pa bodo dobili mesta v posebej ločenih delih tribune.

Vodstvo kluba je pripravilo poseben program pred tekmo. Posebna atrakcija bo tik pred začetkom tekme, ko bo Miro Cerar, ki je pred kratkim praznoval 50-letnico, izvedel začetni udarec. F. B.

IZROČITEV – Nekaj več kot 14 mesecev je tega, kar je Darko Škoda pobegnil s prestajanja kazni v KPD Dob. Prijeli so ga v Liechtensteinu, pol leta je bil v avstrijskih zaporih, zdaj pa je v KPD Dob, kjer prestaja 15-letno zaporno kazen. (Slika: Mirko Kunšič)

SRL – moški

STT Rudar : Inles Riko 26:22 (11:13)

TRBOVLJE – Dvorana OŠ J. B. Tito, gledalcev 400, sodnika Rakovec (Golnik) in Humar (Kr).

STT RUDAR: D. Lipovšek, Paskvale 1, Bratec 1, Žagar 1, Žibret 1, Vrbnjak 8, Kolenc, Fabjan 1, Senčar 1, Raušl 12, Šutar, Skalički.

INLES RIKO: Lapajne, Silc, Mohar, Karpov 1, Golež, S. Mihelič 3, Lesar 2, Tomšič 2, Mate 8, Fajdiga 5, A. Mihelič 1, Gelze.

V zelo športni in kakovostni tekmi so bo bučni podpori gledalcev zasluženo zmagali gostitelji. Prvi polčas je pripadel gostom, ki so z mirno in počasno igro uspavali domačo obrambo. Po odmoru so Trboveljčani z agresivno igro v obrambi in s hitrimi protinapadi strli odpor zelo dobrih gostov in dosegli še četrto zaporedno zmago, s katero so se prebili na 4. mesto lestvice. S. F.

ODBOJKA

Zmaga Palome Branika

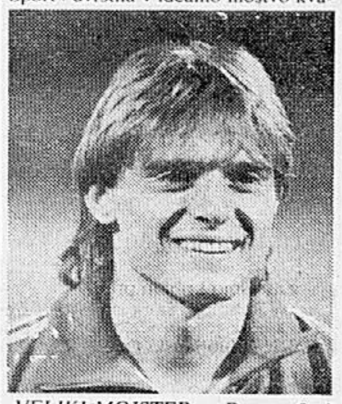
MARIBOR – Zaradi povratnih tekem 1. kola za odbojkarske evropske pokale ob koncu tedna je bilo v 1. A ZOL med tednom pet tekem, in sicer tri v ženski konkurenci in dve v moški. Izidi – ženske: Paloma Branik : C. zvezda 3:0 (11, 5, 10), Rijeka : Radnički 3:0 (12, 14, 14), Kaštela : Mladost Monter 0:3 (–4, –8, –9); moški: Partizan : Vior Sport 3:0 (4, 9, 7), Bosna : Vojvodina 2:3 (–9, 9, –5, 12, –8).

Med Zvezdinimi asi Stojković »številka 1«

Marko Elsner je bil idealen soigralec za trenutno najboljšega jugoslovanskega igralca – Vselej na zmago

LJUBLJANA – Dragan Stojković v dresu Crvene zvezde še ni igral za Bežigradom, 31. maja leta 1984 pa je bil priča Olimpijinemu prvoligaškemu »pogrebu«. Tedaj je bil še član Radničkega, ki je Olimpijo premagal z 1:0, vmes pa je nanizal 27 reprezentančnih nastopov, v enem izmed neuradnih srečanj pa je izjemen talent predstavil tudi ljubljanski publiki.

Močne Crvene zvezde in reprezentance Jugoslavije si danes ni mogoče zamišljati brez Dragana Stojkovića. Je tako rekoč edini jugoslovanski nogometni »dragulj«, ki še igra pri nas, toda njegovi dnevi v I. ligi so pravzaprav že šteti. Zanj se že potegujejo najboljši evropski klubi, njegov transfer pa bo skoraj zanesljivo rekorden in bo prekosil Katančevega (Sampdoria je zanj plačala 4,6 milijona mark). Zadnje priznanje je dobil pred kratkim, ko ga je »La Gazzetta della Sport« uvrstila v idealno moštvo kvalifikacij za SP 1990: Shilton, Mazinho, Galvao, Aldair, Branco, Stojković, Litbarski, Valdo, Papin, Romario, Futre. V vlogi desnega zveznega igralca je Dragan Stojković zasenčil tudi tako zveneča imena, kot so Sovjet Litovčenko, Zahodni Nemec Hässler, Škot Nicol in Brazilec Jorginho.

VELIKI MOJSTER – Dragan Stojković. (Foto: Srdjan Živulović)

Danes 24-letni jugoslovanski nogometni as je v modrem dresu debitiral leta 1984 v St. Etiennu s Francijo, tedanji selektor Todor Veselinović pa ga je izpostavil kot Platinijevega čuvaja. Nalogo je opravil zelo solidno, čeprav tedaj zaradi obrambe vloge še ni imel priložnosti, da bi predstavil izjemno bogat repertoar rešitev za igro v napadu. V kvalifikacijah za SP 1990 pa se je predstavil kot jugoslovanski igralec številka 1, pa čeprav so ob njegovem boku igrali taki mojstri kot so Baždarević, Zlatko Vujović, Katanec, Sušić i drugi.

O njegovem talentu nikoli ni bilo dvoma, toda bilo je nekaj jugoslovanskih igralcev, ki so prav tako veliko obetali, potem pa se je izkazalo, da gre za zablode. Vladimir Petrović, njegov predhodnik pri Crveni zvezdi in v reprezentanci, je bil eden takih. Ko naj bi bil na vrhuncu, je pristal v francoski drugi ligi. Draganu Stojkoviću se kaj takega pravzaprav ne more zgoditi, kajti »brusili« so ga izjemni profesionalci in soigralci v reprezentanci. Faruk Hadžibegić, ki po talentu za njim gotovo daleč zaostaja, je v tej smeri bržkone odigral ključno vlogo. Ko je tu in tam kazalo, da bi »piksi« utegnil postati razvajeni zvezdnik domače nogometne scene, mu je »stopil na prste« in ga prisilil k »evropski« igri.

Marko Elsner, njegov nekdanji soigralec pri Crveni zvezdi in v reprezentanci, je bil njegov »sanjski« sodelavec v igri. Asociacija na temo »Slovenija« je zanj Marko Elsner. »Savićević je mojster, toda Marko Elsner . . ., on je bil »genij« za igralske kombinacije«. Ceni tudi Srečka Katanca, ki zna »pokriti« luknje, ki jih tu in tam pušča sam. O današnji Olimpiji ne ve tako rekoč nič, »spoznali se bomo za Bežigradom,« pravi. Ve, da Olimpija igra »trd«, »fighterski« nogomet, ki pa se ga ne boji. »Crvena zvezda igra vselej na zmago, ne glede na to, ali igra doma ali na tujem. In tudi v Ljubljani bo tako,« je dejal pred dnevi.

Bežigrad bo v soboto videl asa, kakršnega na tem štadionu bržkone še ni bilo. Žvižgali in zmerjali so ga v Zagrebu, Splitu, Sarajevu in marsikje drugod, kjer je z igro zasenčil lokalne zvezdnike. Za Bežigradom ne bi smelo biti tako. Prvi jugoslovanski nogometni as si zasluži sprejem, ki bo na ravni njegovih velikih iger.

FRANCI BOŽIČ

Reprezentanti za Brazilijo

BEOGRAD – Selektor Ivica Osim je določil igralce za tekmo z Brazilijo, ki bo 14. t. m. v Riu, v ekipi so: Ivković, Omerović, Spasić, Stanojković, Marović, D. Brnović, Hadžibegić, Janković, Panadić, Sušić, Stojković, Savićević, Prosinečki, Milojević in Mihajlović. V Zagrebu pa bosta v torek igrali mlada in reprezentanca B, v mladi ekipi so Leković, Žitnjak, B. Brnović, Jarni, Novak, Kovačević, Nedeljković, Pavlović, Petrić, Boban, Jokanović, Mihajlović, Bokšić, Šuker, Lukić, Dakić, Popov, v ekipi B pa: Ladić, Pudar, Jurić, Petrović, Preljević, Kanatlarovski, Djukić, Mladenović, Asanović, Bogdanović, B. Božović, Tuce, M. Božović, Bajić, Šćepović.

Bodo hokejisti Jesenic drevi še tretjič premagali Olimpijo?

Derbi 11. kola I. ZHL bo ob 18. uri na Jesenicah – Ljubljančani zdesetkani – Medveščak Gortan gosti C. zvezdo

LJUBLJANA – Bodo hokejisti Jesenic v drevišnjem 11. kolu I. ZHL tudi tretjič v letošnjem prvenstvu doslej kos igralcem Olimpije? Železarji so dobili prvi tekmi s 3:2 in z 11:1. Tudi tokrat so favoriti, saj Ljubljančane pestijo bolezni in poškodbe. Kljub temu pa je v drevišnjem derbiju, ki se bo začel ob 18. uri v jeseniški dvorani Podmežakla, pričakovati lep hokej.

Drugi trener Olimpije **Tone Gale**, nekdanji vratar Jesenic, Olimpije in državne reprezentance, zaradi hudega prehlada ni pomagal **Nikolaju Ladiginu** pri zadnjih treningih. Bolezni in pokošdbe so precej razredčile ljubljanske vrste.

»**Marjan Gorenc** ima gnojno angino, **Srdan Kuret** nosi zaradi vnetja zapestja mavec na roki, **Kevin Ryan** in **Dejan Burnik** po poškodbah sicer trenirata, vendar še nista nared. Spet bomo morali v moštvo uvrstiti več mladincev,« pravi **Tone Gale.** »Športna sreča nam ni naklonjena. Prav pred najpomembnejšimi tekmami imamo največje težave s sestavo ekipe. Od lanskega moštva nam manjka kar 12 hokejistov (Novak, Popović, Potočnik, Kranjc, Lešnjak in Zupančič so pri vojakih, Vnuk in Brodnik igrata v tujini, B. Pajič je član Medveščaka Gortana, Bratina, Kovač in Davidov so prenehali igrati). Dvomim, da bi se katerokoli drugo naše moštvo lahko odreklo tolikšnemu številu igralcev in se še potegovalo za visoko uvrstitev. To potrjuje, da v klubu dobro delamo z mladimi. Seveda pa ti potrebujejo precej časa za zorenje. Čudežev od tako zdesetkanega moštva resda ne moremo pričakovati. Kljub temu pa fantje obljubljajo srčen boj in zatrjujejo, da bodo kožo skušali čim dražje prodati.«

Zadnji trening Olimpije pred drevišnjim derbijem na Jesenicah je spremljal tudi mednarodni sodnik **Borut Jakić.** Zaradi nesoglasij in razprtij v sodniški organizaciji ga doslej še niso delegirali na nobeno tekmo, čeprav bo v vlogi linijskega sodnika sodil na mladinskem EP v Romuniji. »Številni trenerji in igralci se hudujejo nad slabim sojenjem v letošnjem prvenstvu. Priznam, večkrat tudi upravičeno. Odnosi znotraj sodniške organizacije še zdaleč niso zgledni, kar se seveda odraža tudi na ledu. Menim pa, da imamo pri nas dovolj kakovostnih sodnikov. Le prave je treba izbrati. Želim si, da bi se kdaj pa kdaj spomnili tudi name. Upam, da bo drevi sojenje dobro – v korist hokejistov in gledalcev. Brez poštenega sojenja z enakimi merili za tekmeca, ni moč pričakovati dobrega hokeja, zlasti v derbijih ne.«

Dobro sojenje si želi tudi trener Jesenic **Ciril Klinar:** »Če bo sojenje pošteno, bodo tudi gledalci prišli na račun. Ti po visoki zmagi v Tivoliju pričakujejo naš nov uspeh. Bojim pa se, da bo Olimpija igrala drevi prav tako zaprto kot na torkovi tekmi z Medveščakom Gortanom v Zagrebu. Želim si, da bi bila tekma odprta, da bi gledalci – zaradi katerih tudi igramo – resnično uživali.«

V jeseniškem taboru nimajo težav s sestavo ekipe, čeprav **Štefan Šcap** še ni povsem nared, pa tudi **Andrej Razinger** še ni docela okreval od poškodbe, ki jo je staknil proti Vojvodini.

Navijači Jesenic zahtevanjo novo zmago svojih ljubljancev, ne terjajo pa tako blestečega, skorajda neponovljivega uspeha z minulega derbija v Tivoliju. Zadovoljni bi bili že z minimalno zmago hokejistov Jesenic.

V senci velikega derbija bosta drevi še tekmi **Medveščak Gortan – Crvena zvezda** in **Partizan – Vojvodina.** Zagrebčani pravijo, da se bolj bojijo ostrosti beograjskih rdeče-belih kot njihovega znanja. Pri Partizanu pa se želijo z zmago oddolžiti Vojvodini za nepričakovani poraz v Novem Sadu.

K. B., J. R.

LOTERIJA SLOVENIJE

Zaključek vplačil za ŠN že v petek!

DANES JE ZADNJI DAN ZA VPLAČILA 46. KOLA ŠPORTNE NAPOVEDI. Nekatere tekme bodo igrali že v soboto.

Obsojeni rušitelji cerkve

NOVI PAZAR, 9. novembra (Tanjug) – Na tukajšnjem okrožnem sodišču so danes izrekli kazni obtoženim za poškodovanje ruševin srednjeveške cerkve Svete Barbare pri Novem Pazarju. Hida Murića so obsodili na tri mesece zapora, v katerega se všteva tudi čas, ki ga je prebil v priporu, dvema mladoletnikoma pa so izrekli poostren ukrep vzgojnega nadzora v trajanju enega do dveh let. Kvalifikacije tožilstva, da je šlo pri dejanju za izzivanje nacionalnega in verskega sovraštva, sodišče ni dokazalo. Zaradi pomanjkanja dokazov so krivde popolnoma oprostili štiri obtožence.

Pogrebi

LJUBLJANA: Na Žalah se bodo danes svojci še zadnjič poslovili od 84-letnega upokojenca Jerneja Mavžlja (ob 9. uri); 72-letnega upokojenca Antona Skubica (ob 13. uri); 86-letne upokojenke Frančiške Jezovšek (ob 14. uri) in 74-letne upokojenke Eve Malenšek (ob 16. uri).

DRAVLJE: Danes ob 11. uri bodo na pokopališču v Dravljah pokopali 77-letnega upokojenca Jožeta Černeta.

ŠENTVID: Na pokopališču v Šentvidu bo danes ob 12. uri pogreb 84-letne upokojenke Frančiške Zupan.

VIČ: Danes ob 15. uri se bodo na viškem pokopališču svojci poslovili od 66-letnega upokojenca Rafaela Turka.

KAMNIK: Na pokopališču Šmartno v Tuhinju so včeraj popoldne svojci pospremili na zadnjo pot 77-letno upokojenko Marijo Pančur. (R. D.)

Roparja Darka Škodo so vrnili iz Avstrije in je spet v KPD Dob

Včeraj so avstrijski kriminalisti na Ljubelju izročili Darka Škodo delavcem UNZ Kranj – Po 14 mesecih spet na Dobu

LJUBELJ, 9. novembra – Kriminalisti iz Celovca so danes dopoldne, nekaj po 9. uri izročili kolegom z oddelka za zatiranje kriminalitete UNZ Kranj, 27-letnega Darka Škodo. Izročitev je bila na avstrijski strani ljubeljskega predora. Izvedli so jo rutinsko. Darku Škodi so nadeli lisice in ga iz žandarmerijskega zelenega kombija pospremili v modrega s kranjsko registracijo.

Poštni ropar iz Preddvora je začel polniti svoj kazenski list že leta 1984. Leto kasneje je oborožen oropal poštarja v Hrastju. Skupaj s pomočniki nato pošto v Šenčurju, oktobra 1986 pa so bili v Ljubljanski banki na Planini. Konec oktobra leta 1986 so ga v Borovljah na prošnjo delavcev UNZ Kranj aretirali avstrijski kriminalisti. Na meji so nam ga vrnili še z dvema sodelavcema, četrtega so priprli kasneje, petega pomočnika pa je Škoda izdal na glavni obravnavi aprila lani.

Sodniki so ga za trinajst kaznivih dejanj obsodili na 15 let zapora, obsojeni so bili tudi njegovi »delavci«. Škoda se 30. aprila lani ni vrnil s prostega izhoda iz KPD Dob. Na vhodu KPD Dob se je pojavil, skupaj s sestro, 9. junija lani. Čez tri mesece je drugič pobegnil. Z žago je »ukrotil« rešetko na oknu in 6. septembra odšel na svobodo.

Eden vodilnih mož celovške kriminalistične službe nam je povedal, da so jih kolegi iz Liechtensteina 2. marca letos obvestili, da so aretirali S. J. z jugoslovanskim potnim listom in Miguela dos Santosa Batista s portugalskim potnim listom. Sumili so ju, da sta prav onadva kradla avtomobile v Celovcu in Beljaku. Čez 14 dni so oba osumljenca pripeljali v celovške zapore. Tam so kriminalisti v »Portugalcu« prepoznali Darka Škodo, čeprav si je pustil rasti brado in je spremenil pričesko.

Neuradno smo izvedeli, da so ga za krajo dveh avtomobilov obsodili na eno leto zapora, v avstrijskih zaporih je nato odsedel 6 mesecev vse do današnjega jutra, ko so ga izročili kranjskim kriminalistom. Zapor mu je pobelil obraz, nič več nima brade. Deloval je mirno. Najbrž so vsi dogodki tudi nanj vplivali. Med »prekladanjem« iz enega v drugi kombi je mirno opozoril kriminaliste in miličnika kranjske postaje, naj ne pozabijo njegove črne torbe, ki jo je imel nato pri sebi, ko so ga nekaj ur kasneje oddali delavcem KPD Dob.

Nihče pa ne ve, kako bo nadaljevanje prestajanja kazni vplivalo na Darka Škodo, ki si je »slavo« prislužil s takrat do potankosti načrtovanimi oboroženimi ropi.

MIRKO KUNŠIČ

ŠTIRIINDVAJSET UR

Umrl zaradi posledic udarca

MARIBOR, 9. novembra – V nedeljo, 5. novembra, je pred gostilno Julija v Ptuju okrog polnoči ranjen obležal Srečko Slaček iz Gerečje vasi. Po prvih obvestilih naj bi Slaček pred gostilno padel in se hudo ranil, pozneje pa so ugotovili, da je Slaček prišel v lokal in zahteval pijačo, ker pa naj bi bil vinjen, mu je niso hoteli dati. Lastnik gostilne Dragutin Golub je Slačka odstranil iz lokala, pred gostilno pa je med njima prišlo do prepira, v katerem je Golub Slačka udaril. Slaček je čez dva dneva, v torek, v ptujski bolnišnici umrl. Goluba bodo ovadili. (D. P.)

Zapeljal v jarek

MARIBOR, 9. novembra – Med vožnjo od Zgornjih proti Spodnjim Hočam je sinoči ob 21.30 voznik osebnega avtomobila Anton Kac iz Rogoze zapeljal v jarek. Pri tem se je hudo ranil njegov sopotnik Dušan Mihelak iz Hoč. (D. P.)

Zadel jo je od zadaj

MURSKA SOBOTA, 9. novembra – Včeraj ob 13.10 je Geza Nemet iz Čikečke vasi med vožnjo z avtom od središča Murske Sobote po Lendavski ulici v smeri Martjancev na železniškem prehodu dohitel 68-letno Gizelo Makari iz Murske Sobote, ki je pred sabo potiskala voziček z odpadnim papirjem. Zaradi neprimerne hitrosti voznik ni mogel pravočasno ustaviti in je Makarijevo zadel in jo hudo ranil. (J. P.)

Ob marke, plašč, kostim

LJUBLJANA, 9. novembra – Neznani tat je včeraj zjutraj vlomil v stanovanjsko hišo na Cesti dveh cesarjev. Odnesel je 650 DEM, moški usnjen plašč in usnjen ženski kostim. Plen, ki ga je »zasegel«, je vreden okoli 112 milijonov dinarjev. (M. S.)

Pešec spregledal opozorilni signal

LJUBLJANA, 9. novembra – Včeraj zjutraj malo pred 9. uro je 60-letni Avguštin Tivadar iz Ljubljane na železniškem prehodu na Verovškovi ulici prečkal progo. Pri tem je spregledal svetlobni signal, prav takrat pa je z Jesenic pripeljal motorni potniški vlak. Strojevodja je pešca, ki je ob sebi potiskal kolo, opozarjal z zvočnim signalom, vendar nesreče ni mogel preprečiti. Vlak je Avguština Tivadarja povozil do smrti. (M. S.)

Nogometaši v priporu

TITOGRAD, 9. novembra (Tanjug) – Pet oseb so priprli po sinočnji nogometni temi med Budućnostjo in Crveno zvezdo, potem ko so na titograjskem štadionu fizično napadli igralca gostujočega moštva Zorana Vujovića. V priporu so nogometaši Budućnosti Veselin Adžić, Boško Tatar in Branko Brnović, nekdanji igralec tega moštva Vlado Martinović in voznik Mladen Tomašević.

Kdo ga je videl?

NOVA GORICA, 9. novembra – Že tretjega novembra je odšel od doma 28-letni Vlado Polak iz Renškega Podkraja 52, rojen v Ptuju. Pogrešani je visok približno 175 cm, srednje močne postave, ima goste gladke rjave lase in rjave oči, nosi pa kratko pristrižene kostanjeve brčice. Oblečen je bil v modre kavbojke, zelenorjavo jopo z zadrgo, rjavo vetrovko, obut pa v modre telovadne copate. Kdor bi karkoli vedel o njem, naj to sporoči na UNZ Nova Gorica ali pa na najbližjo postajo milice. (K. D.)

Ski Expo 89: večji, lepši, popolnejši

LJUBLJANA – Jubilejni, 20. po vrsti Ski Expo, ljudem bolj znan kot Smučarski sejem, se je na tiskovni konferenci predstavil v novi, bolj modni preobleki. Prireditev, ki se je pred leti začela kot neke vrste boljši sejem rabljene smučarske opreme, se je v zadnjem času ob plodnem sodelovanju SK Snežinka, Gospodarskega razstavišča, Smučarske zveze Slovenije in ZVUTS prelevila v komercialno prireditev, ki ima za namen popularizacijo smučarskega športa s predstavitvijo kompletne ponudbe, od opreme za smučanje in urejevanje smučišč do ponudbe turističnih agencij, klubov in trgovine. Tako si bodo lahko tisti, ki jim je nova oprema predraga, omislili rabljeno, bodisi v komisijski prodaji v dvorani D (tekaške in alpske smuči, čevlje, vezi in palice ter drsalke), bodisi v dvorani B, kjer bo prosta prodaja. V drugih prostorih pa bo mogoče videti vse, kar je v smučariji zanimivega in novega. Številni domači in tuji proizvajalci opreme pripravljajo najrazličnejše predstavitve, najzanimivejša pa bo zagotovo na dan otvoritve, v sredo, 15.t.m. (konec bo v nedeljo, 19. t.m.), ko bo v paviljonu Elana ob 11. uri Ingemar Stenmark osebno predstavil knjigo o svoji življenjski poti.

B. Š.

T. Čižmešija drugi

ZAGREB – Z obveznimi liki za posameznike se je začelo 23. tekmovanje v umetnostnem drsanju za Zlato pirueto. Nastopa 15 drsalcev, 24 drsalk in 22 plesnih parov iz 22 držav. Jugoslavijo zastopajo T. Čižmešija in Lordanić ter Ž. Čizmešija, Aubrechtova, Juratkova in Jurkovićeva.

Tomislav Čižmešija se je dobro odrezal v prvi preizkušnji, saj je na 2. mestu. Lordanić zaradi poškodbe v obveznih likih ni nastopil.

Vrstni red: 1. Burghart (A) 0.4, **2. T. Čižmešija (Jug) 0.8,** 3. Heat (ZDA) 1.2, 4. Dudakov (SZ) 1.6, 5. Johansson (Šve) 2.0 itd.

Petrović proti Paspalju

NEW YORK – V nadaljevanju prvenstva ameriških profesionalnih košarkarjev v ligi NBA, kjer igrajo kot po tekočem traku, je moštvo, v katerem igra Dražen Petrović, Portland Trailblazers v gosteh premagalo moštvo San Antonio Spurs, kjer igra Žarko Paspalj, s 108:104. Še bolj razburljivo je bilo na drugih igriščih. Prvaki, Detroit Pistons, so doživeli že drugi zaporedni poraz, tokrat še bolj boleč, saj so jih Indiana Pacers na svojem igrišču povsem nadigrali s 95:74.

Drugi rezultati: Orlando Magic : Cleveland Cavaliers 117:110, Philadelphia 76-ers : Miami Heat 115:91, Minnesota Timberwolves : Chicago Bulls 84:96, Denver Nuggets : Sacramento Kings 102:84, Utah Jazz : Charlotte Hornets 102:86, Los Angeles Clippers : Dallas Mavericks 99:123.

Poraz Živojinovića

STOCKHOLM – V 2. kolu velikega mednarodnega teniškega turnirja je Šved Edberg premagal Jugoslovana Živojinovića s 6:3, 6:1.

ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠA

Konec dober, vse pa ni dobro

Naši šahisti so z osvojitvijo srebrnega odličja dosegli lep uspeh – Zveznemu kapetanu pa očitajo slabo izbiro rezervnih igralcev

LUZERN – Drugo mesto Jugoslavije na drugem svetovnem ekipnem prvenstvu je vsekakor več kot obliž na dolgoletne, še vedno nezaceljene rane, ko so uvrstitve naše reprezentance ostajale ne le daleč od pričakovanj, ampak tudi od realnih možnosti. Pravzaprav se je sploh prvič zgodilo, da na papirju nismo imeli domala nobenih možnosti za srebro, pa smo ga kljub temu dobili in to zasluženo in tudi prepričljivo.

Sovjetska zveza je prišla v Luzern s kombinirano postavo, v kateri spet ni bilo svetovnega prvaka Kasparova, toda že en sam podatek, da si je »zbornaja« tudi teoretično zagotovila prvo mesto že pred zadnjim kolom, pove vse. V ekipi ni bilo slabega moža, reprezentanca pa je imela nekaj težav le s tradicionalno neugodnimi Madžari. Ti so jih pred štirimi leti, na premieri svetovnega ekipnega prvenstva celo premagali. Toda če primerjamo takratno in sedanjo ekipo naših sosedov, potlej je letošnji remi Madžarov vreden še več. Če bi v zmagovitem moštvu morali koga izpostaviti, potlej je to brez dvoma mladi Ivančuk, ki je debutiral za svojo reprezentanco. Prva partija, ki jo je odigral za sovjetsko zvezo, mu najbrž ne bo ostala v najlepšem spominu, nekaj je poskusil na hitro in na levo roko, potlej ko mu to ni uspelo, pa se je takojci sporijaznil z remijem. Seveda so ga kritizirali in to ostro. Zaleglo je, pa se kako. Dobil je vse naslednje partije in bil seveda tudi najuspešnejši posameznik tega prvenstva.

Kot rečeno naša ekipa je dosegla uspeh, pred katerim je treba sneti klobuk. Kljub temu pa v navdušenju nad rezultatom ne bi smeli prezreti nekaterih dejstev. Prvo med njimi je gotovo to, da je bila reprezentanca slabo sestavljena. Naj se sliši še tako čudno in neverjetno, pa to vendarle drži kot pribito. Kajti za to, da določiš v našo izbrano vrsto Ljubojevića, Nikolića, Popovića in Damljanovića, ni treba biti strokovnjak. To četverico bi poklical pod zastavo prav vsak. Potlej pa je bilo možnosti več in Ivkov se je resda tudi pod nerazumljivim in nelogičnim pritiskom predsedstva Šahovske zveze Jugoslavije, odločil za dve zelo slabi, če ne kar kriminlani potezi: za Velimirovića in Ivanovića. K sreči so bili drugi tako zelo dobri, da je bil končni seštevek še vedno na naši strani, navadno pa se takšne zgodbe ne končujejo z dobrim koncem . . .

Omenjena igralca sta v šestih partijah osvojila dve točki in pol, točno toliko kot je pri eni partiji manj uspelo angleškemu debutantu, sedemnajstletnemu Adamsu. Ta je potrdil, da je treba nanj resno računati, za Velimirovića in Ivanovića pa lahko samo upamo, da sta potrdila obratno.

Ne gre samo za točke, za uspešnost. Veliko je tudi drugih stvari, ki so prav tako pomembne, včasih še bolj, saj pri nabiranju točk »deluje« še cela vrsta drugih stvari. Velimirović je denimo že tako ekscentričen, da ne gogvori domala z nikomer v ekipi. S svojim vedenjem, pa naj je še tako spontano, povzroča nelagodje, kar je za njegovo početje še najblažji izraz, ki ga lahko uporabim. To, da je bil v srečanju z Afriko izgubljen že po desetih potezah (na koncu se je s svojo prislovično borbenostjo vendarle izvil v remi) pa je zanj že kar karakteristično.

Po svoje je značilen tudi škandal, ki je nastal v zadnjem kolu. Na sestanku pred srečanjem z ZDA je bil sklep enoglasen in tudi edino logičen: bronasta kolajna je zagotovljena, zato je treba igrati na vso moč in z visoko zmago proti Američanom poseči po srebru. In ko je Otočanom kazalo še kako dobro (kasneje se je Short zapletel in izgubil) je Ivanović z dvema kmetoma več v še vedno živi poziciji sam ponudil remi. To je Ljubojevića tako razburilo, da je dejal, da ne bo nikdar več igral za takšno ekipo, v kateri nekdo iz njega brije norca. Očitek je v prvi vrsti letel na Ivkova, kajpak pa tudi na Ivanovića, ki ga je zajela panika, pa čeprav je bil tip pozicije tak, da je, če bi uporabili nogometni žargon, omogočal le igro ne en gol. Celo kategorniški igralci bi namreč igraje znali remizirati. Torej, bilo bi imenitno, če bi luzernski poduk zalegel, še zlasti, ker je naslednja velika prireditev naša, to je novosadska olimpiada . . .

Kaj reči o drugih? Angleži so brez dvoma razočarani, saj so napovedovali celo boj za zlato kolajno. To se je že takoj na začetku izkazalo kot utopija, saj z izjemo Shorta, ki je bil res v vrhunski formi (kakšna športna krivica, da je na koncu prav on botroval samo tretjemu mestu) drugi niso bili na ravni te velike naloge.

Madžari so z zelo slabo ekipo (Portisch se je odpovedal reprezentančnim nastopom, Ribili je to skušal izkoristiti in je preveč nategnil finančno vrvico) dosegli vsekakor več, kot bi lahko pričakovali. Američani so razočarali in niso potrdili vloge enega izmed stalnih favoritov.

Izredno je presenetila Švica, ki se je vsem napovedim navkljub uvrstila tik za največjimi. Spet najbolj po zaslugi zares izrednega Korčnoja; ki je že v drugo dosegel najboljši rezultat na prvi deski. Toda to bi bilo kajpak veliko premalo, če ne bi imel dobre pomoči v soigralcij, zlasti v mladem Brunnerju, vsekakor švicarskem odkritju, ki mu ni težko napovedati skorajšnje velemojstrske kariere.

Kubanci so se pokazali kot čvrstva ekipa, ki je imela tudi nekaj športne smole. Bolj ali manj enako velja tudi za Kitajce. Toda kaj reči za Nizozemce, ki so lani v Solunu osvojili bronasto kolajno in imeli v žepu tudi že srebro? Tega sploh ni mogoče pojasniti, saj jim ni in ni šlo, pa čeprav so si še kako prizadevali. Mogoče je še najboljša razlaga, da so prišli s Timmanom (v Grčiji so nastopili brez svojega najboljšega igralca, ki se je pripravljal za odločilne spopade v kandidatskem ciklusu), ki se ga za reprezentanco drži smola . . .

BORIS KUTIN

Pripravljeni na sprejem navijačev

LJUBLJANA, 9. novembra – Sobotno tekmo med Olimpijo in Crveno zvezdo marsikdo pričakuje tudi s strahom, sploh če so mu prišle na uho govorice o neredih, ki naj bi jih povzročali športno in drugače razgreti navijači. Kako bo poskrbljeno za varnost, smo vprašali mag. Pavleta Čelika, načelnika ljubljanske milice.

Kako bo ljubljanska policija zavarovala nemoten ogled nogometne tekme med Olimpijo in Crveno zvezdo?

»Skupaj z RSNZ Slovenije smo izdelali kratko oceno razmer v zvezi z omenjeno tekmo, na ljubljanski UNZ pa smo naredili obširen načrt preventivnih in varnostnih ukrepov. Gre za ukrepe pred, med in po nogometni tekmi, in sicer na širšem območju Ljubljane, v okolici igrišča in na stadionu. Uprava slovenske milice bo s svojimi ukrepi zagotovila, da bomo pravočasno obveščeni o sobotnem prometu na železnici in na cestah v smeri proti Ljubljani, da bi bili pravočasno obveščeni o morebitnem prihodu razgrajaško usmerjenih navijačev na to nogometno tekmo.«

Slišati je bilo, da so gledalci oziroma navijači iz Srbije pokupili že od pet do deset tisoč vstopnic za omenjeno tekmo. Ali to drži?

»Povedati moram, da tem govoricam nismo nasedli, in to iz več razlogov. Prvi je ta, da je treba danes imeti za ogled takšne tekme, še zlasti če gledalci pripotujejo iz Beograda, pod palcem precej denarja. Teh sredstev pa večina navijačev ne zmore. Po drugi strani imajo v Beogradu pogosto bolj zanimive mednarodne nogometne tekme, kot je ta med Crveno zvezdo in Olimpijo. Sodelujemo tudi z UNZ po glavnih mestih Jugoslavije, ki nam korektno in pravočasno posredujejo obvestila o organiziranih prihodih navijačev. Zaradi vsega tega računamo, da bo v Ljubljano prišlo približno 500 navijačev, ki so razgrajaško usmerjeni, in jih bomo skušali tudi primerno pripravljeni pričakati, da ne bi povzročili večjih izgredov v Ljubljani.«

Znani primeri iz preteklosti pričajo, da so tovrstni navijači pravi strah in trepet nogometnih igrišč. Ali so torej navijači Crvene zvezde agresivnejši od Olimpijinih?

»Da, zaenkrat moram temu kategorično pritrditi. Ljubljanski navijači so za zdaj razmeroma mirni, nimajo še svojega imena. Če to ocenjujem kot sociolog ali kot delavec organov za notranje zadeve, potem dopuščam možnost, da se bodo nekateri posamezniki tudi v Ljubljani usmerili v takšno huligansko obnašanje. Mislim na najbolj navijaško usmerjeno jedro, ki v zadnjih tekmah že kaže določena znamenja obnašanja s tujih igrišč.«

S kakšnim številom miličnikov boste omogočili gledalcem pa tudi drugim nemoten ogled tekme in varnost na ulicah?

»Odgovor je dokaj težak. Nekaj besed o tem, kako je to v tujini. Kjer je na stadionih pričakovati večje nerede, uporablja policija v praksi načelo, da pride na policista, ki vzdržuje red, približno 50 gledalcev. V Ljubljani si kaj takšnega ne moremo niti približno privoščiti, ker nimamo toliko miličnikov. Poleg tega so razmere zaenkrat še takšne, da to doslej ni bilo potrebno. Poskrbeli pa bomo, da bo ustrezno število miličnikov na ulicah, okoli štadiona in na njem. Ob tem prosimo občane za razumevanje, saj ne gre za nikakršno represijo, temveč za skrb, da bi zagotovili kar najbolj varen potek nogometne tekme.«

ŽARKO HOJNIK

S KOLOM PO GLAVI

Vojaška skrivnost v pokoju

Skrivnosti, takšne ali drugačne, so eno od zaščitnih znamenj moderne pravne države SFRJ. Poznamo poslovne, finančne, ljubezenske, zdravniške, državne, hišne, družinske in osebne in še kakšne skrivnosti. Poznamo tudi javne skrivnosti, katerih značilnost je, da o njih čivkajo že vrabci na strehi. Sem povečini spada vsebina strogo zaupnih papirjev, ki nosijo oznako »samo za interno uporabo«.

Ampak vse skupaj je malenkost v primerjavi z vojaškimi tajnostmi. V času, ko postajamo demokratična, civilizacijska družba, se število vojaških tajnosti nujno širi in poglablja, kar je razumljivo: ljudje postajajo zoprni, delegati so čedalje bolj nesramno radovedni, članstvo raznih sumljivih novih zvez sprašuje po stvareh, ki jih nič ne brigajo, o vojaškem proračunu in o tem, da namerava JLA od Rusov kupiti določeno število lovcev suhoj 25, ker je domači orel slabši, kot pripovedujejo, pa sem zadnjič slišal debatirati branjevca na tržnici. In teden dni prej so mi solato zavili v star izvod tujega časopisa, v katerem je bil objavljen seznam lanskih jugoslovanskih nakupov orožja.

Skratka, na področju armadnih tajnosti je zaostritev neizogibna. Tako je vojska, kot kaže, aktivno posegla v gibanje za varstvo človekove integritete in nedotakljivosti, ko je svoje upokojene starešine spremenile v vojaške skrivnosti. Oziroma, če smo natančnejši, vojaška skrivnsot so po novem njihova stalna bivališča (naslovi). Zdaj je torej položaj takle: bivši zastavnik Jovo, ki ga poznam že od pamtiveka, sicer večino svoje »mirovine« prečepi v bifeju na avtobusni postaji in v gostilni Marjanca, vendar njegov de iure naslov, kamor se zvečer odmotovili spat, poslej najbrž ne bo več dostopen širokim ljudskim množicam. Resda že prej ni nihče nikoli vprašal, kje presmrči noč, a v prihodnje bo Jovova uradna lokacija tudi formalno zavita v tančico neznanega.

No, morda se motimo, saj je v JLA škrivnost celo uvajanje novih skrivnosti. Vendar določena znamenja dajejo slutiti, da je naše sklepanje pravilno. Namestnik javnega tožilca v Ljubljani namreč ni mogel poslati pismene prošnje admiralu Branku Mamuli, kajti upokojenčev naslov velja za vojaško tajnost. Sodna obravnava zoper Francija Zavrla je tako že šestič odpadla: sodnik od tovariša Branka pač ni dobil dovoljenja, da se sme začeti ugotavljanje kaznivih elementov v inkriminiranem komentarju »Mamula, go home!«, ki je pred poldrugim letom izšel v Mladini. Po zakonu pa dovoljenje oškodovanca mora imeti, drugače Zavrl ne bo nikoli kriv.

Se pravi, da je kljub slavni vili v Opatiji lokacija bivšega jugoslovanskega vojnega ministra strogo zaupen podatek. Zanimivo bi bilo vedeti, kam in kako možakarju v ilegalnem pokoju dostavijo račune za elektriko in odvoz smeti. Jih nemara poravna admiralov purš?

Kakorkoli že, članek »Mamula, go home!« če bi ugledal luč sveta zdaj, bi pomenil strel v prazno. V kateri »home« naj gre admiral? Kako je mogoče nekoga poditi domov, če pa ne veš kje je to! Admiral bi lahko stanoval tudi v podmornici zunaj naših ozemeljskih voda. Članek, ki je nastal ob upoštevanju aktualnih okoliščin, bi avtor bržčas moral nasloviti z »Mamula, go in military secret!« In čisto verjetno je, da se nihče ne bi čutil užaljenega. Kvečjemu počaščenega.

IGOR GUZELJ

Kako je bilo pred pol stoletja . . .

Teden sredi novembra 1939, od 10. do 16. tega meseca, je bil prepoln neprijetnih vesti iz Finske in Nizozemske ter vsakršnih razglabljanj o samostojnosti jugoslovanskih »narodnih« banovin . . .

Pod naslovom Za četrto banovino beremo v Vremenu: »Jugoslovanska nacionalna stranka je imela zborovanje v Sarajevu in izdala sporočilo, v katerem med drugim piše: **odločno moramo nastopiti proti vsakemu poskusu osnovanja avtonomne banovine Bosne in Hercegovine.** To bi značilo nič več in nič manj kakor uničenje pridobitev krvavih borb in težkih žrtev Srbije in bosenskih Srbov. Pomenilo pa bi tudi ustvaritev novega ognjišča sporov med brati različnih ver ter bi mogla postati izvor težkih pretresov za vso državo. Drina ne sme nikdar več postati meja med Bosno in Srbijo!«

Hrvatski dnevnik pa je o isti temi zapisal: »Kdor je proti avtonomiji Bosne in Hercegovine in za formiranje ene same srbske banovine, ta mora vedeti tudi to, **da bi se moral tudi obseg te srbske banovine odrediti v sporazumu s Hrvati,** kakor je bil tudi obseg banovine Hrvatske določen v sporazumu s Srbi.«

Dr. Branko Čubrilović, minister za kmetijstvo, je na zborovanju v Valjevu dejal: **Ne razlikujem Srbije od Bosne in Hercegovine!«** Srbsko društvo v Banjaluki pa je izjavilo: »Bosanska krajina je srbska. Hočemo Srbijo, ne pa muslimansko Bosno!« Jugoslovanski kulturni klub v Beogradu pa je pribil: **»Ostajamo zvesti sveti resnici, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod,** ki ga prežema enaka ljubezen od Triglava do Vardarja.«

V Sloveniji so se na tihem pripravljali na novo banovinsko avtonomijo in čakali, kako bodo Hrvati speljali stvar. . . »Kar se tiče finančnega položaja bodoče banovine Slovenije, so ljubljanski krogi zelo optimistični«, poroča dopisnik beograjskega Vremena. »Po natančnih uradnih podatkih **je dala Slovenija državi v obliki raznih dajatev več, kakor pa je od nje sprejela.** Banovini Sloveniji bo potemtakem ostal lep presežek za njene posebne potrebe celo tedaj, ko bo plačala svoj del za skupne državne potrebe«. Politika pa poroča: »V Sloveniji imajo za svojo banovino pripravljen tak volilni zakon, ki je sila moderen in bo vseboval splošno in direktno volilno pravico in tajno glasovanje. Glasovanja se bodo mogle udeležiti tudi manjšine.« Jutro pa pripominja: »Katere manjšine? Saj imamo v Sloveniji samo eno, to je nemško. Morda pa imajo pri Politiki v mislih nacionaliste slovenskega rodu, ki se imajo za Jugoslovane?«

V Kranju je bila velika tombola, kateri je prisostvovalo 12.000 ljudi iz cele Gorenjske. **Prvo nagrado, avto kapitän je dobil delavec kranjske Jugobrune Franc Kalan.** Pa še ena avtomobilska vest tega tedna: »Mussolini je osebno preizkusil najmodernejši in najlepši avto na svetu, lancio, ki drvi s hitrostjo 110 km na uro in pri tem porabi le 7 litrov bencina na 100 kilometrov.«

Nizozemska je začela zvoniti plat zvona zaradi zbiranja nemških čet na njeni meji. **»Nizozemci so odprli zatvornice in poplavili glavne predele obrambne črte.** Prebivalstvo se je moralo izseliti iz občin Zeist in Baarn. Nizozemci so pogasili vse svoje svetilnike ob Severnem morju in izjavili, da so pripravljeni na boj«. Nemški tisk ostro napada Nizozemsko in Belgijo ter ju obtožuje, da zapravljata nevtralnost in se dobrikata Londonu in Parizu, nemškima sovražnikoma in da Berlin tega ne bo mogel gledati križem rok.

Finci se ne dajo! Pogajanja med Rusijo in Finsko so se prekinila. Rusi grozijo, da bodo Finsko finančno zlomili in trgovsko onemogočili z blokado njenih pristanišč. **»Brez vojne jih bomo prisilili h kapitulaciji«,** izjavljajo v Moskvi. Na Finskem je velik odziv ljudi, ki zbirajo denar za vojsko. Vsa Finska je mobilizirana. Rusi hočejo ozemlje pri Leningradu in Murmansku, nekaj otokov in oporišča na finskem jugu. Finci bi dali ozemlje pri Leningradu in tiste otoke, a nič več. Rusi bi menda dali Fincem enako veliko ozemlje v Kareliji. . .

V Moskvi so ob obletnici oktobrske revolucije izjavili, da **šteje Sovjetska zveza 182 milijonov prebivalcev.** V to številko je vštetih tudi 12 milijonov Ukrajincev in Belorusov, ki so bili doslej pod Poljsko. (Sedaj, leta 1989, ima Sovjetska zveza natanko 101 milijon prebivalcev več!)

»V popolni tajnosti, zaradi vojnih razmer, je bil izveden senzacionalen polet dveh francoskih letalcev, ki sta **preletela razdaljo od Pariza do Rio de Janeira brez vmesnega pristanka.«** Hkrati je z velikim pompom priletelo v Rio na proslavo obletnice brazilske države 7 ameriških letečih trdnjav; vsaka je pripeljala po 57 vojakov.

V »Slovencu« smo prebrali: »Z narodom iz tužne Bosne imamo Slovenci že od nekdaj dobre trgovske stike. Ne gre le za velike posle, temveč tudi za malo in neposredno trgovino: blago za blago. Te dni so prignali Bosanci v Ljubljano, kar na mestne ulice, velike jate gosi, ki jih zamenjujejo za staro obleko. Zanimanje na obeh straneh je zelo veliko. **Martin ne sme biti brez gosi!«**

Časopisi **so se spomnili obletnice smrti barona Žige Zoisa, ki je preminil 10. novembra 1819.** Torej na današnji dan takrat (1939) pred 120, danes pa, bi dejali, pred 170 leti. Poročajo, v »Jutru«, da je barona Žigo takrat pokopal sam ljubljanski škof Avguštin Gruber pri Sv. Krištofu, kamor ga je spremila domala vsa hvaležna Ljubljana.

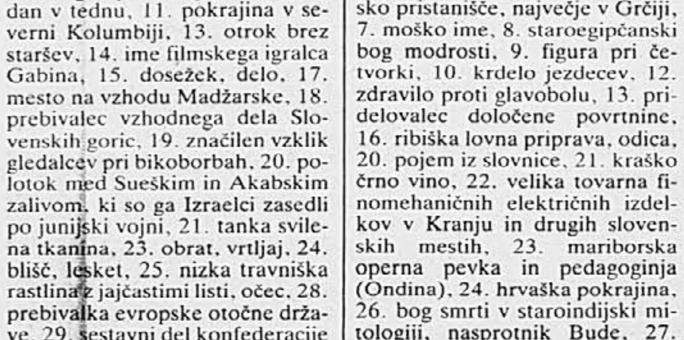
Zbral: DRAGO KRALJ

● Avto iz lesa

Britanska družba African International je napravila avtomobil iz skoraj čistega lesa, namenili pa so ga trgu tretjega sveta. Vozilo bodo kmalu začeli serijsko izdelovati. Pravijo, da bo primerno za slabe ceste in za toplotne spremembe. Avto je narejen iz furnirja, ki so ga utrdili z neko vrsto polivinil-klorida. Rja mu ne more do živega. Kaj pa črvi?

● Ženske in vino

V Franciji je čedalje več žensk, ki se dobro spoznajo na vino. Njihov prodor na to sicer strogo moško področje v tej državi si razlagajo tako: Zmerom več vina prodajo v samopostrežnih trgovinah, kjer kupujejo v glavnem ženske. Tisti, ki zadevo poznajo, pravijo, da ženske steklenic z vinom ne izbirajo več le zaradi lepe nalepke, ampak so menda postale že prave enologinje.

VODORAVNO: 1. slovenski sociolog in politolog (Ludvik), 6. dan v tednu, 11. pokrajina v severni Kolumbiji, 13. otrok brez staršev, 14. ime filmskega igralca Gabina, 15. dosežek, delo, 17. mesto na vzhodu Madžarske, 18. prebivalec vzhodnega dela Slovenskih goric, 19. značilen vzklik gledalcev pri bikoborbah, 20. polotok med Sueškim in Akabskim zalivom, ki so ga Izraelci zasedli po junijski vojni, 21. tanka svilena tkanina, 23. obrat, vrtljaj, 24. blišč, lesket, 25. nizka travniška rastlina z jajčastimi listi, očec, 28. prebivalka evropske otočne države, 29. sestavni del konfederacije v Švici, 30. manj pogosta oblika moškega imena, 32. indonezijsko ime za zahodni del Nove Gvineje, 33. v grški mitologiji hči kralja Aksiosa, ki se ji je Zeus približal v podobi zlatega dežja.

NAVPIČNO: 1. ruski skladatelj, mojster romantične simfonije in baleta (Peter Iljič, 1840–1893), 2. površina, območje, 3. nemški romantično-realistični pisatelj s psevdonimom Jakob Corvinus (Wilhelm, 1831–1910), 4. redovnica, 5. začetnici slovenskega dramatika in pripovednika Cankarja, 6. atensko pristanišče, največje v Grčiji, 7. moško ime, 8. staroegipčanski bog modrosti, 9. figura pri četvorki, 10. krdelo jezdecev, 12. zdravilo proti glavobolu, 13. pridelovalec določene povrtnine, 16. ribiška lovna priprava, odica, 20. pojem iz slovnice, 21. kraško črno vino, 22. velika tovarna finomehaničnih električnih izdelkov v Kranju in drugih slovenskih mestih, 23. mariborska operna pevka in pedagoginja (Ondina), 24. hrvaška pokrajina, 26. bog smrti v staroindijski mitologiji, nasprotnik Bude, 27. kratica velike italijanske naftne industrijske družbe, 31. začetnici našega popularnega košarkarja Daneva. (E. K.)

Rešitev prejšnje križanke

VODORAVNO: 1. konkordat, 9. aliansa, 10. Grk, 12. blesk, 13. TN, 14. Fure, 16. Omre, 17. brigadir, 19. Re, 20. krona, 21. Sb, 22. Brestova, 25. Bate, 27. Aida, 28. ds, 29. Goran, 30. Ar, 31. akvarel, 33. matrikula.

KDO SO PRAVZAPRAV JEĐUPCI?

Živijo v okolici Ohrida in zatrjujejo, da so Egipčani

Predstavniki približno štiri tisoč ljudi, ki se imajo za potomce faraonov, zahtevajo pravice etnične manjšine – Večina jih ima za Rome

OD NAŠEGA DOPISNIKA

OHRID, novembra – Vse kaže, da bo Makedonija kmalu poleg že živečih narodov in narodnosti, ki živijo na ozemlju te republike, dobila oziroma uradno priznala še eno novo etnično skupino. Približno štiri tisoč tako imenovanih Jeđupcev, potomcev faraonov, kot sami pravijo, je namreč makedonskim republiškim popisnim komisijam poslalo uradno zahtevo, da se po novem popisu uvede tudi rubrika – Jeđupci.

Ali se bo to zgodilo ali ne, se za zdaj še ne ve, res pa je, da je pred dnevi posebna komisija odbora za varstvo človekovih pravic v Beogradu poslala Jeđupcem z Ohrida posebno pismo, »v katerem jih obvešča, da bo proučila njihovo zahtevo«.

Kdo so pravzaprav Jeđupci? Sami pravijo, da niso niti Romi niti Albanci temveč Egipčani. Eden najglasnejših Jeđupcev, **Usni Zemoski,** pojasnuje: »Zgodovinskega gradiva o nas ni; verjetno je eden od vzrokov v tem, da je šele nekje v 18. stoletju postalo jasno, da Romi niso Egipčani, drugi pa je zagotovo ta, da smo Jeđupci (Egipčani) neposredni potomci Koptov in da se hitro – kjerkoli smo – prilagajajo okolju, v katerem smo, oziroma prezemamo navade in jezik večinskega naroda.«

Jeđupci trdijo, da med njimi in Romi ni nobene povezave, še manj pa antropoloških podobnosti. Pravijo, da nikoli niso živeli tako kot Romi, torej po nomadsko, in da so od vekomaj bili kovači.

Velika večina med skoraj štiri tisoč Jeđupci, kolikor jih zdaj še živi v glavnem v okolici Ohrida, so namreč še zdaj kovači. Glavna napaka je, da nas tudi zgodovinarji enačijo z Romi, pravijo Jeđupci. Trdijo, da bodo v svoji zahtevi za status posebne etnične skupine vztrajali do konca.

● Kdaj naj bi Jeđupci (Egipčani) prišli v ohridski okoliš, je za zdaj velika neznanka. Nekateri trdijo, da že takrat, ko je po teh krajih hodil Aleksander Makedonski, drugi spet zatrjujejo, da so semkaj priromali sredi devetega stoletja skupaj z Arabci, ki so, kot je znano, takrat prišli celo do Dubrovnika.

Koliko resnice je v trditvah Jeđupcev je vsaj za zdaj težko trditi, res pa je, da o tej etnični skupini vsaj v Jugoslaviji še ni nihče spregovoril; o tem se do zdaj niso razpisali niti zmerom vsevedni in radovedni novinarji. Seveda pa je na njihovo zahtevo, da jih priznajo kot posebno etnično skupino, treba odgovoriti. V Makedoniji je malo ljudi, ki proučujejo romski način življenja in njihovo kulturo, malo pa je tudi tako pogumnih, da bi si upali ugrizniti v tako kislo jabolko kot je priznavanje posebne etnične skupine.

Trajko Petrovski z inštituta za folkloro v Skopju trdi, da so zahteve Jeđupcev nesprejemljive, saj meni, da so Jeđupci Romi. Pravi tudi, da avtorji zahteve za priznavanje etnične skupine niso ponudili niti enega sprejemljivega dokaza, s katerim bi znanost lahko prišla do novih spoznanj. Petrovski gre celo tako daleč, da si upa trditi, da so določene skupine Romov iz svoje prvotne domovine Indije prišle v Evropo čez Egipt. To pa pomeni, da bi bilo povsem smešno trditi, da so Jeđupci Egipčani in ne Romi.

● Sicer pa je ime Jeđupci pri nas bolj malo znano. V enciklopedijah ga skorajda ni moč zaslediti. O njih piše le obča enciklopedija beograjskega Narodnega dela iz leta 1937: ». . .Cigani so med Jugoslovani znani kot Jeđupci, Đupci, Gabelji, Gurbeti. So nomadske skupine iz Indije, ki so to deželo zapustile v 10. stoletju. V Evropo so prišle v 14. stoletju, nekateri čez severno Afriko, drugi prek Male Azije . . .«

Trditev ohridskih potomcev faraonov pa do neke mere negira tudi svetovno znana britanska enciklopedija. V njej je med drugim zapisano, da je beseda gypsi v bistvu nastala iz besede egiptian, kar je še en dokaz več, da so Romi v Evropo in vsepovsod drugam prišli iz Indije čez Egipt.

Eden najboljših poznavalcev romskega življenja pri nas, novinar **Rajko Djurić** pravi, da je zahteva ohridskih Jeđupcev nesprejemljiva, tako je tudi z njihovo trditvijo, da niso Romi. Znano je, da so Romi iz Indije prišli v Constanco leta 1430, znano pa je tudi, da so nekateri Romi prišli iz »Egipta, ki je blizu Cipra«, kot piše v nekaterih virih. To pa po mnenju Djurića lahko pomeni, da je morda nekje v Grčiji obstajal nekakšen mali Egipt, od koder so Romi nato krenili v svet. Kakorkoli že: prej ali slej bo treba odgovoriti na odprta vprašanja o ohridskih Jeđupcih.

DEJAN VODOVNIK

PST! VEM ZA SKRIVNOST! (Slika: Ljubo Korber)

Halo, kaj vi še niste podjetje?

»Halo, kaj vi še niste podjetje?«

Službena klicarjenja so zadnje čase lahko prav zabavna. Tako se mi je v znani firmi »Epruveta«, želela sem, naj pokličejo direktorja razvojnega oddelka, oglasil zelo vznemirjen tovariš A. B.

»Kdo vam je predlagal, da bi bilo dobro govoriti z menoj?«

Pojasnim mu, da sem želela odgovornega za razvoj.

»To, veste, pri nas zdaj ni tako preprosto. Reorganiziramo se v podjetje in ni še določeno, kdo bo kaj prevzel. O tem imamo različne poglede v vodstvu podjetja, mi v razvoju in v tozdih tudi.«

Zanima me, ali bi mi lahko nekdo razkril razvojne načrte »Epruvete«.

»Ni problema. To področje pri nas zelo podpirajo. Toda z načrti smo prav zdaj v majhnem zaostanku. Saj veste, reorganizacija. Pokličite prihodnji mesec, takrat bo vse jasno.«

Počasi se navajam na to, da se ob klicu najprej pozanimam, ali so že podjetje ali šele bodo. Tam, kjer so to operacijo že izpeljali, odgovorni tovariši že vedo, da bodo še nekaj časa odgovorni in tako se lahko mirno pogovarjajo tudi o manj pomembnih stvareh. Zanimivo pa je, da v neobveznih kramljanjih, tistih, kjer se zavarujejo s klasičnim »O tem pa ne boste pisali, kajne?«, novopečena podjetja komentirajo z več dvoma kot navdušenja.

Tako mi je razlagal strokovnjak, ki si kot vsi upokojenci z veseljem privošči kritiko na račun naslednikov: »Saj ne rečem, da ni dobro, da smo se znebili grozljivih dolgoveznih imen, ki jih partnerjem v tujini nikoli nismo mogli prav razložiti. Toda hudič je to, da zdaj vse staro samo ovijamo v nov šelesteč in svetleč papir podjetništva. Pri tem pa za mojo bišvo firmo vem, da še nihče ne bo odpustila nikogar od nepotrebnih v režiji in proizvodnji, da se še naprej drži proizvodnega programa, za katerega smo že pred desetimi leti vedeli, da ne bo uspešen. V časopisu pa sem prebral našopirjen slavospev o tem, kako so zdaj podjetje, ki ve, kaj hoče. Ima to sploh kakšen smisel?«

Mislim, da zaradi upokojitve odpisani strokovnjak razmišlja povsem mimo aktualnih smernic. Pri nas smo vselej vedeli, kaj hočemo. Želeli smo, da bi vsi delavci goreče živeli in delali za skupno korist in smo zato izumili samoupravljanje in zakon o združenem delu. Zdaj hočemo podjetniško preobrazbo po vzoru razvitega sveta – in tako smo pač dobili podjetja. Nomen est omen – zato se ne obirajte preveč, bolje je postati podjetje zdaj in nato razmisliti, kaj to sploh pomeni.

JASNA KONTLER-VENTURINI

● Gnusno pravilo

Člani ekskluzivnega moškega kluba v Londonu so z gnusom sprejeli novo hišno pravilo, ki dovoljuje pogovarjanje med kosilom. Uprava kluba je sklenila opustiti sto enajst let staro pravilo o smrtni tišini med kosilom in izdala takšno sporočilo: »Generalni komite se je dogovoril, da je dovoljena konverzacija med kosilom.« Sekretar kluba je povedal, da ta odločitev članom verjetno ne bo preveč všeč, saj so bili doslej navajeni v največjem miru listati po časopisih. No, časi so se spremenili in moda poslovnih kosil je prevzela tudi Veliko Britanijo.

● Huda kazen

Islamsko sodišče v Rās al Kajmah, enem izmed sedmih Združenih arabskih emiratov, je pred kratkim moškega, obtoženega posilstva, kaznovalo s štiristo petdesetimi udarci z bičem. Kazen bodo, tako so se odločili sodniki, izvršili v petih dneh: obtoženi pa bo vsak dan dobil devetdeset udarcev.

Zverina Spi Med Smrečjem

Osveščeni, onesveščeni in polprisebni politični subjekti in personificirani objekti so si po dragem mladinskem kongresu v Portorožu oddahnili: hvala bogu, nič se ni zgodilo, predstava se z didaskalijami vred nadaljuje po zdolgočasenem vzorcu zgodovinske farse. Tako kot smo že pred mnogimi leti spregledali navihane delovne organizacije, ki so v razmerah, ko še ni bilo svobodnega trga, lahko dvignile ceno izdelku le, če so ga oplemenitile – z novim imenom, smo spregledali tudi ZSMS. Toda v resnici še tega ni storila – iz obzirnosti do vseh na duhu ubogih, ki jim je to ime »že prišlo v ušesa«. (Če Slovence hvalijo kot muzikalične, je takšna dobrotljiva argumentacija skoraj žaljiva, ne. . .) So pa, v skladu z vso »kredibilnostjo« in izvirnostjo idej (»mi smo si to izmislili pred ZK. . .«) demokratično ponudili svojim občudovalcem in idejnim zasledovalcem novo družabno politično igrico: štos politike je v interpretaciji. Tako so za zgled sami interpretirali svoje stare kratice po novem: Z ne pomeni več zveza, ampak Za; S ne pomeni več Socialistične, ampak Svobodo: M ni več Mladine, temveč Mislečega in drugi S ne več Slovenije, pač pa Sveta.

Ker so bili slovenski mladinci – po novem »zasvobodniki« – zelo skrivnostni glede vseh zakulisnih reči, po domače priprav na kongres, niso hoteli izdati niti metode, po kateri so prišli do navdušujočega imena. Po dolgih tednih in mesecih neprespanih noči nam je uspelo najti ključ (hvala, Sorge)!

(Dramatizirano po telepatskem spominu): Mineva že šestinštirideseta noč, kar mladec s široko razprtimi očmi z dolgimi koraki premerja svojo skromno sobico. Edina družba v samotnih uricah mu je hifi stolp. Videokasete nedotaknjene ležijo na polici že ves ta čas. Blaupunkt z eno samo modro piko pa neprizadeto deluje po načelih Evrope '89.

»Z. Z-Z-Z-Z, zzzzz, za, zid, zad, zgor. . . zdaj. . . Zdaj! Pa ga mam! Zdaj! Zdaj. . . smo! Zdaj smo. . . močni! Zdaj Smo Močni Spet – ZSMS! Super. To bo za interno rabo. . . pa dopise na CK bomo pošiljali pod tem imenom. Zdaj pa še alternativne možnosti. . .«

Vsi bloki so že v temi, le za njegovim oknom gori luč. Razmišlja in spanec mu ne leže na težke veke.

». . .skozi. Skozi, skozi, skozi. Jebemti. skozi kaj! A – motno steklo! Zreti Skozi Motno Steklo. ZSMS. Kava: že spet sem polil to hudičevo kavo. Stara mati me bo spet napizdila. Za staro mamo – svečka! Hi. Za Staro Mamo Svečka, ZSMS. Preselil se bom iz tega kupleraja. Pri starih ne vzdržim več. Pa bom kupil samo še po dvesto mark na mesec. Ampak, za stanarino bom dal kakšno staro milijardo – Za Stanarino Milijardo Starih – ZSMS.«

Ura je trikrat odbila, na mizi pa je ležal kup popisanih papirjev, na katerih, resnici na ljubo, ni bilo prav veliko pametnih misli. Toda prečuta noč je mlademu teoretiku vedno bolj vozlala besede.

»Zmogli Smo Monštranco Sneti – ZSMS, Zlata Sablja Moje Strine – ZSMS. . . Zimski Sneg Močno Sneži – ZSMS. . . žejen sem. Za Skodelico Mlečne Sirotke – ah, bom raje en pir, Z. . . zveza. Zakaj pa ne zveza, navsezadnje je povsod okoli polno zvez. Zveza Srboritih Mladincev Slovenije. Pljularizem, pljura. . . kaj pa Židje? Tribunaši so jih zbudili.

Zbudi Se, Moj Sion! ZSMS. S tem nas bodo volili Židje, bravo. Zgrožen Sedim Med Steklenicami. Zdaj pa se mi že rola. Madona, saj je že šest! Zlato Sonce Mimo Sije, jaz pa ves skozlan. Pa kaj naj jim zdaj nesem! Že vidim tiste tipe iz Velenja, pa nerazvitih pokrajin, ki bodo začeli težiti s socialnimi problemi – Zaradi Socializma Moramo Stradati, pa podobne cake. Dost mam! Že spet se bom čist razburu, pol mi pa mozolji ven pridejo. Grrr! Zverina Spi Med Smrečjem!« Nad gosto ljubljansko meglo je že plavalo sonce. V zakajeno sobo je kot poosebljen Očitek stopila mama.

»Že spet celo noč! Pa kako je zakajeno. Dost mam tega. Jaz bom pa čistla usran tepih pa plačevala elektriko! Kar na vašo ZSMS pejd kurit tok, mulc!«

(Čisto utišan monolog: pa hudiča, Zakaj Se Mama Sekira, sej ve, da bomo na kongresu nardil zgodovinski preobrat. Sploh pa, nepreklicno dost mam tega teženja, zmeraj je kakšen klinc! Si bomo končno izborili svobodo ali ne? Za Svobodo Mislečega Sveta! Vsega – mulcev, starih mam, človeku podobnih opic, kač, rib, žab, kačjih pastirjev in kamnov, če mislijo. Ne bodo nas do smrti maltretirali!«

Zsmsjevec je z odločnim pogledom ošinil mizo, pobral papirje, zaloputnil vrata in odnesel predloge na RK.

Medtem pa, na čisto drugem koncu Ljubljane, v nizki, z drevjem obrobljeni hiši, noč za nočjo gori luč. Rdeči – rumeni, avantgardni alter-klasik, ogrnjen samo s socializmom, lično ukrojenim po meri, sedi za mizo in snuje.

»Ime, treba bo spremeniti ime. Bolj radikalno kot ZSM. Recimo Zveza obiralcev koloradskega hrošča. . .«

DANICA PETROVIČ

VRTIMO GLOBUS

Rdeča nedelja

Že navsezgodaj v nedeljo se je zbralo na tisoče Havančanov, da bi se udeležili prostovoljne delovne akcije in z njo počastili 72. obletnico velike oktobrske revolucije. Pred tem so ocenjevali, da se je bo udeležilo približno pol milijona ljudi, v resnici pa jih je prišlo še nekaj tisoč več. Lotili so se najrazličnejših opravil, od gradnje športnih objektov, ki jih postavljajo v Havani za vseameriške igre leta 1991, pa do obiranja južnega sadja. V skupini obiralcev se je znašel tudi sovjetski veleposlanik na Kubi Jurij Petrov s svojimi diplomati.

Grozljivi podatki

Od 2,200.000 otrok, ki se vsako leto rodijo v Mehiki, jih 100.000 umre, še preden so stari pet let. Petdeset odstotkov jih preživi s hudimi telesnimi in duševnimi pomanjkljivostmi, ki jih povzroča slaba prehranjenost. Te grozljive podatke je v svojem poročilu objavila organizacija Rdečega križa. Zaradi gospodarske krize, ki je prizadela državo z 87 milijoni prebivalcev, primanjkuje hrane zlasti manj premožnim družbenim slojem. Od 32 milijonov Mehičanov, ki kažejo znamenja nezadostne prehranjenosti, jih 24 milijonov živi na kmetijskih območjih, ostalih osem milijonov pa v revnih predelih okoli velikih mestnih središč. Osem milijonov Mehičanov nima na voljo niti zdravniške pomoči niti ne zasluži dovolj za preživetje. Zato živijo v nezdravih razmerah. Revščina in pomanjkanje hrane terjata največ žrtev med nosečnicami in otroki.

Gora smeti bo izginila

Župan filipinskega glavnega mesta Manile je sporočil, da bodo kmalu odstranili »goro, iz katere se kadi«, sramoto mesta in žalostni simbol filipinske revščine. Avstralska družba Lohning Brothers bo po sporazumu s filipinsko vlado zravnala z zemljo goro smeti, ki jih bodo uporabili kot kurivo v termoelektrarni. Smetišče, ki je nedaleč stran od ribiškega pristanišča, so poimenovali »gora, iz katere se kadi«, ker kup odpadkov ves čas gori. V neposredni bližini živi na tisoče revežev, ki v smeteh iščejo kovinske, plastične in steklene predmete in jih prodajajo.

Predelave smeti filipinski vladi ne bo treba plačati, ker si bo avstralska družba svoje storitve poplačala sama s prodajo pridobljene električne energije. Elektrarna bo predelala milijon ton smeti na leto.

Čedalje več žensk ima aids

Po sporočilu ameriškega državnega centra za nadzorovanje bolezni se je v letih 1986–1988 za 75 odstotkov povečalo število žensk, ki imajo aids. Tako je ta bolezen na osmem mestu kot vzrok smrti pri ženskah med 15. in 44. letom. V istem obdobju se je število obolelih moških povečalo za 42 odstotkov. Največ žrtev aidsa je med črnopoltimi ženskami, in sicer devetkrat več kot med belkami. Po mnenju ameriških epidemiologov se z ženskami zdaj dogaja to, kar se je dogajalo z moškimi med letoma 1984 in 1985, ko je število obolelih naraščalo. Večina žensk se okuži z iglami, s katerimi si vbrizgavajo mamila, ali pa pri spolnih odnosih z narkomani. Ker se je povečalo število žensk, obolelih za aidsom, se bo rojevalo tudi več okuženih novorojenčkov.

Razsoljevanje morske vode

V puščavskem Kuvajtu poteka mednarodna konferenca o razsoljevanju morske vode, ki bo trajala pet dni. Organiziralo jo je mednarodno združenje za razsoljevanje morske vode, udeležuje pa se je 500 strokovnjakov iz celega sveta. Razpravljajo predvsem o zmanjšanju stroškov predelave vode in vplivu tega početja na okolje.

Kuvajt je skupaj z drugimi državami, članicami Sveta za sodelovanje zalivskih držav, veliko vložil v tovarne za predelavo morske vode, ki lahko skupno predelajo štiri milijarde litrov na dan. Sam Kuvajt ima šest tovarn za predelavo morske vode, iz katerih vsak dan pride 940 milijonov litrov pitne vode. Ker povpraševanje po vodi nenehno narašča, bodo v prihodnjih desetih letih skušali iznajti cenejše in gospodarnejše postopke pridobivanja sladke vode.

Odpiranje

Profesor Prem Prakash je več kot zadovoljen z uspehom svojih 28 učencev, ki so obiskovali njegova predavanja o poslovanju in vodenju podjetij v mednarodnem centru za menedžerje v Budimpešti. Dejal je, da je bil to njegov najboljši razred v 19 letih. Prakash je gostujoči profesor z ameriške univerze v Pittsburghu, center pa prva poslovna šola v Vzhodni Evropi, ki je povabila kakšnega ameriškega univerzitetnega profesorja za vodenje podjetij. Odprli so ga letos, financirajo ga zasebniki, njegov namen pa je, kot pravi njegov direktor Zsuzsanna Ranki, pomagati Madžarom, da ustvarijo poslovno kulturo, usmerjeno na Zahodu. »Želimo si spremeniti miselnost naših ljudi, jim pokazati, kako mislijo in delajo naši poklicni tovariši na Zahodu,« pravi.

Po štirih desetletjih zakrknjene komunistične vladavine Madžari težko čakajo sprememb. Celo komunistična partija, ki se je pred kratkim prenovila kot madžarska socialistična stranka, odkrito govori, da je treba spremeniti togo, centralno vodeno gospodarstvo v sistem prostega trga. Demokratične volitve so napovedane za prvo polovico prihodnjega leta in številni Madžari sanjajo o dnevu, ko se bo njihova domovina pridružila Evropski skupnosti.

Zavzetost za spremembe je tolikšna, da so bila državna podjetja za večino tečajnikov pripravljena plačati 10.000 dolarjev. Študentje, stari povprečno 31 let (večina jih je prej diplomirala iz ekonomije na budimpeštanski univerzi Karla Marxa), bodo letos odpotovali še v ZDA na petmesečni nadaljevalni tečaj na pittsburški univerzi.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1759 se je rodil nemški pesnik in dramatik Friedrich von Schiller, avtor dovršenih idejnih dram (umrl 1805.).

V mladih letih je Schiller rad igral na harfo, kar njegovim sosedom ni bilo posebno všeč. Eden od njih je šel nekoč mimo odprtih vrat njegove sobe in je pripomnil:

»Gospod Schiller, igrate kot svetopisemski David, samo ne tako dobro.«

Schiller mu je odvrnil prav tako v svetopisemskem slogu:

»Vi pa govorite kot Salomon, samo ne tako modro«.

●

Schiller je bil velik prijatelj Johanna Wolfganga Goetheja, ki ga je naravnost oboževal. O njem je rekel:

»Če se primerjam z njim, se počutim kot ničla.«

A tudi Goethe, ki zlepa ni nikogar občudoval in ni bil tako skromen kot Schiller, je prijatelja zelo cenil.

»Vedno je poln veličine,« je dejal o njem, »v vsaki stvari, ki jo dela. Ugotovite lahko, da je prav tako velik pri skodelici čaja kot v državnem svetu.«

V našem HOTELU ILIRIJA v Ljubljani pripravljamo v petek, 10. 11., zvečer VESELO MARTINOVANJE.

Martinova večerja ● plesna glasba ansambla MELOS ● družabne igre ● bogate nagrade ● velike količine mošta

Mercator-Hoteli Gostinstvo

Rezervacije v recepciji hotela Ilirija.
Informacije po tel.: (061) 551-173.

M 40 LET

10. november

1939 *Septembra 1939 je bilo v Celju zborovanje okoli 100 zastopnikov Kmečko delavskega gibanja, Slovenske kmečke stranke, Kmečke prosvete in še nekaterih drugih skupin. Na zborovanju so bili položeni temelji* ***Zvezi delovnega ljudstva Slovenije*** *in sprejet je bil osnutek programa, ki je bil potrjen oktobra v Ljubljani. Okoli 10. novembra je ZDL razširila po vsej Sloveniji razglas z naslovom* ***»Kaj hočemo«,*** *ki ga je podpisalo 96 ljudi iz 21 krajev. Vsebina razglasa je bila strnjena v pozivu: »Hočemo svobodo, popolno narodno svobodo in ljudsko demokracijo!«*

– Hočemo popolnoma svobodne volitve v vsa ljudska zastopstva (občinske odbore, slovenski parlament, državni parlament, kmečke in obrtne zbornice . . .), ki se morajo v najkrajšem času izvesti s splošno, tudi žensko, neposredno in enako volilno pravico s tajnim glasovanjem.

– Hočemo takojšnje razveljavljenje vseh političnih zakonov in ustanov prejšnjih diktatorskih režimov, kot so zakoni in sodišča za varstvo države, zakoni o političnih strankah, združevanju, zborovanju, tisku . . .

– Hočemo, da se senat kot predstavništvo gospode in ovira pravi ljudski demokraciji sploh odpravi.

– Hočemo zajamčenje popolne svobode izpovedovanja mišljenja in prepričanja v govoru in tisku, svobodo zborovanja in združevanja.

– Hočemo takojšnjo in popolno amnestijo vseh političnih jetnikov, ki so se borili zoper diktaturo, za demokracijo, za zadovoljitev narodnih zahtev in za socialne pravice delovnega ljudstva.

– Hočemo popolno politično, gospodarsko in kulturno osamosvojitev slovenskega naroda.

Čeprav se je razglas omejeval v glavnem na socialne in kulturno-politične zahteve slovenske družbe, je oblast že 14. novembra 1939 prepovedala širjenje oglasa, vrsto podpisnikov pa zaprla in postavila pred sodišče. Zanimiva je organizacijska oblika ZDLS: poudarjala je, da ni niti politična stranka niti koalicija, temveč skupnost, v kateri naj bi se povezovali ljudje različnih svetovnih nazorov in političnih prepričanj v boju za določene cilje in zahteve.

Dogodki na današnji dan

1483 *Rodil se je nemški verski reformator* ***Martin Luter*** *(umrl leta 1546).*

1493 *Rodil se je nemški zdravnik in naravoslovec* ***Paracelsus Theophrastus Bombastus von Hohenheim*** *(umrl leta 1541).*

1759 *Rodil se je eden največjih nemških pesnikov in dramatikov* ***Friedrich Schiller*** *(umrl leta 1805).*

1887 *Rodil se je nemški pripovednik, dramatik in esejist* ***Arnold Zweig*** *(umrl leta 1968).*

1905 *Rodil se je slovenski slikar* ***Stane Kregar*** *(umrl leta 1973).*

1925 *Rodil se je ameriški igralec* ***Richard Burton*** *(umrl leta 1984).*

1948 *V Ljubljani se je začel* ***drugi kongres KP Slovenije.***

1975 *Vladi republike Italije in SFRJ sta* ***v Osimu*** *podpisali sporazum o rešitvi mejnih vprašanj in sporazum o pospeševanju gospodarskega sodelovanja med državama.*

DNEVNA OBVESTILA

1. koncert abonmaja »VRHUNSKI DOMAČI IN TUJI UMETNIKI«
Sreda, 15. novembra, ob 19.30 – Velika dvorana Slovenske filharmonije.
LEONID GOROHOV, violončelo, IRINA NIKITINA, klavir
Program: Brahms, Kodaly, Tortewlier, Šostakovič.
Vstopnice so v prodaji pri blagajni Festivala Ljubljana vsak dan, razen sobote in nedelje od 11. do 13. in od 18. do 19. ure ter uro pred koncertom pri blagajni Slovenske filharmonije. Informacije: 226-544 in 221-948.

CANKARJEV DOM

glasba

Petek, 10. 11., ob 20. uri: KONCERT SIMFONIKOV RTV LJUBLJANA, zeleni abonma, dirigent **Paul Freeman**, Kanada, klavirski duo: Joan Yarbrough in Robert Cowan, ZDA. (Detoni–Šoštakovič–Williams–Ginastera). (VD. 150.000, 130.000, 100.000)
Sobota, 11. 11., ob 21. uri: THE RESIDENTS, rock performance. **Fotografiranje in snemamnje je na zahtevo izvajalcev prepovedano!** (VD. razprodano!)
Ponedeljek, 13. 11, ob 20. uri – J. Golob: TISTI ČAS. S Komornim orkestrom RTV Ljubljana in dirigentom Markom Munihom bosta besedila Svetlane Makarovič (uglasbil jih je Jani Golob), predstavili avtorica **Svetlana Makarovič in Bogdana Herman.** V sodelovanju z RTV Ljubljana. (MD. 150.000)

SUGARCUBES jesenska pop-rock atrakcija v Evropi v hali Tivoli, Ljubljana – **sobota, 18. 11., ob 20. uri** organizatorja: ŠKUC-ROPOT in Cankarjev dom
prodaja: blagajna CD, Galerija ŠKUC, prodajalna plošč Maximarket
vstopnice: 350.000 (do 12. 11.); 400.000 od 13. 11.

ples

Ponedeljek, 13. 11., ob 20.30: ODISEJEV POVRATNIK, **premiera, Plesni teater Ljubljana,** koreografija in režija **Ksenija Hribar.** Ponovitev: **14. 11. ob 20. uri.** (SD. 150.000)

otroska matineja

Sobota, 11. 11., ob 11. uri: ZVEZDICA ZASPANKA, video projekcija otroškega lutkovnega filma. (OD. 30.000)

predavanja, tribune

Petek, 10., ob 16. uri (za Ljubljančane) in sobota, 11. 11., ob 10. uri (za Neljubljančane): MENSA – **testiranje inteligence.** Prijave in informacije lahko dobite v CD, kongresni oddelek. (sejna E3. 200.000)

razstave

Do 2. januarja 1990: MAKEDONSKE IKONE V ŽGANI GLINI. V sodelovanju z Arheološkim muzejem iz Makedonije. (Galerija CD. 50.000, 20.000)

MODNI BAZAR

Ponedeljek, 13. 11. ob 17. in 20. uri (VD)

informacije

Blagajna in informacijski center sta v Emonskem prehodu odprta vsak delovni dan od 13. do 20. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure in uro pred začetkom prireditev. Tel. 222-815.
Razstave v CD so odprte vsak dan od 12. do 20. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 15. do 18. ure. Obiskovalce prosimo, naj ne zamujajo predstav!

GLEDALIŠČA

DRAMA SNG V LJUBLJANI

PETEK, 10. novembra, ob 19.30 – Heinrich von Kleist: PRINC HOMBURŠKI. **Abonma PRVA REPRIZA in IZVEN (konto).**
K ogledu vabimo tudi obiskovalce, ki so zadržali vstopnice odpadle predstave, ki naj bi bila na programu 28. oktobra.
SOBOTA, 11. novembra, ob 19.30 – Heinrich von Kleist: PRINC HOMBURŠKI. **Abonma SOBOTA in IZVEN (konto).**

Th. Mann o Princu Homburškem – »...očaran sem, gorim, to je najbolj duhovito, miline prepolno, najgloblje in najlepše gledališko delo na svetu.«

MALA DRAMA SNG

PETEK, 10. novembra, ob 20. uri – Intermedialni projekt Kristijana Mucka: ZA JEZOM NEBA. Za IZVEN (konto).
SOBOTA, 11. novembra, ob 20.30 – D. Jančar: ZALEZUJOČ GODOTA. ZA IZVEN (konto).
Vstopnice za vse predstave so v prodaji.

Blagajna Drame je odprta od 11. do 12. ure ob sobotah od 10. do 12. ure) in od 18. ure do začetka predstave. Rezervacije po telefonu 221-511.

OPERA BALET LJUBLJANA

PETEK, 10. novembra, ob 19. uri – G. Verdi: **TRAVIATA,** slavnostna predstava za izven in konto. **RAZPRODANO.**
SOBOTA, 11. novembra, ob 19. uri – G. Mahler: PESMI LJUBEZNI IN SMRTI, baletna predstava za **izven in konto. Ljubitelje baleta želimo opozoriti na predstavo koreografa Milka Šparembleka, s katero je naš ansambel uspešno gostoval v BOLZANU v Italiji.**
SREDA, 15. novembra, ob 19. uri – A. C. Adam: **GISELLE, izven,** konto. **Predstavo bo vodil gostujoči dirigent Angel ŠUREV.**
SOBOTA, 18. novembra, ob 19. uri – A. C. Adam: **GISELLE, red sobota prvi,** izven, konto.
TOREK, 28. novembra, ob 19. uri – G. Verdi: **OTHELLO.** Predstava v **Cankarjevem domu** za abonmaje **red torek, red sreda,** izven, konto.
SREDA, 29. novembra, ob 17. uri – G. Verdi: **OTHELLO.** Predstava v **Cankarjevem domu** za izven in konto, **z eminentnimi gosti: Karlo Košuta (Othello), Ana Pusar-Jerič (Desdemona), Ferdinand Radovan (Jago).** Predstavo bo vodil dirigent **Lovrenc Arnič.**
PETEK, 1. decembra, ob 19. uri – G. Verdi: **OTHELLO.** V **Cankarjevem domu,** predstava je za abonma **red četrtek in petek,** izven, konto.
SOBOTA, 2. decembra, ob 19. uri – G. Verdi: **OTHELLO.** V **Cankarjevem domu,** za **red sobota prvi, red sobota drugi,** izven, konto.
Blagajna je odprta vsak delavnik od 11. do 13. ure ter uro pred predstavo. Rez. in inf. po tel. 331-950 od 10. do 11. ure.

MGL
MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

PETEK, 10. novembra, ob 19.30 – E. Fritz: KRALJ MALHUS. Gostovanje KUD »ZARJA« Trnovlje. Za IZVEN in KONTO.
Ob 20.30 – P. Claudel: MARIJINO OZNANJENJE. Gostovanje v SSG Trst.
SOBOTA, 11. novembra, ob 19.30 – S. Zweig: VOLPONE. Gostovanje SLG Celje. Za IZVEN in KONTO.
Ob 20.30 – P. Claudel: MARIJINO OZNANJENJE. Gostovanje v SSG Trst.
NEDELJA, 12. novembra, ob 16. uri – P. Claudel: MARIJINO OZNANJENJE. Gostovanje v SSG Trst.
Vstopnice so v prodaji vsak dan od 10. do 12. ure in uro pred predstavo v Prodajno informacijskem centru – PIC MGL. Telefon 210-852. Vabljeni!

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

PETEK, 10. novembra, ob 9. in 11. uri – Vandot-Partljič: KEKEC JE PAČ KEKEC, mladinska igra. ZAKLJUČENO.
SOBOTA, 11. novembra, ob 19.30 – René de Obaldia: VETER V VEJAH SASAFRASA, komedija. IZVEN.
PONEDELJEK, 13. novembra, ob 20. uri – Studio za pantomimo Andrés Valdés predstavlja: Večer pantomime MALO ZA ŠALO, MALO ZARES. Izvajata: Andrés Valdés in Jana Kovač, program povezuje Živa Gorup, razsvetljava Zvone Urbič. IZVEN.

Prodaja vstopnic dva dni pred dnevom predstave od 16. do 18. ure, na dan predstave pa dve uri pred pričetkom. Rezervacije po telefonu 312-860.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Krekov trg 2
PETEK, 10. novembra, ob 17. uri – Frane Puntar: ZA VRATI ZAJEC. IZVEN.
SOBOTA, 11. novembra, ob 11. in 17. uri – Frane Puntar: ZA VRATI ZAJEC. IZVEN.
Predstava je primerna od 6. leta dalje.
Gledališka blagajna je odprta v sredo, četrtek in petek od 11. do 12. ure in uro pred predstavo. Rezervacije in informacije ob istem času po telefonu 314-962.

KUD FRANCE PREŠEREN TRNOVO

V petek, 10. novembra ob 22. uri predstava Gledališča ANE MONRO – George DANDIN.

SNG MARIBOR – SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

PETEK, 10. novembra, ob 19.30 – DRAMA – M. de Cervantes: MEDIGRE. Za red PETEK I in IZVEN.
SOBOTA, 11. novembra, ob 19.30 – OPERA – F. Lehar: VESELA VDOVA. Opera in balet SNG Maribor gostuje v Titovem Velenju.
NEDELJA, 12. novembra, ob 11. uri – DRAMA – M. Dekleva: ZVEZA DIAMANTNEGA ČUKA. PREMIERA za IZVEN.
Ob 20. uri – J. Genet: SLUŽKINJI. Gostuje Koreodrama iz Ljubljane na Malem odru SNG Maribor. Za IZVEN.
ZVEZA DIAMANTNEGA ČUKA
Za odraščajoče otroke bomo letos pripravili krstno izvedbo nove igre slovenskega pesnika in dramatika Milana Dekleve. Zveza diamantnega čuka je zgodba iz življenja osnovnošolcev, ki bi radi bili resni znanstveniki, pa se pri tem srečujejo s številnimi težavami. Umetniško ekipo, predvsem mladih ustarjalcev, vodi režiser Samo Strelec, študent AGRFT, dramaturginja Katarina Klančnik, scenograf Jorg Cegler, kostumografka Tanja Grosman, skladatelj Lado Jakša, lektorica Emica Antončič, koreografka Mira Mijačević. Nastopajo: Ivo Leskovec, Zvonko Funda, Nataša Sirk, Irena Mihelič, Alenka Tetičkovič, d. s., Metka Trdin, d. s., Sebastjan Horvat, d. s., Rok Vihar, d. s.
SLUŽKINJI
V nedeljo, 12. novembra, bo ob 20. uri na Malem odru SNG Maribor predstava SLUŽKINJI v izvedbi Koreodrame iz Ljubljane. Predstava bo za izven, vsi, ki so kupili vstopnice za odpadlo predstavo na Borštnikovem srečanju, jih lahko zamenjajo. Nastopajo Aleš Valič, Srečo Špik in Alojz Svete, ki je za vlogo Claire na Borštnikovem srečanju dobil nagrado občinstva in nagrado strokovne žirije za mladega igralca. Delo je zrežiral Damir Zlatar-Fray.
BALETNI STUDIO
V novembru Baletni studio Opere in baleta SNG Maribor ponovno odpira svoja vrata. Vodil ga bo znani plesalec in pedagog MARIN TURCU, sodelovala pa bo tudi naša gostja, baletna pedagoginja iz SZ TAMARA OREL VILJEVNA. Vse informacije dobite v Direkciji Opere in baleta SNG Maribor osebno ali po telefonu 211-461.
Gledališka blagajna je odprta od 11. do 12.30 in od 18. ure do začetka predstave. Ob nedeljah in popoldanskih predstavah je blagajna odprta uro pred predstavo. V tem času lahko rezervirate vstopnice tudi po telefonu 221-206.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

Abonma velikega polžka
Lutkovno gledališče Maribor
Libuša Martinkova: TRIJE ROKOMAVHI
V PETEK, 10. novembra, ob 13. uri v Desklah in ob 17. uri v mali dvorani KD Nova Gorica.
V SOBOTO, 11. novembra, ob 9.30, 11. in 16. uri v mali dvorani KD Nova Gorica.
Abonma lipovega lista
Koncert ansambla MARTIN KRPAN iz Ljubljane.
V PETEK, 10. novembra, ob 16. uri v veliki dvorani KD Nova Gorica.
Prijetno lutkovno vzdušje vam želi Manufaktura Nova Gorica.

Slovensko Ljudsko Gledališče Celje

SOBOTA, 11. novembra, ob 19.30 – Stefan Zweig: VOLPONE. Režija Franci Križaj. Gostovanje v Mestnem gledališču ljubljanskem v Ljubljani.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

PETEK, 10. novembra, ob 19.30 – Molière: TARTUFFE. Za red PETEK II.
SOBOTA, 11. novembra, ob 19.30 – Molière: TARTUFFE, za red SOBOTA II.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINOTEKA
ob 16., 18.30, 21. uri
ZADNJI TANGO V PARIZU (LAST TANGO IN PARIS), Francija-Italija-ZDA, 1972. R.: Bernardo Bertolucci, I.: Marlon Brando, Maria Schneider.

KOMUNA
ob 11., 13., 15. uri
MAŠKARADA, (MASQUERADE), ZDA, melodrama. I.: Rob Lowe.
ob 17., 19. in 21. uri
TEQUILA SUNRISE, ZDA, thriller. I.: Mel Gibson, Kurt Russel, Michele Pfeiffer.

UNION
ob 16., 18. in 20. uri
COCKTAIL, ZDA, 1988, melodrama. I.: Tom Cruise.

MINI KINO UNION
ob 17., 19. in 21. uri
REKA (THE RIVER), ZDA, drama. R.: Mark Rydell. I.: Mel Gibson, Sissy Spacek, Scott Glenn.

MLADININ KINO VIČ
ob 10. uri (matineja)
POLICAJ IZ LOS ANGELESA, ZDA, akcijski;
ob 17., 19. in 21. uri
DEVET IN POL NOČI (TWO MOON JUNCTION), ZDA, melodrama.

BEŽIGRAD
ob 16., 18. in 20. uri
MOJA MAČEHA JE Z DRUGEGA PLANETA (MY STEPMOTHER IS AN ALIEN), ZDA, Z/F komedija. I.: Dan Aykroyd, Kim Basinger.

ŠIŠKA
ob 16., 18. in 20. uri
LOV NA DRAGULJE (DOWNTWISTED), ZDA, pustolovski. I.: Carey Lowell, Charles Rocket.

TRIGLAV
ob 16., 18. in 20. uri
PROSTOR V SRCU (PLACES IN THE HEART), ZDA, melodrama.

KINO MOJCA
ob 16., 18. uri
SONČNICE, jugoslovanski mladinski film. R.: Jovan Rančič.

SLOGA:
ob 10. in 12. uri
DOŽIVETJA V LEPOTIŠČU, (V);
ob 14., 16., 18. in 20. uri
ME NISMO DEVICE, ZDA.
ob 22. uri
SKRIVNOSTNI BEETHOVEN, ZDA.

DOMŽALE:
ob 16., 18. in 20. uri
DIVJI OTOK, ZDA, pustolovski. I.: Tommy Lee Jones;
ob 22. uri
NOČNO ŽIVLJENJE.

Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo.

restavracija **šporn** radomlje
odprto od 17. do 01.
razen nedelje in ponedeljka
tel. 72-11-73

MARIBOR

PARTIZAN: amer. SALSA, ob 16. in 18. uri.
TEDEN OPERNEGA FILMA V KINU PARTIZAN: uprizoritev opere ČAROBNA PIŠČAL, ob 12. in 20. uri.
UDARNIK: amer. SEKS, LAŽI IN VIDEOTRAK, ob 16., 18. in 20. uri.
UNION: EROTIKA – SAMO ZA ODRASLE – IZJEMOMA V KINU UNION! – amer. V SLAST, ob 17. uri.
Amer. SEKS NA BEVERLY HILLSU, ob 19. uri.
EROTIČNE PREMIERE – amer. LJUBEZEN V SILI, ob 21. uri. Erotične filme bomo predvajali v kinu Union zaradi tehniških razlogov!
Amer. NENA (V. del).
GLEDALIŠČE: jug. KUDUZ, ob 16., 18. in 20. uri.
MATINEJSKI PROGRAM
PARTIZAN: jug. KUDUZ, ob 10. uri.
Franc.-ital. CARMEN, ob 12. uri. Film je podnaslovljen srbohrvatsko!
Amer. OD TARČE DO SMRTI, ob 10. in 12. uri.
Švedska uprizoritev opere ČAROBNA PIŠČAL.
GLEDALIŠČE: amer. V SLAST, ob 10. in 12. uri.

CANKARJEV DOM – VRHNIKA: amer. KROKODIL DUNDEE (2), ob 17. uri.
SORA – ŠKOFJA LOKA: jap. ORIAN (trda erotika), ob 18. in 20. uri. Mladini ne dovolimo ogleda filma!
CENTER – KRANJ: amer. OBTOŽENI, ob 16. in 18. uri.
FILMSKO GLEDALIŠČE: amer. TEQUILA SUNRISE, ob 20. uri.
STORŽIČ – KRANJ: amer. NORIJA NA KOLESIH, ob 16. in 18. uri.
Amer. ZVEZDA PORNO FILMA (trda erotika), ob 20. uri. Mladini do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!
ŽELEZAR – JESENICE: amer. DVOJČKA, ob 18. in 20. uri.
DOM – KAMNIK: NI KINOPREDSTAV!
TRŽIČ: amer. PREDATOR, ob 17. uri.
Amer. ZALJUBLJENA SIRENA (trda erotika), ob 21. uri. Mladini do 18. leta ne dovolimo ogleda filma!
RADOVLJICA: amer. LJUBITI PO ŠOLSKO, ob 20. uri.
Amer. LJUBEZENSKI STROJ, ob 22. uri.
BLED: amer. TA GOLA BITJA, ob 20. uri.
DELAVSKI DOM – ZAGORJE: amer. MOONWALKER, ob 17. uri.
Franc. UBEŽNIKA IN PUNČKA, ob 19. uri.
DELAVSKI DOM – TRBOVLJE: amer. ZAKLAD CESARJA SALOMONA (2. del), ob 17. uri.
DELAVSKI DOM – HRASTNIK: amer. DESERT S SMETANO (trda erotika), ob 21. uri.
ČRNOMELJ: amer. ZADNJE DEJANJE, ob 19. uri.
Amer. VEDNO PRIPRAVLJENA, ob 21. uri.
NOVO MESTO: slov. VETER V MREŽI, ob 20. uri (slavnostna premiera).
DOM JLA: amer. PEKEL V ŠOLI, ob 17. in 19. uri.
ROGAŠKA SLATINA: amer. BABY BOOM, ob 19. uri.
Nem. MERILIN, ob 21. uri.
ŠMARJE PRI JELŠAH: amer. PREGON MOŠKE SVINJE, ob 19. uri.
SOČA – NOVA GORICA: amer. SFX MAŠČEVALEC, ob 18. uri.
Amer. DVA PARA SESTER, ob 20. uri.
SVOBODA – ŠEMPETER PRI GORICI: amer. WILLOW, ob 20. uri.
Amer. DEBITANT V HIŠI LJUBEZNI, ob 22. uri.
AJDOVŠČINA: amer. PLAVI ANGEL, ob 20. uri.

OBVESTILA

Plesna šola Jenko
tel.: 320-042
PETKOVŠKOVO NAB. 35
vabi v naslednje plesne tečaje:
ZAČETNI: 13. 11. ob 19., 17. 11. ob 20., 23. 11. ob 20.30 in
za starejše 18. 11. ob 20. uri
nadaljevalni: 15. 11. ob 20.30
izpopolnjevalni: 23. 11. ob 19. uri
VPIS: od 11. do 13. in od 16. do 20. ure!
Ob petkih, sobotah in nedeljah vas vabimo na **PLES V FESTIVALNO DVORANO!**

Plesna šola **ROŽANC**
Trg OF 3 (pri kolodvoru)
tel.: 325-878
Vsak delavnik od 12.–18. ure vabimo k vpisu v:
LAMBADA: 19. 11.
ZAČ., NAD. ZA STAR.: 18. 11.
R'n'R: 14. 11.
JAZZ: 13. 11.
KEEP FIT-NAD.: 14. 11.

Preklicujemo izgubljeno tablico za identifikacijo kamiona ZASTAVA 640 AN, št. šasije 004318, št. motorja 025982. **Fructal,** Živilska industrija P. O., Ajdovščina, Tovarniška 7.

KONTAKTNE LEČE
OPTIKA DOLINJŠEK, KAMNIK
OPTIKA GOLAVŠEK, MENGEŠ
OPTIKA PRIMC, KRANJ, TEL. (064) 21-352

KLUB K4 KERSNIKOVA 4 LJUBLJANA
KLUB od 21. do 3., petek TECHNO DROM.

SVETOVNI PLESNI PROGRAM
PLESNA ŠOLA KAZINA
Trg osvoboditve 1 Ljubljana tel. 214-348
Informacije, vpis vsak delavnik od 16. do 19. ure, tel.: (061) 214-348.
DRUŽABNI PLES
I. sobota 18. 11., petek 24. 11., nedelja 10. 12.
II. sobota 18. 11., nedelja 10. 12.
LAMBADA petek 17. 11.
ŠPORTNI četrtek 7. 12.
HORUK torek in četrtek 14. 11.
JAZZ I ponedeljek 4. 12.
JAZZ II sreda 6. 12.

KONTAKTNE LEČE
OPTIKA JELOVČAN, VRHNIKA
OPTIKA ZAKOVŠEK, POSTOJNA, TEL. (067) 214-880

URŠKA
več kot plesna šola
NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU
hala B2/II – tel.: 327-651
INFORMACIJE, REZEVARICJE, VPIS:
od 10. do 12. ure in od 15. do 20. ure
Pričetki tečajev:
DRUŽABNI PLES:
I., II., sobota, 18. 11
III., IV. sobota, 18. 11.

KONTAKTNE LEČE
OPTIKA SPEKTA, LJUBLJANA, TEL. (061) 347-578
OPTIKA, RIMSKA 5, LJUBLJANA, TEL. (061) 226-666

zavod tivoli

KOPALIŠČE
je odprto od ponedeljka do petka dopoldne od 9. do 11. ure, popoldne pa ob torkih in četrtkih od 18.30 do 21. ure, ob sredah in petkih od 18.30 do 22. ure, ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 10. do 20. ure.
DRSALIŠČE
je ob torkih, petkih odprto od 20.30 do 22. ure, ob sredah, četrtkih, sobotah od 20. do 21.30, ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10. do 11.30 ter od 14. do 16. ure.
SAVNA
je odprta od 14. do 22. ure, v soboto in nedeljo od 10. do 22. ure.
BOWLING
je odprt od ponedeljka do petka od 16. do 22. ure, ob sobotah od 10. do 22. ure. Ob nedeljah je zaprto.
MINI GOLF
je odprt vsak dan od 14. do 21. ure.

Rekreacijsko drsanje na drsališču ZŠD »VESNA«, Zalog
petek od 17. do 19. ure
sobota od 14. do 16. ure in 19. do 21. ure
nedelja in prazniki od 10. do 12. ure, 15. do 17. ure ter od 18. do 20. ure

KONTAKTNE LEČE
OPTIKA AGREŠ, RADOVLJICA, TEL. (064) 74-600
OPTIKA MESEC, JESENICE, TEL. (064) 82-663
OPTIKA PAVLIC, MURSKA SOBOTA, TEL. (069) 25-1

Hotel »Lev« Ljubljana
objavlja
po sklepu komisije za delovna razmerja prosta dela in naloge za nedoločen delovni čas
sekretarja
Pogoji:
– visoka ali višja šolska izobrazba pravne ali organizacijske smeri – VII. ali VI. stopnja zahtevnosti
– štiri leta delovnih izkušenj
– aktivno znanje enega tujega jezika
– trimesečno poskusno delo.
pomočnika vodje restavracije
Pogoji:
– tehnik strežbe ali natakar – V. ali IV. stopnja zahtevnosti
– 3 leta oziroma 5 let delovnih izkušenj
– pasivno znanje dveh tujih jezikov.
vratarja nosača
Pogoji:
– osnovna šola
– pasivno znanje dveh tujih jezikov
– trimesečno poskusno delo
Za določen delovni čas (12 mesecev) pa objavljamo prosta dela in naloge
dveh natakarjev
Pogoji:
– natakar – IV. stopnja zahtevnosti
– pasivno znanje dveh tujih jezikov
– trimesečno poskusno delo
Vse kandidate prosimo, da pošljejo svoje pisne prijave v osmih dneh po objavi na naslov: Hotel »Lev« Ljubljana, Vošnjakova 1.
Informacije lahko dobite na tel. (061) 316-742.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po opravljeni izbiri.
10-14421

KONTAKTNE LEČE
TEHNOLOGIJA – KAKOVOSTNI MATERIALI
BREZPLAČNI PREGLEDI DO TREH LET
ČIŠČENJE LEČ, ZAVAROVANJE LEČ
ZGUBIŠ – DOBIŠ APLIKACIJA LE V LJUBLJANI
CENE PRIMERNE ZA VSAKOGAR

DEŽURNI ZDRAVNIK

LJUBLJANA
1. Nujna ambulantno-medicinska pomoč v Ljubljani za odrasle neprekinjeno v Urgentnem bloku Univerzitetnega kliničnega centra (vhod iz Bohoričeve ulice): za otroke in mladino do 15. leta starosti – ob delavnikih čez dan v otroških in šolskih dispanzerjih Zdravstvenega doma Ljubljana; – ponoči od 19. od 7. ure, ob nedeljah in praznikih v pediatrični dežurni ambulanti – dispanzer za otroke Center, Ulica stare pravde 2, tel. 327-942.
2. Za nujno zdravniško pomoč na domu kličite po tel. 323-060. V primeru življenjske nevarnosti ali ogroženosti pa po tel. št. 94. Za otroke in mladino do 18. leta starosti se ob delavnikih od 7. do 19. ure obračajte na otroške in šolske dispanzerje Zdravstvenega doma Ljubljana. Pediatrična dežurna ambulanta od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih pa bo zagotavljala le v izjemnih primerih prevoz otrok z reševalnim vozilom v ambulanto. V takem primeru kličite po tel. 327-942.
3. Prebivalci občine Grosuplje – Ivančna Gorica naj kličejo za nujno zdravniško pomoč na domu podnevi v redne ambulante. Ponoči od 19. do 7. ure zjutraj in ob nedeljah ter praznikih ves dan pa na telefonsko številko 783-039 ali 783-006. Če se zdravnik ne javi, ker je na terenu, naročite obisk na Reševalno postajo Ljubljana, telefonska številka 94, ki ga bo preko radio-zveze posredovala zdravniku na teren.
4. Nujna zobozdravstvena pomoč je vsak delavnik, nedeljo in praznik v prostorih TOZD Center, Zdravstvenega doma Ljubljana, Metelkova ulica 9, pritličje, soba št. 50.
Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih in sicer ob delavnikih od 19. do 23. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 7. do 23. ure. Ob delavnikih med 7. in 19. uro nudijo zobozdravstveno prvo pomoč dispanzerji za zobozdravstveno varstvo Zdravstvenega doma Ljubljana.
»Klic v duševni stiski« deluje od 19. do 7. ure naslednjega dne. Kličite po tel. (061) 313-715. Telefonski številki za nujno zdravniško pomoč za vojaške zavarovance sta 331-142 in 224-903.

DEŽURNA LEKARNA

LJUBLJANA
Nočna in nedeljska dežurna služba: LEKARNA MIKLOŠIČ, Ljubljana, Miklošičeva 24. Izdaja nujnih zdravil in zdravil na recepte, predpisane istega dne.
MARIBOR
Nočna in nedeljska dežurna lekarna: Lekarna Glavni trg 29.

KIH razvedrilo in oddih

STIKOVA VROČA LINIJA
ZVEDELI VČERAJ – VELJA DANES!

Zasebna trgovina AKRON vam nudi:	– **45%** nižje cene za kuhinje **Gorenje** – **40%** nižje cene za kuhinje **Svea** Zagorje – 35% nižje cene za kuhinje **Marles** – za otroške sobe **Moby design Akron 50%** nižje cene – ekskluzivna ponudba uvoženih zaves Plisol – odprto tudi v soboto od 9.–12. ure, tel. 574-284, Celovška 275 (nad steklarstvom Spectrum)
DRSANJE V ZALOGU	Zveza športnih društev »VESNA« Zalog vas vabi na rekreacijsko drsanje na drsališče Zalog ob petkih od 17.–19. ure, ob sobotah od 14.–16. in od 19.–21. ure, ob nedeljah in praznikih od 10.–12., 15.–17. in 18.–20. ure.
Turistična agencija PRIMA	vabi na eno in večdnevne IZLETE: München, Budimpešta, Dunaj, Benetke, Pliberk, Čedad–Videm, Gorica–Palmanova, Plitvice, Zagreb–Sarajevo–Mostar. Tel. 264-264.
TRENIRKE	**v TRGOVINI PERLA, Gornji trg 31.** Prodajamo modne trenirke po 2,800.000 in 3,490.000 dinarjev. Izberete lahko tudi perilo in še kaj. Odprto od 10.–12. in od 15.–19. ure, ob sobotah od 10.–13. ure.
NOVOST V METALKI	Na odd. s karnisami prodajajo novost, ki bo razveselila vse, ki želijo **zastekliti grafike, plakate, posterje...** Gre za HOBBY PICTURE – steklene plošče z leseno podlago, ki jih namestimo na zid. Na voljo je **šest formatov.** Na oddelku lahko kupite tudi aluminijasto zložljivo **tesarsko stolico** (738.000 din) in samostoječe **sušilce perila** Alpos (1,324.300 din).
MARTINOVANJE V MERCATORJEVEM HOTELU ILIRIJA V LJUBLJANI	Če se želite za Martinovo dobro zabavati, pridite **10. 11. 1989 zvečer v Mercatorjev hotel Ilirija v Ljubljani,** kjer organiziramo ta dan VESELO MARTINOVANJE. Ob prijetni glasbi ansambla Melos, družabnih igrah z bogatimi nagradami vam bomo za samo 700.000 dinarjev postregli tudi z izvrstno večerjo (aperitiv, gnjat (šunka) s hrenom, gobova juha, gos, pečenka, mlinci, orehova potica...) Poskrbeli smo tudi za zadostno količino mošta. Informacije 061/551-173.
BREZPLAČNO UREJENA PRIČESKA	Mlada dekleta, ki bi imela rada po modi oblikovano pričesko, vabimo, da se zglasite v torek, 14. 11. od 8.–11. ali od 12.–15. ure v Narta Studiu, Lj., Tržaška 32, zaradi dogovora z našimi strokovnjaki – frizerji. Potrebujemo modele za prikaz novih modernih zapovedi na naših akcijah. Pridite, ne bo vam žal!
POLO točno po meri	POLO je industrijsko izdelano pohištvo, narejeno pa šele takrat, ko vi določite mere, izberete les in polnila za drsna vrata, elemente za notranjost omar – skratka vse po vašem naročilu. Nekaj rešitev si lahko ogledate v razstavnih salonih Lesonit v Ilirski Bistrici (tel. 067 81-097, 81-163) in Ljubljani, Novi trg 1 (tel. 221182) ter prodajnih centrih Lesnine v Ljubljani, Titova 97 in Hočah pri Mariboru, zahtevajte prospekte!
OLJNI GORILNIKI KLÖCKNER	**Kranjski Merkur** vam nudi **oljne gorilnike** izdelovalca Klöckner iz ZRN. Gorilniki so izdelani po najnovejših tehničnih dosežkih in mednarodnih predpisih o varovanju okolja. Dobava takoj po vplačilu devizne cene in ustreznih dinarskih dajatev. Zdomci imajo možnost nakupa v brezcarinski prodajalni. Inf.: **MERKUR – IDEAL,** Lj., Wolfova 8, tel. (061) 216-320, **MERKUR – PARTNER,** Kranj, Gregorčičeva 8, tel. (064) 24-654.
KOMPAS Privoščite si svet	Za 29. november vas vabimo na Dunaj – 2 in 3 dni na obisk svetovno znanih musicalov: Cats, Misarable in Fantom. Prijave v vseh poslovalnicah Kompasa in pooblaščenih agencijah.
MURKA LESCE	Ugodno iz uvoza v Murki v Lescah. Barvni TV sprejemnik, zaslon 42 cm, daljinsko upravljanje, možnost programiranja 30 programov po posebno ugodni ceni 22,900.000 dinarjev in stereo radio sprejemnik, tudi uvožen, z dvojnim kasetnikom in compact ploščo za 19,900.000 dinarjev. Oglasite se v poslovalnicah ELGO Lesce in Supermarketu Union na Jesenicah, tel. (064) 74-185, 81-895.
Kompas BALEARSKI OTOKI	Za dan republike vas pričakuje **Mallorca – otok sonca.** 5 dni – odhod 28. 11. s posebnim letalom, cena 450 DEM, plačljivo v dinarjih. Prijave in inf. v vseh **Kompasovih poslovalnicah.**
POPUSTI V ELEKTROTEHNI	V **prodajalnah ELEKTROTEHNE** v Ljubljani in drugih krajih Slovenije vam dajemo **30%** popust pri gotovinskem plačilu za: – belo tehniko domače izdelave – TV aparate in druge akustične aparate domače izdelave – varilne transformatorje in aparate za CO_2 varjenje Gorenje Varstroj – ročno električno orodje Black & Decker ter Iskra Kupci z naročilnicami stanovanjskih zadrug imajo **15%** popust pri nakupu navedenega in tudi drugega blaga.
SALZBURG IN CHIEMSKO JEZERO S SLOVENIJATURISTOM	SALZBURG IN »BAVARSKI VERSAILLES«. IZREDNA PRILOŽNOST! ODHOD 17. novembra. KLIČITE: 061/325-646 in 325-651
KUPCI AVTOMOBILOV ZASTAVA, POZOR!	Čeprav ste avto že vplačali v celoti, vam pri prevzemu novega upoštevamo v računu vaš stari, pod pogojem, da ste 2 leti lastnik. Na ta način imate davčne olajšave. Inf. in vplačila v prodajni mreži Zastava avto Ljubljana.
Tur. ag. ZUM, Šercerjeva 14, Celje, tel. 063/29-444	– **PARIZ,** 6 dni, odhod 28. 11., cena 335 DEM (delno v dinarjih) – **IZRAEL,** 9 dni, odhod 23. 11., cena 530 USD (delno v dinarjih)
BUDIMPEŠTA	29. 11.–1. 12., polni penzioni, izredno ugodno. **SLAVNIK,** Tavčarjeva 8a, tel. 321-351, 321-556.
DOMUS	vas vabi, da obiščete prodajno razstavo »**Sodobna prehrana**« v Potrošniško informativnem centru v Lj. na Kardeljevi 2. Ob 10. in 17. uri vas vabimo na pokušino sadnih čajev Emone – Blagovnega centra in Kolinske Lj., in hkrati tudi na prikaz Iskrinega pasterizatorja, multipraktika in biosušolnika.
SMUČANJE	Izbrana počitniška stanovanja v Avstriji – Saalbach – Hinterglemm, Bad Hofgastein, St. Johann, Ellmau, Mayrhofen, Finkenberg. Odhodi 6., 13., 20. in 27. I. 90. Lasten prevoz. Turistična agencija THALATTA, Gosposvetska c. 10/I, LJUBLJANA, tel. 061/315-408 od 9.–12. in 16.30–19. ure.
Restavracija REGATNI CENTER Bled	**DNEVI KUHINJE 18. STOLETJA** – še do 13. 11. Ta petek, soboto in nedeljo tudi **martinovanje** – z domačim vinom in živo glasbo. Odprto vsak dan, razen torka od 18. ure dalje, ob sobotah in nedeljah od 12. ure naprej. Priporočamo rezervacije po tel. (064) 77-277.
INTEGRAL DO AVTOBUSNA POSTAJA	organizira posebne prevoze: – **BOROVLJE** in **CELOVEC** vsak torek, sredo in petek – **PLIBERK** vsak četrtek Inf. dobite na avtobusni postaji ali po tel. 329-164 Prevoz izvaja **INTEGRAL TOZD TURBUS.**
STILTEKS Trnovo, Jeranova 5	**PONUDBA MESECA – SUPER CENE.** Atraktivne športne jakne za ženske in moške (2,999.000 in 3,999.000 din).
HIDROIZOLACIJSKI MATERIALI, TOPLOTNO-IZOLACIJSKI MATERIALI, PROTIPOŽARNA ZAŠČITA NOSILNIH KONSTRUKCIJ	Izolirka, industrija izolacijskih materialov, Ljubljana prireja v sodelovanju z Zvezo društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije, Inštitutom za metalne konstrukcije Ljubljana in SMELTom Ljubljana strokovna seminarja s predstavitvijo izdelkov iz svojega proizvodnega programa: – ponedeljek, 13. 11. 1989 ob 11.30: hidroizolacijski in toplotnoizolacijski materiali – torek, 14. 11. 1989 ob 11.30: protipožarna zaščita nosilnih konstrukcij, protipožarna vrata Prireditev bo potekala v prostorih delovne organizacije SMELT, Titova 184 v Ljubljani, kjer bo priložnostna razstava Izolirkinih izdelkov, na voljo pa bo tudi vsa prospektno-tehnična dokumentacija.
Preživite novembrske praznike v ZDRAVILIŠČU RADENCI	Zdravilišče Radenci vam tudi v mesecu novembru ponuja ugodne 7- in 10-dnevne jesenske programe, program hujšanja, odvajanje od kajenja, lepotne programe... **Še posebej ugodni so 3-dnevni programi za 29. november.** Inf. in rezervacije Zdravilišče Radenci, 69252 Radenci, tel. (069) 73-541.
SALON POHIŠTVA ALPLES ŽELEZNIKI tel. (064) 66-155	**NOVOST** v ponudbi – **video omarice ELITE s televizorji** in **vidorekorderji SAMSUNG** UGODNOSTI PRI NAKUPU NAŠEGA POHIŠTVA: – proizvajalčeve cene – 30% količinski popust pri nakupu nad 20 milijonov – razprodaja sistema TRIGLAV – nasveti arhitekta.
ADRIA AIRWAYS	– še nekaj razpoložljivih mest pri potovanju na **CIPER** od 23.–30. 11. (možnost izletov po otoku ali z ladjo v Izrael) – in nekaj mest pri potovanju v **IZRAEL** – »Skozi sveto deželo do Rdečega morja« od 30. 11.–8. 12. 89 Prijave in inf.: ADRIA AIRWAYS, Kuzmičeva 7, Lj., tel. (061) 313-366 int. 70 ali 318-944 in v pooblaščenih turističnih agencijah.
HOTEL TRANSTURIST OBVEZNA SMER	Vabimo vas na **Martinovanje** v hotel **Transturist** v Škofjo Loko v soboto, 11. 11. ob 20. uri. Igra znani ans. **OBVEZNA SMER.** Rez. in inf. po tel. (064) 621-261.
PRIHRANITE	V **Blagovnici Bežigrad** kupite **motorno kolo** TOMOS COLIBRI po 40,199.500 dinarjev (nova cena je 75,978.500 dinarjev) ali AVTOMATIC A3 SL po 30,674.000 dinarjev (nova cena je 57,975.500 dinarjev. Mogoč je nakup z odlogom plačila (polog + 2 obroka), brez obresti.

NAROČILA ZA OBJAVO OGLASOV V STIKOVI VROČI LINIJI SPREJEMAMO PO TELEFONU (061) 329-559 IN NA NASLOV ČGP DELO STIK, LJUBLJANA, TITOVA 35, DO 12. URE ZA OBJAVO NASLEDNJI DAN

NA ISTO TELEFONSKO ŠTEVILKO LAHKO NAROČITE TUDI OBJAVLJANJE VAŠEGA SPOROČILA NA SVETLOBNEM »DISPLAYU« NA STAVBI GOSPODARSKE ZBORNICE V LJUBLJANI.

IZDAJA ČGP DELO, TOZD »DELO«, GLASILO SZDL SLOVENIJE • NASLOV UREDNIŠTVA: LJUBLJANA, TITOVA 35, TELEFONA N. C. 318-255, 319-255 • MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA • YU DELO 31-255 • POŠTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA • TISK ČGP DELO, TOZD TISK ČASOPISOV IN REVIJ, LJUBLJANA, TITOVA 35 • NAROČNINA TEL: 315-366, **REKLAMACIJSKI ODD. DOSTAVE DNEVNIKA »DELO« ZA LJUBLJANO TEL. 318-880, LJUBLJANA, TITOVA 35, NON STOP OB DELAVNIKIH IN SOBOTAH** • POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 20.000 DIN, SOBOTNA ŠTEVILKA 25.000 DIN (POLNA CENA ZA EN MESEC 485.000 DIN) • NAROČNINA S POPUSTOM ZA NOVEMBER 1989 (ZA INDIVIDUALNE NAROČNIKE) 480.000 DIN, ZNIŽANA NAROČNINA ZA UPOKOJENCE 432.000 DIN • NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN: ČGP DELO – TOZD »DELO«, ŠTEVILKA 50102-603-48909 • LETNA NAROČNINA ZA TUJINO: ZDA 304 USD, AVSTRIJA 3.863 ATS, ZRN 540 DEM, FRANCIJA 1.840 FRF, ŠVICA 443 CHF, ŠVEDSKA 1.940 SEK, ITALIJA 420.000 ITL • PLAČILA NA DEVIZ. RAČUN PRI LB, ŠTEVILKA 50100-620-107-257300-27822/0; NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V PETIH DNEH OD NAROČILA • ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA • STIK – SPREJEM MALIH OGLASOV PO TELEFONU 318-866 ALI OSEBNO NA BLAGAJNI V ŠUBIČEVI 1 ALI TITOVI 35 OD 7. DO 19. URE • SPREJEM OSMRTNIC: OB DELAVNIKIH OD 7. DO 16. URE OZ. OB SOBOTAH OD 7. DO 11. URE OSEBNO (ŠUBIČEVA 1 IN TITOVA 35), PO TELEKSU YU DELO ST 31-633, S TELEGRAMOM ALI PO TELEFONU 318-866 (OD 14. DO 16. URE) ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE • OGLASNO TRŽENJE, LJUBLJANA, TITOVA 35, 61001 LJUBLJANA, TELEFON 318-570 • OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH SPREJEMA OSMRTNICE (DO 16. URE) NEPOSREDNO CENTRALNA REDAKCIJA »DELA«, LJUBLJANA, TITOVA 35 OSEBNO ALI PO TELEFONU 315-366 ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE • ROKOPISOV NE VRAČAMO

TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 318-252, TELEKS YU DELO 31-255, TELEFAKS 311-871

MALI OGLASI
TEL. 318-866

Pri okencu:
Šubičeva 1, Titova 35
Sprejem oglasov vsak dan
od 7. do 19. ure
ob sobotah in dan pred praznikom
od 7. do 11. ure.
Oglase za naslednji dan sprejemamo:
na okencih **do 9.30,**
po telefonu **do 10.30**

STANOVANJA

prodam

STANOVANJE, 66 m², za Bežigradom, Novakova 5, prodam. ☎ (061) 327-866. pt-90360-10

TRISOBNO, 84 m², komfortno stanovanje s telefonom, v Žalcu, prodam. ☎ (063) 724-060. pt-90434-10

IZREDNA lokacija sredi Ljubljane, 80 m² konfortno, trisobno, stanovanje in v centru Trbovelj, 94 m² veliko stanovanje, v zasebni hiši, prodamo takoj (kredit–gotovina). ☎ (061) 312-188. p-18703-10

NOVO enosobno, atrijsko stanovanje, 52 m², na Vrhniki, ugodno prodam. ☎ (061) 312-104. pt-91014-10

najamem

MLADA družina, nujno išče stanovanje v najem, na Vrhniki ali okolici. Ponudbe pod »Dobra plačnika«. p-10755-13-st

STANOVANJE v hiši, možnost uporabe dvorišča, iščem. Ponudbe pod »Avtoprevoznik«. 18252-13

GARSONJERO ali enosobno stanovanje v Ljubljani, iščeta študentki ob delu. Ponudbe pod »Zaposleni«. pt-90544-13

ŠTUDENT išče sobo, s souporabo kuhinje in kopalnice. Bližina FSPN. Gre tudi za sostanovalca. ☎ (0602) 31-128. pt-91048-13

ŠTUDENTKA išče sobo v Ljubljani. Ponudbe na Razinger, Gradnikova 60, Radovljica. t-90196-13

ŠTEDILNIK Küpersbusch, rabljen eno sezono, prodam. Slana Marija, Brezoviška c. 22, Brezovica pri Ljubljani. ☎ (061) 268-341, int. 364, petek dopoldan. t-90702-25

HLADILNIK, nov, 180 l in hladilnik, star 5 let, prodam ugodno. ☎ (061) 455-298. p-18778-25

ŠTEDILNIK, kipperbusch in plinsko peč, prodam. ☎ (061) 372-797. pt-90952-25

LTH SKRINJO, 500 l, in 86-literski bojler, poceni prodam. ☎ (064) 46-227. t-90348-25

INFO-STAN

Računalniško posredovanje informacij o zamenjavi, nakupu, prodaji, oddaji (brezplačno) in najemu stanovanj, hiš, parcel, vikendov, lokalov. Tel. (061) 443-242, od 8. do 14. ure, v soboto od 10. do 12. ure.

AKVIZITERJI nudimo ugodno prodajo zanimivih izdelkov na območju SRS, možnost dobrega zaslužka, tedensko izplačilo. ☎ (061) 59-903, vsak dan od 20. do 22. ure. p-18783-170-58

OPRAVLJAM vsa vodoinštalaterska dela. ☎ (061) 261-679, od 7. do 8. ure. 18748-165-8

IZDELOVANJE tiskanih vezij z osebnim računalnikom. Za izdelovanje električnih vezij in shem, nudimo programski paket hiwire-plus s hardwarsko zaščito za osebne računalnike PC-XT in AT. ☎ (061) 266-543 ali 340-536, dopoldan. 18747-165-58

brother brother

PLETILNI, ŠIVALNI in OWERLOCK STROJI VSEH ZNAMK in TIPOV

SERVIS in NADOMESTNI DELI ZA VSE ZNAMKE in TIPE STROJEV

FA. STREICHER

CELOVEC, 10. Oktoberstr. 22, tel. 9943/463-513648

K SODELOVANJU vabimo sposobne akviziterje za dopoldansko demonstracijo in prodajo kozmetičnih artiklov. Zaželen prevoz, ni pa obvezen. ☎ (061) 323-610, v ponedeljek od 16. do 18. ure. t-90039-165-36

ZASTOPNIŠKO delo! Samo še nekaj prostih mest vam je na voljo za reklamiranje našega knjižnega programa. ☎ (065) 55-173, ob delavnikih po 20. uri. pt-88857-170-37

BRUSIMO in lakiramo parket, polagamo stenske in stropne obloge. ☎ (061) 312-779. t-90494-165-56

TAPETNIŠKO opravljam vse vrste sedežnih garnitur – oblazinjenega pohištva Meblo. ☎ (061) 320-296 in (065) 23-144. pt-89962-165

OPRAVLJAM čiščenja vseh vrst kotlovskih naprav za hišne svete in delovne organizacije ter opravljam vzdrževalna dela. ☎ 667-576. 10703-165-13-st

STROJČKI za rezanje keramičnih ploščic 20×20 in 33×33, vedno na zalogi. Domžale, Ljubljanska 19. ☎ (061) 721-106. pt-90114-165

STANOVANJE najame uslužbenka nekadilka. ☎ 216-822 ali ponudbe pod »Slovenj Gradec«. 18715-13

oddam

OPREMLJENO garsonjero v Zalogu, oddam za enoletno predplačilo. ☎ (061) 444-870. t-90691-14

SOBO in hrano nudim ženski za pomoč v gospodinjstvu. ☎ (061) 213-346. pt-90906-14

zamenjam

NOVEJŠE enosobno družbeno stanovanje Ljubljana Šiška, telefon topla voda, centralna, plin, zamenjam za večje ali enakovredno v Ljubljani ali širši okolici. Ponudbe pod »Lepa naselja«. pt-90567-15

STANOVANJSKA OPREMA

prodam

REGAL za dnevno sobo, 360×220, hrastov furnir, prodam. ☎ (061) 751-071, dopoldan. p-10790-20-st

KOMPLETNO opremo za enosobno stanovanje, spalnica, dnevna soba, kuhinja, prodam. ☎ (061) 329-983. t-90934-20

JOGI posteljo prodam. ☎ (061) 313-559, popoldan. t-90701-20

GOSPODINJSKA OPREMA

prodam

NOV pralni stroj gorenje ugodno prodam. ☎ (061) 311-133, int. 09, petek. 18767-25

OTROŠKA OPREMA

prodam

OTROŠKO posteljico, novo, večjo, prodam. ☎ (061) 311-269. p-10736-30-st

OTROŠKI, italijanski športni voziček cam, ugodno prodam. ☎ (061) 751-071, dopoldan. p-10789-30-st

KRZNO NI BILO ŠE NIKOLI TAKO POCENI!

NOVI KRZNENI IN USNJENI MODELI
Stalno veliki popusti pri posameznih izdelkih!

Sandrini *Petze* CELOVEC

Dr. A. Lemisch Platz 4, tel. 9943/463-511357
Postregli vam bomo v slovenščini!

APARATI IN STROJI

prodam

VRHUNSKA orodja za novo najboljšo objemko in pripravljen material, zelo ugodno prodam. ☎ (051) 427-022. pt-90199-40

MODELL BAU ZENTRUM W. KLARN,

A-9020 CELOVEC, PISCHELDORFER STRASSE 61, tel. 9943/463-42244

Specializirana trgovina za modelarje – velika izbira najrazličnejših sestavljivih modelov!

Govorimo slovensko!

GRADBENI MATERIALI

prodam

PEČ za etažno centralno TVT – central 23, prodam. ☎ (061) 326-116, (061) 346-470. pt-89932-35

PRODAM 20 modelov za umetni kamen z ali brez vibracijske mize. ☎ (061) 881-411, int. 72, od 6. do 14. ure. 3630-35-st

PRODAM 5 bakrenih plošč 0.55 mm, naslov V dolini 12, Tomačevo, Ljubljana. 10757-35-st

SUHA bukova drva, 30 m³ in 10 m³ suhih smrekovih desk (5 cm), prodam. ☎ (061) 882-130. t-90727-35

GARAŽNA vrata, izdelovalec Liko Vrhnika, tip GV 1, nova, prodam. Albin Kovač, Vir, Umekova 3, Domžale. t-90797-35

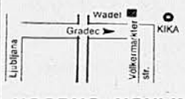
40 m² tervola, debeline 5 cm, prodam. ☎ (061) 322-441, int. 98 dopoldan, ali 348-581, popoldan. t-90633-35

RENAULT trafic kombi bus, prevozi oseb in blaga ter vleka camp prikolic doma in v tujini. ☎ (061) 737-817. pt-89089-165

Trgovina z avtomobilskimi plašči
REIFEN Wadel
Celovec, Völkermarkterstr. 182
(obvoznica za Gradec), tel. 9943/463-33158

ZIMSKI AVTOMOBILSKI PLAŠČI VSEH DIMENZIJ, Z MONTAŽO, ZDAJ POSEBNO UGODNO!

UGODNO: NOVI IN RABLJENI AVTOMOBILSKI PLAŠČI VSEH ZNAMK IN DIMENZIJ ZA TOVORNJAKE!

Ljubečna Celje

PROTITOČNI mešalec 250 l za izdelavo estrih betonov, prodam. ☎ (063) 772-081. 1762-40

KOMPRESOR, prva petoletka, prodam. ☎ (061) 741-555. pt-91065-40

PRODAM 50-tonsko stiskalnico s pomično mizo in stružni avtomat index OR 12. ☎ (061) 557-692 od 12. do 15. ure. st-3633-40

FOTOKOPIRNA stroja tip 5500 in 200, prodam ali zamenjam za računalnik AT. ☎ (063) 853-722. t-90688-40

ROČNI strojček za knjigotisk, prodam. ☎ (065) 61-879, po 18. uri. t-90836-40

NOVI pnevmatski moment ključ, novo pnevmatsko pištolo in hidravlično dvigalko do 50 KN, ugodno prodam. ☎ (061) 446-074 po 16. uri. t-90940-40

AVTOMATSKI čevljarski stroj za robljenje prodam. ☎ (061) 711-544. t-90956-40

STRUŽNI polavtomat krušik, prodam za 3500 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (061) 796-143, popoldan. t-91028-40

BOSCH »fleksarico« profesional in motor za ATC stroj ter kros z okvirjem junior tomos, prodam. ☎ (061) 314-812. t91035-40

RAČUNALNIK atari 130 XE z disketno enoto 1050, vse skoraj novo, prodam. ☎ (066) 73-512. t-90631-41

LOKALI

prodam

LOKAL, v strogem središču Vrhnike, 28 m², prodam za gotovino. ☎ (061) 653-008. p-18511-50

RABLJENE biljarde, zelo ugodno prodam. ☎ (061) 442-561. t-90991-50

kupim

LOKAL do 20 m², na Bledu v novem trgovsko turističnem centru kupim, za optiko in zlatarstvo. Ponudbe pod »1 m² – 10.000 DEM dinarske protivrednosti«. 90595-52

oddam v najem

POSLOVNI prostor na Bledu, v novem trgovskem turističnem centru, v velikosti 24 m², oddam delovni organizaciji ali posamezniku. Ponudbe pod »Trgovina ali agencija«. pt-90594-53

POSLOVNI prostor v najožjem središču Sarajeva oddam. ☎ (071) 534-122. p-18515-53

GOSTILNO na obali, v okolici Portoroža, kapaciteta 200 ljudi, s teraso, oddam v najem za več let. Ponudbe pod »Predplačilo«. pt-89880-53

POSEST

prodam – hiše

HIŠO v Savudriji pri Umagu prodam. ☎ (065) 62-628. pt-90438-60

birner

AVTO OPREMA + OPREMA ZA RIBOLOV
CELOVEC, Südring 325, tel. 9943/463-36076
VÖLKERMARKT/VELIKOVEC, Klagenfurterstr. 36, tel. 9943/4232-4740, 4735

NA ZALOGI IMAMO REZERVNE DELE IN DODATNO OPREMO V SEH ZNAMK

● BLAŽILCEV VSEH ZNAMK! **MONROE** ● PRTLJAŽNIKE **TUHLE** (ZA SMUČI, TOVOR) ● SKLOPKE **LUK** ● DUŠILCE VSEH ZNAMK ● IN MNOGO DRUGIH STVARI!

GRADEC, Eggenbergerallee 27-29, tel. 9943/316-53267
FELDBACH, Schillerstr. 60, tel. 9943/3152-4011

FOTOKOPIRNI stroj canon 505 ugodno prodam. ☎ (061) 271-074. t-90295-40

TRAKTOR univerzale 65 KM, letnik 1972, pogon na 4 kolesa prodam. Levičnik Franc, C. heroja Vasje 16 b, Moravče. t-90641-40

DOBRO ohranjeno motorno kosilnico gorenje, odlično ohranjen oljni gorilec CTC, leto 1983, pretok olja min 1,7 kg – H MAT 5 kg – H 300 W, prodam. ☎ (061) 621-111. p-3637-40-st

ELEKTROEROZIJO potopno charmilles eleroda D2, potrebno obnove, prodam za 10.000 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (061) 831-772. p-18661-40

STROJ za tampon tisk »falconprint 350«, štiri barve, s transportnim trakom in drugim priborom, prodam. ☎ (032) 710-318. pt-91003-40

računalniki

TISKALNIK star LC 10 C, prodam. Cena po dogovoru. ☎ (064) 80-853. t-90649-41

STANOVANJSKO hišo z gospodarskim poslopjem, Ustje 22, (2 km iz Ajdovščine), s pripadajočim zemljiščem in odlično zavetno lego, sredi vasi prodam. Ogled in prodaja v soboto 11. 11. 1989 od 10. do 12. ure. ☎ (065) 67-527. t-90504-60

MOTORNA VOZILA

prodam – parcele

GRADBENO parcelo, primerno za vikend, v bližini Nove Gorice, prodam. Ponudbe pod »Miren kraj«. t-90497-61

GRADBENO parcelo velikost 700 m², zazidljivo, pri Škofljici, prodam, ali zamenjam za avto. ☎ (061) 667-171. t-90569-61

PARCELO na sončni legi ugodno prodam. Zupančič, Mala sela 6, Vače pri Litiji. t-90683-61

PARCELO v izmeri 4000 m², od tega 850 m² v Parecagu pri Portorožu, od tega 850 m² parcele za gradnjo, prodam. ☎ (066) 75-587. pt-90127-61

2 ha gozda na ugodni legi, v Bučki pri Sevnici, prodam. ☎ (063) 812-676 pt-90904-61

prodam

PARCELO, nezazidljivo, možnost kampiranja v Alberi v Savudriji, prodam. ☎ (064) 50-724, v soboto popoldan in nedeljo dopoldan. t-90995-61

ZEMLJIŠČE, 7000 m², ob Tržaški cesti, prodam. ☎ (061) 267-708. t-90725-61

PARCELO v Smrjanah, nad Pijavo gorico, nezazidljivo v zazidalnem načrtu, 450 m², prodam. ☎ (061) 662-394. t-90756-61

PARCELO s starejšo hišo, v okolici Novega mesta, prodam. ☎ (068) 77-556. t-90782-61

vikendi

VIKEND hišico v izmeri 90 m² stanovanjske površine, 10 km iz Ljubljane, v smeri Polhov Gradec, prodam. Ponudbe pod »Sončna dolina«. p-18544-64

NOV zidan vikend ob Zbiljskem jezeru prodam. ☎ (061) 316-609. 3610-64-st

alfa romeo

ALFA romeo 33-1,5-TI, letnik 87, ugodno prodam. Zgornji Brnik 68. pt-90736-70

bmw

BMW 318 i, lepo ohranjen, ugodno prodam. ☎ (061) 723-052 ali (061) 721-247. p-10733-71-st

BMW 316, letnik 87, dodatno opremljen, prodam. ☎ (064) 78-503. pt-90859-71

BMW 316/4, letnik 1987, delfin kovinski, s temnimi stekli, ugodno prodam. ☎ (061) 372-254. t-90853-71

BMW 318, letnik 80, prodam. ☎ (065) 72-965, v večernih urah. pt-90923-71

BMW 2002, letnik 72, dobro ohranjen, prodam za 4.000 DEM. ☎ (061) 482-232, popoldan. 10771-71

citroën

DIANO, obnovljeno, letnik 1978, prodam. ☎ (063) 721-474. t-90568-72

CITROËN GSX 1,2, l. 78, 80.000 km, reg. do 7/90, ugodno prodam. ☎ (064) 23-724, v petek popoldan in v soboto ves dan. pt-90901-72

CITROËN VISA CLUB II, letnik 1982, prev. 59.000 km, prodam. ☎ (064) 68-293. t-90862-72

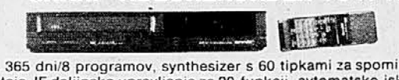
YAMAHA LUXMAN KENWOOD SHARP NAKAMICHI JVC ITT
HI-FI stereo center JAGER
Borovlje, Loibistr. 12/Hauptplatz 17

SHARP

SHARP TV
54 cm, FSQ, stereo, 150 W, teletekst, daljinsko upravljanje z 68 funkcijami
NEVERJETNO: samo 1.111 DEM neto
V zalogi samo 25 kosov!

SHARP VIDEOREKORDER VC-A 105

HQ, 365 dni/8 programov, synthesizer s 60 tipkami za spominske postaje, IF daljinsko upravljanje za 20 funkcij, avtomatsko iskanje programa itd. **NEVERJETNO: samo 666 DEM neto**
V zalogi samo 45 kosov!

SHARP VIDEOCAMCORDER VLC 650
8-kratni objektiv
NEVERJETNO: komplet z dodatno opremo 1.999 DEM neto

V zalogi tudi VLC 760 (12-kratni objektiv) INSERT REZ 760.
Zasebniki lahko uvozijo blago do vrednosti 893 DEM neto. Carina znaša 41%.

SONY PIONEER TOSHIBA FISHER BLAUPUNT PHILIPS HITACHI DENON PANASONIC TECHNICS

das büro
TRIMMEL
CELOVEC, Bahnhofstr. 55, tel. 9943/463-36768
telefaks 9943/463-36768
specializirana trgovina za
SHARP
TELEFAKSE
Jugoslovanski kupci dobijo pri nas poseben popust.

Delavska enotnost

ZAUPAJTE NAŠI PONUDBI, SAJ NAM JE ZAUPALA TUDI
Miele
KONSIGNACIJSKO PRODAJO SVOJIH GOSPODINJSKIH APARATOV

★ likalni stroji
★ sesalniki
★ kuhinjske nape
★ vgradne steklokeramične plošče
★ vgradne in mikrovalovne pečice
★ pomivalni stroji
★ pralni in sušilni stroji
★ centrifuge

Miele *KAKOVOST IN ZANESLJIVOST, gospodinjiti z njim pa pravi užitek!*
Zastopa in prodaja
tehnounion
Ljubljana, Vošnjakova 5, tel. 320-855, 318-497

DELNIČARSTVO – TOKRAT ZARES!

Cenjeni ustanovitelji in poslovni partnerji!

Z veseljem in podjetniškim nemirom Vam sporočamo, da po naši oceni obstajajo pogoji, ki omogočajo, da se Stanovanjsko-komunalna banka Ljubljana ustanovi kot delniška družba.

Smo visoko specializirana banka na stanovanjsko-komunalnem področju z vrhunskimi strokovnjaki. Naš osnovni cilj je ustvarjanje dobička v okviru dovoljenega bančnega poslovanja, upoštevajoč pri tem družbeni pomen, rast in razvoj banke. V ta namen bomo:

– pospeševali mobilnost in koncentracijo vseh vrst denarnih sredstev in kapitala pravnih in fizičnih oseb, zlasti s področja stanovanjskega in komunalnega gospodarstva ter ostalih zainteresiranih podjetij in institucij
– vodili poslovno politiko, ki omogoča učinkovitejše uresničevanje programov razvoja in tekočega poslovanja na teh področjih in je prilagojena potrebam tega področja
– razvijali hranilniško dejavnost, ki se bo vključevala v sistem javnega financiranja
– pospeševali razvoj inovacij in novih oblik poslovanja
– nudili finančne storitve komitentom
– opravljali vse zakonsko dovoljene bančne posle

Zato pozivamo dosedanje ustanovitelje, podjetja in druge pravne osebe, da pristopijo k Stanovanjsko-komunalni banki Ljubljana d.d. kot njeni delničarji. Vpisovanje delnic bo potekalo od 18. oktobra do 15. novembra 1989.

Vsi interesenti za vlaganje sredstev in pridobitev delnic lahko dobijo vse potrebne informacije v Stanovanjsko-komunalni banki Ljubljana, Kraigherjev trg 1, ali po telefonu 061/328-180.

STANOVANJSKO-KOMUNALNA BANKA LJUBLJANA

BANKA KOT JE ŠE NISTE VAJENI

SM-Lj ® ©

***Oprati, očistiti, ostrgati, olupiti, oluščiti, pomiti... Toliko opravkov in ena sama rešitev:* BLANCO**

★ pomivalna korita iz nerjavečega jekla ali silacrona
★ emajlirana pomivalna korita
★ sifoni
★ pribor za pomivalna korita
★ mešalne baterije
★ steklokeramične in kombinirane kuhalne plošče
★ čistilo za nerjaveče jeklo.

BLANCO – *zato, ker se umetnost kuhanja začne in konča pri pomivalnem koritu!*

Zastopa in prodaja

tehnounion

Ljubljana, Vošnjakova 5, tel. 320-855, 318-497

GS, letnik 1980, odlično ohranjen, prodam. ☎ (064) 21-549. **t-90732-72**

fiat

FIAT 127, letnik 1978/79, prodam. ☎ (064) 82-057. **t-91077-73**

FIAT 131 super mirafiori, 2500 diesel, letnik 1984, prodam. ☎ (067) 78-232. **t-91087-73**

FIAT UNO 45 S FIRE, letnik 1986, prodam. ☎ (066) 75-394. **t-90626-73**

Y 10 XL, star tri leta, 35.000 km, prodam. ☎ (066) 22-858, dopoldne; (066) 56-731, popoldne. **t-90692-73**

FIAT Campagnolo l. 1978, kompletno obnovljen, prodam. ☎ (063) 701-800. **t-90412-73**

FIAT uno 60 S, okt. 1987, 25.000 km, kovinske barve, prodam. ☎ (061) 621-505 po 13.30 uri. **t-90521-73**

FIAT 850 special, registriran do januarja 90, ugodno prodam. ☎ (061) 571-166 od 15. dalje. **t-90610-73**

FIAT ritmo 70 CL, prodam za 14.500 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (071) 216-910. **t-90611-73**

golf

GOLF JXD, l. 88, izredno ohranjen, prodam. ☎ (061) 485-826. **p-18752-74**

GOLF diesel, let. 87, garažiran, nujno, ugodno prodam. Miklavčič, ☎ (065) 71-217, dopoldne in (065) 71-474, popoldne. **pt-89865-74**

GOLF YX diesel, letnik 87/7, 36.000 km, bel, troje vrata, prodam. ☎ (071) 458-019. **pt-90581-74**

GOLF JGL S paket, diesel, letnik 1985, štiri vrata, prodam. ☎ (061) 574-097. **pt-90616-74**

GOLF bencin, tornado barve, prodam. ☎ (071) 465-503. **pt-90670-74**

GOLF XD, letnik 1986, registriran do 2/11-90 in zastavo 750, starejši letnik, prodam. ☎ (0601) 41-460. **pt-90919-74**

GOLF JX diesel, 4 vrata, rdeče barve, ohranjen, letnik 1988, prodam. ☎ (071) 521-097. **pt-91000-74**

GOLF diesel, letnik 1986, prodam. ☎ (071) 218-543, po 20. uri. **t-90779-74**

JETTO, letnik 1987, s pomično streho, ugodno prodam. ☎ (064) 88-470. **t-90119-74**

GOLF diezel, letnik december 1984, registriran do septembra 90, prodam. Rozmann Bojan, Črnivec 25 A, 64243 Brezje. **t-90402-74**

Pri objavi
DO Varnost, TOZD Trgovina in tehnične storitve, sektor Tehnična zaščita, Ljubljana, Koprska 94

z dne 9. novembra letos je pravilna prva telefonska številka
061/268-661
in ne kot je bilo pomotoma objavljeno.
10-14295

JETTO bencinar, april 1987, garažiran, prodam. ☎ (071) 218-447. **t-90475-74**

GOLF diesel, nov, neregistriran, prodam. ☎ (071) 649-229. **t-90501-74**

GOLF diesel, dvoja vrata, rumen, 1 maj 1988, prodam. ☎ (071) 645-266. **t-90524-74**

GOLFA, letnik 1980, zelo ohranjen, prodam za 4500 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (061) 448-198, popoldne. **t-90531-74**

GOLF GTD turbo diesel, letnik 88, metalno sive barve prodam. Pesek Jože, Brestanica, Na Gaj 16, ☎ (062) 621-247. **t-90546-74**

GOLF diezel, star dve leti, rdeče barve, 29000 km, prodam. ☎ (071) 458-885. **t-90609-74**

GOLF JGL, diesel, S paket, bele barve, december 1984, izredno ohranjen, z vlečno kljuko, prevoženih 48.000 km, prodam za 11.000 DEM dinarske protivrednosti – sistem zamenjava za novo (kupcu doli), ☎ (071) 430-892. **t-90614-74**

GOLF JXD, prva reg. 29. 3. 1986, moder, 27.000 km, pozimi nevožen, garažiran, kot nov, prodam. ☎ (071) 521-378. **t-90830-74**

GOLF bencin, letnik 1978, prodam. ☎ (064) 25-648. **t-90851-74**

GOLF diesel, letnik 1987, prodam. ☎ (071) 33-320. **t-90882-74**

GOLF JX bencin, letnik 1987, 1600 ccm, 75 KM, prevoženih 14.900 km, garažiran, pozimi nevožen, kot nov, prodam. ☎ (071) 30-033. **t-90888-74**

GOLF JX diesel, oktober 1985, garažiran, prvi lastnik, rumene barve, 42.000 km, prodam. ☎ (071) 523-417 **t-90975-74**

GOLF diesel, let. 1985, nujno prodam. ☎ (061) 340-190. **p-18710-74**

japonski avtomobili

HONDO civic HB, let. 88, ugodno prodam. ☎ (061) 268-907. **pt-89999-75**

MAZDO GLX 626, metalik temno modra, letnik 1986, 70 KM, 39.000 km, prodam. ☎ (071) 210-980 (063) 33-701. **pt-90468-75**

ZELO dobro ohranjen kombi bus mitsubishi L 300, 4 WD, letnik december 1983, prodam. V račun upoštevam mlajši golf diesel. ☎ (064) 77-097. **pt-90675-75**

NISSAN sunny, kovinske barve, 1,6 SLX, letnik 1987, prodam. ☎ (063) 856-920 do 15. ure. **t-90471-75**

TERENSKO vozilo mitsubishi pajero ugodno prodam. Alojz Golob, Polica 2, 64202 Naklo. **t-90600-75**

mercedes

MERCEDES 190 diesel, prodam ali menjam za manjši avto. ☎ (071) 437-265. **t-90443-76**

MERCEDES 240 D, letnik 80, prodam ali zamenjam za golf diesel ali fiat uno. ☎ (061) 881-368. **pt-90819-76**

stop

YAMAHA LUXMAN KENWOOD
SHARP NAKAMICHI JVC ITT
HI-FI stereo center JÄGER
Borovlje, Loiblstr. 12/Hauptplatz 17

PC RAČUNALNIKI!

XT-10 640 KB, 10 MHz, multi I/0, 360 K gibki disk, MGP. 102 tipkovnica, 14" monitor **1.199 DEM neto**

AT-286 1 MB, 12 MHz, 1,2 MB gibki disk, MGP FDHD krmilnik, 102 tipovnica, 14" monitor **1.799 DEM neto**

PANATEK AT 203 640 KB, 10 MHz, 1,2 MB floppy, 102 tipkovnica, monitor **2.490 DEM neto**

SONY PIONEER TOSHIBA FISHER
BLAUPUNKT PHILIPS HITACHI
DENON PANASONIC TECHNICS

NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO

Super CENE pri

Loiblhauf

Avstrija – Kirschentheuer 48
(pred mostom čez Dravo desno)
od 11. do 28. novembra 1989

SUROVA KAVA MINAS, od 10 kg **35** ATS/kg	**RAMA,** 500 g zdaj samo **13,50** ATS
BRASIL ali RIO KAVA, 1 kg samo **44,90** ATS	**ROZINE,** 500 g **8,90** ATS
BEABETTE ČOKOLADA, vse vrste, 100 g **5,90** ATS	**ALVORADA DO MOCCA KAVA,** 1 kg zdaj samo **77,90** ATS
ITALIJANSKI RIŽ, 5 kg + vedro **49,90** ATS	**PRALNI PRAŠEK WEISSER RIESE,** 6,2 kg zdaj samo **129,90** ATS

ŠE CENEJE – ŠE VEČJA IZBIRA

AVTORADIO ali **AVTOKASETOFON** zdaj **399** ATS	**WC PAPIR,** 10 rol samo **19,90** ATS
ŽENSKE IN MOŠKE URE že od **25** ATS naprej	**VSE TIMES URE** ZDAJ ZA **100** ATS CENEJE

15. in 16. novembra 1989 BREZPLAČNA pokušina BOCK PIVA!

opel

OPEL askona 1.6 S, letnik 1986/7, prodam. ☎ (061) 752-714, od 8. do 12. in od 14. do 18. Sobota do 13. **pt-90066-77**

OPEL REKORD 1900 karavan, letnik 1975, 140.000 km, dobro ohranjen, prodam. ☎ (061) 766-094. **t-91016-77**

renault

RENAULT 4 GTL, letnik 1984, obnovljen, brezhiben, poceni prodam. Šurca, Vrtnarija 10/A, Vrhnika. **10777-78-st**

RENAULT 9, karamboliran, prodam. ☎ (061) 223-787, popoldan. **18745-78**

R 21, 2,5 let star, 35.000 km, prodam. ☎ (063) 721-523. **t-90712-78**

R EXPRESSO 1600 diesel, letnik 1988, 20.000 km, nujno prodam. ☎ (066) 74-597, v soboto, od 8. do 12. ure, med tednom od 12. do 19. ure. **t-90744-78**

RENAULT 4, letnik 1985, prodam. ☎ (061) 332-773. **t-90766-78**

R 18, letnik 1982, prodam. ☎ (061) 863-008. **t-90957-78**

R 4, letnik 1980, registriran do avgusta 1990, prodam. ☎ (061) 327-263, po 15. uri. **t-90970-78**

R 11 GTL, letnik 1987 december, rdeče barve, 19.000 km, prodam. ☎ (061) 851-528, dopoldan. **pt-91099-78**

R 5 TL, letnik 1976, prodam. ☎ (066) 75-286. **t-90008-78**

R 5 GTS, l. 1988, prodam ali zamenjam za Golf diesel isti letnik z doplačilom. ☎ (064) 28-861 int. 21-14, dopoldan. **t-90476-78**

R 30, prodam. ☎ (061) 453-636. **t-90498-78**

R 4 TL, letnik 79, 100.000 km, pravkar registriran, prodam za 1200 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (061) 343-659. **pt-90764-78**

R KOMBI BUS trafic za 9 oseb, letnik 87, odlično ohranjen, prodam. ☎ (064) 50-724 v soboto popoldan in nedeljo dopoldan. **t-90994-78**

R 4 TL, letnik 79, prodam po delih. ☎ (061) 662-333. **pt-91012-78**

zastava

ZASTAVO 101 GTL 55, l. 85, 45.000 km, registracija april 90, garažirano, prodam. ☎ (061) 487-641. **p-3638-79-st**

126 PGL, november 88, prevoženih 145.000 km, registriran do novembra 1990, dobro ohranjen, prodam. Cena 5000 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (061) 789-523, popoldne. **st-10824-79**

Z 128, registracija do marca 90, modre barve, let. 85, prodam. ☎ (061) 444-514, dopoldne. **pt-89993-79**

LADO RIVO, letnik 86, prodam. Ogled: vsak delovnik od 8.–13. ure in soboto od 8.–13. na Poljanski 52, Ljubljana, Katona Dušan. **t-90937-79**

LADO NIVO, letnik 1988, dobro ohranjeno, prodam. ☎ (061) 741-555 **pt-91066-79**

ZASTAVO 101, l. 79, registrirano do 21. 7. 90, prodam. Zlato polje 6, Kranj. **t-89849-79**

ZASTAVO 750, l. 75, reg. do februarja 90, prodam. Turk, Drenov grič 141, Vrhnika. **t-90141-79**

JUGO 55 koral, april 89, bele barve, pet brzin, aluminijske feltne, michelin gume, 3050 km, prodam. ☎ (071) 649-210. **t-90458-79**

ZASTAVO 128, dve leti staro, 20.000 km, prodam. ☎ (066) 63-044, popoldan, ali 22-171 in 24-981, dopoldan. **t-90487-79**

ZALETEN JUGO 45, star sedem mesecev, prevoženih 3000 km, prodam. ☎ (066) 83-831. **t-90491-79**

JUGO 55, rdeče barve, star 3 mesece, kasko zavarovan, prodam. ☎ (034) 63-540 ali 43-225. **t-90526-79**

JUGO 45, l. 86, prodam za 5300 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (064) 89-112. **t-90563-79**

YUGO 55, l. junij 89, prodam za 260 M. ☎ (063) 38-122. **t-90579-79**

LADO 1200, l. 87, prevoženih 26.000 km, ohranjena, garažirana, pozimi nevožena, prodam. ☎ (071) 649-239. **t-90588-79**

NOVO lado rivo 1300, prodam. ☎ (071) 610-300. **t-90589-79**

LADO nivo, l. dec. 87, dodatno opremljeno, prodam. Šuceva 5, Kranj. ☎ (064) 26-849. **t-90612-79**

126, letnik 1978, ugodno prodam. ☎ (061) 576-949, popoldan. **18608-79**

126 P, letnik 1981, dodatno opremljen, reg. do julija 1990, 55.000 km, prodam. ☎ (061) 861-070. **18656-79**

ZASTAVO 101, letnik 1973, vozno, neregistrirano, prodam. ☎ (061) 374-005, ves dan. **18664-79**

P 126, september 1987, zelo dobro ohranjen, 10.000 km, ugodno prodam. ☎ (061) 226-183, od 16. do 18. ure. **18675-79**

ZASTAVO 750 LE, letnik 1982, prodam. ☎ (067) 22-875. **t-90698-78**

JUGO 60, star 2 meseca, kasko zavarovan, prodam. ☎ (034) 63-805 **t-90716-79**

JUGO 55 KORAL, letnik 1989, prodam. Srednja vas pri Šenčurju 89, od 15. do 18. ure. **t-90737-79**

Z 128, letnik 1987, registrirana do leta 1990, prvi lastnik, zelo lepo ohranjena, ugodno prodam ☎ (067) 51-409, petek popoldne. **t-90815-79**

ZASTAVO 128, letnik 1982 in P 126, letnik 1978, prodam. ☎ (061) 445-943. **t-90868-79**

Z GTL, staro tri leta, prodam. ☎ (063) 853-373, vsak dan, po 17. uri **t-90884-79**

ZASTAVO 101 GT 55, oktober 1985, registrirana do oktobra 1990, rdeča, odlično ohranjena, prodam za 4700 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (063) 752-197, po 16. uri. **t-90925-79**

ZASTAVO 101, letnik 1978, obnovljeno, banana barve, prodam. ☎ (061) 557-856. **t-90969-79**

LADO NIVO 1600, registrirano do 20. 11. 1989, bele barve, prodam za 10.000 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ (063) 854-601, od 8. do 22. ure ali (063) 857-673, od 14. do 19. ure. **t-90992-79**

JUGO KORAL 55, letnik 1989, prevoženih 3300 km, prodam. ☎ 722-963. **p-10779-79-st**

JUGO 45 koral, letnik 89, karamboliran, prodam. ☎ (061) 791-973, popoldan. **p-18780-79**

Z 101 JUGO 1.1 GX, star dve leti, ugodno prodam. ☎ (061) 326-642. **t-91075-79**

druga motorna vozila

VOLVO 66 6L 1,3 automatic, let. 10/76, pravkar zaščiten z dinitrolom, ugodno prodam. Informacije ☎ (061) 340-082. **p-10737-80-st**

GOLF bencin, letnik 1981 in Z 850, letnik 1984, prodam. Cena po dogovoru. ☎ (0608) 69-650, po 15. uri. **t-90669-80**

Vabimo k sodelovanju KV peka z izkušnjami.

Ponudbe pošljite na naslov GP »Ljubljana«, Lj., Streliška 12 v 8 dneh po objavi.
10-13516

PEUGEOT 504, letnik 1978, 14000 km, dobro ohranjen, prodam zaradi selitve. ☎ (061) 319-113. **18603-80**

VW 1300, letnik 1972, prodam. ☎ (061) 483-289. **t-18611-80**

VW hrošč kabriolet, registriran, z rolse royce masko, prodam. ☎ (011) 489-7275. **t-89926-80**

SCHIROCCO GTI, letnik 1982, prevoženih 70.000 km, prvi lastnik, prodam ali zamenjam za drugo, cenejše osebno vozilo ali motor. ☎ (061) 786-090, od 17. do 20. ure. **t-89942-80**

VW HROŠČ, letnik 1974, prodam. ☎ (064) 46-227. **t-9007-80**

WV 1200 J, letnik 1975, ugodno prodam. ☎ (064) 73-064. **t-90063-80**

FORD atraktiven ameriški avto, karamboliran, prodam. ☎ (061) 263-370. **t-90135-80**

RANGE ROVER diesel, terenski, letnik 1977, registriran, brezhiben, prodam ali zamenjam za starejši osebni mercedes, lahko v nevoznem stanju. ☎ (061) 442-148. **t-90466-80**

LAND-ROVER, letnik 1973, kratek, registriran do 9/1990, prodam. ☎ (066) 64-328. **t-90480-80**

PAJERO 4 WD mitsubishi, kratki bencinar, letnik 1984, prevoženih 88.000 km, s temnimi stekli, odprto streho, petimi hitrostmi, poceni in ugodno prodam. Končna cena je 23000 DEM, v dinarski protivrednosti. ☎ (051) 515-212. **t-90482-80**

AUDI 80 1,6 S, letnik 7/1988, sive kovinske barve, 24.000 km, prodam za 32.500 DEM dinarske protivrednosti. ☎ (061) 486-301, po 17. uri. **t-90547-80**

R 11, Springe Diesel, letnik 1988, golf diesel, letnik 1985 in jugo 55 koral, letnik 88, vsi prvi lastnik, prodam. ☎ (066) 34-345, ali (066) 34-347. **t-90561-80**

VOLVO 264 dobro ohranjen, servo volan, odpiranje strehe, radio, specialne gume, vlečna kljuka, cena cca 20000 DEM v dinarski protivrednosti, prodam. ☎ (0601) 61-116 po 17. uri. **p-3613-80-st**

AUDI 100 CC, diesel, star 3 leta, 78.000 km, dobro ohranjen, prodam. ☎ (061) 346-470. **pt-90576-80**

PUCH 300 GD 4×4, jeep – motor mercedes 300 diesel, kot nov, prodam. ☎ (011) 507-796, od 17. do 21. ure. **pt-89863-80**

PEUGEOT 305 GR prodam. ☎ (061) 647-791, po 16. uri. **pt-90018-80**

ŠKODO 120 L, karambolirano, vozno, letnik december 87, prodam. Franc Jesenko, Plešivica 83, 61357 Notranje gorice. **pt-90486-80**

AUDI 80, letnik 75, prvi lastnik, registriran do marca 90, ugodno prodam. ☎ (064) 73-140, popoldan. **pt-90855-80**

PEUGEOT 305 GL l. 1985, garažiran, 57.000 km, odlično ohranjen, ugodno prodam. ☎ (065) 81-487 zvečer. **pt-90950-80**

SCHIROCCO, letnik 1977, dobro ohranjen, ugodno prodam. Ogled v petek od 15. ure dalje, ter v soboto in nedeljo. ☎ 721-077. **pt-90987-80**

Zasebno trgovsko podjetje TZV Maribor, Mejna 35, išče **podjetne ljudi za prodajo na terenu.** Poslovanje podjetja, kakovost in pestrost izdelkov omogočajo **velike zaslužke.**

Pogoj je lasten prevoz. Informacije po tel.: 062/302-766.
10-1760

motorna kolesa

HONDO dominator, novo, poškodovano poceni prodam. ☎ (061) 332-665. **t-18542-81**

HONDO VF 750 letnik 1986, prodam ali menjam. ☎ (061) 577-376 **t-89787-81**

MOTORNO KOLO gilera 125 KZ prodam. Miklavc, Podlubnik 314, 64220 Škofja Loka. **t-89872-81**

BMW K 100 RS styli, črn, letnik 1987, ugodno prodam. ☎ (064) 75-236. **t-90057-81**

SUZUKY GSX 600 F, prodam ali zamenjam za avto. ☎ (066) 35-384. **t-90364-81**

MOPED TORI, izredno poceni prodam. ☎ (061) 574-951. **t-90539-81**

MOTOR CTX 80, dodatno opremljen, registriran do 90 prodam. ☎ (064) 42-825. **t-90553-81**

YAMAHO CROSS PW 80, letnik 1988, za starost od 6 do 12 let, ugodno prodam. ☎ (061) 832-878. **t-90596-81**

VESPO PX 200, novo, ugodno prodam. Alojz Golob, Polica 2, 64202 Naklo. **t-90599-81**

garaže

GARAŽO v najem iščem v bližini Smelta. ☎ (061) 374-564. **18754-83**

AKUSTIČNI APARATI

prodam

KAMKORDER bauer bosch, prodam. ☎ (064) 69-975. **18751-105**

VHS C camcorder nordmende, prodam. ☎ (064) 39-222. **t-90014-105**

BREZŽIČNI, nov telefon, prodam. ☎ (061) 443-111. **pt-90890-105**

VIDEOREKORDER JVC, carinsko deklariran, prodam. ☎ (064) 37-430. **90389-105**

GLASBENI center körting, zvočnike JVC in CD gramofon blaupunkt, prodam. ☎ (061) 320-925. **t-90485-105**

KASETOFON za komponento sansui D 95 M in zvočnike hit, izvedbe 80 W, zelo ugodno prodam. ☎ (061) 791-533. **90523-105**

AVTORADIO digitalni, poceni prodam. ☎ (061) 483-250. **90529-105**

KAMERA, rekorder Panasonic M 5, staro eno leto prodam. ☎ (061) 327-223. **t-90533-105**

OJAČEVALEC yamaha A 560, 2×55 W, prodam. ☎ (052) 31-970 in 20-511. **t-90565-105**

VIDEORECORDER fisher, zelo ugodno prodam. ☎ (061) 881-802. **t-90591-105**

VIDEO s kamero prodam ali zamenjam za video z doplačilom. ☎ (061) 319-430. **t-90607-105**

SAAB **NISSAN**

Zastopnik za **ŠKODA**

Posebna ponudba novih avtomobilov:

SAAB 9000 5 T (130 PS)	od 285.000 ATS neto naprej
NISSAN SUNNY	od 115.000 ATS neto naprej
NISSAN MICRA	od 95.000 ATS neto naprej
ŠKODA 135 GLI	od 73.000 ATS neto naprej

Pri nakupu v gotovini 5% popusta!

Auto Joweinig

A-9020 CELOVEC
Sudbahngurtel 14, tel. 9943 463-32307. BLIZU ŽELEZNIŠKE POSTAJE
Odprto: ponedeljek – petek od 8. do 12. in 13. do 16.30

HONORARNO delo dobi mesar, plačilo po dogovoru. ☎ (061) 751-222. **18750-130**

V REDNO delovno razmerje sprejmem operaterko na IBM disketi. Ponudbe pod »Moste«. **pt-90010-130**

POSLOVNA ženska, kulturna, s tehnično fakulteto, in znanjem trch svetovnih jezikov, išče zaposlitev v slovenski firmi za opravljanje poslov v Zagrebu. Prednost invest. gradnja, opremljanje objektov, itd. ☎ (041) 679-643. **t-88078-130**

SPREJMEM popoldansko delo na dom. ☎ (061) 574-017, popoldan. **18717-132**

EKONOMIST finančnik pomaga pri sestavi zaključnih računov in poslovnih poročil. Prevzame tudi manjše računovodstvo. ☎ (061) 341-677. **t-90404-132**

varstvo

IŠČEM varstvo za 2,5 leta staro punčko blizu UKC. ☎ (061) 445-364 **t-90541-133**

NIEDERMEYER

foto video hifi computer

CELOVEC, Alter Platz 11, 9943/463-56695 – glavna trgovina
CELOVEC, Wiener Gasse 6, 9943/463-55425
WOLFSBERG, Wiener Strasse 117, 9943/4352-51330
BELJAK, Hauptplatz 17, 9943 4242-23563
GRADEC, Annenstrasse 35, 37, 9943 316-912813
GRADEC, Hans Sachs Gasse 14, 9943 316-831350

MEPHISTO EUROPA s senzorji, 50 jakostnih stopenj, 16 začetniških stopenj, stalni spomin (pri prekinitvi igre) samo **237 DEM neto**

Computer **Pionier** CELOVEC Alter Platz 11

PRIMA ZOOM **Canon**

z vgrajenim objektivom 35/70 mm namesto 475 DEM samo **356 DEM neto**

CANON E-77 8 mm camcorder, 6-kratni objektiv, datum, ura, daljinsko upravljanje + dodatna oprema samo **1.665 DEM neto**

VRHUNSKE zvočnike dynaudio, 30 W 54+fostek SS 50 D+fostex FT 3 RP, 210 w, v masivnem ohišju, po ACR načrtu, poceni prodam ali delno zamenjam. ☎ (069) 21-559, Igor. **t-90681-105**

KV ključavničarja z večletno prakso v varilstvu sprejmem za razdiranje in mehansko popravilo elektromotorjev. ☎ (061) 310-188, dopoldan. **t-90417-130**

KV kuharja ali kuharico honorarno ali redno zaposli gostišče »Smuk«, ☎ (064) 58-458, popoldne ali (061) 612-104. **t-90524-130**

NATAKARJA za strežbo in natakarico z večletno prakso, obe mlajši osebi takoj zaposlim. Ponudbe pod »Kalvan«. **t-90551-130**

ZAČASNO zaposlim moškega. Ključavničarstvo Babnik, Zdešarjeva 1, Zg. Zadobrova. ☎ (061) 484-649. **t-90586-130**

PRODAJALKO živilske stroke, s prakso, redno zaposlim. ☎ (061) 211-305, 223-154. **t-90646-130**

PLETILJI s prakso na stroju pfaff doumatik, z vsemi priključki, nudim pogodbeno delo. ☎ (061) 571-352. **t-90663-130**

PRIVATNO TRG. PODJETJE, »GIM« vabi k partnerstvu samostojne komercialiste, vodje referatov za področja keramika, steklo, porcelan, kovinsko in elektro tehnično blago, gradbeni instalacijski in sanitarni material, kemijski proizvodi barve, laki, pohištvo, pogoji nekaj let na praksa poznavanje blaga in poslovanja, tel., osebni avto ter organizacijske sposobnosti. Nudimo možnost sovlaganja del razmerje za ned. čas ali honorarno popolno samostojnost in odločanje o rezultatih dela za področje, ki ga boste vodili. ☎ (0601) 24-203 10. 11. 1989, od 8.–16. ure. **p-18746-130**

ZAPOSLIM dva mizarja. ☎ (061) 265-123. **pt-89943-130**

ČISTILKO za čiščenje velike hiše zaposlim. Ponudbe pod »Vrhnika – Vič«. **pt-90474-130**

IŠČEM dopoldansko varstvo za triletnega otroka na našem domu. ☎ (061) 487-648. **t-90545-133**

INŠTRUKCIJE

nudim

INŠTRUIRAM klavir in kitaro. ☎ (061) 556-070. **18538-140**

MATEMATIKO, fiziko, mehaniko in angleščino, uspešno instruiram. ☎ (061) 225-679. **18709-140**

INŠTURIRAM fiziko in matematiko za osnovno in srednjo šolo. Hošminhova 1, ☎ (061) 345-129. **18757-140**

TAM, KJER se stikata ponudba in povpraševanje, tam nastopi
»SPEKTER«
in vaše težave bodo kmalu rešene. Zato nas pokličite, ne bo vam žal. (064) 45-676, od 9. do 12. in od 13. do 18. ure.
t-90222-KO

IZKUŠENA profesorica uspešno inštruira angleščino in francoščino. ☎ (061) 444-379. **t-90129-140**

iščem

SPREJMEMO instruktorja za 5. razred osnovne šole. ☎ (061) 485-889, popoldan. **t-90322-142**

RADIO HOFER

CELOVEC, Lindmanskig. 33, tel. 9943/463-56150
barvni TV – Hi-Fi – video-radio specialist za elektronske elemente, radio in TV nadomestni deli vseh izdelovalcev in znamk

GRUNDIG VIDEO REKORDER VS 500 PS (z daljinskim upravljanjem) neto 5.800 ATS

DVE KUHINJSKI pomočnici sprejmemo v redno delovno razmerje za določen čas v penzionu v Planici. ☎ (064) 88-418. **pt-90746-130**

DEKLE za strežbo in kuharja (kuharico) redno ali honorarno zaposlim. ☎ (061) 267-572. **pt-90813-130**

NATAKARICO s prakso zaposlim, takoj. Hrana in stanovanje v hiši, nedelje proste. ☎ (061) 881-368. **pt-90818-130**

GOSTIŠČE Rok Krtina pri Dobu – Domžale, zaposli redno ali honorarno dekle za delo v šanku. ☎ (061) 714-046. **pt-90986-130**

išče

FARMACEVTSKI tehnik sprejme kakršnokoli delo na dom. ☎ (061) 452-628. **t-91055-132**

VODOINŠTALATER star 29 let išče zaposlitev. Ima 8 let delovne dobe, samostojen, pokličite ☎ (061) 261-679 od 7. do 9. ure. **18749-132**

ŽIVALI

prodam

DOBERMANE mladiče ugodno prodam. ☎ (064) 631-748. **p-10695-150-st**

PSA – lovskega terierja, starega 10 tednov, z rodovnikom, prodam. ☎ (064) 28-077, po 16. uri. **t-90870-150**

KRALJEVEGA pitona, ptičje pajke in avstralske paličnjake prodam. ☎ (062) 36-942. **t-90962-150**

20 SOLČAVSKO-ROMANOVSKIH ove s köstrunom, prodam ☎ (063) 701-800. **90411-150**

LABRADOR retriever mladiče, čokoladne, z rodovnikom, prodam. Alojz Majcen, Koželjevo nabrežje 3, Mengeš, ☎ (061) 737-003, int. 286, od 7. do 8. ure. **pt-90460-150**

UMETNINE IN STARINE

prodam

VEČ uokvirjenih gobelinov, starih publikacij in knjig poceni prodam ali zamenjam za starejši gliser ali zeghir. ☎ (064) 52-118. **t-90100-110**

DELO

dobi

TOČAJKO honorarno iščemo po možnosti s šolo. ☎ (061) 226-132, zvečer. **18509-130**

POMOČ v gospodnjstvu, dopoldne 5× tedensko 3 ure, išče tričlanska družina. Zaželeno znanje kuhe. Ponudbe pod dobro plačilo. **18683-130**

deli za avto

MENJALNIK in diferencijal, obnovljeno, 4 platišča z gumami (zimskimi), zadnji pokrov prtljažnika in vzmeti za Alfo Gulio, prodam. ☎ (064) 47-804. **t-90038-84**

VLEČNO kljuko za opel kadeta in fiat Regato zelo poceni prodam. ☎ (061) 574-951. **t-90540-84**

ŠKOLJKO za golf, letnik 1980, motor, menjalnik in ostale rezervne dele, prodam. ☎ (052) 31-970, ali (052) 20-511. **t-90564-84**

MERCEDES 190, vse štiri obese in armaturno ploščo s stevcem in odbijače, prodam. ☎ (064) 75-618. **t-90603-84**

ZA RENAULT 9 prodam zadnji del, streho, sprednja in zadnja leva vrata. ☎ (065) 67-170. **t-90639-84**

ŠKOLJKO za jugo 55, prodam. ☎ (061) 59-430. **p-018599-84**

R 4 GTL karoserijo, novo, prodam. ☎ (061) 221-801. **18713-84**

4 KOMPLETNA platišča in gume za jugo, nove, prodam. Alojz Golob, Polica 2, 64202 Naklo. **t-90628-84**

GUME SAVA radial 175-70 SR 13 best in 4 al. lakirana platišča prodam. ☎ (061) 261-559. **t-91018-84**

ŠKODO, letnik 1972, prodam za dele. Adergas 24, Cerklje. **t-91041-84**

tovorna vozila in prikolice

KOMBI VW, 1975, prodam ali zamenjam za osebni avto. Eno leto registriran, rdeče barve. Zaloška 190. **p-3615-85-st**

MERCEDES 407 D, letnik 1977, prevoženih 220.000 km ali zastavo 650 AD, letnik 1983 prevoženih 120.000 km, prodam. ☎ (061) 271-446. **p-018683-85**

TOVORNI avto TAM 4500 ali 5500, preurejen v prevozni čebelnjak, kupim. ☎ (061) 376-015. **pt-90514-85**

TAM zabojnik 4500 ali 5000 kupim. ☎ (061) 376-015. **pt-90515-85**

MERCEDES 22-24, letnik 1973, in 26-26, letnik 1978, oba kiper, prodam. ☎ (061) 346-470. **pt-90577-85**

ŠPORTNI REKVIZITI

vodni šport

DVA surfa ugodno prodam. ☎ (064) 37-430. **t-90388-91**

KRMNI MOTOR tomos T4RL – dolga os nov, prodam. ☎ (061) 798-060, petek do 14 ure. **18655-91**

JADRNICO tip »raca«, 5,5×2 m, popolnoma opremljeno, prodam ali zamenjam za osebni avto. ☎ (061) 345-697, po 16. uri. **st-3640-91**

kupim

ČOLN kvarner plastika 400, ali podoben tip, kupim. ☎ (067) 21-306 po 19. uri. **t-91081-92**

POČITNIŠKO prikolico IMV adria special 450, l. 80, z baldahinom, kompletno opremo in plačanim zimovanjem, locirano v avtokampu »Strasko« v Novalji, prodam. ☎ (0601) 81-136, dopoldan. **t-90110-93**

GLASBILA

prodam

KLAVIATURE korg poly 800 in korg poly 61, prodam. ☎ (0601) 41-129. **t-89752-100**

tv aparati

BARVNI TV, 51 cm, daljinsko upravljanje, star 1 leto, ugodno prodam. ☎ (061) 612-721. **18236-107**

BARVNI tv grundig, brezhiben, prodam. ☎ (064) 48-128. **t-90143-107**

TV color, star eno leto, znamke SEG, ugodno prodam. ☎ (061) 551-513. **t-90306-107**

TV Gorenje TRD 703, prodam. ☎ (061) 441-193. **t-90573-107**

BARVNI TV gorenje BTV 613 TRD ekran 56, daljinsko, star 5 let, brezhiben, (450) prodam. ☎ (061) 326-820. **t-90634-107**

VIRGO ITD.

OPTIMIZEM JE ZAČUDUJOČA MOČ

V Lesnini smo prvi začeli govoriti:
»Pohištva vam ne bomo le prodali, pomagali vam ga bomo kupiti.«
Mnogim med vami smo res pomagali, tudi če ste nas le obiskali.
Postali ste naši prijatelji.
Svojim prijateljem ste povedali za nas.
Rumena črta jih je pripeljala v naše salone.
Prišli so z željami, utrujeni od tekanja za svojim kosom pohištva...
odšli so zadovoljni, kajti optimizem je začudujoča moč.

lesnina

Za udobje vseh vaših ljubezni

KAR LAHKO STORIŠ DANES NE ODLAŠAJ NA JUTRI

NORDMENDE

Na voljo vam je TV sprejemnik po občutno nižji ceni!

SPECTRA SL 72

barvni TV sprejemnik, stereo (2 × 40 W), Super Planar zaslon 72 cm, Black Matrix, daljinsko upravljanje, prilagojen za kabelski sprejem

prejšnja cena 1595 DEM, sedaj 1295 DEM in dinarske dajatve.

FABRIKA 13

emona commerce tozd globus ljubljana

konsignacijska prodaja
Ljubljana, Trg revolucije 1, tel. (061) 219-107
Maribor, Lesnina, 62311 Hoče, tel. (062) 304-697
Novo mesto, Emona-Dolenjka, Kidričev trg 1, (068) 22-395

TELEVIZIJA

LJUBLJANA I

9.45 – 12.45 in 15.25 – 0.35 TELETEKST RTV LJUBLJANA
10.00 VIDEO STRANI
MOZAIK
10.10 TEDNIK
11.00 SLOVENCI V ZAMEJSTVU
11.30 D. VASILIU: SOFIJA KOVALEVSKA, ponovitev
3. zadnji del sovjetske nadaljevanke
12.35 VIDEO STRANI
15.45 VIDEO STRANI
15.50 ŽARIŠČE, ponovitev
16.30 TV DNEVNIK 1
16.45 POSLOVNE INFORMACIJE MOZAIK, ponovitev
16.50 TEDNIK
17.40 SLOVENCI V ZAMEJSTVU
18.15 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.15 PRGIŠČE PRILJUBLJENIH PRAVLJIC: OSTRŽEK, 2. del
18.30 A. Lindgren: PIKA NOGAVIČKA, švedska nanizanka, 8/21
19.05 RISANKA
19.10 TV OKNO
19.17 NAŠE AKCIJE
19.30 TV DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 PO STOPINJAH, angleška dokumentarna serija, 5/9
21.05 ULICE SAN FRANCISCA, ameriška nanizanka, 2/13
22.00 TV DNEVNIK 3
22.10 VREME
22.15 POROČILO S KONFERENCE ZK KOSOVA
22.40 JUŽNJAŠKA UTEHA, ameriški film
0.25 VIDEO STRANI

LJUBLJANA II

17.00 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
18.50 20 LET PTUJSKEGA FESTIVALA, ponovitev
19.30 TV DNEVNIK 2
19.55 PREMOR
20.00 KONCERT ORKESTRA RTV, prenos iz CD
MED ODMOROM: ŽARIŠČE
22.00 SATELITSKI PROGRAMI – poskusni prenosi

ZAGREB I

8.15 POROČILA
8.20 TV KOLEDAR
8.30 ODDAJA ZA OTROKE
9.00 ŠOLSKI PROGRAM
10.30 POROČILA
10.35 ŠOLSKI PROGRAM
12.30 POROČILA
12.40 PREZRLI STE, POGLEJTE
13.25 FRA DIAVOLO, ponovitev filma
14.50 POROČILA
14.55 NOČNI PROGRAM, ponovitev
17.10 TV DNEVNIK 1
17.30 DALJNOGRELD, serija za otroke
18.00 ŠTEVILKE IN ČRKE
18.20 NARODNA GLASBA
18.50 SPOMINI, KI NE ZBLEDIJO, POGOVOR S F. MEKLINOM
19.17 VREME
19.13 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK 2
20.00 DVANAJST OŽIGOSANIH, ameriška nadaljevanka
21.00 EUROSONG, zabavna oddaja
21.45 TV DNEVNIK 3
22.05 KRONIKA KONFERENCE ZK KOSOVA
22.25 POGOVOR S SLAVKOM STOLNIKOM
23.25 INFORAMTIVNA ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
23.30 NOČ IN DAN
1.45 POROČILA

ZAGREB II

16.10 TEST
16.30 POROČILA
16.35 TV KOLEDAR
16.45 KAKO NASTAJAJO STVARI
17.45 KRITIČNA TOČKA
18.15 ZAGREBŠKA PANORAMA
18.30 REGIONALNI PROGRAM REKE
19.30 DNEVNIK
20.00 SVEČANI KONCERT OB 60-LETNICI RADIO BEOGRAD, prenos
21.15 POROČILA
21.15 EN AVTOR, EN FILM – Zlatko Sudović: ORGANIST KATEDRALE ANDJELKO KLOBUČAR
22.00 CIKLUS FILMOV RAOULA WALSHA: VOZIJO PONOČI

KOPER

13.30 TV NOVICE
13.40 »MON-GOLF-FIERA« – oddaja o nogometu (ponovitev)
15.00 JUKE BOX
15.30 TV NOVICE
15.45 BOKS (ponovitev)
16.30 BASKET N. B. A. (ponovitev)
18.15 WRESTLIN
18.50 TV NOVICE
19.00 ODPRTA MEJA
19.30 TVD STIČIŠČE
20.00 NOGOMET
21.45 »SOTTOCANESTRO« – oddaja o košarki
22.30 TV NOVICE
22.45 TENIS

AVSTRIJA I

9.00 POROČILA
in ČUDOVITA LETA, Gorje, če se kdo smeji, ponovitev
9.30 RUŠČINA
10.00 ŠOLSKA TV
10.30 OSTANI PRI MENI, ponovitev (Come Live With Me – ameriški film, 1941)
12.00 POPAJ; Popaj in čudežna špinača, risanka
12.10 DOMAČE REPORTAŽE, ponovitev
12.10 POROČILA
13.10 MI, ponovitev
13.40 RAJI ŽIVALI, Velika domovina San Diego
14.05 ŠOLA LJUBEZNI (Nemški film, 1940)
15.30 OTROŠKI PROGRAM
15.35 INŠPEKTOR GADGET, Brezposelen, risanka
16.00 AM, DAM, DES
16.35 NAPOTKI IN USPEŠNICE
16.55 MINI ČAS V SLIKI
17.10 CURIOSITY SHOW, zabavna in poučna znanstvena oddaja za otroke
17.35 MINI KVIZ
17.55 MIŠEK FILIP
18.00 MI
18.30 WICHERTOVI IZ SOSESKE, Tragično slovo
19.22 ZNANJE DANES
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 ŠPORT
20.15 PRIMER ZA DVA, skok čez plot
21.20 DINASTIJA – DENVERSKI KLAN. Dex in preteklost
22.05 POGLEDI S STRANI
22.15 TRAILER, oddaja za ljubitelje filma
22.45 MAX HEADROOM, znanstvenofantastična serija
23.35 POROČILA
23.40 ČRNA NARCISA (Black Narcissus – angleški film, 1947)
1.15 POROČILA

AVSTRIJA II

16.25 LEKSIKON UMETNIKOV, Tone Fink, slikar
16.35 WAGNER, 9. del nadaljevanke
17.30 TELESKI 90, 8. del
18.00 ČUDOVITA LETA, Zakaj je pravzaprav tako?
18.30 WURLITZER
19.00 LOKALNI PROGRAM
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 KULTURNI MAGAZIN
20.15 Evropa: RUSKI KRUH, Življenje na vasi in agrarna politika v Sovjetski zvezi
21.20 NOVOSTI IZ SVETA FILMA
21.50 NOVO V KABARETU, Programi in njihove glave
22.00 ČAS V SLIKI 2
22.25 ŠPORT
22.50 Mojstrovine: 40 KVADRATNIH METROV NEMČIJE (Nemški film, 1986)
0.10 ČREDA (Turški film, 1978)
2.10 POROČILA

RAI I

7.00 RAI 1 zjutraj
9.40 SVETA BARBARA, serija
10.40 DOKUMENTARNA ODDAJA
12.00 FLASH
12.05 SRCA BREZ LET, serija
12.30 GOSPA V RUMENEM, serija
13.55 TRI MINUTE O...
14.00 VARIETE
14.10 GLASBENA ODDAJA
15.00 NOVI KAZENSKI ZAKONIK
16.00 RISANKE
17.00 REPORTAŽA
17.55 DANES V PARLAMENTU
18.00 FLASH
18.05 SVETA BARBARA, serija
19.10 PLES JE PREPOVEDAN, serija
19.40 ALMANAH
20.30 IGRANI FILM
22.05 ALFRED HITCHCOCK PREDSTAVLJA, serija
22.45 NOČNI ROCK
0.00 NOČNI TVD
0.35 ODPRTA ŠOLA

RAI II

7.00 RISANKE
8.00 IGRANI FILM
9.30 ANGLEŠČINA IN FRANCOŠČINA ZA OTROKE
10.05 ZVEZDA JE ROJENA
10.50 POTOVANJE Z DRUŽINO
11.10 SLASTNE PREGREHE
12.00 POLDNE JE
13.30 GOSPODARSTVO
13.45 POLDNE JE
14.15 KAPITOL, serija
15.00 VARIETE
15.45 LASSIE, serija
16.10 IZ PARLAMENTA
16.15 FLASH
16.20 IGRANI FILM
18.00 VARIETE
18.30 ŠPORT
18.45 DETEKTIVA IZ MIAMIJA, serija
20.15 ŠPORT
20.30 IGRANI FILM
22.05 ZA SMEH
23.10 PRETEŽNO JASNO
23.50 NOČNI TVD
0.05 IGRANI FILM

MADŽARSKA I

9.00 VIDEO STRANI
9.05 TV TELOVADBA
9.10 OPERACIJA »CAVARAGGIO«, angleški film, pon.
10.15 ČEZ ENO URO SEM NAZAJ, madžarska č/b serija
11.15 VIDEO STRANI
16.55 POROČILA
17.00 LETNI KOLOBARJI, spored za upokojence
17.30 TEKA, uporabni napotki
17.40 FILMSKA REPORTAŽA
18.00 OKNO, služnostni program
19.10 VEČERNA PRAVLJICA
19.30 TV DNEVNIK
20.05 JOZSEF KATONA: BANK BAN, TV igra; ob 200-letnici avtorjevega rojstva
22.40 IZ NARODNEGA GLEDALIŠČA, neposredni prenos predaje priznanja za Madžarsko umetnost
23.10 TV DNEVNIK

MADŽARSKA II

17.00 TV 2 – video strani
REPORTAŽE
VREME
GLASBA
TELEFONSKA IGRA
18.25 ZA OTROKE, risanka
19.00 BODITE DOBRI, ČE MORETE, italijanski film
21.00 TV DNEVNIK
21.20 TV 2 – vmes: Trije o eni temi, debatni spored
22.35 OBRAČUN, francoski film (le za odrasle)
0.05 TV 2 – zaključek dneva

SATELITSKA TV

SUPER CHANNEL

7.00 Daybreak; 8.00 Music Mix; 14.30 Vroča linija; 15.30 Off the wall; 16.30 On the air; 18.30 Hit studio international; 19.30 Mednarodne novice; 19.35 The warp; 20.00 Snub; 20.30 Mix headroom, serija; 21.00 Koncertne turneje; 22.00 Mednarodne novice; 22.10 Snub; 22.40 Hit studio international; 23.10 Power hour; 0.10 Mednarodne novice; 0.20 Music mix; 1.20 The warp

EUROSPORT

6.00 Poslovna poročila; 6.30 BEvropski poslovni kanal; 7.00 D.J. Kat show; 9.30 Eurosport menu; 10.00 Biljard; 13.00 Golf; 16.00 Športne novice; 16.30 Surfer magazine; 17.00 Košarka; 18.00 Rokomet; 19.00 Namizni tenis; 20.00 Nogomet; 21.00 Golf; 23.00 Rugby; 0.00 Rally; 0.30 Surfer magazine

3 SAT

14.25 Popoldanski program – Glasbeni kanal; 14.30 Ples v srečo; 16.00 Ples kadetov; 16.45 Anneliese Rothenberger poje; 17.15 Nocoj na 3 sat; 17.20 Mini čas v sliki; 18.00 3 sat borza; 18.25 Napotki in trendi; 19.00 Danes; 19.30 Naš Walter; 20.15 K stvari; 21.10 Bankrot v brazilskem deželnem gozdu; 21.45 Kulturni magazin; 22.25 Zanimivosti iz sveta filma; 22.55 Wendel, švic. film;

RTL PLUS

6.00 Halo; 9.10 Springfieldova zgodba; 10.05 Cena je vroča; 10.35 TV Butik; 11.00 Equalizer; 11.45 Ženska za sedem milijonov dolarjev; 12.30 Klasika opoldne; 13.05 TV butik; 13.30 Kalifornijski klan; 14.15 Tenis; 15.45 Neto; 16.00 Springfieldova zgodba; 16.45 Bogati in lepi; 17.10 Cena je vroča; 17.45 Pronto Salvatore; 18.00 Equalizer; 19.12 Pozor, vreme; 19.20 Veličastna dvojica; 20.15 Upornik s Plawana, pustolov. film; 22.00 Nogomet; 22.30 Ninja, film; 0.15 M; 0.55 Aerobika; 1.00 Tenis

TELE 5

6.00 Magazin; 9.00 Filmoteka; 10.00 Fashion affairs; 10.30 Bazara; 11.00 Hendersonovi; 11.30 Umik; 12.00 Risanke; 12.30 Poročila; 13.00 Risanke; 13.30 Cartshow; 15.30 Šport; 16.30 Bim, bam, bino; 19.00 Fashion affairs; 19.30 Umik; 20.00 Smrkci; 20.15 Bob Marley – Reggae Sunsplash, dokument. film; 22.00 Scena Stewart v San Diegu; 0.00 Eurochart; 1.00 Pogrešani v Bermundskem trikotniku, amer. film

TV 5

6.05 Informacije; 16.10 Chocs; 17.10 Poskusite s pesmijo; 17.30 Resnica je na dnu lonca; 18.00 Številke in črke; 18.30 Rekreacija; 19.00 Ushula; 19.30 Informacije; 19.40 Satiniran papir; 20.00 Evropski klub; 21.00 Veza na svet; 22.30 Kino klub; Anne Trister, kanad. film

Zdravstveni dom Domžale, n. sol. o., TOZD »ZV Domžale«, n. sub. o.

objavlja na podlagi sklepa DS prosta dela in naloge
— **zobozdravnika**

s polnim delovnim časom za določen čas (nadomeščanje bolniško odsotnih delavcev). Pogoja: MF – odd. za stomatologijo, opravljen SI

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: ZD Domžale, kadrovska služba, Titov trg 1, Domžale. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

10-14427

RADIO

PRVI PROGRAM

(Krvavec stereo 81,8 MHz)
4.30 Jutranji program – glasba; **6.50** Dobro jutro, otroci; **8.05** Znanja široka cesta; **8.35** Pesmice na potepu; **9.05** Glasbena matineja; **10.00** Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba; **11.05** Petkovo srečanje; **12.10** Pojemo in godemo; **12.30** Kmetijski nasveti; **12.40** Domača glasba; **13.00** Danes do trinajstih; **13.30** Radio danes, radio jutri; **14.02** Gremo v kino; **14.40** Radijski Merkurček; **15.15** Radio danes, radio jutri (ponovitev); **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Od melodije do melodije; **17.00** Studio ob sedemnajstih

● Zloglasna menična afera Agrokomerc je stara več kot dve leti. Njen glavni akter Fikret Abdić je toliko časa tudi presedel v zaporu. Pred dobrimi 14 dnevi so ga izpustili, saj mu v procesu niso mogli dokazati tistega, kar so ga obtožili, namreč kontrarevolucionarnega ogrožanja družbenega sistema. Vendar s tem maratonski proces še ni končan, saj ga bremenijo še drugih kaznivih dejanj. Zdaj se brani s prostosti, vendar je trdno prepričan v svojo nedolžnost, kot tudi v to, da lahko le on reši Agrokomerc in se spet postavi na noge. Z njim se je v Veliki Kladuši pred dnevi pogovarjala naša novinarka Sonja Žnidaršič.

+ glasba; **18.05** Vodomet melodij; **19.00** Radijski dnevnik; **19.35** Lahko noč, otroci; **19.45** Z instrumentalnimi ansambli; **20.00** Oddaja za pomorščake; **20.30** Slovencem po svetu; **22.00** Zrcalo dneva; **23.05** Literarni nokturno – Florjan Lipuš: izjava; **23.15** Nočni program

DRUGI PROGRAM

(Krim stereo 96,5 Hz)
5.30 Val 202 – jutro; **8.00** Val 202 – dopoldan; **13.00** Danes do trinajstih; **15.30** Dogodki in odmevi; **19.00** Radijski dnevnik; **19.30** Stop pops in novosti; **21.45** Kratka radijska igra: Aleš Jan: Hamlet ekspres; **22.00** Zrcalo dneva; **22.20** Radio Študent na našem valu

TRETJI PROGRAM

(Krim stereo 96,5 MHz)
16.00 Dober dan; **16.05** Od uverture do plesa (Offenbach, Weber, Borodin); **16.30** Znanja široka cesta; **17.00** Koncertni solisti, Murray Perahia, klavir, igra R. Schumanna; **18.05** Likovni odmevi; **18.30** Iz opernega sveta – Umetniški večer tretjega programa; **19.30** Glasbeni intermezzo; **20.00** 2. koncert simfonikov RTV Ljubljana za zeleni abonma – prenos iz Cankarjevega doma v Ljubljani (s TV II), dirigent: Paul Freeman (Kanada), solista: klavirski duo Joan Yarborough in Robert Cowan (ZDA), 1. Dubravko Detoni: Metamorfoze za simfonični orkester, 2. Dmitrij Šostaković: 9. simfonija, 3. Vaughan Williams: Koncert za dva klavirja in orkester, 4. Alberto Ginastera: Estancia, v odmoru: Aktualen pogovor; **22.00** Radijska igra – Jovan Hristić: Orest; **23.00** Šestnajst strun, K. Pahor, W. A. Mozart; **23.55** Lirični utrinek

RADIO GLAS LJUBLJANA

(102.4 MHz)
6.00 Dobro jutro, **6.15** Jutranje in servisne novice; **6.45** Novice; **7.20** Kontaktni program; **8.15** Naj naj pesem; **8.45** Novice; **10.15** Gost ali vaše mnenje o...; **11.00** Novice; **12.15** Športni utrinki; **13.00** Poročila; **14.30** Glasbene novosti; **15.20** RGL komentira in novice; **15.45** Čas za nagradno uganko na RGL; **17.15** »Pet in petnajst«; **19.00** do **20.00** Glasbeni počitek.

RADIO KOPER

(SV 549 KHz, UKV 88,6 – 93,8 – 100,3 – 100,6 – 104,3 – 107,6 MHz)
6.00 Glasba za dobro jutro; **6.05** Na današnji dan; **6.30** Jutranjik in cestne informacije; **7.00** Druga jutranja kronika; **7.30** Poročila in pregled tiska; **7.35** Kulturni servis; **8.00** Prenos II. programa radia Ljubljana; **13.00** Danes na valu Radia Koper; **13.15** Mladi val Radia Koper; **13.30** Dnevnik Radia Koper; **14.35** Pesem tedna; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Glasba po željah; **17.30** Primorski dnevnik (aktualna tema); **18.00** O glasbi, ob glasbi; **18.30** Glasbene želje po telefonu; **19.00** Radijski dnevnik; **23.00** Nočni program Radia Koper

RADIO MARIBOR

(UKV 93,1 in 90,4 MHz SV 558 KHz)
4.30 Prenos sporeda RTV Ljubljana; **7.15** Dobro jutro; **9.00** Po domače; **10.05** Mavrica; **10.30** Country leksikon; **11.00** Mavrica; **12.05** Mavrica; **13.00** Kadar boš na rajžo šel; **14.30** Poročila, osmrtnice, objave, glasba; **15.00** Želeli ste, poslušajte; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Želeli ste, poslušajte; **16.30** Dnevnik radia Maribor; **17.00** Po Jugoslaviji; **18.00** Kultura; **18.30** Iz naše produkcije; **19.00** Večerni radijski dnevnik

NEMŠKE ovčarje, stare 10 tednov, prodam. ☎ (061) 741-072. p-3639-150-st

PSE nemške ovčarje, brez rodovnika, prodam. Rojc, Hudo 20, Radomlje. 90456-150

PERZIJSKO mucko, prodam. ☎ (061) 59-803. 90488-150

iščem

V NEDELJO se je v Trnovem izgubil nemški ovčar star 8 mesecev. Najditelja čaka nagrada. ☎ (061) 213-017. t-90821-153

RAZGLAŠI

preklici

PODPISANI Jordan Franc, Velike Lašče 100, preklicujem vse besede, ki so bile izrečene proti Vintar Mateju Velike Lašče, zaradi lesa. 18593-162

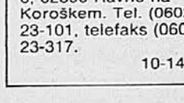
razno

GROB v Dravljah oddam. Ponudbe pod »Pokoj«. t-90765-164

TRICIKEL ape car piaggio, letnik 1982, zvočnika montarbo 2×200 W in elektronsko harmoniko cruccianelli, prodam. ☎ (063) 828-000, od 18. ure dalje. pt-90493-164

KRZNENO jakno polarna lisica novo, št. 40, ugodno prodam. Cena 3000 DEM, dinarske protivrednosti. ☎ (061) 724-233. t-90892-164

NOVO krzneno jopo, št. 42, zajec, moderni kroj, ugodno prodam. ☎ (064) 79-432. pt-91142-164

SERVIS pralnih strojev gorenje, zoppas, rex, naoonis, non-stop. ☎ (061) 573-884. t-90484-165-21

DO in občane obveščamo,
da smo začeli prodajati
počitniške prikolice, in sicer tudi po sistemu staro za novo.
Pripeljemo tudi na dom.
Podjetje Tomix, telefon (0608) 79-137.
10-14414

Obrtniki, delovne organizacije!
Ugodno odprodamo računalniški sistem IBM SYSTEM/3:
– CPU 5415 (1 kos)
– konzolas 3471 (2 kosa)
– diskovni pogon 3340 – dvojni (1 kos)
– diskovni pogon 3344 – dvojni (1 kos)
– diskovna enota Nashua za 3340 (10 kosov)
– diskovna enota NASHUA za 3344 (2 kosa)
– terminal 3277 (13 kosov)
– modem 3976 (1 kos)
– komplet kablov in tehnične dokumentacije
Informacije: SLEDI, delovna organizacija za proizvodnjo računalniške in telekomunikacijske opreme, Koroška cesta 6, 62390 Ravne na Koroškem. Tel. (0602) 23-101, telefaks (0602) 23-317.
10-14419

BUKOVA in brezova drva ter motorno kolo tomos 15 SLC, prodam. ☎ (068) 40-009. 18504-164

KANADSKI murml. kože, ugodno prodam. ☎ (061) 219-475. 18551-164

SHARP VZ 1600 – stolp z omarico in commodore 128, z veliko programi, prodam. ☎ (063) 724-080. 18614-164

NOV hladilnik za wartburg, comodore 64 z kasetarjem in dvema vojstikoma ter el. pisalni stroj robotron 202, prodam. ☎ (061) 40-969. 18606-164

PRODAM preparirano glavo irvasa, lovska trofeja. ☎ (048) 72-597, od 17. do 24. ure. 18595-164

NUJNO potrebujem tri tisoč DEM dinarske protivrednosti. Visoke obresti. ☎ (061) 264-266. 18623-164

NA POKOPALIŠČU Celje oddam družinski grob. ☎ (041) 701-185 t-90071-164

VSE vrste rezanega cvetja, prodam. ☎ (058) 552-808, po 17. uri. t-90507-164

NOV usnjen plašč s krznenim ovratnikom, rjavi, ovčja napa, št. 42, prodam. ☎ (061) 451-806, popoldan. t-90536-164

300 LITROV vina, vrste merlot, prodam. ☎ (065) 69-040. 90537-164

MOŠKO in žensko zimsko jopo (usnje, krzno), št. 50 in 40, novo, prodam. ☎ (063) 857-206. t-90575-164

BRAKO prikolico, elektromotor 3 F, 22 kW, 2800 obratov in čoln elan GT 402, chrysler 45, s prikolico, ugodno prodam. ☎ (061) 752-853, po 20. uri. t-90593-164

SGP GORICA

PRODAJAMO POSLOVNE PROSTORE
tel. (061) 212-956
tel. (065) 25-011

PRODAJAMO POSLOVNE PROSTORE:

V NOVI GORICI: na več lokacijah, v pritličjih ali v I. nadstropjih, v središču mesta, primerno za trgovino ali drugo mirno obrtno dejavnost.

V ŠEMPETRU PRI GORICI: objekt v III. gr. fazi, velik okoli 160 m², primeren za gostinski ali trgovski lokal.

NA MEDNARODNEM MEJNEM PREHODU VRTOJBA: poslovne prostore, primerne za predstavništva.

V BOVCU: v objektu v pritličju za trgovino ali drugo mirno obrtno dejavnost.

V TRZINU PRI LJUBLJANI: samostojne delavnice, velike 119 m².

V LJUBLJANI: – V Štepanjskem naselju v I. nadstropju objekta, zgrajenega do IV. gr. faze
– Na Celovški cesti končane prostore v pritličju.

PRODAJAMO STANOVANJA:
V NOVI GORICI: v stolpnicah v kareju 8.

V BOVCU: v stanovanjskem bloku na Brdu.

V TRZINU PRI LJUBLJANI: vrstne hiše, zgrajene do III. gr. faze, velike 150 m² in 180 m²

PRODAJAMO VSELJIVE APARTMAJE:
na Pelješču, v turističnem naselju »BILI DVORI«.

KAMACROWN

ZAGOTOVLJENA SERVIS IN GARANCIJA

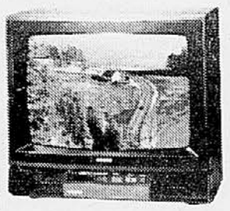
BARVNI TELEVIZORJI

GLASBENI STOLPI: VIŠINA 36 cm, DOLŽINA 80 cm

NOVO! NOVO!

ZASLON 51 cm
* Z DALJINSKIM UPRAVLJANJEM
* 32 PROGRAMOV
* DISPLAY NA ZASLONU
* TIMER

SAMO 323 USD
CARINSKE DAJATVE
TAKOJŠNJA DOBAVA

ZASLON 37 cm
* DALJINSKO UPRAVLJANJE
* 32 PROGRAMOV
* 2 ZVOČNIKA – PSEVDO STEREO
* DISPLAY NA ZASLONU
* TIMER

SAMO 211 USD
60 odstotkov dinarskih dajatev
dobava v mesecu dni

K 3213, 40 VATOV
* KAZALEC MOČI
* STEREO RADIO S 3 VALOVNIMI DOLŽINAMI
* PETPASOVNI EQUALIZER
* GRAMOFON Z DVEMA HITROSTMA
* DVOJNI KASETOFON
* DVE HI-FI ZVOČNI SKRINJI (4 zvočniki)

SAMO 109 USD
79 odstotkov dinarskih dajatev
OMEJENA KOLIČINA
DOBAVA V 60 DNEH

K 3204 – 50 VATOV
* STEREO RADIO S 4 VALOVNIMI DOLŽINAMI
* PETPASOVNI EQUALIZER
* GRAMOFON Z DVEMA HITROSTMA
* KAZALEC MOČI
* DVOJNI KASETOFON
* DVE HI-FI ZVOČNI SKRINJI (4 zvočniki)

SAMO 129 USD
79 odstotkov dinarskih dajatev
DOBAVA V MESECU DNI

INTERKOMERC V SODELOVANJU Z JUGOŠPEDOM: BEOGRAD, 29. novembra 1, tel.: 338-973, ZAGREB: Gundulićeva 15, tel.: 424-606, SARAJEVO, Lenjinova 7, tel.: 216-433, TITOGRAD, Ulica slobode 44, tel.: 44-260, SKOPJE, I. L. Ribara 72, tel.: 220-720, LJUBLJANA, Celovška 111 a, tel.: 552-241

Carinarnica Ljubljana
objavlja

javno dražbo
Carinarnica Ljubljana bo na javni dražbi 21. 11. 1989 prodajala naslednje blago:

1. blago, odvzeto po carinskih prekrških po spisku 06/1-17826, po izklicni ceni 314.280.000.-din
2. blago po roku ležanja po spisku 06/1-17827, po izklicni ceni 89.983.-din
3. blago, odstopljeno v korist SFRJ po spisku 06/1-17828, po izklicni ceni 243.810.000.-din

Blago po spisku 06/1-17826 je na dražbi prvič, del blaga po spisku 06/1-17827 in 06/1-17828 pa je na dražbi drugič.

Pričetek dražbe bo 21. 11. 1989 ob 10. uri v veliki sejni sobi Carinarnice Ljubljana v III. nadstropju, Šmartinska 152 a. Ogled blaga je mogoč na dan licitacije od 7.30 – 9. ure na referatu za prodajo Carinarnice Ljubljana.

Blago bomo prodali najboljšemu ponudniku. Carinarnica za prodano blago ne bo upoštevala reklamacij glede kakovosti.

Kupec mora blago plačati in prevzeti v 5 dneh po dražbi.

Po prevzemu blaga ne bomo upoštevali reklamacij glede količine. V prodajni ceni niso vračunani stroški prevzema blaga iz carinskega skladišča in prometni davek.

Na dražbi lahko sodelujejo pravne osebe, ki so registrirane za prodajo in nakup takšnega blaga in so pred pričetkom dražbe vplačale varščino v višini 20% izklicne cene.

Pred pričetkom dražbe bo komisija seznanila udeležence še z drugimi pogoji.

Informacije o dražbi lahko dobite po telefonu (061) 444-578, int. 56, Carinarnica Ljubljana.
10-14420

Jugokontrola, delovna organizacija za kontrolo blaga
razpisuje

NATEČAJ
za novo idejno rešitev znaka in logotipa delovne organizacije
Likovna rešitev znaka in logotipa je lahko eno- ali dvobarvna. Prijave sprejemamo do 25. novembra 1989 na naslov: Natječajna komisija, Jugokontrola Rijeka, Fiorello la Guardia 13, za idejno rješenje znaka, z oznako »Ne otvarati«.
Izbrano delo bomo nagradili z 20,000.000 dinarji.
Vsa potrebna pojasnila lahko dobite po tel. (051) 213-194.

Razpisna komisija knjižničnega sveta

Knjižnice Oton Župančič Ljubljana
razpisuje
na podlagi 164. člena statuta dela in naloge

individualnega poslovodnega organa — direktorja (reelekcija)

Za opravljanje del in nalog direktorja je lahko imenovan delavec, ki poleg splošnih zakonskih pogojev izpolnjuje še naslednje:
– visokošolska izobrazba družboslovne smeri
– organizacijske sposobnosti
– 5 let prakse pri vodilnih delih in opravilih oziroma prakse v knjižničarski ali sorodni stroki
– pravilen odnos do samoupravljanja in drugih vrednot naše družbenopolitične ureditve.

Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj pošljejo kandidati v zaprti ovojnici pod oznako »za razpisno komisijo« v 15 dneh po razpisu na naslov: Knjižnica Oton Župančič, Ljubljana, Dvorni trg 2/I.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 8 dneh po sprejetju sklepa knjižničnega sveta.
10-14365

Začasni kolegijski poslovodni organ v
DO Obrtni center Vrhnika

razpisuje
na podlagi 63. člena statuta DO
1. dela in naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

individualnega poslovodnega organa – direktorja DO

Na razpisana dela in naloge se lahko prijavijo kandidati, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:
– splošne pogoje, določene z zakonom
– da imajo VI. ali VII. stopnjo strokovne izobrazbe gradbene, pravne oz. ekonomske ali elektro smeri
– da imajo vsaj pet let prakse v stroki in pri odgovornejših poslovnih delih, ki zahtevajo sposobnost vodenja, organiziranja in koordiniranja posameznih poslovnih funkcij
Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.

2. KV slikopleskarja
Pogoji:
– končana III. ali IV. stopnja strokovne izobrazbe
– tri leta delovnih izkušenj
– trimesečno poskusno delo.

3. KV elektroinstalaterja
Pogoji:
– končana III. ali IV. stopnja strokovne izobrazbe
– tri leta delovnih izkušenj
– trimesečno poskusno delo

Pod 2. in 3. združujemo delo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov:
Obrtni center Vrhnika, Klis S-8, Vrhnika, s pripisom »za razpisno komisijo pri ZKPO«.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po sprejemu sklepa.
10-14361

Elektroinštitut »Milan Vidmar«, Ljubljana, Hajdrihova 2

Delavski svet Elektroinštituta »Milan Vidmar« razpisuje dela in naloge

individualnega poslovodnega organa — direktorja

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom in družbenim dogovorom o oblikovanju in uresničevanju kadrovske politike na območju ljubljanskih občin, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
– visoka strokovna izobrazba elektrotehniške, strojne ali ekonomske smeri
– najmanj 5 let delovnih izkušenj pri vodilnih ali vodstvenih delih in nalogah v elektrogospodarstvu, elektroindustriji ali znanstveno-raziskovalni dejavnosti
– znanje najmanj enega tujega jezika
– organizacijske, vodstvene in kreativne sposobnosti

Mandat traja 4 leta.

Pisne prijave z navedbo splošnih podatkov, dosedanjih delovnih izkušenj in dokazili o izpolnjevanju navedenih pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi tega razpisa v zaprti kuverti na naslov: Elektroinštitut »Milan Vidmar«, Ljubljana, Hajdrihova 2, za razpisno komisijo.

Prijavljene kandidate bomo o izidu pisno obvestili v 30 dneh po odločitvi.
10-14453

Goriške opekarne
TOZD Tovarna keramičnih ploščic
Keramix
Volčja Draga 43 b
65292 Renče pri Novi Gorici
telefon (065) 53111

Ugodnost za graditelje

Izkoristite priložnost in nas obiščite v naši maloprodajni trgovini, kjer lahko kupite

— **keramične ploščice Keramix za 25% ceneje**

Pričakujemo vas vsak delavnik od 6. do 17. ure in ob sobotah od 8. do 12. ure.

Pohitite z nakupom, količine so omejene!

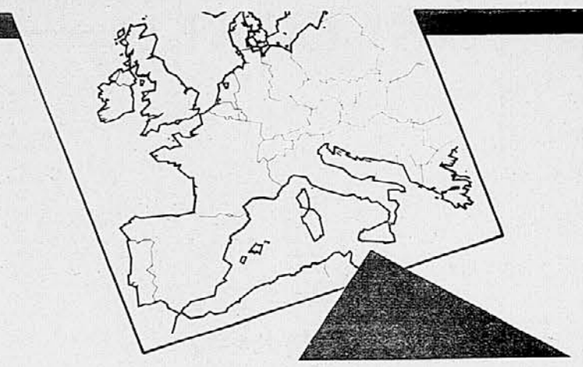
Komisija za delovna razmerja
Inštituta za geodezijo in fotogrametrijo, 61000 Ljubljana, Jamova 2

objavlja
prosta dela in naloge

offset strojnika
Pogoja:
grafična poklicna šola
2 leti delovnih izkušenj.

Delo je enoizmensko. Poskusno delo traja 3 mesece.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi. Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
10-14368

ŽELITE Z NAMI V EVROPO?

STE DINAMIČNI, AMBICIOZNI?

IMATE KREATIVNE ORGANIZACIJSKE SPOSOBNOSTI?

BI PREVZELI VODSTVENA OPRAVILA V RAZŠIRJENIH IN NOVIH TURISTIČNIH OBJEKTIH PODJETJA UNIOR ZREČE NA ROGLI IN V TERMAH ZREČE?

POKLIČITE **UNIOR ZREČE**
SPLOŠNI KADROVSKI SEKTOR, TELEFON (063) 761-122

Univerzitetni zavod za rehabilitacijo invalidov Ljubljana, TOZD Soča-oprema, Ljubljana, Linhartova 51

vabi k sodelovanju strokovnjake naslednjih poklicev:

- **diplomirane strojne inženirje**
- **diplomirane ekonomiste**
- **strojne inženirje in**
- **strojne tehnike**

za opravljanje del na področju planiranja proizvodnje, organiziranja tehnične kontrole in marketinga rehabilitacijske in bolniške opreme.

Vabimo vas, da se nam oglasite v 15 dneh po objavi pisno na gornji naslov, lahko pa tudi po telefonu 311-305 ali 315-195.

Pričakujemo, da bomo z vašim sodelovanjem in strokovnim delom učinkovito gospodarili in zagotavljali prodajo naših izdelkov doma in v tujini.

10-14423

VDO Biotehniška fakulteta Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani

objavlja
po 5. členu pravilnika o postopku za izbiro kandidatov in podeljevanju Jesenkovih priznanj

razpis za prijavljanje kandidatov za Jesenkova priznanja 1990, ki jih podeljuje VDO Biotehniška fakulteta

1. Jesenkova priznanja podeljujemo za dosežke na področju biotehniških strok. Priznanja podeljujemo za dosežke pri vzgojno-izobraževalnem delu in za pomembna objavljena znanstvena in strokovna dela, za tehnološke rešitve, iznajdbe in odkritja, za selekcijo in vzgojo novih sort rastlin in živali ter za druge vidne dosežke na področju strokovnega dela in v proizvodnji. Ta priznanja se izjemoma podeljujejo tudi za življenjsko delo sodelavcem.
2. VDO Biotehniška fakulteta vabi organizacije, da prijavijo kandidate za Jesenkovo priznanje 1990 do 15. 12. 1989. Kandidati so lahko posamezniki, skupine ali organizacije.
3. Predloge z obrazložitvijo sprejema strokovna komisija za podelitev Jesenkovih priznanj, ki daje dodatna pojasnila.
4. Priznanja bomo podelili 14. marca 1990.

10-14443

SATURNUS
61110 LJUBLJANA YU, OB ŽELEZNICI 16

TOZD Embalaža

na podlagi sklepa delavskega sveta TOZD Embalaža

razpisuje
dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

vodja mehanskih obratov NI RELEKCIJA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:
— visoka strokovna izobrazba tehnične ali organizacijske smeri
— štiri leta delovnih izkušenj
— pasivno znanje svetovnega jezika

Delavec bo za opravljanje razpisanih del in nalog imenovan za štiri leta.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev in kratkim življenjepisom pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: Saturnus, Kadrovski sektor, Ljubljana, Ob železnici 16. Na ovojnico pripišite: »Za razpisno komisijo TOZD Embalaža«.

O izbiri bomo prijavljene kandidate obvestili najkasneje v 15 dneh po izbirnem postopku.

8-14279

LIBELA

Komisija za delovna razmerja
Libele Celje
na podlagi Pravilnika o delovnih razmerjih
objavlja
prosta dela in naloge

komercialnega predstavnika za Slovenijo

Poleg z zakonom določenih pogojev od kandidatov pričakujemo še naslednje:
— visoko oz. višješolsko izobrazbo ekonomske, strojne ali elektro smeri
— obvladanje tehnike komercialnega poslovanja
— stanovanje v Ljubljani
— telefon in lastni avtomobil.

Za navedene delovne naloge združujemo delo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 6-mesečnim poskusnim delom.

Kandidate vabimo, da pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov:
Libela Celje — Kadrovsko splošni sektor, Opekarniška 2, 63000 Celje.
Kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 8 dneh po sprejemu ustreznih sklepov.

10-14363

Sporočamo žalostno vest, da je umrl

JOŽE ČERNE

upokojenec

Od njega se bomo poslovili v petek, 10. novembra 1989, ob 11. uri na pokopališču v Dravljah

Dolgoletnega in vestnega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu

Delavci podjetja »Metalka« Ljubljana

2335

Sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo, da je umrl

ALOJZ KOLKA st.

V družinski grob v Celju smo ga položili v petek, 10. novembra 1989

Žalujoči: žena Tea, sinova Saša in Božo z družinama

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma preminil naš dolgoletni sodelavec

AVGUST TIVADAR

upokojeni keramičar

Od njega se bomo poslovili v ponedeljek, 13. novembra 1989, na ljubljanskih Žalah

Ohranili ga bomo v lepem spominu

Kolektiv Obloga-Slikoplastika, Ljubljana-Polje

Nepričakovano nas je zapustil naš dragi mož, oče, brat in stric

AVGUŠTIN TIVADAR st.

upokojenec

Od njega se bomo poslovili v ponedeljek, 13. novembra 1989, ob 16. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležal v šestnajsti mrliški vežici

Žalujoči: žena Francka, sinova Branko in Avguštin s Petro, bratje in drugo sorodstvo

Ljubljana, Gomilica, Calgary, 8. novembra 1989

Sporočamo žalostno vest, da nas je po dolgi bolezni zapustil naš dragi mož, oče, dedek in stric

JERNEJ KLANČAR

upokojenec

Od njega se bomo poslovili v ponedeljek, 13. novembra 1989, ob 14. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležal v štirinajsti mrliški vežici

Žalujoči: žena Frančiška, sin Jernej z ženo Slavko, vnuk Miha in drugo sorodstvo

Ljubljana, 8. novembra 1989

Dotrpel je naš dragi mož, oče, dedek in tast

VIKTOR KLEŠNIK

Od njega se bomo poslovili v torek, 14. novembra 1989, ob 14. uri na pokopališču v Polju

Na dan pogreba bo žara v tamkajšnji mrliški vežici

Žalujoči: žena Mila, sin Anton, hčerka Majda Miljakovič, vnuki Rade, Maja, Simon, Urška, snaha Agata

Zalog, Novo Polje, 8. novembra 1989

MERKUR KRANJ **trgovina in storitve, p. o. Kranj, Koroška c. 1**

na podlagi sklepa delavskega sveta in v skladu s Statutom in Pravilnikom o notranjem organiziranju družbenega podjetja
razpisuje
prosta dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

1. pomočnika generalnega direktorja za komercialo
2. pomočnika generalnega direktorja za organizacijo, informacijski sistem in splošno kadrovsko področje
3. direktorja Trgovine na debelo
4. namestnika direktorja Trgovine na debelo
5. direktorja Trgovine na drobno
6. direktorja Zunanje trgovine
7. direktorja Storitev
8. direktorja razvojnega področja
9. direktorja finančnega področja
10. direktorja splošno kadrovskega področja
11. direktorja ekonomsko analitskega področja
12. direktorja računovodstva
13. direktorja področja avtomatske obdelave podatkov
14. vodja investitorskega inženiringa

Poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:
pod 1., 2. — visoka izobrazba ekonomske, pravne, organizacijske ali tehnične smeri
pod 3., 4., 7. — visoka izobrazba ekonomske, organizacijske ali tehnične smeri
pod 5. — visoka ali višja izobrazba ekonomske, organizacijske ali tehnične smeri
pod 6. — visoka izobrazba ekonomske, organizacijske, pravne ali tehnične smeri
— izpolnjevanje pogojev za opravljanje poslov zunanjetrgovinskega prometa
pod 8., 9., 10., 11., 13. — visoka izobrazba ustrezne smeri
pod 12. — visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri
pod 14. — visoka ali višja izobrazba gradbene smeri,
— strokovni izpit.
Vsi kandidati morajo poleg zahtevanega imeti še pet let delovnih izkušenj pri odgovornih delih in nalogah, razen pod 12., kjer zahtevamo tri leta delovnih izkušenj v računovodstvu in pod 13., kjer zahtevamo tri leta delovnih izkušenj pri vodstvenih delih s področja informacijskih sistemov poslovnih procesov.
Poleg navedenih pogojev morajo vsi kandidati imeti tudi organizacijske sposobnosti za vodenje, prevzeti pa morajo tudi odgovornost za uspešno poslovanje dela podjetja oziroma področja.
Izbrane kandidate bomo imenovali za štiriletni mandat.
Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev z oznako za razpis naj kandidati pošljejo v osmih dneh po objavi na naslov: Merkur — trgovina in storitve, p. o., Splošno kadrovsko področje, 64000 Kranj, Koroška cesta 1.
Vse kandidate bomo o izbiri obvestili v osmih dneh po sprejetju sklepa o imenovanju.

10-14418

DO Energoprojekt — izgradnja, TOZD ENOS, Novi Beograd, Bulevar Lenjina 12

prodaja atraktiven poslovni prostor

v sodobno grajenem poslovno-tržnem centru »Merkator« v Novem Beogradu.

Mogoče je tudi oblikovanje manjših poslovnih enot. Pojasnila lahko dobite v Energoprojektu, OOUR ENOS, Novi Beograd, Bulevar Lenjina 12 ali po tel. (011) 146-463, 131-797, 131-516, int. 24-91.

9-14281

OBRTNIKI!

IZVESKE IZ LESA za gostilne, bifeje, butike in ostale obrtne dejavnosti izdelujem. ☎487-203. **3014-165-st**

Sporočamo žalostno vest, da smo nenadoma izgubili našega dolgoletnega sodelavca

ANTONA MOLANA

Od njega se bomo poslovili v ponedeljek, 13. novembra 1989, ob 13. uri na ljubljanskih Žalah

Ohranili ga bomo v trajnem spominu

Kolektiv Emone Commercea, Ljubljana

2337

Sporočamo žalostno vest, da nas je po dolgi bolezni zapustil naš dragi mož, oče, dedek in tast

VIKTOR KLEŠNIK

Od njega se bomo poslovili v torek, 14. novembra 1989, ob 14. uri na pokopališču v Polju

Na dan pogreba bo žara v tamkajšnji mrliški vežici

Žalujoči: žena Mila, sin Anton, hčerka Majda Miljakovič, vnuki Rade, Maja, Simon, Urška, snaha Agata

Zalog, Novo Polje, 8. novembra 1989

Univerzitetni klinični center, TOZD Univerzitetna ginekološka klinika, Ljubljana, Šlajmerjeva 3

ponovno objavlja
prosta dela in naloge

dveh srednjih medicinskih sester

za delo na hospitalnem oddelku za določen čas (leto dni — nadomeščanje delavk na porodniškem dopustu), s polnim delovnim časom.

Pogoja: končana srednja izobrazba ustrezne smeri in leto dni delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi oglasa na Univerzitetno ginekološko kliniko, Šlajmerjeva 3, Ljubljana.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh.

10-14447

Umrla je naša draga

IVANA MARN

Od nje se bomo poslovili v ponedeljek, 13. novembra 1989, ob 11. uri na pokopališču v Polju

Na dan pogreba bo žara v mrliški vežici Polje

Žalujoči: nečakinje in nečaki

Ljubljana, 7. novembra 1989

Po kratki in hudi bolezni je umrl dolgoletni predsednik krajevne skupnosti Kostrivnica

VINKO STRAŠEK

Pogreb bo v soboto, 11. novembra 1989, ob 15. uri na pokopališču v Kostrivnici

Vinko, hvala ti za vse

Krajevna skupnost Kostrivnica z drugimi organizacijami

ZAHVALA

Nenadoma in mnogo prezgodaj nas je v 26. letu zapustil naš ljubljeni sin in brat

VILKO MARKELJ

Strti od bolečine se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, nas tolažili, nam izrazili sožalje, ga zasuli s cvetjem in sočustvujete z nami. Posebna zahvala vsem sorodnikom, njegovim prijateljem, sodelavcem, sošolcem, godbi na pihala, podjetju Alples, Avto-moto društvu ter pevcem za sočutno zapete pesmi. Iskrena hvala govornikoma Petru Šmidu in Matevžu Trojarju za tople poslovilne besede ob odprtem grobu ter Mihu Nastranu za zaigrano Tišino v poslednji pozdrav. Hvala vsem, ki ste ga imeli radi, ga tako številno pospremili na zadnji poti in se ga boste spominjali.

Neutolažljivi: mama Jožica, oče Vinko, teta Minka, sestra Zorica in brat Zoran z družinama

Železniki, 5. novembra 1989

2332

Centralna tehniška knjižnica (CTK) Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani

objavlja prosta dela in naloge

kurirja-voznika

Poleg splošnih mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:
— dokončana osnovna šola
— vozniški izpit B kategorije
— zaželene delovne izkušnje
— dvomesečno poskusno delo
Prijave sprejemamo 8 dni po objavi.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po odločitvi.

10-14426

Komisija za delovna razmerja
medicinske fakultete
objavlja prosta dela in opravila:

1. tajnice — samostojne korespondentke

na inštitutu za biokemijo za nedoločen čas

2. samostojnega delavca

s srednjo izobrazbo — delavca s srednjo izobrazbo — referenta na inštitutu za sodno medicino za nedoločen čas (administrativna dela v obdukcijskih prostorih in na terenu)

Pogoji: pod 1. — končana višja šola ekonomske oz. upravne usmeritve, VI. kat., znanje strojepisja, aktivno znanje angleškega jezika, štirimesečno poskusno delo
pod 2. — srednja izobrazba upravno administrativne usmeritve, V. kat., dobro znanje strojepisja, trimesečno poskusno delo

Nastop dela po dogovoru.

Pisne ponudbe, kolkovane z 200 din državne takse, sprejema tajništvo medicinske fakultete, Vrazov trg 2, 8 dni po objavi.

10-14425

Sem dolgo upal in se bal,
slovo sem upu, strahu dal:
srcé je prazno, srečno ni,
nazaj si up in strah želi.
(Prešeren)

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš ljubljeni mož, oče in brat

ZVONE MOLAN

Pogreb bo v ponedeljek, 13. novembra 1989, ob 13. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležal v trinajsti vežici

Žalujoči: žena Majda, hči Mateja, sin Vito in sestra Micika z družinami

Ljubljana, Dobova, 7. novembra 1989

2333

Umrl je naš upokojenec

RAFAEL TURK

pleskar

Dolgoletnega sodelavca bomo ohranili v lepem spominu

Delavci DO Givo, Ljubljana

2327

ZAHVALA

Ob prezgodnji in nenadni smrti dragega sina, brata in vnuka

ZDRAVKA MULCA

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili h grobu, njegovim sodelavcem, pevcem in godbenikom, vsem, ki ste prinesli cvetje in nam pisno ter ustno izrekli sožalje. Posebna zahvala velja direktorju Primorje Gorica, TOZD Goriška iz Šempetra pri Gorici, Silvanu Makucu za vsestransko pomoč ter vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali.

Vsi njegovi

Kobarid, 8. novembra 1989

2334

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in dedka

ALOJZA JUDNIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem in vsakomur posebej, ki ste ga pospremili na zadnji poti, prekrili njegov grob s cvetjem in nam stali ob strani s pisnimi in ustnimi izrazi sožalja.

Vsi njegovi

2326

ZAHVALA

Ob prezgodnji smrti naše drage

ZVONKE KALUŽA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, vaščanom, pevskemu zboru in vsem znancem za pomoč in razumevanje. Zahvalo smo dolžni osebju onkološke klinike v Ljubljani posebno pa dr. Sen-čarjevi, dr. Cerarjevi in dr. Zakotniku ter tudi osebju Zdravstvenega doma iz Pivke, zlasti dr. Stegeljnu ml. ter sestri Karmen.

Vsi njeni

Narin, novembra 1989

2330

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

STANKA VEHARJA st.

se iskreno zahvaljujemo RTV Ljubljana, LB — Stanovanjsko-komunalni banki Ljubljana, Kovinarski Vrhnika, AC TOZD Gral-Avtoobnova Ljubljana, Gasilskemu društvu Bevke, ZZB NOV Vrhnika, pevskemu zboru, sorodnikom, znancem in sosedom za darovano cvetje ter pomoč v najhujših trenutkih ter za izrečeno ustno in pisno sožalje. Hvala tudi g. župnikoma za opravljeni obred in govorniku za poslovilne besede. Hvala vsem, ki ste ga tako številno pospremili na zadnjo pot.

Vsi njegovi

Ljubljana, 7. novembra 1989

2329

ZAHVALA

Ob boleči in prezgodnji izgubi naše mami

NEŽKE KASTELIC

se iskreno zahvaljujemo vsem in vsakomur posebej, ki ste jo pospremili na zadnji poti, prekrili njen grob s cvetjem in nam stali ob strani s pisnimi in ustnimi izrazi sožalja. Posebej se zahvaljujemo dr. Zakotniku in zdravstvenemu osebju za zdravniško pomoč, g. Primožu pa za lepe besede ob zadnjem slovesu.

Vsi njeni

2336

ZAHVALA

Usoda je hotela, da nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi sin, brat, stric

TONE OGRINC

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, LD Velike Lašče, sodelavcem, GD Karlovica, sosedom, pevcem, g. župniku, vsem, ki so darovali cvetje in vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: mama Ivanka, sestri Vida in Silva z družino

2331

Vsi ljudje so prah,
nekateri so zlat prah.
(J. N. Shedd)

ZAHVALA

Za vedno je odšel od nas naš plemeniti

JAN

Iskrena hvala vsem, ki ste se od njega poslovili z ljubeznijo in spoštovanjem.

Njegovi: Ksenija, Jasmina, Maja, Eva in Vid

Ljubljana, Nova Gorica, Kobarid, 10. novembra 1989

2328

NA KRATKO

Pisatelji o novem organiziranju kulture

LJUBLJANA, 9. novembra – »Nov način organiziranosti slovenske kulture je še zmeraj odprt«, je zapisal v vabilu na sestanek predsednik DSP Rudi Šeligo. Društveni sestanek je bil danes popoldan in pisatelji, ki jim seveda ne more biti vseeno, kako bo po novem organizirana slovenska kultura, zlasti, kako bo urejeno financiranje in kakšne bodo možnosti za plasma izdelkov iz njihovih delavnic, so pretresali vprašanja, ki bodo morala z novim letom dobiti tudi svoje odgovore. V ta namen so povabili tudi vse pomembne kulturniške funkcionarje, na sestanek pa sta prišla le **Vladimir Kavčič** in **Sergij Pelhan.**

Kaže vendarle, da ta vprašanja pisateljev zaenkrat še ne vznemirjajo dovolj, ali pa so jim premalo jasna (ali pa so od vsega skupaj enostavno preutrujeni), debate se je namreč udeležila le dobra peščica, pa še ta se je začela kmalu osipati. Minister Kavčič in predsednik KSS Pelhan sta pojasnila, kako zgledajo stvari za zdaj s stališča javne uprave; namesto interesnih skupnosti bo denar delila skupščina, zagotavljala pa ga bosta podjetniški in davčni princip.

Iz uvodne intonacije **Rudija Šeliga,** ko je govoril o tekočih društvenih nalogah, pa povzemimo, kar se zdi bistveno (seveda so to le predlogi članstvu v premislek). DSP se – morda – nahaja pred trojnim izstopom: iz jugoslovanske zveze, iz SZDL in iz alternative. Se literati vračajo k literaturi? (P. K.)

Kako bodo knjižnice stregle bralcem

RADENCI, 9. novembra – Zveza bibliotekarskih društev Slovenije je pripravila dvodnevni posvet Knjižnica in javnost, na katerem naj bi predvsem pokazali, kako naj bo urejena sodobna knjižnica in kako naj dela, da bo uporabnikom čimbolj ustregla. Slavnostni govornik Ciril Zlobec, podpredsednik RK SZDL, se je zavzel za uvajanje inovacij v knjižničarstvo in za gradnjo novih knjižnic (NUK, CTK).

Za posebne dosežke v knjižničarstvu so podelili Čopovi diplomi **Francetu Režunu** iz Trebnjega in **Emi Novak** iz Domžal, Kalanove nagrade pa so prejeli **Mirko Popovič** iz NUK, **Silva Novljan** iz Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani in skupina avtorjev učbenika Uvod v knjižničarstvo: **Breda Filo** iz Univerzitetne knjižnice v Mariboru, dr. **Branko Berčič** s Filozofske fakultete v Ljubljani, **Tatjana Banič** iz NUK in bibliotekar **Maks Veselko.** (F. F.)

Gerasimov o združitvi Nemčije

MOSKVA, 9. novembra – Predstavnik ministrstva za zunanje zadeve ZSSR Genadij Gerasimov je izjavil, da danes ne more biti »nobenega resnega pogovora o združitve Nemčije«. Vprašanja po njegovih besedah ni mogoče obravnavati ločeno od splošnega položaja v Evropi, ki je danes razdeljena na dva bloka.

Vprašljivo Heiderjevo zavzemanje za demokracijo

DUNAJ, 9. novembra – Avstrijsko notranje ministrstvo je britanskemu zgodovinarju Davidu Irvingu, znanemu po njegovem pisanju o neobstoju uničevalnih koncentracijskih taborišč v tretjem rajhu ter antisemitskih stališčih, prepovedalo, da bi predaval v Innsbrucku. Vodja avstrijskih svobodnjakov in koroški deželni glavar Jörg Haider pa je odločitev avstrijskega notranjega ministrstva pospremil z ugotovitvijo, da je prepoved Irvingovega predavanja »nerodnost« ter da bi vsaka utrjena demokracija morala vzdržati tudi mnenja, s katerimi se ne strinja. Irving, katerega publika v Zahodni Evropi so skrajni desničarji, njegovi nastopi pa občasno povod za fizične obračune med neonacisti in antinacističnimi demonstranti, je te dni kljub prepovedi avstrijskega notranjega ministrstva predaval na Dunaju, tema predavanja pa je bila »laž o Auschwitzu«. (B. G.)

Ljubljanski nadškof na »Glasovi preji«

RIBNO, 9. novembra – V Ribnem je bila nocoj letošnja tretja »Glasova preja« časopisa Gorenjski glas. Gost večera, ki ga je vodil podpredsednik RK SZDL Viktor Žakelj, je bil ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar, pogovor pa je tekel o slovenski Cerkvi v prenovitvenem času in drugih dogajanjih v družbi. Alojzij Šuštar je med drugim dejal, da se odnosi med predstavniki oblasti oziroma družbe in Cerkvijo izboljšujejo. Na vprašanje, če bodo slovenski kleriki prek novega strankarskega interesnega združenja vstopili v slovensko politiko, pa je odvrnil: »Upam, da ne, vsaj ne na tak način, kot nekdaj.« Dejal je tudi, da so v svetu v preteklosti le malo vedeli za Slovenijo. Položaj se je v zadnjih letih močno spremenil. V Evropi smo zaradi političnih dogajanj prišli v tisk zlasti lani, letošnji 27. septembra pa je odmeval po vsem svetu. Dejal je tudi, da je zanj slovenski narod pravi čudež, saj je tudi pod strahovitimi pritiski v preteklosti ohranil svojo visoko kulturo, zgodovinski razvoj pa je tudi znamenje in upanje za prihodnost. Če smo preživeli dosedanje pritiske, bomo tudi druge. (V. F.)

V Jordaniji zmagali islamski fundamentalisti

AMAN, 9. novembra – Kot kaže, bodo na prvih volitvah v Jordaniji po 22 letih zmagali islamski fundamentalisti. Po nepopolnih rezultatih, ki jih je danes objavila jordanska televizija, so ti namreč dobili skoraj tretjino od 36 poslanskih mest v spodnjem domu. Medtem ko so muslimanski bratje, ki se zavzemajo za dosledno izvajanje islamskih zakonov in za odločen odpor proti Izraelu, dobili 13, fundamentalisti drugih barv pa tri poslanska mesta, jih imajo provladni kandidati doslej le osem.

Prvi politični azilanti na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 9. novembra (Tanjug) – Odkar je 15. oktobra na Madžarskem pričela veljati uredba ministrskega sveta o pravicah emigrantov, sta dobila politično zatočišče v tej državi dva človeka. V sporočilu urada za begunce pri madžarskem zunanjem ministrstvu je rečeno, da gre za sovjetskega in bolgarskega državljana. Prvi je sodeloval na demonstracijah v Ukrajini, zaradi česar so ga najprej zaprli, potem pa še odpustili iz službe. Drugi pa se je potegoval za pravice bolgarskih Turkov in zato imel velike težave z uradnimi bolgarskimi organi. Za politično zatočišče na Madžarskem je zaprosilo še 42 ljudi.

Prostorsko načrtovanje in Evropa 1992

BONN, 9. novembra – Akademija za prostorske študije in planiranje iz Hannovra, vodilna tovrstna zahodnoevropska znanstvena institucija, je organizirala vseevropsko posvetovanje o novih nalogah prostorskega načrtovanja v pripravah na Evropo 1992. Dvodnevni posvet je v Bonnu, nanj pa so povabili priznane strokovnjake, univerzitetne profesorje ter redne in dopisne člane omenjene ustanove. Že prvi dan posveta so poročali predstavniki držav Evropske skupnosti in oba dopisna člana hannovrske akademije iz Jugoslavije: prof. dr. Wenzler z zagrebške in prof. dr. Vladimir Klemenčič z ljubljanske univerze. V okviru začrtanega namena posveta, ki bi naj prednostno nakazal možnosti za pripravo enotnega koncepta sodelovanja na področju prostorskega planiranja oziroma opredelil tovrstne probleme, je dr. Klemenčič posredoval izkušnje Slovenije pri sodelovanju s sosednjimi deželami in Evropo ter predstavil obmejno območje ob jugoslovansko-italijanski meji med Gorico in Koprom kot funkcijsko mnogovrstno evropsko obmejno regijo. A. G.

Odlična odločitev založbe

LJUBLJANA, 9. novembra – Veliko ljudi je popoldan prišlo na slovesno odprtje nove ljubljanske knjigarne in galerije Kazina založbe Borec na Trgu osvoboditve ter na predstavitev knjige Ljubljana skozi čas nestorja slovenskih latinistov prof. Silvestra Koprive. Knjiga je že v prednaročilu vzbudila veliko pozornost, saj so že prodali nad tisoč izvodov. Silvester Kopriva, ugledni slovenski klasični filolog, je vse življenje zbiral gradivo o zgodovini Ljubljane, še zlasti pa razvozlaval številne latinske in slovenske napise in zapise, za katerimi se »skriva« nadvse bogata in doslej neredko skrivnostna preteklost. Ljubljana skozi čas je svojevrsten vodnik po ljubljanskih ulicah od rimske Emone do današnjih dni. To je knjiga, kot je dejal dr. Kajetan Gantar, ob kateri mora celo rojen Ljubljančan priznati, da svojega mesta doslej še ni (s)poznal. Praznično vzdušje ob otvoritvi nove knjigarne, ki bo imela prostor tudi za različne kulturne prireditve in razstave, dokazuje, da je bila odločitev založbe Borec za adaptacijo doslej slabo izkoriščenih prostorov, odlična. M. Z.

Obirske tovarne ni več, delavci ostali brez dela

Koroška tovarna, ki je onesnaževala Belo, ne sme več obratovati – Kritike na račun Slovenije papirja

OD NAŠEGA DOPISNIKA

CELOVEC, 9. novembra – Danes tovarna Obir in nikoli več? Verjetno, vsaj kar zadeva proizvodnjo celuloze, kar so v tem podjetju na Reberci pri Železni Kapli delali natanko 98 let, zadnjih deset let v lasti sozda Slovenija papir.

Danes so se na Reberci v tovarni sestali Miro Varšek, predstavnik lastnika, direkcija pod vodstvom inž. Feliksa Wieserja in člani obratnega sveta. Vprašanje je bilo, kako naprej zdaj, ko je s sklepom avstrijskega kmetijskega ministrstva zaradi onesnaževanja vode reke Bele dokončno prepovedana proizvodnja celuloze.

Ohraniti lokacijo na Reberci ali ne? Kaže, da so jo sklenili obdržati. Kot je izjavil inž. Wieser, bi nadaljevali trgovino z lesom, razmišljajo pa tudi o alternativni proizvodnji, pri čemer bi dobila delo v najboljšem primeru slaba polovica od zdaj 217 zaposlenih. Zaposlene so že prijavili uradu za zaposlovanje, odpoved za delavce bo postala pravnomočna 1. decembra, za nameščence pa mesec dni kasneje.

Odpuščeni, zlasti starejši od 45 let, bodo na območju Železne Kaple oziroma velikovškega okraja zelo težko spet dobili delo, saj je ta del dvojezičnega ozemlja južne Koroške med gospodarsko najmanj razvitimi. Naložbe v gospodarstvo gredo praviloma v trikotniku Celovec–Beljak–Šentvid na Glini. Zaprtje Obirja bo torej prineslo brezposelnost, še več ljudi se bo vozilo na delo in selilo v druge kraje, kar pomeni okrnjeno asimilacijo slovenskega življa. Delavci pa so razočarani in ogorčeni. Kritike letijo tako na lastnika Slovenija papir kot na deželno vlado.

JOŽE ŠIRCELJ

Vse bolj vidne kršitve pravic

Odbor OZN za človekove pravice o položaju v Čilu – Nasprotja med civilnimi in vojaškimi oblastmi

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ŽENEVA, 9. novembra – Položaj na področju človekovih pravic se postopoma izboljšuje, že spričo dejstva, da se čedalje večje število držav zaveda specifične teže tega problema, poleg tega pa so kršitve teh pravic bolj izpostavljene očem svetovne javnosti kot v preteklosti, je eno spoznanj odbora OZN za človekove pravice, ki bo jutri končal dvotedensko zasedanje.

Z razpravo o tretjem periodičnem poročilu Čila so člani tega odbora, med katerimi je v družbi 18 mednarodno priznanih pravnikov tudi profesor na beograjski pravni fakulteti dr. Vojin Dimitrijević, zaključili obravnavanje človekovih pravic v državah, ki so podpisale pakt o državljanskih in političnih pravicah, kar jim med drugim nalaga obveznost rednega pošiljanja podatkov o uveljavljanju teh svoboščin. Na zasedanju so tokrat obravnavali poročila Sovjetske zveze, Portugalske, Demokratičnega Jemena, medtem ko je Nemška DR zaradi pravkar odvijajočih se procesov zaprosila za odložitev.

Poročilo Čila med dosežke na področju državljanskih in političnih pravic šteje predvsem plebiscit iz avgusta lani, ko so volilci kljub propagandi vojaške vlade glasovali za razpis predsedniških volitev, poleg tega pa so uveljavili tudi nekaj amandmajev k ustavi iz leta 1980. Še več, čilski predstavnik Mario Caldoron je poudaril, da njegova vlada razmišlja o pristopu k fakultativnemu protokolu k omenjenemu paktu, ki državljanom podpisnic omogoča, da svoje pritožbe neposredno in individualno naslovijo na odbor za človekove pravice.

Izvedenci za mednarodno pravo so med razpravo, ki ji je predsedoval dr. Vojin Dimitrijević, ugotovili, da nekateri ukrepi v Čilu, predvsem razpis predsedniških volitev, dajejo upanje v prehod v demokracijo, ki jo vojaška vlada prebivalstvu odreka že od puča leta 1973, vendar razlogi za zaskrbljenost ostajajo. Ustava namreč dopušča, da sedanji predsednik general Augusto Pinochet do leta 1998 obdrži vajeti vojske v svojih rokah. Sam bo tudi imenoval načelnike vseh rodov vojske, ki jih novi predsednik ne bo mogel zamenjati. Skratka, kljub spremembi na državnem krmilu, na katerega bo prišel civilist, bo vojska pod poveljstvom generala Pinocheta obdržala oblast, kajti nova vlada ne bo imela moči, kakršno uživa v državah z demokratičnim političnim sistemom. Ali, kot je danes poudaril predsednik letošnjega zasedanja odbora za človekove pravice Rajsoomer Lallah z Mavricija, demokratični proces v Čilu se je pričel, a nad njim visi Damoklejev meč vojske.

BOŽO MAŠANOVIĆ

OGLEDALO

OTO REISINGER, Vjesnik

Le »etnični konflikt«

Konferenca ameriškega kongresa je zavrnila amandma o kršenju človekovih pravic na Kosovu, ki ga je julija predlagal senator Sarbanes

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 9. novembra – Konferenca ameriškega kongresa (gre v bistvu za vodstveno telo kongresa, v katerem so predstavniki obeh domov in obeh strank) je sklenila, da zavrne amandma številka 281 na zakon o financiranju ameriškega zunanjega ministrstva. V amandmaju je govor o kršenju človekovih pravic na Kosovu. Amandma je 18. julija letos v senatu predlagal senator Sarbanes.

V amandmaju je bila izražena zaskrbljenost nad nemiri in nasiljem na Kosovu, od jugoslovanske vlade pa je bilo zahtevano, da ustrezno ukrepa, da se takšno nasilje ne bi več dogajalo, in da spoštuje helsinške sporazume o človekovih pravicah. Predstavniki kongresa so menili – o tem pa jih je zlasti prepričeval kongresnik Jim Moode iz Wisconsina, ki je v 50-ih letih dalj časa živel in deloval v Jugoslaviji – da na Kosovu ne gre za problem ogrožanja človekovih pravic, ampak da je posredi tako imenovani »etnični konflikt.«

● Kot se je zvedelo, je bila poleg kongresnika Moodeja zelo aktivna pri pobudah za razničenje amandmaja o kršenju človekovih pravic na Kosovu tudi poslanka Helen Delich Bentley, ki je znana po svojih prosrbskih stališčih. Poslanka je protestirala zaradi Sarbanosovega amandmaja že poleti, kmalu potem, ko se je vrnila s proslavljanja 600-letnice kosovske bitke.

Pobudniki preklica amandmaja so tudi ocenili, da aretacije in druge akcije s strani policije na Kosovu za preprečevanje etničnega nasilja ne morejo biti ocenjene kot kršenje človekovih pravic s strani jugoslovanskih oblasti.

Po delovni proceduri ameriškega kongresa se amandma na zakon, ki ga ne sprejmeta oba domova kongresa (predstavniški dom in senat), smatra, kot da ne bi obstajal.

Kot se je zvedelo, je kongresnika Moodeja podprlo več znanih kongresnikov in članov senata. Da je do zavrnitve amandmaja prišlo, pa to pripisujejo tudi vztrajnim intervencijam jugoslovanske ambasade v Washingtonu in tudi večji naklonjenosti ameriške vlade do Jugoslavije, ki je nastopila po nedavnem obisku predsednika ZIS Anteja Markovića v ZDA.

V zvezi s tem oziroma v tem okviru se v drugačni luči tudi kaže negativna ocena, ki jo je o Markovićevem obisku dal kongresnik William Broomfield, član kongresnega odbora za zunanje zadeve. Broomfield je Markovićev nastop na srečanju s člani tega odbora označil zelo negativno. Kot piše v kongresnih zapisnikih (Congressional Record), je Broomfield sredi oktobra dejal naslednje: (Markovića) »sem naravnost vprašal o kršenju človekovih pravic v njegovi državi. Kljub obtožbam, ki prihajajo iz virov organizacije Amnesty International, je zanikal, da ta problem obstaja. Toda ne gre za to, kaj je rekel, ampak za to, kako je to povedal. To, kar so mi povedale njegove oči, je, da ga ne zanima trpljenje, ki so mu izpostavljeni njegovi politični nasprotniki. Premier hoče politično enotnost v Jugoslaviji. Zdi se mi, da jo bo dobil na račun nedolžnih žrtev, ki mu nasprotujejo. Premier želi tudi ekonomsko pomoč ZDA. Toda veliko je že naših članov, ki so siti režimov, ki na eni strani mučijo svoje lastne ljudi, z drugo roko pa prosijo za humanitarno pomoč. Gospod predsedujoči, pošljimo ga tokrat domov s praznimi žepi.«

Broomfieldovega mnenja očitno ne delijo vsi v ameriškem kongresu, še manj pa v ameriški vladi, ki zelo pozitivno ocenjuje Markovićev obisk v ZDA in njegova prizadevanja za reformiranje jugoslovanskega gospodarstva. Poleg tega, da v ZDA ni prišel prosjačit, Markovića v Washingtonu tudi nimajo za neposrednega krivca za kakršnekoli kršitve človekovih pravic pri nas in zato jemljejo Broomfieldovo izjavo bolj kot osebni »čustveni izbruh« in izključno kongresnikovo osebno mnenje o tem, kaj so mu »povedale Markovićeve oči«.

MITJA MERŠOL

> **ISKRICA**
>
> *Bolj kot je srce prazno, več tehta.*
>
> *AIMEL-LAPEYRE*

Poljska potrebuje hitro pomoč

Zahodnonemški kancler Helmut Kohl je prispel na petdnevni obisk na Poljsko

VARŠAVA, 9. novembra (Tanjug) – Zahodnonemški kancler Helmut Kohl in poljski premier Tadeusz Mazowiecki sta soglasna, da je Poljski potrebna hitra pomoč, saj »kdor hitro da, dvakrat da«.

Kohl je v popoldanskih urah prispel na Poljsko na petdnevni uradni obisk. V prvem krogu pogovorov sta Kohl in Mazowiecki največ časa posvetila gospodarskim vprašanjem in raznim vrstam pomoči, ki jo bo Poljska dobila od Zahodne Nemčije.

Med pogovoroma sta se dotaknila tudi vprašanja poljske zahodne meje; Kohl je podčrtal, da je bundestag včeraj potrdil stališče o nedotakljivosti meje na Odri in Nisi.

Zahodnonemški kancler se je nocoj sestal tudi z Lechom Walensom, uradne pogovore pa bo nadaljeval v naslednjih dneh.

VB o Falklandih

LONDON, 9. novembra (Reuter) – Velika Britanija je danes ponovno objavila, da bo 1. januarja kljub argentinskemu nasprotovanju razširila pas ozemeljskih voda okoli Falklandskega otočja s treh na 12 milj.

Na sosedskem srečanju o težavah sodelovanja

Na skupščini gospodarskih zbornic Italjug-Jugital so govorili o blagovni menjavi in vlaganjih

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TRST, 9. novembra – V tržaškem kongresnem centru na Pomorski postaji se je danes začela dvodnevna skupščina mešanih gospodarskih zbornic Italjug-Jugital. To je že 56. srečanje gospodarskih predstavnikov Italije in Jugoslavije, ki se ga je tokrat udeležilo kar 520 poslovnežev, od tega 220 iz Italije.

Vrednost blagovne menjave med državama bo letos dosegla že štiri milijarde dolarjev, kar pomeni tretjino naše celotne menjave z državami Evropske skupnosti. Pomočnik zveznega sekretarja za ekonomske odnose s tujino Srdjan Savić je pojasnil zakonske novosti pri poslovanju s tujino, posebej pa je poudaril, da postaja jugoslovanski trg vse bolj odprt tudi za blago široke porabe. V letošnjih prvih osmih mesecih je bilo sklenjenih več kot 300 pogodb o investicijah tujih podjetij v Jugoslaviji, vendar je med njimi le malo italijanskih. Gianfranco Tabai z italijanskega inštituta za zunanjo trgovino v Zagrebu je menil, da je za to krivo tudi nezaupanje italijanskih bank, ki blokirajo poslovanje z Jugoslavijo, medtem ko nemške in avstrijske banke z Jugoslavijo poslujejo brez težav.

Zatika se tudi pri maloobmejnem prometu, ki je letos za polovico manjši od lanskega. O tem je pred današnjo skupščino že razpravljala mešana komisija, ki je skušala poiskati vzroke za naglo padanje obmejne menjave.

Sicer pa Italijo najbolj skrbi več kot 500 milijard suficita v menjavi z Jugoslavijo. Za naložbe pri nas niso preveč navdušeni, kar je pri 1.400-odstotni inflaciji in vsakodnevnih političnih zapletih tudi razumljivo. O teh vprašanjih je tekel pogovor v popoldanskem delu skupščine, ko so se udeleženci razdelili v tri skupine. O predlogih skupin bodo razpravljali jutri na sklepni plenarni seji.

MIŠO RENKO

SVET SO LJUDJE

Pravi vzrok Wildove smrti

Ameriški zdravnik **MAcDONALD CRITCHLEY,** nekdanji predsednik svetovnega združenja za nevrologijo, trdi, da Oscar Wilde ni umrl (1900) zaradi sifilisa, ampak zaradi ušesnega vnetja, ki je povzročilo možgansko vnetje. To je Crithchley ugotovil po mrliškem listu tega irsko-angleškega pesnika in pisatelja. Crithcleyu se je posrečilo dognati identiteto zdravnika, ki je bil ob pisateljevi smrtni postelji v Parizu leta 1900 in je podpisal mrliški list. Ta zdravnik, Paul Claisse je bil strokovnjak, ki je pisal znanstvena dela, med drugim o sifilisu in meningitisu, in se ne bi mogel zmotiti v diagnozi. Ameriški zdravnik je poiskal posnetek Wildovega mrliškega lista, ki ga hranijo v neki zasebni zbirki. V tem dokumentu, ki ga je podpisal poleg drugih tudi Paul Claisse, piše, da je Wilde umrl zaradi meningoencefalitisa, možganskega vnetja in da je imel »resne cerebralne motnje, ki jih je izzvala dolgotrajna infekcija desnega ušesa«.

Zaradi burnega Wildovega življenja in homoseksualnih zvez, ki so ga pripeljale v zapor, so številni biografi verjeli, da je pisatelj umrl za sifilisom.

Predsednik z zaslona?

Brazilski televizijski voditelj **SILVIO SANTOS LE SLABA** je štirinajst dni pred predsedniškimi volitvami povzročil pravo zmedo z nepričakovano odločitvijo, da bo kandidiral tudi sam.

Svojo kandidaturo je napovedal v imenu manjše brazilske municipalne stranke. Njegova odločitev ni problematična le zato, ker je voditelj izredno popularnega in gledanega deseturnega nedeljskega televizijskega programa v živo, temveč tudi zato, ker je hkrati lastnik druge največje in najpomembnejše televizijske mreže v Braziliji. Brazilci bodo glasovali 15. novembra, Silvio Santos pa meni, da ima do tedaj dovolj časa, da si pridobi potrebno število glasov, ki mu bo pomagalo priti v drugi krog volitev. Skoraj zanesljivo 15. novembra nihče od kandidatov ne bo dobil potrebne absolutne večine in se bosta zato prva dva še enkrat pomerila 17. decembra.

Televizijski voditelj računa predvsem na glasove najrevnejših brazilskih slojev, med katerimi je že zdaj izredno priljubljen. Revnih je kar 75 odstotkov volilcev, ki jih je več kot 85 milijonov.

Santos je v svoji televizijski mreži že začel predsedniško kampanjo in predvolilno ozračje v hipu spremenil v pravo medijsko vojno. Znano je namreč, da ima konservativni kandidat Fernando Collor de Mello za seboj podporo televizijske in časopisne mreže Globo, v kateri je tudi časopis »O Globo«, eden največjih v državi. Ta dnevnik je na primer pred dnevi na naslovni strani objavil članek o tem, da je predsedniški kandidat Demokratične laburistične stranke Leonel Brizola (doslej eden največjih Mellovih tekmecev) povezan s trgovci z mamili, kasneje pa se je izkazalo, da to ni res. Gre sicer za stare spore med medijsko mrežo Globo in Brizolom, saj je že leta 1982 TV Globo pomagal ponarejati mestne volitve, ko so hoteli Brizolu preprečiti guvernersko mesto v Riu de Janeiru. Tudi zdaj TV Globo, skupaj s časopisi, ki pripadajo tej mreži, bojkotira Brizola.

Pri tokratnih brazilskih predsedniških volitvah, prvih neposrednih po 29 letih, igrajo večjo vlogo kot same stranke množični mediji. To pa je področje, na katerega ima Silvio Santos velik vpliv.

V strahu, da bi priljubljeni televizijski voditelj dobil potrebno število volilnih glasov, so tako na brazilski levici kot desnici že napovedali, da mu bodo tudi po sodni poti skušali preprečiti kandidaturo. Santos namreč domišljavo izjavlja, da »nima pojma o politiki«, njegovo najnovejšo aktivnost pa je neki industrijalec primerjal z »opico, ki skače po trgovini s kristalom«; Leonel Brizola meni, da gre za »obsodbe vredno sramoto«. Dnevnik Jornal do Brasil je že pred njegovo uradno napovedano kandidaturo (ko se je o njej šele govorilo) menil, da je Santosov vstop v politiko posledica naklepov sedanjega predsednika Joséja Sarneya, ki je na ta način hotel pomagati Stranki liberalne fronte. Silvio Santos je namreč najprej res hotel kandidirati v njenem imenu, vendar se je kasneje odločil za municipalno stranko. (M. J.)

Razsvetljevalec

PRINC CHARLES, ki je v strahu za ozonsko plast v svojem domu prepovedal uporabljati razpršila, bo za BBC napisal in predstavil televizijski dokumentarec o nevarnostih onesnaževanja. Šestdesetminutni program šele nastaja, prestolonaslednik se bo osredotočil predvsem na krčenje in propadanje pragozdov in uničevanje ozonske plasti. Princ se zaveda, da morajo ljudje spremeniti ne le svoj pogled na Zemljo, ampak tudi svoje ravnanje, in to bo v oddaji tudi povedal. Oddaja bo na sporedu maja v tednu, posvečenem svetovnim problemom, in bo del serije z naslovom One World (En svet), ki nastaja v sodelovanju več evropskih postaj.

PA ŠE TO

KOSOVSKI VIRUS – Sinoči se je med postavljanjem besedila za 1. stran Dela našemu računalniku nenadoma zmešalo. Sredi članka o slovenskih miličnikih na Kosovu je samovoljno prešel na tekst, ki poroča o plenumu vzhodnonemške partije. Tako je bivanje naših miličnikov na Kosovu pokomentiral Egon Krenz z besedami: »Samokritično moramo oceniti prehojeno pot in biti pripravljeni tako na odkrite spopade kot na nova vprašanja, ki se porajajo v družbi.«

Čeprav tekst sicer zveni kar logično, so v tiskarni računalniku kljub temu preprečili nadaljnje samovoljno komentiranje. Poreklo virusa še raziskujemo, bralcem pa se hkrati opravičujemo za nastalo zamudo.

9000 let ječe

MADRID, 9. novembra – Česa takega špansko pravosodje ne pomni: sodišče je obsodilo štiri pripadnike baskovske separatistične organizacije ETA na skupaj 9000 (devet tisoč) let ječe. Kazni so bile izrečene za zločin, ki so ga zakrivili leta 1986; ubili so 12 policistov, 43 pa so jih ranili.

Švica bo vlagala na Poljskem

ŽENEVA, 9. novembra (Tanjug) – Švica in Poljska sta danes podpisali sporazum, s katerim so Poljski zagotovljene švicarske naložbe. Take sporazume je sklenila vlada v Bernu s 40 državami, med katerimi sta že dve vzhodnoevropski: Madžarska in zdaj še Poljska.

Prlja v Izraelu

TEL AVIV, 9. novembra (Tanjug) – Republiški sekretar za odnose s tujino in član srbskega izvršnega sveta dr. Aleksandar Prlja je prišel na večdnevni uradni obisk v Izrael, kamor so ga povabili Židje jugoslovanskega porekla in njihove organizacije. »Cilj obiska je boljše razumevanje med Izraelom in Srbijo oziroma vso Jugoslavijo,« je izjavil dopisnikoma Politike in Tanjuga.

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 216
z dne 9. novembra 1989

za devize, efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice

država	valuta	tečaj velja za	nakupni	srednji	prodajni	nakupni za čeke in kred. pisma	nakupni za efektive in medn. pošt. nakazn.
Avstralija	a. dolar	1	43629	43695	43761	41884	41666
Avstrija	šiling	100	426344	426984	427624	417817	415685
Kanada	dolar	1	47416	47487	47558	45519	45282
Danska	krona	100	774302	775465	776628	756880	753009
Finska	marka	100	1300353	1302306	1304259	1271095	1264593
Francija	frank	100	885138	886468	887798	865223	860797
ZR Nemčija	marka	100	3008675	3013195	3017715	2948502	2933458
Grčija	drahma	100	–	33514	33564	–	31958
Irska	funt	1	–	–	–	–	–
Italija	lira	100	4111	4117	4123	4029	4008
Japonska	jen	100	38783	38841	38899	37231	37038
Kuvajt	kv. dinar	1	185187	185465	185743	177779	176853
Nizozemska	gulden	100	2658607	2662601	2666595	2598788	2585495
Norveška	krona	100	802056	803261	804466	784010	780000
Portugalska	escudo	100	35074	35127	35180	–	–
Švedska	krona	100	864128	865426	866724	844685	840364
Švica	frank	100	3427103	3432251	3437399	3358561	3341425
V. Britanija	funt	1	88058	88190	88322	86076	85636
ZDA	dolar	1	55465	55548	55631	54217	53939
	ECU	1	61723	61816	61909	–	–
Belgija	frank/F	100	142994	143209	143424	137274	139062
Belgija	frank/C	100	143403	143618	143833	–	–
Španija	pezeta	100	47579	47650	47721	45675	45437

Tečaj dinarja za obračunski dolar je 52.163.
Tečaji za grško drahmo veljajo samo za čeke. – Tečaji za britanski funt veljajo tudi za škotski funt, vendar le za efektivo in čeke. – Nakupni in prodajni tečaji za devize začno veljati 9. novembra 1989 ob 14. uri, srednji tečaji za devize ter nakupni, srednji in prodajni tečaji za efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice pa 10. novembra 1989. – Tečaj dinarja za obračunski dolar velja od 10. novembra 1989 dalje. – Najvišji zajamčeni znesek evročeka je 9,000.000 dinarjev (velja od 6. novembra 1989).

ljubljanska banka Pravi naslov za denarne zadeve

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda Slovenije

Prognostična karta za 10. november 1989

SLOVENIJA

Na Primorskem bo precej jasno, drugod delno jasno z zmerno oblačnostjo. Najnižje jutranje temperature bodo od −2 do 4, ob morju 10, najvišje dnevne od 6 do 11, na Primorskem do 14 stopinj C.

JUGOSLAVIJA

V severovzhodnih krajih bo pretežno oblačno z manjšimi padavinami, drugod bo deloma jasno.

VREMENSKA SLIKA

Oslabljen frontalni val je včeraj prešel Slovenijo, za njim se je nad Alpami ponovno okrepilo območje visokega zračnega pritiska.

KAKO KAŽE ZA SOBOTO IN NEDELJO

Suho in hladno bo.

VREME IN TEMPERATURE
9. NOVEMBRA 1989
OB 13. URI

kraj	vreme	°C
LJUBLJANA	pret. oblačno	6
PLANICA	rahlo dežuje	2
BRNIK	oblačno	4
KREDARICA	rahlo sneži	−5
MARIBOR	zmer. oblačno	10
M. SOBOTA	pret. oblačno	10
SL. GRADEC	pret. oblačno	7
CELJE	zmer. oblačno	8
N. MESTO	zmer. oblačno	6
N. GORICA	rahlo dežuje	10
PORTOROŽ	oblačno	12
REKA	pret. oblačno	17
PULJ	oblačno	14
HVAR	zmer. oblačno	17
DUBROVNIK	pret. jasno	16
ZAGREB	pret. oblačno	10
BEOGRAD	zmer. oblačno	10
SARAJEVO	pret. oblačno	9
TITOGRAD	pret. jasno	16
SKOPJE	zmer. oblačno	13
CELOVEC	rahlo dežuje	4
GRADEC	pret. oblačno	9
DUNAJ	pret. oblačno	9
BENETKE	oblačno	12
MILANO	zmer. oblačno	12
GENOVA	oblačno	12
RIM	oblačno	16
PARIZ	zmer. oblačno	10
BERLIN	pret. jasno	10
STOCKHOLM	rahlo rosi	9
MOSKVA	jasno	4

STANJE VODA, 9. novembra 1989, ob 6. uri
Pretok v m^3/s: Drava HE Dravograd 180, Mura Gornja Radgona 139, Sava Radovljica 37, Sava HE Mavčiče 56, Sava Šentjakob 96,7, Sava Radeče 349, Sora Škofja Loka 30,9, Ljubljanica Moste 160, Savinja Laško 35,4, Krka Podbočje 109, Kolpa Radenci 72,3, Soča HE Doblar 70.

Fizikalne lastnosti kamnin

Te lastnosti so bile dolgo časa po krivici potisnjene v neke vrste znanstveno ozadje. V najnovejšem obdobju so se pogledi temeljito spremenili. Prostorska porazdelitev in časovne spremembe fizikalnih lastnosti snovi v Zemljini skorji in pod njo so postale temelj za proučevanje potresnih izvornih potresov, osnova za oblikovanje fizikalnih modelov, ki dajejo skupaj s seizmotektonskimi podlago za modelne simulacije procesov.

V potresnih žariščih moramo poznati trdnost kamnin in pogoje, ko pride do njihove porušitve. Potrebujemo podatke o kamninah v globinah do nekaj deset kilometrov, kar je dosegljivo le z uporabo geofizikalnih metod. Te obsegajo seizmiko, težnostne in geomagnetne premere, elektromagnetna sondiranja, geoelektrične in geoakustične meritve, opazovanja hidrogeodeformacijskih polj, meritve toplotnega pretoka itd., torej zelo obsežne meritve.

Napetost v litosferskih plasteh je ključni faktor generiranja potresov. Meritve razporeditve regionalnih napetosti na samem mestu bi lahko najavljale cone, ki so v fazah priprav na potrese. Današnje meritve napetosti so premalo dognane, da bi omogočale spremljanje časovnih sprememb napetostnih polj kot indikatorjev bližajočih se potresov.

Pokličite nas!

Nikar ne brskajte po telefonskem imeniku. Zavrtite številko ljubljanske rubrike Dela: 318-296!

Prav gotovo so stvari in dogodki v Ljubljani in njeni bližnji okolici, o katerih bi bilo treba po vašem mnenju pisati, jih komentirati, razložiti.

Ob prebiranju lokalne strani v časniku se vam je najbrž večkrat zazdelo, da novinarjem ni uspelo spoznati prave resnice, prodreti v resnično življenje.

Kaj ko bi nas poklicali in nam sporočili svoje pripombe in predloge. Vaš klic pričakujemo vsako dopoldne med 10. in 11. uro, razen ob sobotah in nedeljah.

Občina mora biti lastnina občanov

V nekaterih slovenskih občinah bodo v praksi preskusili nekaj različnih novih tipov organiziranja

LJUBLJANA, 9. novembra – Občina kot temeljna organizacijska oblika našega komunalnega sistema ni v praksi nikoli zaživela tako, kot je bila zamišljena sredi petdesetih let, ko so bili postavljeni temelji sedanjega komunalnega sistema. Namesto da bi bila občina glavno prizorišče političnega in družbenega življenja, se je marsikje spremenila v izvajalko sprejetih odločitev na zvezni in republiški ravni.

To je na današnji okrogli mizi z naslovom Eksperimentalna občina – kaj je to?, ki so jo pripravili predstavniki OK SZDL Šiška, dejal Stane Vlaj, avtor tez o spremenjeni vlogi in položaju občine. Poudaril je, da bo treba občino organizirati čim bolj racionalno, preprosto in funkcionalno. Iz njenega statuta bo treba odstraniti vse, kar je prepisano iz ustave in številnih zakonov, in kar z dejansko vsebino življenja in dela v občini nima nobene prave zveze. Statut bi moral biti nekako napisan na kožo vsaki občini posebej, tako da bi hkrati izražal tudi njene posebnosti. Povedal je še, da bodo v nekaj slovenskih občinah v praksi preskusili različne tipe organiziranosti, ki bodo prilagojene stopnji razvitosti in gospodarski moči posameznih občin. S tem bi prišli tudi do bogastva organizacijskih oblik namesto sedanjega monotipnega organiziranja, ki se je v praksi izkazalo za neučinkovito. Poudaril je še, da s konkretnimi spremembami ni treba čakati na poseben republiški zakon, saj jih že zdaj omogoča 70. dopolnilo k slovenski ustavi, poleg tega pa naj bi bile prav pridobljene izkušnje podlaga za sestavo tega zakona. Ko je govoril o zakonu, se je zavzel za to, da bi kot eno najpomembnejših oblik odločanja občanov uzakonil referendum.

Predstavniki tako imenovanih poskusnih občin so predstavili, česa so se v njihovih okoljih že lotili, in večinoma poudarjali, da bodo glavne spremembe na vrsti prihodnje leto, po volitvah. Predsednik izršnega sveta Šiške Dušan Novak je povedal, da se v občini ukvarjajo z gradnjo temeljitega informacijskega sistema, racionalizacijo upravnih organov in podjetništvom v upravnih organih. Omenil je tudi zakonodajo, ki po njegovem mnenju za zdaj še precej omejuje hitrejše spreminjanje. Janja Domitrović z Viča in Vukašin Lutovac iz MK SZDL Ljubljana sta spreminjanje položaja občin razumela kot enega glavnih prispevkov k novi slovenski ustavi. Vukašin Lutovac je menil, da bo treba v tej ustavi natančno razmejiti pristojnost med mestom in občinami, saj imamo mesto na podlagi sprejetih ustavnih dopolnil zdaj tudi temeljne in ne le prenesenih pristojnosti. Predsednik OK SZDL Izola Miran Žlogar je povedal, da so si obliko lokalne samouprave ogledali v sosednji Italiji, izkušnje pa bodo skušali uporabiti tudi doma. Dodal je še, da se bodo večjih sprememb lotili prihodnje leto, najbolj pa naj bi se pokazale pri organiziranju enodomne skupščine in večjih pristojnostih predsednika skupščine občine. Dušan Kumer iz OK ZKS Šiška je menil, da lahko občino občanom vrne le skupščina, kar pomeni, da mora biti ta pristojna za odločanje o najpomembnejših zadevah občine.

MARKO JAKOPEC

Pretirano drag plin – čedalje slabši zrak

LJUBLJANA, 9. novembra – »Zahtevamo, da se javno dokaže in z natančno analizo podrobno utemelji nameravana katastrofalna podražitev zemeljskega plina,« so v protestnem pismu predsedniku IS SM Ljubljana Hrvoju Draškoviču zapisali Zeleni Slovenije in Ljubljane. Svoj protest so utemeljili z dejstvom, da ima Jugoslavija presežek v trgovanju s Sovjetsko zvezo, da je rubelj devalviral glede na dolar, s katerim plačujemo nafto, ter s trditvijo, da morebitnih izgub distributerjev zemeljskega plina ne bo mogoče sanirati z nerazumnimi povišanji cen, temveč le z ustreznejšim poslovanjem. »Zaradi pretirane podražitve plina se bo povečala poraba cenejših goriv za stanovanjsko ogrevanje, ta pa najbolj osnesnažujejo zrak,« so zapisali.

Na republiški komite za varstvo okolja pa so naslovili zahtevo po dokončni zaustavitvi vseh prizadevanj za dograditev Polikemovega skladišča na Rudniku, ter za preureditev že zgrajenih objektov za skladiščenje živil, »ali drugih, naravi nenevarnih snovi«.

M. E.

Dvoličnost ali brezbrižnost?

● Prebivalci rudniških krajevnih skupnosti, ki so uspešno zaustavili gradnjo Polikemovega skladišča in proizvodnih prostorov, ter galvan v rudniški industrijski coni, so zdaj proti gradnji stanovanjske soseske Ilovica. V tej etapi priprav na gradnjo soseske so pravzaprav samo proti prenehanju lastninske pravice in prepovedi parcelacije in prometa z zemljišči na 58,5 hektara zemlje. Človeško razumljivo se je upreti odvzemu zemlje, vendar se krajani upirajo prepozno, saj je v dopolnjeni slovenski ustavi med drugim tudi člen, ki določa, da na zemljišču na mestnem območju nihče ne more imeti lastninske pravice. V to mestno območje pa sodi tudi še nepozidana zemlja znotraj južne obvoznice.

Na zadnji seji viške občinske skupščine se je pokazala dvoličnost ljudi, ki o nečem odločajo, v najjasnejši luči. Rudniške krajevne skupnosti so namreč v boju proti Polikemovemu skladišču pogosto poudarjale, da tako skladišče ne more biti v bližini naselij, v bližini njihovega pa še celo ne, ker je tam načrtovana nova soseska Ilovica s 15.000 prebivalci. Zdaj, ko so se rešili Polikema, bi se radi rešili še Ilovice, torej sicer še nedolgo tega tako pomembnega argumenta.

Še bolj pa bode v oči dejstvo, da so isti delegati, seveda ob podpori svoje baze, brez pomisleka dvignili roko za sprejetje odloka o razlastitvi lastnikov zemljišč na Lavrici, pravzaprav nedaleč od njih. Če imajo krajani in delegati tako tehtne razloge proti usmerjeni stanovanjski gradnji (ker velikost hiš za Ilovico pravzaprav še ni določena) in odvzemu zemljišč, bi morali biti dosledni in biti tudi proti odloku za Lavrico.

Pa niso bili, ker pač to ni na njihovem dvorišču, sosednje pa jih, čeprav tako zagrete za ekologijo in človekovo dobro, nič ne zanima. Ob vsem tem pa jim po vsej verjetnosti nasprotovanje ne bo veliko pomagalo, saj se bo večina odločilnih pristojnosti z občin preselila na mestno raven, tam pa je pravzaprav že vse odločeno: soseska Ilovica je najmreč del sprejetega dolgoročnega razvojnega načrta Ljubljana 2000 in ne samo delček ene od ljubljanskih občin.

MOJCA KAUČIČ

Občinski komite ZKS Center je brez predsednika

Tudi po drugem krogu glasovanja sta imela oba kandidata enako število glasov

LJUBLJANA, 9. novembra – Na nedavni programsko-volilni seji novo izvoljenim članom občinskega komiteja ZKS Center danes ni uspelo izvoliti novega predsednika občinskega komiteja. Tudi po drugem krogu glasovanja sta imela oba kandidata za to funkcijo, Julka Žibert in Franc Rainer, enako število glasov. Člani komiteja so sklenili, da v tretji krog glasovanja ne gredo, in se dogovorili, da ponovno začno postopek evidentiranja kandidatov za predsednika občinskega komiteja.

Volitve za sekretarja predsedstva, izvršnega sekretarja predsedstva in za člane predsedstva so bile uspešnejše. Za sekretarja so izvolili Karla Lipiča, ki je to funkcijo opravljal že do zdaj, za izvršne sekretarje predsedstva pa Andreja Baloha, Borisa Makoterja in Živka Saviča. Izvolili so tudi devet novih članov predsedstva občinskega komiteja. Člani komiteja so se dogovorili, da bo seje komiteja oziroma predsedstva do izvolitve novega predsednika vodil za vsako sejo posebej določen član komiteja.

J. M.

Konec dober, vse dobro, vendar z grenkim priokusom

Iskra Banka je Iskri Teli danes vrnila neupravičeno odvzet denar – Oviranje na Telini poti k osamosvojitvi?

LJUBLJANA, 9. novembra – V Iskri Avtomatiki, tozd Tela, so se januarja letos z referendumom odločili, da bodo izstopili iz delovne organizacije in oblikovali lastno podjetje. Iskra Avtomatika se s tem ni strinjala, zato je od sodišča zahtevala, da sklep referenduma razveljavi. Ker pa ji to ni uspelo, je Iskra Banka, kot je dejal Marko Nadižar, predsednik IO OOZS tozda Tela, nastavila tozdu »finančno bombo«.

Iskra Banka je namreč skupaj z Avtomatiko za tozd Tela najemala več posojil, kot je bilo potrebno. Posojila so potem dajali tozdom Avtomatika, ki so bili pred stečajem, s tem pa tudi umetno ustvarili pozitivno stanje Tele. To pozitivno stanje (42 milijard dinarjev) si je Iskra Banka z odobritvijo vodstvenih organov Iskre s finančno transakcijo (z bianco menico) 21. septembra prisvojila, kolektiv Tele pa je bil s tem seznanjem šele 6. oktobra. Takrat so ustanovili stavkovni odbor, ki bi deloval toliko časa, dokler ne bi Iskra Banka odvzetega denarja vrnila.

Iskra Tela se je pritožila tudi vodstvu sozda Iskre, ki pa je menilo, da naj se ta zadeva ureja v delovni organizaciji. Iskra Banka se je branila, da se je s to potezo zavarovala pred lastnim stečajem. To »zavarovanje« pa naj bi Tela kot precej »zdrav tozd DO Avtomatike plačala s tem, da bi bila ona dolžna denar, ki ga je Iskra Banka dajala drugim tozdom, hkrati pa plačevala tudi dodatne stroške (obresti), okoli 10 milijard dinarjev na mesec.

S to problematiko so hoteli v tozdu Tela na včerajšnji tiskovni konferenci seznaniti tudi javnost. Iskra Banka se je očitno te »javnosti« ustrašila in tako je danes dopoldne najprej po telefonu, nato pa še pismeno obvestila vodstvo Tele, da je odvzeti denar že vrnjen. Lahko bi rekli: konec dober, vse dobro, vendar ostaja grenak priokus.

JOŽE BIŠČAK

Polemika o dveh novih občinskih funkcionarjih

Šišenska skupščina jih je vendarle izvolila – Nov ukrep za Avtomontažino Tovarno vozil

LJUBLJANA, 9. novembra – Francija Kosija je danes šišenska skupščina razrešila dolžnosti predsednika Komiteja za družbene dejavnosti, Saša Sedmaka pa dolžnosti predsednika Komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo ter podpredsednika šišenskega izvršnega sveta. Nova predlagana kandidata, Vladimir Grebla in Polona Žužek, pa sta doživela živahno polemiko, saj so nekateri menili, da je nesprejemljivo, da se kandidira ljudi iz drugih občin oziroma da ni dobro, da se za določene funkcije postavlja ljudi, ki niso seznanjeni s problematiko ter brez ustrezne izobrazbe. Po krajši intervenciji predsednika IS Dušana Novaka, ki je kandidata podprl, je razprava »splavala« v mirnejše vode, kandidata pa sta bila z večino glasov izvoljena.

Zbor združenega dela pa je izglasoval sklep, da se odpravi in ponovno uvede ukrep družbenega varstva za Avtomontažin tozd Tovarna vozil, dokler se Avtomontaža ne reorganizira.

J. B.

Proti prenovi Bobenčkove

Delegat KS Malči Belič bo na skupščinski seji glasoval proti načrtom za prenovo

LJUBLJANA, 9. novembra – Prebivalci območja med Bobenčkovo in Gregorinovo ulico v KS Malči Belič že vnaprej napovedujejo imperativni mandat, ki ga bo imel njihov delegat ob sprejemanju zazidalnega načrta za to območje.

To je na sestanku sveta KS Malči Belič s predsednikom viškega IS Stanetom Droljcem, predsednikom komiteja za gradbene zadeve Egonom Breitenbergerjem in predsednikom občinske konference SZDL Dragom Černošem, povedal predstavnik krajanov. Tako kot je bilo rečeno na tej seji, krajani občini zamerijo, ker še niso dobili odgovorov na vsa svoja vprašanja, in menijo, da bi moral vsakdo dobiti odgovor na dom. Stane Drolje je še enkrat rekel, da se bo, kot je bilo dogovorjeno že na seji izvršnega sveta, sestal s krajani in jim prav tako skušal odgovoriti na vprašanja. Kar pa zadeva imperativni mandat, obvestila o tem do zdaj, je dejal, še ni dobil in je mogoče, da bodo drugi delegati solidarno tudi proti sprejetju načrtov za obnovo Bobenčkove ulice.

K. M.

Ljubljanski oktet po Zahodni Evropi

LJUBLJANA, 9. novembra – Slovenska izseljenska matica je v počastitev dneva republike organizirala koncertno turnejo Ljubljanskega okteta po Zahodni Evropi. Vodil jo bo predsednik Slovenske izseljenske matice Mitja Vošnjak, Ljubljanski oktet pa bo nastopil na dvanajstih koncertih v Franciji (med drugim v Parizu pri slovenskem društvu Lipa), Zvezni republiki Nemčiji, Luksemburgu, Belgiji in na Nizozemskem. Koncerti Ljubljanskega okteta bodo večinoma v naših zdomskih in izseljenskih društvih, namenjeni pa bodo tudi domačemu koncertnemu občinstvu. Program Ljubljankega okteta bo obsegal slovenske narodne in umetne pesmi ter pesmi z evropskega repertoarja. Po posameznih koncertih med našimi rojaki bo Ljubljanski oktet poskrbel tudi za družabni program. Na sliki: odhod Ljubljanskega okteta na koncertno turnejo, ki se bo končala 28. novembra. (Foto: Srđan Živulović)

Na kratko

V soboto na Ježkov dan

● LJUBLJANA, 9. novembra – Učenci in učitelji Srednje vzgojiteljske šole bodo konec tega tedna že četrtič pripravili nekaj za najmlajše – tokrat »Ježkov dan«. V soboto ob 10. uri bo malčke na Kardeljevi ploščadi 16 (za Bežigradom) pričakala Mojca Pokraculja, ki bo s svojimi prijatelji otrokom povedala zanimivo zgodbico, nato pa se bo začel pravi živžav. Otroci bodo z Mojco in ježkom zaplesali, pa peli, risali, telovadili in tekmovali. Da bi bilo za vse malčke dovolj prostora, bo prireditev v telovadnici, zato naj otroci prinesejo s seboj copate. Pridite, zabavno bo. U. Š.

The Residents v Ljubljani

● LJUBLJANA, 9. novembra – V soboto, 11. novembra, ob 21. uri bo v veliki dvorani Cankarjevega doma koncert ameriške skupine The Residents. To bo prvi ljubljanski koncert ene najzanimivejših ameriških skupin, ki pa je bolj malo znana. Identiteta članov skupine je neznanka, njihova glasba pa najizvirnejša mešanica različnih glasbenih stilov. Kdor bo zamudil koncert, bo zamudil del zgodovine sodobne popularne glasbe. Z. M.

Tečaj za delo pri SOS telefonu

● LJUBLJANA, 9. novembra – Skupina za SOS telefon za pretepene ženske in otroke organizira tečaj za prostovoljke, ki bi rade sodelovale pri delu te skupine. Tečaj bo 11. in 12. novembra na Kersnikovi 4 v Ljubljani. Prijave sprejemajo na naslovu: Skupina za SOS telefon, ŠKUC-Forum, Kersnikova 4, Ljubljana, ali po telefonu (061) 441-993 vsak dan od 18. do 23. ure. (Z. M.)

Gostovanje gledališčnikov iz Cerknega v Kamniku

● KAMNIK, 9. novembra – V kinu Dom v Kamniku bo v petek, 10. novembra, ob 19. uri dramska skupina Kulturnega društva Cerkno gostovala z igro A. L. Kopita Oh očka, ubogi očka, mama te je obesila v omaro in meni je tako hudo. (J. P.)

Teden vzhodnonemške kuhinje v Unionu

● LJUBLJANA, 9. novembra – V ponedeljek, 13. novembra, bo v modrem salonu Grand hotela Union ob 11. uri otvoritev kulinaričnega tedna vzhodnonemške kuhinje. Kulinarične specialitete bo predstavilo gostinsko osebje hotela Chemnitzer Hof iz Karl-Marx-Stadta. (J. P.)

Skupek želja v programu novih sindikatov

Moščanski sindikalisti so se zavzeli za realnejši program neodvisnih sindikatov

LJUBLJANA, 9. novembra – Pripombe moščanskih sindikalistov k programu neodvisnih sindikatov Slovenije so bile, da je program bolj skupek želja kot pa realen program sindikalnega organiziranja delavcev. Na konferenci občinske organizacije ZSS Moste-Polje so danes sicer načeloma podprli program neodvisnih sindikatov, vendar pa ga bo treba še temeljito oblikovati na podlagi pripomb iz osnovnih sindikalnih organizacij.

Razpravljalci so opozorili, da program vsebuje preveč obljub, katerih uresničitev zahteva veliko denarja, ki ga pa ni. Poudarili so tudi, da program premalo govori o delavcu. Pripomnili so, da program premalo govori o strokovnem vodstvu sindikata, o pomenu znanja, o zaostanku v tehnologiji ter nejasno opredeljuje status sindikata kot politične organizacije in zahtevo po prenehanju političnega organiziranja v podjetjih.

Z. M.

Premalo narejenega na področju semaforizacije

LJUBLJANA, 9. novembra – Mestni komite za komunalno gospodarstvo, promet in zveze ugotavlja, da je bilo na področju semaforizacije križišč in prehodov za pešce veliko obljubljenega, a malo narejenega. Tako prehod za pešce na Linhartovi cesti, ki ga uporabljajo tudi invalidi iz bližnjega Zavoda za rehabilitacijo, še vedno čaka na dokončno ureditev. Pristojni organi obljubljajo, da bodo tam kmalu postavili semafor, saj je to že dalj časa v načrtu.

J. B.

Popravek

V poročilu s seminarja družbenopolitičnih delavcev ljubljanske regije »Rumena zvezda ni partijska zvezda, ki je porumenela«, objavljenem v včerajšnjem Delu, je napačno zapisano ime sekretarja RK ZZB Jožeta Božiča. Do napake je prišlo pri stavljenju besedila.

Popravek

V sredo smo v Delu pomotoma zapisali, da je vrhniški izvršni svet zahteval od načelnika občinskega štaba civilne zaščite, naj v enem mesecu ugotovi vzroke dolgoletnih neurejenih razmer v vrhniški civilni zaščiti in naj predlaga kadrovske spremembe. Izvršni svet občine Vrhnika je namreč to zahteval od člana IS, ki skrbi za SLO in DS.

PREJELI SMO

Humani ali nehumani krajani?

V zadnjem času so v Delu objavljeni članki, o katerih menimo, da so tendenciozni, kar utemeljujemo z naslednjim:

Popačena razlaga, zakaj krajani v BS-3 odklanjamo preselitev duševno prizadetih v vrtec na Hošiminhovi 3, je povzročila nepotrebno razurjenje med krajani BS-3 kakor tudi med drugimi prebivalci.

Spremembi namembnosti vrtca oporekamo zato, ker menimo, da je zanj dovolj otrok (80), a so jih prisilno razkropili po drugih enotah. Ta vrtec ni nerentabilen zaradi premajhnega števila otrok, kot trdi tov. Vrataričeva, temveč zaradi negospodarnega ravnanja z objektom.

Spremembi namembnosti oporekamo tudi zaradi enostranskega mnenja tov. Parazajde, ki v strokovnem mnenju med drugim opisuje, kakšen naj bi bil prostor za duševno prizadete, in ga povzemamo:

Na podlagi dosedanjih izkušenj ugotavljamo, da so najprimernejši prostori za to dejavnost v vrtcih, ker so praviloma pritlični, lahko dostopni in omogočajo nujne prilagoditve. Namensko grajenih prostorov za dnevno usposabljanje in varstvo v Sloveniji ni. Konec citata.

V zapisniku z dne 27. marca 1989, kjer je bil v prostorih VVZ, Allendejeva 11 sestanek med predstavniki uprave VVZ Ciciban s starši otrok VVZ Hošiminhova, s starši dveh težje in težko duševno prizadetih mladostnikov ter predstavniki: mestna konferenca SZDLJ (J. Meden), občinska SZDL (B. Honzak), Občinska skupnost otroškega varstva Lj. Bežigrad (D. Wedam-Lukič), KS Ivan Kavčič-Nande (B. Koman, V. Grebenc), Komite za družbeno dejavnost skupščine občine Lj. Bežigrad (S. Sušnik) ter tov. Parazajda, tov. Jereb in tov. Rakovnik je predstavnica sveta KS Ivan Kavčič-Nande tov. Komanova dala soglasje k spremembi namembnosti omenjenega vrtca, katero nikakor ne more biti veljavno, ker ga je dala samovoljno brez predhodnega poskusa pridobiti sklep krajanov, kar pomeni, da je zlorabila svoj položaj.

Na istem mestu so starši predlagali (citiram):

V skladu s popolno podporo staršem hudo in huje duševno motenih mladostnikov ter za celovito rešitev varstva njihovih varovancev z večjim objektom so starši KS Ivan Kavčič-Nande predlagali kot rešitev enote VVZ Reboljeva, ki že obratuje s skupino duševno prizadetih otrok in ima z jesenjo 1989 še najmanj dva nezasedena oddelka. Preureditev tega kakovostnega objekta bi lahko ob prostranem vrtu, lokaciji v BS-3 (le okrog 200 metrov je do enote v Hošiminhovi) in številnimi možnostmi, preureditve nezasedenega objekta v humane namene z dolgoročno rešitvijo zagotavljala kakovostne storitve velikemu številu prizadetih otrok, mladostnikov, hkrati pa bi omogočala tudi ustanovitev centra znotraj samega mesta Ljubljane. Konec citata.

Tej zamisli so nasprotovali vodstvo VVZ Ciciban in tov. Parazajda, predstavnik zavoda za varstvo in delovno usposabljanje Dolfke Boštjančič-Draga Ig, in ravnateljica enote VVZ Reboljeva z obrazložitvijo, da se dva gospodarja v eni hiši ne obneseta.

Ostali predstavniki: tov. Meden, tov. Honzak, tov. Wedam-Lukič, tov. Koman, tov. Grebenc, tov. Sušnik, tov. Jereb, tov. Rakovnik niso imeli pripomb k temu predlogu, prav tako ne prisotni starši duševno prizadetih otrok. Danes pa vsi našteti politiki podpirajo samovoljno odločitev strokovnjaka tov. Parazajde, da je VVZ Ciciban enota Hošiminhova najprimernejša za centralno enoto, kakor jo v svojem strokovnem mnenju imenuje zaradi ustrezne velikosti prostorov in odličnih komunikacij, kar omogoča lahek in hiter dostop staršev iz večjega dela Ljubljane, kjer ne bi prebivali le omenjeni otroci, temveč tudi **huje in hudo prizadeti odrasli,** kot navaja v svojem »Gradivu za organizacijo dnevnih oddelkov« tov. Parazajda.

Iz omenjenega je razvidno, da je pot do resnice dolga. Saj so prve informacije krajanom omenjale laže motene otroke, kasneje mladostnike, dokler nismo prišli do huje in hudo duševno prizadetih odraslih oseb, da o odličnih komunikacijah, velikosti in ustreznosti prostorov ne govorimo.

V vseh omenjenih člankih je samo tov. Parazajda omenjen kot strokovnjak. Le kje so ostali strokovnjaki, ki bi podprli ali ovrgli njegovo strokovno mnenje in ki so neposredno v stiku z omenjenimi mladostniki: zdravniki pediatrične klinike in drugi?

Tu je treba poudariti, da je omenjeni vrtec v strnjenem bivalnem naselju brez zelenih površin z gostinskimi lokali, s perečim problemom mirujočega prometa, s tem pa tudi nemogočega dovoza do vrtca. Edini dovoz do vrtca je intervencijska pot (predvidena za primer požara ali potresa), ki ima neutrjeno zemljišče, pod katerim je kanalizacijska mreža objektov Hošiminhova 3 in 5 ter vrtca. Z računi je dokazano, da je bilo zaradi posedanja zemljišča več okvar v napeljavi. Zato smo tudi začeli zapirati dovoz, da bi zavarovali napeljavo in peš poti.

Edino igrišče v KS Ivan Kavčič-Nande meri 150 kvadratnih metrov za vse naše otroke (v vseh treh stolpnicah, ki so med seboj razmaknjene za 6 metrov, stanuje skoraj 1000 ljudi). Ali tudi oni nimajo pravice do tega skromnega igrišča?

Zato smo krajani predlagali enoto na Reboljevi in ne na Allendejevi, kakor je poročala tov. Vesna Kalčič (Ljubljanski Dnevnik, 3. 11. 89). In zakaj ta rešitev ni sprejemljiva za center Dolfke Boštjančič s tov. Parazajdo na čelu, je preprost odgovor. V Reboljevi ni prostora za celotno administracijo, kar je v enoti na Hošiminhovi izvedljivo. Tu ne gre za »dnevno varstvo« omenjenih oseb, saj če se analizira potrebna adaptacija, bi lahko sprejeli le 12 do 14 varovancev. Kaj hitro bi se pokazalo, da zaradi slabo izbranega okolja s slabim pristopom (s tem tudi razburjanje staršev prizadetih oseb), se ne izplača imeti dnevnega varstva na tej lokaciji in tako bi v omenjeni enoti ostala le administracija in tako bi bili krajani zopet ogoljufani, kakor pri Hošiminhovi 11.

Tudi sam sem invalid, trajno vezan na invalidski voziček z okvaro hrbtenice in se zavzemam za vključevanje invalidnih oseb v zdravo okolje, vendar na primeren način, z obveščanjem prebivalcev. Na pripombo skupnosti stanovalcev Hošiminhova 3 in krajanov nam je bilo dobesedno odgovorjeno: »Ko bo zadeva dovolj zrela, vas bomo obvestili«. In krajani smo bili resnično seznanjeni, ko je bila sprememba namembnosti že dogovorjena pod mizo, brez soodločanja skupnosti stanovalcev in krajanov. Zakaj jim je bila kratena ustavna pravica demokratičnega soodločanja? Ali smo Temeljno listino podpisovali za bolj demokratične poti ali, kakor se v našem primeru dobro vidi, da bodo vodili določeni politiki, (občinih ukrepov, da bi zaščitili svoje temeljne pravice demokratičnega soodločanja, s katerimi ne bomo oškodovali duševno prizadetih in njihovih staršev, temveč bomo pripomogli, da se začne širši družbeni pristop k premagovanju perečega problema, da se jim dodeli ustrezen prostor pod soncem, kjer bodo lahko ohranjali že tako načeto zdravstveno stanje (veliko zelenja, brez hrupa, dovoz, primerna igrišča in prostori) in da ostanejo v okolju zdravih ljudi.

Ali smo zaradi tega krajani KS Ivan Kavčič-Nande res nehumani? Ali boste tudi vi, občani na območju Šiške, Jarš, Most-Polja (Vič-Rudnik jih je odklonil) ne humani občani, ko bodo pričeli v bližnji prihodnosti odpirati enake oddelke tudi pri vas, kakor je zapisano v strokovnem mnenju tov. Parazajde?

Predsednik skupnosti stanovalcev Hošiminhova 3 in krajanov KS Ivan Kavčič-Nande
Janez Roškar

Vse kaže, da polemike v zvezi s spremembo namembnosti vrtca na Hošiminhovi še ni konec. V uredništvu smo se odločili, da zaradi preobsežnosti pisem in ker se ugotovitve in trditve v njih ponavljajo, tokrat povzemamo vsebino še nekaterih, ki so prišla na naš naslov v zvezi s Hošiminhovo 3. Tako dr. **Nada Puharič** v svojem pismu meni, da je bilo v odmevih, ki smo jih že objavili, veliko takega, kar zadeva njeno osebno integriteto in ki že škoduje ali utegne škodovati njenemu dobremu imenu. Obenem pa dr. Nada Puharič v svojem pismu ponovno ugotavlja, da bo naložba v ureditev oddelkov za dnevno varstvo huje in hudo prizadetih otrok in odraslih »naložba v trenutno kakovostno najneprimernejši vrtec za izpolnitev humanega poslanstva načrtovalcev. Pravi, da je bilo in je še na voljo več boljših in praznih enot, ki bi bile res jamstvo za to, da bodo v celoti udejanjeni smotri in načela doktrine, za katero se zavzemajo Čonč, Parazajda in Novljanova, torej za razmere, ki bodo odstranile arhitektonske pregrade in omogočile trajno srečevanje zdravih in prizadetih otrok v istih vzgojno-varstvenih ustanovah ...« Dr. Nada Puharič tudi pravi, da je selitev v betonski rezervat na Hošiminhovi 3 po prepričanju krajanov slabša v vseh pogledih.

Aleš Pevec, specialni pedagog iz Ljubljane, pa pravi, da je bil ob branju poročila o sestanku devetih krajanov z novinarko kot strokovni delavec ogorčen in ne le razočaran. Pravi, da ni pomembno, ali bodo otroci, ki bodo prišli v vrtec na Hošiminhovi, duševno ali telesno prizadeti, saj gre za živa bitja, ki imajo pravico biti in živeti na katerem koli delu naše domovine. Kot pravi, je res, da je bil vrtec zgrajen iz tretjega samoprispevka, da pa se nekateri ljudje ne zavedajo, da se danes ali jutri lahko slehernemu zgodi, da bo imel v družini duševno ali telesno invalidnega otroka. Šele tedaj bi spoznali, kaj pomeni imeti prizadetega otroka v svoji bližini, ki ga ne bi bilo treba voziti v več deset kilometrov oddaljene kraje, kot sta Draga ali Kamnik. Aleš Pevec v svojem pismu tudi pravi, da je tovariš Parazajda človek, ki si že vrsto let prizadeva za boljše in lepše življenje prizadetih otrok – ne da bi pri tem pričakoval kakršnokoli osebno korist ali priznanje. Nelogično se mu zdi, da se stanovalci s Hošiminhove 3 sklicujejo na demokracijo, ki je najmlajšim, četudi prizadetim, ne dopuščajo.

Zelo dolgo pismo nam je napisala tudi **Ana Holobar** iz Ljubljane, ki pravi, da demokracija po podobi krajanov BS 3 ni nič vredna in da pomeni sklicevanje na tako demokracijo, kot bi se pogreznili v čase velikega »führerja«, ki je trebil planet zaznamovanih ... Sicer pa se ji razvpiti demokrati v BS 3 smilijo zaradi svoje ozkosti. V svojem pismu Ana Holobar piše, da so nekoč prizadete otroke skrivali za zidovi graščin in opuščenih samostanov, da bi ne zmotili človeškega pogleda in vesti. Ti otroci, pravi, imajo vseskozi pri nas omejeno življenje, ker večina misli, da ga tako ali tako ne zaznavajo, in boji se, da se jim čedalje slabše piše, saj nova tržna naravnanost v njih ne bo videla dobička. Pri nas je vsaka naložba v Človeka problem, pravi Ana Holobar in nadaljuje, da smo ga prej pripravljeni razvrednotiti in onemogočiti, kot da bi ga podprli. Tovariša Parazajdo bi v demokratični družbi že zdavnaj ustrezno nagradili za njegova prizadevanja, pravi, pri nas pa mu raje zamažemo ime.

PRAVNA POSVETOVALNICA

Onemogočeno bivanje v stanovanju

Z. V., Celje: Po razvezi zakonske zveze z ženo še vedno stanujem v skupnem stanovanju. Ker pa se ne razumeva najbolje, mi ves čas grozi, da bo v moji odsotnosti zamenjala ključavnico na vhodnih vratih in mi tako onemogočila bivanje v stanovanju. Kaj naj storim v primeru, če bo grožnjo uresničila?

ODGOVOR: Ker navajate, da je sodišče določilo ženo za imetnico stanovanjske pravice, se boste morali iz stanovanja izseliti tedaj, ko vam bo bivša žena priskrbela najpotrebnejše prostore. Do takrat pa stanovanje lahko nemoteno uporabljate. V primeru zamenjave ključavnice bi šlo za nezakonito dejanje, ki bi se mu najlaže uprli z vložitvijo tožbe zaradi motenja posesti. Pogoj pa je vložitev tožbe v roku 30 dni od dneva zamenjave ključavnice oziroma od dneva, ko bi vi za to zvedeli. V postopku je nato treba dokazati, da ste imeli posest stanovanja, torej da ste ga ves čas nemoteno uporabljali in da je bil opravljen protipraven poseg, s katerim vam je bila posest odvzeta. Če bi uspešno dokazovali, bi sodišče odredilo vrnitev odvzete posesti, to pomeni, da bi ponovno lahko uporabljali stanovanje.

Pridobitev pravice do vožnje motornega vozila

B. G., Izola: Prosim za pojasnilo, s koliko leti je mogoče voziti motorna vozila različnih kategorij.

ODGOVOR: Motorno vozilo lahko vozi oseba, ki je duševno in telesno to zmožna storiti, ki je opravila vozniški izpit za določeno kategorijo, ki ji z odločbo pristojnega organa ni prepovedano voziti motornega vozila in ki je dopolnila 18 let. Ta starostna meja velja za vse kategorije, razen za kategorjo D in delno E. Pravico do vožnje avtobusa in trolejbusa namreč pridobi oseba, ki je dopolnila 21 let starosti. Po drugi strani pa dopolnjena starost 16 let dovoljuje vožnjo motornega kolesa z motorjem, katerega prostornina ne presega 125 kubičnih centimetrov.

Kako zamenjati stanovanje

S. J., Ljubljana: Sama stanujem v velikem neudobnem stanovanju brez centralnega ogrevanja. Pred nedavnim sem srečala znance, ki pa bivajo v novejšem, vendar premajhnem stanovanju. V pogovoru smo ugotovili, da bi zamenjava stanovanj ustrezala obojim. Nobenemu pa ni jasno, kako je zamenjavo mogoče opraviti.

ODGOVOR: Po določilih zakona o stanovanjskih razmerjih dva imetnika stanovanjske pravice lahko zamenjata svoji družbeni stanovanji, če se oba stanodajalca s tem strinjata. Stanodajalca, torej »lastnika« oziroma razpolagalca s stanovanjem, morata dati soglasje v pisni obliki. Če kateri od njiju v 30 dneh soglasja ne da ali zavrne soglasje za zamenjavo, lahko upravičenec zahteva soglasje pri sodišču, ki presodi, ali ima predlagatelj pravico do zamenjave. Zamenjava stanovanj pa ni dovoljena, če je katero od stanovanj v hiši, ki je predvidena za rušenje, ali v hiši, za katero je vložena zahteva za razlastitev ali če je imetniku stanovanjske pravice odpovedano stanovanjsko razmerje ali če gre za navidezno zamenjavo. Po pridobljenih soglasjih skleneta oba imetnika stanovanjske pravice pogodbo o zamenjavi in jo dostavita stanodajalcema, stanovanjski skupnosti in skupnosti stanovalcev. Z zamenajvo pridobi vsak od imetnikov stanovanjsko pravico na tistem stanovanju, ki ga je dobil v zamenjavo.

Odpoved dediščini

M. G., Jesenice: Po pokojnem sorodniku, ki je živel na drugem koncu Slovenije, se je pričel zapuščinski postopek. Dobil sem vabilo za obravnavo, ki pa se je ne bi želel udeležiti, ker se nameravam dediščini odpovedati. Ali lahko to storim pisno?

ODGOVOR: Dediščini se lahko odpoveste z izjavo, ki jo lahko podaste na zapuščinski obravnavi ali ki jo podpisano pošljete zapuščinskemu sodišču. Predhodno morate izjavo o odpovedi overiti. Lahko pa tudi stopite na najbližje temeljno sodišče oziroma njegovo enoto in izjavo o odpovedi dediščini podaste na zapisnik. Pri tem se lahko dediščini odpoveste samo v svojem imenu ali tudi v imenu svojih potomcev.

KUPON

za pravno posvetovalnico »Dela«

PISMA BRALCEV

Dve primerjavi med Zahodom in Vzhodom

Zadnje čase so naši časopisi in drugi mediji polni lepih besed o tržni ekonomiji, podjetništvu, menedžmentu in podobnem. Radi bi stopili v Evropo in se primerjali z razvitim svetom, toda meni kot nekdanjemu dolgoletnemu zdomcu, so te primerjave včasih dokaj čudne, če ne smešne.

Pa poglejmo vsaj dve:

● *Stečaji*

Če v ZRN bankrotira lastnik podobne tovarne, kot je Tomos, se ve, kaj mu preostane – pištola ali po sodni zaplembi in razprodaji imetja ponovni začetek iz nič. Pri nas pa vodilni, ki so zafurali sicer družbeno (beri nikogaršnjo) tovarno, na žalost nadaljujejo svojo življenjsko pot po drugih, prav tako donosnih in uglednih službah ter vodilnih mestih. Njihovo osebno premoženje ni v ničemer prizadeto. Enako velja za njihove državljanske pravice, ki jih lahko na Zahodu zgubite za nekaj let. Z bankrotom namreč dokažete, da niste sposobni skrbeti sami za sebe. Pri nas postanete v najslabšem primeru svetovalec ali vas celo upokojijo z nadpovprečno dobro pokojnino. Niti slučajno pa vodilna oseba ne postane tehnološki presežek ali gre v prekvalifikacijo za npr. kurirja, ker se je pokazalo, da ni sposobna za menedžerja.

● Reševanje stanovanjskega vprašanja

Pri nas je to urejeno diametralno nasprotno kot v t. i. razvitem svetu. V Nemčiji država daje stanovanja tistim s povprečnimi plačami. Političnemu ali poslovnemu establishmentu niti slučajno ne pade na pamet, da bi svoje stanovanjske probleme reševal na račun davkoplačevalcev. Kupijo si sami stanovanje ali hišo, z gotovino ali posojilom, v glavnem z lastnimi sredstvi.

V Mladini berem, da skoraj 100 odstotkov slovenskih vodilnih osebnosti živi v družbenih stanovanjih in hišah, za katere celo ne plačujejo ekonomske stanarine. Podatek verjetno drži tudi za druge republike. Vodilna garnitura – kljub temu, da ima za naše razmere zelo visoke plače – sploh ne razmišlja o najemanju dragih posojil oziroma o tem, da si sama reši svoj stanovanjski problem. Država, to je davkoplačevalci, jim da stanovanje ali celo hišo.

Ker ta način reševanja stanovanjskega vprašanja navadnemu državljanu ni dostopen, si kupi stanovanje ali zgradi svojo hišo sam, in sicer tako, da si nakoplje dolgoročna revalorizirana posojila. Tako si za 20 ali 30 let uniči življenje s skrbjo, kako preživeti, če gre ena plača v družini za odplačevanje stanovanjskega posojila. Ni čudno, da so potem ljudje prisiljeni zapravljati svoj prosti čas s »sivo ekonomijo« namesto za počitek, kulturo, vzgojo otrok ali potovanja.

FRANC KASTELIC,
Ljubljana

Do kdaj še odstotki?

Že nekaj mesecev oziroma vse letošnje leto se pokojnine v skladu z rastjo življenjskih stroškov vsak mesec povečujejo vsem upravičencem ENAKO, torej za 20 ali 25 odstotkov. »Enakost« je seveda samo v odstotkih, saj se življenjski stroški v dinarjih večajo prav za vse upokojence enako. S pomočjo »enakega« povečevanja so nekateri »prilezli« od 200 starih milijonov do 400, drugi pa o dveh milijard do štirih.

Razlike bodo kajpada vedno večje, če bo šlo tako naprej. Vprašujem, zakaj tudi skupnost pokojninskega zavarovanja dela vedno večje socialne razlike. Ni pravilno in tudi pošteno ne. Ali je tak postopek res samo zaradi lažjega izračunavanja? (Pri tolikih računalnikih!). Kar zdi se mi, da o takem načinu povečevanja odločajo predvsem tisti iz višjih skupin.

Po mojem mnenju bi bilo prav in pravično, da bi se pokojnine višale po določeni lestvici. Odstotki bi lahko ostali, le da bi bili na primer 5 za najvišje, nato 10, 15, 20, 25 ... za tiste z najnižjimi pokojninami.

Letošnje leto je že skoraj mimo in v njem je pač šlo, kot je šlo. Za prihodnje leto bi pa razmislek o mojem predlogu lahko prišel v poštev. Rad bi slišal še za mnenje drugih upokojencev oziroma upokojenskih organizacij, saj ne trdim, da je moj predlog najboljši in najbolj pravičen. Morda bi najboljšo rešitev prinesla primerna anketa?

LEON JANŠKOVEC,
Planinska pot 18,
Križe

Vozniki s slabo prometno kulturo

Pred nekaj dnevi sem stal v večernih urah, ko so že gorele cestne svetilke, ob Celovški cesti, pri Stari šišenski cerkvi in opazoval promet. Čez prehod za pešce se je podala mati. Za roko je držala tri leta starega otroka. Ker prehod ni opremljen s semaforji, sta še nekam varno prispela do sredine ceste. Vozilo, ki je prihajalo z njene leve, je disciplinirano ustavilo, prav tako tudi vozilo, ki je prihajalo iz smeri mesta. Mati je obstala pred drugim vozilom, ki je bilo na njeni desni in je čakalo, da bo varno prečkala cesto. Toda mati in otrok sta kar naprej čakala. Opazil sem, da se je mati ozirala po naslednjem voznem pasu, po katerem so prihajala vozila iz mesta. Že je hotela stopiti na skrajni vozni pas, ko je po njem pridrvelo vozilo, za njim še drugo in tretje. Vozniki so se požvižgali na cestno prometne predpise, ki velevajo, da je pri prehodu za pešce treba zmanjšati hitrost in preveriti, če je prehod prost. Že samo stoječe vozilo je bilo dovolj za tako opozorilo. Dalo je slutiti, da je za njim pešec. Toda nič takega se ni zgodilo, kar bi kazalo, da so vozniki to znamenje razumeli.

Takšnih primerov je vsak dan nešteto, skoraj na vseh prehodih. Naši prometni organi se trudijo, da bi takšne kršilce izsledili. V svojih modrih vozilih jih že od daleč opazijo. Medseboj se sporazumevajo z dvignjenimi prsti.

V zamejstvu so napravili sledeč preizkus. Predstavnica prometnega organa je v civilu prečkala cesto. Njeni kolegi v civilnem vozilu so takšne prekršitelje, ki niso ustavili pred prehodom za pešce ob stoječem vozilu, javili prek radijske postaje svojemu kolegu, ki je stal nekaj sto metrov dalje. Izplačalo se je! Pri nas bi se izplačalo celo podnevi! Nisem prometni strokovnjak in ne bi želel deliti nasvetov našim sicer izkušenim, toda premaloštevilnim prometnim organom, vendar bi želel opozoriti na ta resen problem, ki sem mu vsak dan priča.

MARIJAN PEGAN,
Na Jami 11,
Ljubljana

Vse, ki bi radi v rubriki »Pisma bralcev« kaj potožili, pohvalili ali na kaj opozorili, obveščamo, da ne bomo objavljali pisem, ki ne bodo podpisana s polnim naslovom. Hkrati opozarjamo vse, naj bodo njihovi prispevki kratki, ne daljši od 60 vrstic.

Časi so preresni, da bi ZK vztrajala pri starih metodah

Na konferencah OK ZKS Škofje Loke, Jesenic in Sevnice so bili komunisti kritični do svojega delovanja – Spremeniti metode dela v predvolilnem boju

ŠKOFJA LOKA, JESENICE, SEVNICA, 9. novembra – Občino hočemo razvijati po meri ljudi, tako da bomo v njej radi živeli. To so škofjeloški komunisti zapisali v svoje akcijske usmeritve občinske organizacije, ki so jih sprejeli na včerajšnji programsko-volilni konferenci.

In kakšna naj bi bila po željah komunistov škofjeloška občina v prihodnje? V ospredje postavljajo prostor kot enega osnovnih omejitvenih dejavnikov razvoja občine in kakovosti življenja v njej.

Franc Benedik, sekretar predsedstva občinskega komiteja, je na konferenci opozoril na to, da je zadnja problemska konferenca o varstvu okolja pokazala, da v občini nimajo le rudnika urana in podjetja Termo, ampak še vrsto drugih onesnaževalcev, ki so se do sedaj skrivali za tema dvema ekološkima problemoma. V pripravi srednjeročnega plana za prihodnje srednjeročno obdobje naj bi razmislili o zbiranju ekološkega dinarja, s pomočjo katerega bi hitreje sanirali največje onesnaževalce. Škofja Loka, ki nosi zeleno zastavo na Gorenjskem, mora s svojimi izkušnjami vplivati na sosednje občine, predvsem kranjsko, da bi zavarovali talnico Sorškega polja.

Komunisti se bodo zavzemali za hitrejše in bolj sistematično odpravljanje vseh žarišč ekološke nestabilnosti ter ravnovesje med okoljem, razvojem in tehnologijo. Zato bodo podpirali uresničitev stališč zadnje problemske konference o varstvu okolja. Ob tej je **Jože Albreht**, predsednik občinske skupščine, pripomnil, da je reševanje ekoloških problemov običajno pogojeno s precejšnjimi finančnimi sredstvi, marsikaj pa bi res lahko uredili tudi brez denarja.

Pri prenovi gospodarstva se bodo komunisti zavzemali za usmeritve zlasti v tiste dejavnosti, ki so pokazale svoje prednosti. Predlagajo tudi sklic problemske konference o turizmu in gostinstvu, kjer so v zadnjih letih precej zastali.

Z razvojem gospodarstva je povezano zaposlovanje, katerega obseg in kvalifikacijsko sestavo novih delavcev naj bi prilagodili zahtevni, a tehnološko čisti proizvodnji. V stanovanjskem gospodarstvu pa se bodo zavzemali za to, da bi družbena stanovanja prodali sedanjim najemnikom. Ti naj bi večji del odkupne cene pokrili s povečano stanarino v daljšem časovnem obdobju. Tako pridobljen denar bi sproti vlagali v graditev novih in obnovo starih najemnih stanovanj.

Potrebujejo več manjših podjetij

Resen čas, čas brez večnih resnic, kot je rekla **Rina Klinarjeva**, je močno vplival tudi na vsebino programsko-volilne seje občinske organizacije ZKS Jesenice. V minulih letih so velikokrat iskali krivce za slabe razmere drugod, tokrat pa so ob svojih problemih govorili predvsem o svoji odgovornosti, to pa vpletli tudi v prihodnje usmeritve.

Težkemu gospodarskemu in socialnemu položaju v občini je bil namenjen že velik del uvodnega referata sekretarja predsedstva **Igorja Mežka**. Obseg se zmanjšuje, produktivnost pada, vse več je strahu zaradi tehnoloških presežkov, strokovnjaki odhajajo. Tozdi, ki so imeli sedež matičnih podjetij zunaj občine, po pravilu izgubljajo svojo samostojnost. Zaprli so nekaj manjših podjetij, novega niso ustanovili nobenega. Pobuda občinske organizacije ZK, da bi ustanovili sklad za razvoj, posebno drobnega gospodarstva, je ostala neuresničena. Svetla izjema je le podjetje INJES (Inkubator Jesenice), ki bo v kratkem registrirano. Njegova glavna naloga bo ob veliki podpori Železarne ustanovitev čim večjega števila novih podjetij. **Tomaž Keršmanc**, predsednik izvršnega sveta, je zanikal trditvi iz pripravljenih programskih usmeritev, da je bil izvršni svet doslej le opazovalec ali celo zaviralni element pri spodbudah za ustvarjanje novih podjetij. **Vojan Kordič** je dejal, da izvršni svet namenja premalo pozornosti turizmu in da v Kranjski Gori nekaterih stvari ne gradijo na osnovi planov, temveč po željah posameznikov.

● **V jeseniški organizaciji ZK je bilo leta 1984 2211, sedaj pa je le 1746 članov. Med njimi ni nobenega mlajšega od 17 let, v petih letih pa so sprejeli le 24 novih članov.**

Srečko Mlinarič je ob podatkih, da se v strukturi slovenskega družbenega proizvoda delež jeseniške občine zmanjšuje, da ima največjo nezaposlenost in največji odliv strokovnjakov na Gorenjskem, dejal, da ima jeseniška občina kljub temu, zlasti zaradi naravnih razmer, možnosti, da postane močna gospodarska celota. Rina Klinarjeva pa je med drugim rekla, da bi morala biti občinska ZK pobudnica za ustanovitev projektnih skupin za področja razvojne preobrazbe, izobraževanja, kadrovskih presežkov, varovanja okolja, družbenih dejavnosti, stanovanjskega gospodarstva in projekta Karavanke. Predlagati bi morala ustanovitev razvojnega sklada v okviru občinskega proračuna. Od vodilnih in vodstvenih delavcev bi morali zahtevati temeljito analizo o socialno-ekonomskih razmerah in podatke o izobraževanju, z namenom, da bi se vrnili, da bi se pogovorili s strokovnjaki, ki so zapustili občino.

V občinski upravi OO ZK nimajo kaj iskati

Pod geslom Demokracija-razvoj-ekologija so danes popoldne zborovali komunisti sevniške občine ter štiriurno razpravo namenili predvsem gospodarskim gibanjem in svoji vlogi v demokratičnih družbenih procesih. Izvolili so novo vodstvo. Sekretar bo tudi v prihodnje **Branko Busar**. Nova, nepoklicna predsednica

● **Dovolj zanimivo razpravo sevniških komunistov je uokvirila Sonja Lokar, izvršna sekretarka predsedstva CK ZKS. Zadovoljna je bila, ker Sevničani iščejo rešitve v svojem okolju, kar zadeva programska izhodišča. Za delo v predkongresnem obdobju in v času do volitev pa je menila, naj bi jih strnili le na nekaj rešljivih vprašanj.**

občinske organizacije ZK pa je Breda Drenek-Sotošek iz sevniške Lekarne.

Več razpravljalcev, posebej **Mihael Koršič, Tanja Povalej**, in **Jože Bavec**, so govorili tudi o organiziranosti ZK v prihodnje, zlasti o drugačnih metodah dela v predvolilnem boju. Menili so, da v občinski upravi, družbenih organizacijah ali šolah osnovne organizacije ZK nimajo več kaj iskati. Če bo uspel jutrišnji referendum o ustanovitvi podjetja Lisca, po novem statutu tudi pri njih ne bo več osnovne organizacije ZK, so povedali.

Sicer pa so predstavniki 519-članske občinske organizacije, ki je v zadnjih treh letih izgubljala ugled in izgubila 133 članov, opozorili tudi na katastrofalno nizke plače učiteljev, saj za 10 milijonov zaostajajo za sosednjimi občinami. Prosvetni delavci zato grozijo s štrajkom. Na težave in preobremenjenost svojih organizacij so opozorili predstavniki tekstilne industrije, ki zaposluje največ ljudi. Nič manj opozoril pa ni bilo pred načrtovanim širjenjem skladišča za radioaktivne odpadke pri JE Krško.

LADO STRUŽNIK
VLASTA FELC
VLADO PODGORŠEK

SGP Konstruktor ustanavlja mešano podjetje v tujini

MARIBOR, 9. novembra – Predstavniki SGP Konstruktor in podjetja Centrovod iz Lenarta so se skupaj z dvema avstrijskima poslovnima partnerjema dogovorili, da bodo v Innsbrucku v Avstriji ustanovili mešano podjetje za gradbeno dejavnost. Ob ustanovitvi mešanega podjetja bo Konstruktor vložil 30 odstotkov začetnega kapitala, Centrovod 10 odstotkov in oba avstrijska partnerja vsak pa 30 odstotkov. Po avstrijskih zakonih so zadevo že uredili. Po besedah glavnega direktorja Adolfa Klokočovnika čakajo sedaj samo še na soglasje zveznega sekretariata za ekonomske odnose s tujino. M. K.

TELEX
Verjetno najvplivnejši slovenski politični tednik

Še dobro, če je Bledu v škodo le »neprimerno pisanje« tiska

Poročilo o naložbah v okviru svetovnega prvenstva v veslanju na Bledu sprožilo razpravo o javnem mnenju

BLED, 9. novembra – Obravnavo osnutka o spremembah in dopolnitvah srednjeročnega plana občine Radovljica sta krajevna konferenca SZDL in krajevna skupnost Bled izkoristili tudi za to, da so občani, kar jih je po štirih urah še ostalo, slišali tudi poročilo o naložbah v okviru svetovnega prvenstva v veslanju na Bledu.

O tem sta govorila predsednik in podpredsednik organizacijskega komiteja Vlado Klemenčič in Herman Savec, ki sta se dotaknila tudi po njunem mnenj neprimernega pisanja o teh naložbah. **Vlado Klemenčič** je med drugim dejal, da se skuša v javnosti ustvariti vtis, da so za prvenstvo na Bledu gradili brez dovoljenj, čeprav je bilo prav pridobivanje dovoljenj pogosto vzrok, da so nekatere stvari zgradili zadnji hip (**Jože Piber**, urbanistični inšpektor, je na to odgovoril, da sta bili Ljubljanska in Župančičeva cesta rekonstruirani brez potrebnega dovoljenja), **Herman Savec** pa je dejal, da je bil velik naslov v Sobotni prilogi Dela z imenom vzhodnega voditelja Ceausescujev duh nad jezerom konstrukt, cenena oblika za diskreditiranje komiteja in njegovega predsednika. Temu se je pridružil tudi predsednik skupščine KS Bled **Borut Rus**, ki je dejal, da so s takim pisanjem razvrednotena prizadevanja KS in komiteja ter da Bled, krajani Bleda in komite, zlasti pa njegov predsednik, tega ne zaslužijo.

Predsednik in podpredsednik sta poudarila, da bi morali razmejiti, kaj je bilo na Bledu res zgrajeno zaradi SP v veslanju in kaj ne, k čemur lahko dodamo, da je bilo vsaj v omenjenem članku to dobro prikazano. Le razumeti ga je bilo treba prav. Predsednik skupščine KS pa bi moral razumeti, da kritične besede niso napisane proti Bledu in krajanom Bleda, temveč »za« Bled in njegove krajane ter druge, ki jim je kaj do njega. Nobeden od omenjenih tudi ni z argumentom spodbil tistega, kar naj bi bilo v tem ali drugih člankih netočno. Morda niti niso imeli namena. Novinarji namreč na shod krajanov uradno sploh niso bili povabljeni.

VLASTA FELC

Kemiki v sindikatu lesarjev?

Kako organizirati sindikat dejavnosti v podjetjih, ki imajo več dejavnosti, se sprašujejo v Metliki – Dvom o skupnem sindikatu tekstilcev in usnjarjev

METLIKA, 9. novembra – Metliški delavci so že razpravljali in še skušajo najti odgovore, kako naj bi v prihodnje organizirali sindikat, da bi bil uspešen v novih organizacijskih oblikah firm. Sindikat podjetja naj bi bil v prihodnje osnovna enota in ta sindikat naj bi se združeval v sindikat dejavnosti. To je v redu, če gre za firmo, ki ima le eno dejavnost. Kako pa sicer, se sprašujejo v Metliki.

V Beti imajo na primer računalniški servis, ki opravlja računalniške storitve za več naročnikov, ne le za Beti. Zaposluje 40 ljudi. Ti so sicer res v tekstilnem podjetju, vendar jih kot delavce tarejo poleg težav, značilnih za člane tega kolektiva, tudi povsem drugi problemi. Njihovo povezovanje v sindikat tekstilcev in usnjarjev je povsem nesmiselno, ker pa je večina kolektiva tekstilcev, bo Betin podjetniški sindikat očitno sodil k tekstilni dejavnosti.

Ostanimo pri primeru Beti. Delavci njihove finančne službe na primer (računovodje, knjigovodje itd.), se ukvarjajo s povsem drugačno problematiko kot delavci v proizvodnji. Kako to uskladiti v enem sindikatu podjetja?

V metliški občini dela tovarna kopalniške opreme, ki ima izrazit program kemijske dejavnosti. Tovarna pa sodi k novomeškemu Novolesu, ki je lesni kombinat. Problematika lesarske in kemične panoge se zelo razlikuje. Metličani tudi dvomijo o trditvi, da bo najbolje imeti skupen sindikat dejavnosti tekstilcev in usnjarjev, saj se panogi kljub nekaterim podobnostim le precej razlikujeta.

»Pristojnosti občinskega sindikata bodo v prihodnje zmanjšane. Toda do kakšne mere to lahko gre? Verjetno bo le morala ostati neka vez, nekakšen sindikalni predstavnik splošnega tipa tudi na ravni območja ali občine. Pri nas imamo na primer v komunalni dejavnosti štirideset zaposlenih. Ti se bodo vezali na republiški sindikat te dejavnosti. In če bo problem nastal v Metliki? Bo sindikalist z republike hodil v vsako slovensko občino? Večkrat je treba iti v firmo takoj. Tudi delavci se bodo le stežka hodili posvetovat v Ljubljano,« je naštel nekaj problemov sekretar OS ZSS Metlika **Stane Jelenčič**.

Metličani menijo, da bi bilo v občinah, kjer prevladuje ena panoga, smotrno organizirati sindikat dejavnosti tudi na občinski ali medobčinski ravni. Pri tem navajajo svoj primer. Petinšestdeset odstotkov od vseh 3000 članov sedanjega metliškega sindikata je zaposlenih v tekstilni industriji. V Metliki so namreč Beti, Komet in Novoteks. V takšen odbor bi bilo potem smotrno vključiti še črnomaljski del Beti, viniški Novoteks, starotrški Komet in adlešiški Tekstil.

Sindikat je v sedanjih razmerah tudi organizator volitev po firmah. Če ne bo več podaljšana roka države, bo moral to prevzeti nekdo drug. Kdo? Delavci, ki bodo povezani v svoji stroki, se bodo ukvarjali s svojimi posebnimi vprašanji in problemi in jih država ne bo kaj dosti brigala.

Zaradi teh in še nekaterih manjših dilem bo treba v novi sindikalni organiziranosti najti prave oblike. Sámo glavno smer reorganizacije pa v Metliki ocenjujejo kot pravilno.

MILOVAN DIMITRIĆ

Kočevci so za pravično financiranje

Več let so združevali denar za naložbe v drugih občinah – Kdaj bodo zidali v Kočevju?

KOČEVJE, 9. novembra – Leta 1991 naj bi v Kočevju začeli zidati tretji trakt zdravstvenega doma. Seveda če bo način financiranja takšnih gradenj tudi v prihodnje temeljil na sedanjih osnovah. Doslej je veljalo pravilo, da je polovico potrebnega denarja zagotovila regionalna zdravstvena skupnost, drugo polovico pa zdravstveni dom sam.

Kočevci menijo, da bi bilo pravično, če bi ohranili sedanji način financiranja. Sami so namreč več let združevali denar na ravni regije za naložbe v zdravstvene objekte v drugih občinah. Zato zdaj mislijo, da bi morali tudi oni nekaj dobiti.

Gradnja tretjega trakta zdravstvenega doma je bila načrtovana že v dveh srednjeročnih obdobjih. V prvem je zmanjkalo denarja, v drugem pa Kočevci niso izglasovali samoprispevka, s katerim bi si zagotovili svoj delež. M. D.

Tržiškim knjižničarjem pomaga računalnik

TRŽIČ, 9. novembra – »Z računalnikom AT IBM in posebej za knjižnice narejenim programom poslujemo še učinkoviteje. Vsak trenutek vemo, kje so sposojene knjige. Ves knjižni fond 36.262 knjig smo skupaj s 1497 bralci vnesli v računalnikov pomnilnik in te dni začeli izposojati knjige z njegovo pomočjo,« je povedala Marija Maršič iz tržiške knjižnice. Zavod za kulturo in izobraževanje, kamor sodi tudi knjižnica, je lani poleti kupil računalnik, skupaj s tiskalnikom in ustreznim programom. Le-tega sta naredila Marina Rugelj in Miloš Toni z oddelka za uporabno matematiko pri inštitutu Jožef Stefan. Oba sta tudi ponudila pomoč pri usposabljanju za delo z njimi, tako da lahko računalnik uporabljajo vse tri knjižničarke in knjižničar, ki vsak dan med 9. in 18. uro posojajo knjige. Prvi program za knjižnice so pognali v domžalski, pozneje pa še v ajdovski knjižnici. Tržiška knjižnica pa ga ima prva med gorenjskimi. Vse kaže, da ji bodo sledili v Škofji Loki. Tržiški knjižničarji, ki so v računalnik vstavili vse podatke, so povedali, da je to njihov prispevek k mesecu knjige. (Besedilo in slika: Mirko Kunšič)

Zasavski izgubarji vedno ista podjetja

V letošnjih devetih mesecih je imelo zasavsko gospodarstvo za 572 milijard dinarjev izgub

TRBOVLJE, 9. novembra – Zasavsko gospodarstvo je zaključilo poslovanje v letošnjih devetih mesecih s skupno izgubo 572 milijard dinarjev. Po podatkih trboveljske podružnice SDK je z izgubo poslovalo 17 tozdov in delovnih skupnosti, v katerih je zaposlenih 5580 delavcev.

Največja izguba je v trboveljski občini, kjer je 10 tozdov in delovnih skupnosti končalo devetmesečje z izgubo 408 milijard dinarjev. Tozdi v sklopu REK Edvard Kardelj – Rudnik so imeli 156 milijard izgube, separacija 41 milijard, oba tozda TET 121 milijard, trije tozdi delovne organizacije RGO pa 81 milijard dinarjev. Z izgubo sta poslovanje v devetih mesecih zaključila tudi Elektro Trbovlje (6,3 milijarde dinarjev) in tozd Obrtne dejavnosti KOP Trbovlje (1,1 milijarde dinarjev).

V Zagorju so med izgubarji kar trije Betonovi tozdi. Skupaj so jo izkazali za 22 milijard dinarjev. Rudnik je zaključil devetmesečje z izgubo 88 milijard dinarjev, med izgubarji pa sta še Gostinstvo Zagorje (1,7 milijarde) in KOP Zagorje (220 milijonov dinarjev).

V Hrastniku je poslovanje v devetih mesecih z izgubo 50 milijard dinarjev zaključil le rudnik.

Med zasavskimi izgubarji torej tudi po devetih mesecih ostajajo stari znanci. To so predvsem delovne organizacije premogovništva in energetike, gradbeništva, komunalne dejavnosti, pa tudi gostinstvu se že nekaj časa v Zasavju ne piše preveč dobro.

MARKO PLANINC

stop

Pavle Tolar

V oktobru nas je zapustil sodelavec in prijatelj Pavle TOLAR, dolgoletni direktor Gozdnega gospodarstva Bled in na Gorenjskem in v Sloveniji poznan družbenopolitični delavec, posebno pa še v občini Radovljica. Zapustil nam je vrsto svojih delovnih uspehov, predvsem v gozdarstvu in lesarstvu.

Rojen je bil ob robu jelovških gozdov v gorski vasici Podlonk v Zgornji Sevški dolini leta 1917, v družini malega gozdnega posestnika. Mladost je preživljal na domu v Podlonku in tam obiskoval osnovno šolo. Kasneje je delal pri raznih gozdnih delih v gozdovih Jelovice. Tam so delali tudi njegovi bratje. Že pred odhodom v partizane je sodeloval pri NOV. V NOV so ga sprejeli tudi v ZK leta 1944. V NOV je opravljal različne vojaške funkcije in odgovorna dela. Po osvoboditvi pa je dokončal šolo rezervnih vojaških starešin. V letu 1947 je v Ljubljani dokončal gozdarsko šolo. Nato je bil sprejet kot gozdar v revirju Jelovica pri Gozdni upravi Bohinjska Bistrica. Kmalu je postal direktor te Gozdne uprave. Od tod je bil 1950. leta premeščen na Bled za direktorja Gozdnega gospodarstva Bled, kjer je doživljal različne organizacijske spremembe. Upokojil se je kot predsednik združenega gozdno-lesnega gospodarstva Gorenjske.

Pri strokovnem delu si je pridobival bogate strokovne izkušnje in še posebno kot vodilni strokovni delavec. S svojim delom je doprinašal k razvoju gozdarske stroke, še posebej v triglavskem gozdno gospodarskem območju. Znal je utrjevati dobro delovno razpoloženje in gojil vzorne tovariške odnose. Z vztrajno prizadevnostjo je usklajeval odnose med gozdnim in lesnim gospodarstvom ter med Gozdnim gospodarstvom in Lesno industrijskim podjetjem Bled. Posebno se je posvečal gojenju gozdov ter razvoju in gradnji gozdno cestnega omrežja na Gorenjskem. Skrbel je za smotrno vlaganje v gozdove triglavskega gozdno gospodarskega območja.

Kot vodstveni strokovni delavec se je vključeval v razne republiške in zvezne strokovne organe pri odborih Splošnega združenja za gozdarstvo, pri Gospodarski zbornici in tudi pri gozdarskih šolah in pri institutu. Aktivno je sodeloval v raznih odborih zvezne gospodarske zbornice.

Družbenopolitično se je udejstvoval kot odbornik, član in predsednik raznih odborov in komisij v občini, tudi v bivšem Kranjskem okraju in v republiki. Posvečal se je kmečkemu vprašanju in je po tej strani delal v obmejni komisiji za avstrijsko Koroško za urejanje gorskih pašnikov.

Med njegova posebna osebna zanimanja sodi desetletno predsednikovanje Alpskemu letalskemu centru za Gorenjsko, dolgoletno predsednikovanje Skupnosti za ceste za Gorenjsko in pa članstvo v lovskih organizacijah, kjer se je aktivno udejstvoval kot lovec in organizator, za kar je tudi prejel priznanje.

Za svoje delo je prejel več priznanj in odlikovanj.

JURIJ HOČEVAR

PO SLOVENIJI

Danes premiera Vetra v mreži

NOVO MESTO, 9. novembra – Jutri zvečer, v petek, ob 20. uri bo v novomeškem domu kulture svečana premiera Vibinega celovečernega filma Veter v mreži, ki je bil posnet po scenariju in v režiji Novomeščana Filipa Robarja-Dorina. Film, ki je bil v glavnem posnet v Novem mestu in okolici, prikazuje novomeško pomlad, kulturno prebujanje dolenjske prestolnice pred sedemdesetimi leti. Scenarij je napisan na osnovi romana Mirana Jarca Novo mesto.

Ljubiteljem filmske umetnosti se bodo ob premieri predstavili tudi igralci Milan Štefe, Polona Hartman, Ludvik Bagari, Rene Medvešček, Marko Mlačnik, Robert Prebil, Vesna Jevnikar, Boris Juh, Gojmir Lešnjak in drugi. Od novomeških debutantov pa Rudi Škof, Fran Čuček, Božena Petrov in Jože Hartman. (S. D.)

Razstava ob 90-letnici dr. Draga Mušiča

NOVO MESTO, 9. novembra – Ob 90-letnici plodnega življenja novomeškega rojaka dr. Draga Mušiča bodo jutri (v petek) v novomeški študijski knjižnici »Miran Jarc« odprli razstavo strokovnih del tega priznanega slovenskega zdravstvenega delavca.

Prispevki dr. Draga Mušiča k domači zgodovini medicine so neprecenljivi. Ta priznani splošni zdravnik in organizator zdravstva ter izredno ploden pisec o najrazličnejših področjih medicine je šest let vodil slovensko zdravniško društvo ter bil prvi član komisije za kodeks etike zdravstvenih delavcev. (S. D.)

Ljudski pevci in godci med Belokranjci

ČRNOMELJ, 9. novembra – Ljudski pevci in godci iz Slovenije (nastopili bodo Zagoriški fantje iz Dobrepolja, citrar iz Dobrepolja, mešana pevska skupina iz Čerkvenjaka, mešana pevska skupina z Rateža, pevke iz Zgornje Ložnice, pevke iz Kostela, pevci iz Podlehnika, igralec na gudalo in orglice Franc Šutej iz Sečjega sela, harmonikar Oton Špehar iz Daljnih Njiv, Kresnice iz Adlešičev in pevke iz Drašičev) se bodo srečali v črnomaljskem kulturnem domu v soboto, 11. novembra, ob 18. uri. S svojimi pesmimi se bodo predstavili Belokranjcem. Srečanje in nastop bosta pripravili ZKO Slovenije in ZKO Črnomelj. Prireditev bo zanimiva tudi zato, ker bodo na njej prvič predstavili knjigo Julijana Strajnarja Lepa Ane govorila, v kateri avtor opisuje najstarejše zvočne zapise naših ljudskih pesmi iz Adlešičev in Preloka iz leta 1914. (M. D.)

Martinovanje planincev v Arnovih selih

BREŽICE, 9. novembra – Martinova sobota je priložnost za vesel konec tedna, saj se 11. novembra v sodih mošt spremeni v vino. Letos bo sicer bolj kislo, a se mu ljubitelji vseeno ne bodo odrekli. Svoj pridelek bodo ob kostanju pokušali in ocenjevali tudi brežiški planinci, ki se bodo zbrali na tradicionalnem srečanju v Arnovih selih, kar najbolj domače pa naj bi bilo tudi v Petrolovem motelu na Čatežu. Za zabavo bo namreč skrbel ptujski ansambel Prerod, obiskovalcem pa bodo postreli z gosjo in moštom z Bizeljskega. (V. P.)

Razpis za priznanje Revirski inovator leta

TRBOVLJE, 9. novembra – Medobčinska gospodarska zbornica revirskih občin, Trbovlje, je te dni razpisala možnost prijav za podelitev priznanja Revirski inovator leta. Priznanje bo podeljeno 11. decembra letos, ko bodo v Zagorju odprli razstavo inovacijskih dosežkov v zadnjem obdobju na območju Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. Prijave sprejema razpisovalec. (T. L.)

Posodobitev oddelka za dojenčke na Jesenicah

JESENICE, 9. novembra – V jeseniški bolnišnici so začeli akcijo, s katero bi radi s pomočjo delovnih organizacij in posameznikov zbrali denar za posodobitev oddelka za dojenčke. Prvi delež je, tako kot že marsikje drugje, prispeval dobrodelnik Ivan Kramberger.

Po besedah predstojnika ginekološko-porodniškega oddelka dr. Branislava Vladikovića so pred dobrim letom s pomočjo delovnih organizacij posodobili porodno sobo, na podoben način, saj bolnišnica sama za to nima denarja, pa bi radi zbrali denar tudi za oddelek za dojenčke. Najprej bi morali zbrati denar za nakup inkubatorja, ki stane 40.000 DEM. Pred kratkm jim je nameč eden od dveh inkubatorjev po 17 letih dela (na Zahodu je vsaka aparatura po petih letih odpisana) odpovedal. Ginekološko-porodniški oddelek je sicer prve dni novembra praznoval štiridesetletnco dela. V zadnjih letih se jeseniški bolnišnici rodi od 800 do 1000 otrok na leto (umrljivost je med najnižjimi v Sloveniji), v vseh letih pa se jih je rodilo 31.000. (V. F.)

Dnevi mladih kulturnikov iz Slovenije in Hrvaške

BREŽICE, 9. novembra – Ob koncu tega tedna pripravljajo srednješolci iz Osijeka, Dubrovnika, Zagreba in Brežic prvo skupno kulturniško srečanje. V brežiškem prosvetnem domu bodo nastopili mladi glasbeniki, plesalci, pevci, baletniki, recitatorji in igralci, med njimi vojaki domače garnizije in brežiške srednje šole. V soboto se bo prireditev začela ob 17. in v nedeljo ob 16. uri. (V. P.)

Čedalje večji interes za šivanje

HRASTNIK, 9. novembra – Revirska delavska univerza Trbovlje organizira za Hrastnik nov začetni šivilski tečaj. Začel se bo v torek, 14. novembra popoldne v prostorih dijaškega doma na Logu. Prijave sprejema organizator. Interes med mladimi pa tudi starejšimi ženskami je čedalje večji za tkašne in podobne tečaje. (T. L.)

Slikarska razstava v trboveljski galeriji

TRBOVLJE, 9. novembra – Zveza kulturnih organizacij Trbovlje pripravlja novo slikarsko razstavo v likovni galeriji Trbovlje v Delavskem domu. V četrtek, 9. novembra bo ob 18. uri odprta razstava dela dveh slikarjev, in to Vinka Podobnika ter Lojzeta Tarfila iz Škofje Loke. Razstava bo odprta do 18. novembra, vsak dan od 16. do 19. ure. (T. L.)

Slovenijales prihaja v Metliko

METLIKA, 9. novembra – Slovenijales bo odprl v novem poslovnem centru Metlike svoj prodajni salon. Metlika bo tako dobila veliko prodajalno pohištva, ki so jo Metličani že dolgo pogrešali. Doslej so morali po pohištvo v sosednji Karlovac ali pa v Črnomelj oziroma Novo mesto. (M. D.)

Smetišče v Loškem Potoku neurejeno

LOŠKI POTOK, 9. novembra – Krajani Loškega Potoka so nezadovoljni, ker je odlagališče smeti na njihovem območju neurejeno. Ko so ga pripravljali, so krajanom obljubljali red. Prebivalce Loškega Potoka moti tudi to, da na odlagališče vozijo smeti tudi iz Sodražice, čeprav je smetišče komaj dovolj veliko za odpadke iz Loškega Potoka.

Nad tem bi morali biti še bolj zaskrbljeni v Ribnici in v Sodražici, ker je na območju Loškega potoka zajetje za ribniški vodovod. (M. D.)

PRAVNA POSVETOVALNICA

Onemogočeno bivanje v stanovanju

Z. V., Celje: Po razvezi zakonske zveze z ženo še vedno stanujem v skupnem stanovanju. Ker pa se ne razumeva najbolje, mi ves čas grozi, da bo v moji odsotnosti zamenjala ključavnico na vhodnih vratih in mi tako onemogočila bivanje v stanovanju. Kaj naj storim v primeru, če bo grožnjo uresničila?

ODGOVOR: Ker navajate, da je sodišče določilo ženo za imetnico stanovanjske pravice, se boste morali iz stanovanja izseliti tedaj, ko vam bo bivša žena priskrbela najpotrebnejše prostore. Do takrat pa stanovanje lahko nemoteno uporabljate. V primeru zamenjave ključavnice bi šlo za nezakonito dejanje, ki bi se mu najlaže uprli z vložitvijo tožbe zaradi motenja posesti. Pogoj pa je vložitev tožbe v roku 30 dni od dneva zamenjave ključavnice oziroma od dneva, ko bi vi za to zvedeli. V postopku je nato treba dokazati, da ste imeli posest stanovanja, torej da ste ga ves čas nemoteno uporabljali in da je bil opravljen protipraven poseg, s katerim vam je bila posest odvzeta. Če bi uspešno dokazovali, bi sodišče odredilo vrnitev odvzete posesti, to pomeni, da bi ponovno lahko uporabljali stanovanje.

Pridobitev pravice do vožnje motornega vozila

B. G., Izola: Prosim za pojasnilo, s koliko leti je mogoče voziti motorna vozila različnih kategorij.

ODGOVOR: Motorno vozilo lahko vozi oseba, ki je duševno in telesno to zmožna storiti, ki je opravila vozniški izpit za določeno kategorijo, ki ji z odločbo pristojnega organa ni prepovedano voziti motornega vozila in ki je dopolnila 18 let. Ta starostna meja velja za vse kategorije, razen za kategorjo D in delno E. Pravico do vožnje avtobusa in trolejbusa namreč pridobi oseba, ki je dopolnila 21 let starosti. Po drugi strani pa dopolnjena starost 16 let dovoljuje vožnjo motornega kolesa z motorjem, katerega prostornina ne presega 125 kubičnih centimetrov.

Kako zamenjati stanovanje

S. J., Ljubljana: Sama stanujem v velikem neudobnem stanovanju brez centralnega ogrevanja. Pred nedavnim sem srečala znance, ki pa bivajo v novejšem, vendar premajhnem stanovanju. V pogovoru smo ugotovili, da bi zamenjava stanovanj ustrezala obojim. Nobenemu pa ni jasno, kako je zamenjavo mogoče opraviti.

ODGOVOR: Po določilih zakona o stanovanjskih razmerjih dva imetnika stanovanjske pravice lahko zamenjata svoji družbeni stanovanji, če se oba stanodajalca s tem strinjata. Stanodajalca, torej »lastnika« oziroma razpolagalca s stanovanjem, morata dati soglasje v pisni obliki. Če kateri od njiju v 30 dneh soglasja ne da ali zavrne soglasje za zamenjavo, lahko upravičenec zahteva soglasje pri sodišču, ki presodi, ali ima predlagatelj pravico do zamenjave. Zamenjava stanovanj pa ni dovoljena, če je katero od stanovanj v hiši, ki je predvidena za rušenje, ali v hiši, za katero je vložena zahteva za razlastitev ali če je imetniku stanovanjske pravice odpovedano stanovanjsko razmerje ali če gre za navidezno zamenjavo. Po pridobljenih soglasjih skleneta oba imetnika stanovanjske pravice pogodbo o zamenjavi in jo dostavita stanodajalcema, stanovanjski skupnosti in skupnosti stanovalcev. Z zamenjavo pridobi vsak od imetnikov stanovanjsko pravico na tistem stanovanju, ki ga je dobil v zamenjavo.

Odpoved dediščini

M. G., Jesenice: Po pokojnem sorodniku, ki je živel na drugem koncu Slovenije, se je pričel zapuščinski postopek. Dobil sem vabilo za obravnavo, ki pa se je ne bi želel udeležiti, ker se nameravam dediščini odpovedati. Ali lahko to storim pisno?

ODGOVOR: Dediščini se lahko odpoveste z izjavo, ki jo lahko podaste na zapuščinski obravnavi ali ki jo podpisano pošljete zapuščinskemu sodišču. Predhodno morate izjavo o odpovedi overiti. Lahko pa tudi stopite na najbližje temeljno sodišče oziroma njegovo enoto in izjavo o odpovedi dediščini podaste na zapisnik. Pri tem se lahko dediščini odpoveste samo v svojem imenu ali tudi v imenu svojih potomcev.

KUPON

za pravno posvetovalnico »Dela«

PISMA BRALCEV

Dve primerjavi med Zahodom in Vzhodom

Zadnje čase so naši časopisi in drugi mediji polni lepih besed o tržni ekonomiji, podjetništvu, menedžmentu in podobnem. Radi bi stopili v Evropo in se primerjali z razvitim svetom, toda meni kot nekdanjemu dolgoletnemu zdomcu, so te primerjave včasih dokaj čudne, če ne smešne.

Pa poglejmo vsaj dve:

● ***Stečaji***

Če v ZRN bankrotira lastnik podobne tovarne, kot je Tomos, se ve, kaj mu preostane – pištola ali po sodni zaplembi in razprodaji imetja ponovni začetek iz niče. Pri nas pa vodilni, ki so zafurali sicer družbeno (beri nikogaršnjo) tovarno, na žalost nadaljujejo svojo življenjsko pot po drugih, prav tako donosnih in uglednih službah ter vodilnih mestih. Njihovo osebno premoženje ni v ničemer prizadeto. Enako velja za njihove državljanske pravice, ki jih lahko na Zahodu zgubite za nekaj let. Z bankrotom namreč dokažete, da niste sposobni skrbeti sami za sebe. Pri nas postanete v najslabšem primeru svetovalec ali vas celo upokojijo z nadpovprečno dobro pokojnino. Niti slučajno pa vodilna oseba ne postane tehnološki presežek ali gre v prekvalifikacijo za npr. kurirja, ker se je pokazalo, da ni sposobna za menedžerja.

● **Reševanje stanovanjskega vprašanja**

Pri nas je to urejeno diametralno nasprotno kot v t. i. razvitem svetu. V Nemčiji država daje stanovanja tistim s povprečnimi plačami. Političnemu ali poslovnemu establishmentu niti slučajno ne pade na pamet, da bi svoje stanovanjske probleme reševal na račun davkoplačevalcev. Kupijo si sami stanovanje ali hišo, z gotovino ali posojilom, v glavnem z lastnimi sredstvi.

V Mladini berem, da skoraj 100 odstotkov slovenskih vodilnih osebnosti živi v družbenih stanovanjih in hišah, za katere celo ne plačujejo ekonomske stanarine. Podatek verjetno drži tudi za druge republike. Vodilna garnitura – kljub temu, da ima za naše razmere zelo visoke plače – sploh ne razmišlja o najemanju dragih posojil oziroma o tem, da si sama reši svoj stanovanjski problem. Država, to je davkoplačevalci, jim da stanovanje ali celo hišo.

Ker ta način reševanja stanovanjskega vprašanja navadnemu državljanu ni dostopen, si kupi stanovanje ali zgradi svojo hišo sam, in sicer tako, da si nakoplje dolgoročna revalorizirana posojila. Tako si za 20 ali 30 let uniči življenje s skrbjo, kako preživeti, če gre ena plača v družini za odplačevanje stanovanjskega posojila. Ni čudno, da so potem ljudje prisiljeni zapravljati svoj prosti čas s »sivo ekonomijo« namesto za počitek, kulturo, vzgojo otrok ali potovanja.

FRANC KASTELIC,
Ljubljana

Do kdaj še odstotki?

Že nekaj mesecev oziroma vse letošnje leto se pokojnine v skladu z rastjo življenjskih stroškov vsak mesec povečujejo vsem upravičencem ENAKO, torej za 20 ali 25 odstotkov. »Enakost« je seveda samo v odstotkih, saj se življenjski stroški v dinarjih večajo prav za vse upokojence enako. S pomočjo »enakega« povečevanja so nekateri »prilezli« od 200 starih milijonov do 400, drugi pa o dveh milijard do štirih.

Razlike bodo kajpada vedno večje, če bo šlo tako naprej. Vprašujem, zakaj tudi skupnost pokojninskega zavarovanja dela vedno večje socialne razlike. Ni pravilno in tudi pošteno ne. Ali je tak postopek res samo zaradi lažjega izračunavanja? (Pri tolikih računalnikih!). Kar zdi se mi, da o takem načinu povečevanja odločajo predvsem tisti iz višjih skupin.

Po mojem mnenju bi bilo prav in pravično, da bi se pokojnine višale po določeni lestvici. Odstotki bi lahko ostali, le da bi bili na primer 5 za najvišje, nato 10, 15, 20, 25 . . . za tiste z najnižjimi pokojninami.

Letošnje leto je že skoraj mimo in v njem je pač šlo, kot je šlo. Za prihodnje leto bi pa razmislek o mojem predlogu lahko prišel v poštev. Rad bi slišal še za mnenje drugih upokojencev oziroma upokojenskih organizacij, saj ne trdim, da je moj predlog najboljši in najbolj pravičen. Morda bi najboljšo rešitev prinesla primerna anketa?

LEON JANŠKOVEC,
Planinska pot 18,
Križe

Vozniki s slabo prometno kulturo

Pred nekaj dnevi sem stal v večernih urah, ko so že gorele cestne svetilke, ob Celovški cesti, pri Stari šišenski cerkvi in opazoval promet. Čez prehod za pešce se je podala mati. Za roko je držala tri leta starega otroka. Ker prehod ni opremljen s semaforji, sta še nekam varno prispela do sredine ceste. Vozilo, ki je prihajalo z njene leve, je disciplinirano ustavilo, prav tako tudi vozilo, ki je prihajalo iz smeri mesta. Mati je obstala pred drugim vozilom, ki je bilo na njeni desni in je čakalo, da bo varno prečkala cesto. Toda mati in otrok sta kar naprej čakala. Opazil sem, da se je mati ozirala po naslednjem voznem pasu, po katerem so prihajala vozila iz mesta. Že je hotela stopiti na skrajni vozni pas, ko je po njem pridrvelo vozilo, za njim še drugo in tretje. Vozniki so se požvižgali na cestno prometne predpise, ki velevajo, da je pri prehodu za pešce treba zmanjšati hitrost in preveriti, če je prehod prost. Že samo stoječe vozilo je bilo dovolj za tako opozorilo. Dalo je slutiti, da je za njim pešec. Toda nič takega se ni zgodilo, kar bi kazalo, da so vozniki to znamenje razumeli.

Takšnih primerov je vsak dan nešteto, skoraj na vseh prehodih. Naši prometni organi se trudijo, da bi takšne kršilce izsledili. V svojih modrih vozilih jih že od daleč opazijo. Medseboj se sporazumevajo z dvignjenimi prsti.

V zamejstvu so napravili sledeč preizkus. Predstavnica prometnega organa je v civilu prečkala cesto. Njeni kolegi v civilnem vozilu so takšne prekršitelje, ki niso ustavili pred prehodom za pešce ob stoječem vozilu, javili prek radijske postaje svojemu kolegu, ki je stal nekaj sto metrov dalje. Izplačalo se je! Pri nas bi se izplačalo celo podnevi! Nisem prometni strokovnjak in ne bi želel deliti nasvetov našim sicer izkušenim, toda premaloštevilnim prometnim organom, vendar bi želel opozoriti na ta resen problem, ki sem mu vsak dan priča.

MARIJAN PEGAN,
Na Jami 11,
Ljubljana

Vse, ki bi radi v rubriki »Pisma bralcev« kaj potožili, pohvalili ali na kaj opozorili, obveščamo, da ne bomo objavljali pisem, ki ne bodo podpisana s polnim naslovom. Hkrati opozarjamo vse, naj bodo njihovi prispevki kratki, ne daljši od 60 vrstic.

Školjkarska vojna v Piranskem zalivu

Včeraj so sodu izbili dno Delamarisovi kooperanti, ki so iz vode potegnili tri linije Marikulture

SEČA, 9. novembra – V sečoveljskem delu Piranskega zaliva se je vnela prava ribiška ali natančneje – školjkarska vojna. Na eni strani okopov je novo podjetje Marikultura. Ta zaposluje štiri znanstvenike – strokovne delavce, ki želijo postaviti povsem nove temelje ribogojstvu in školjkarstvu v sečoveljskih solinah in njihovi bližini. Na drugi strani pa so zasebni školjkarji – kooperanti izolskega Delamarisa, ki imajo v morju pred solinami enega največjih školjčnih nasadov v Jugoslaviji.

Spor je tlel že nekaj časa. Danes pa je sodu izbilo dno, ko so školjkarji kooperanti iz morja potegnili tri gojitvene linije (od petih), pripravljene za raziskovalno delo. Početje je zaustavila pomorska milice iz Kopra.

Stane Žnidarčič iz Kopra, direktor Marikulture, je povedal: »Te sto metrov dolge gojitvene linije (sodi, vrvi, sidra...), vredne približno 200 milijonov dinarjev, smo v morje postavili zato, da bi raziskovali novo tehnologijo gojenja školjk, vplive okolja na školjke in predvsem vplive strupov zaradi navzočnosti dinoflagelatov. Predvsem bi radi dognali, v kolikšnem času bi bile okužene školjke lahko spet primerne za uporabo. Za raziskave bi potrebovali vsaj dve leti in če jih bomo hoteli opraviti, bomo morali sode z vrvmi ponovno postaviti v morje.«

Vlado Požar, vodja kooperantov pri izolskem Delamarisu, pa je povedal: »Zavedamo se, da smo naredili prekršek, ker smo odpeljali linije. To smo storili zato, da bi začeli hitreje razkrivati vse nepravilnosti, ki se pletejo v zvezi z marikulturo oziroma z morskim rezervatom. Ta rezervat je občina leta 1981 poverila v upravljanje Delamarisu (takrat Ribi), mi pa smo Delamarisovi kooperanti. To pomeni, da so pri Marikulturi prvi storili prekršek, ker so brez našega dovoljenja postavili sode in vrvi v del morja, ki pripada nam.«

V Markulturi pa trdijo, da rezervat ne more biti Delamarisov, ker ta ni podpisal pogodbe (zato, da bi se izognil plačevanju prispevkov). Raziskovati pa morajo v gojitvenem območju, če želijo dobiti ustrezne rezultate. Bistvo spora je v tem, da želita obe strani gospodariti z istim prostorom oziroma rezervatom. V Marikulturi tudi menijo, da je za gospodarjenje z rezervatom potrebno določeno znanje in da morja ni mogoče prepustiti samo komercialni logiki (ker bi prej ali slej prišlo do preobremenitve). Torej mora rezervat nadzorovati ustrezno usposobljena strokovna ustanova.

Marjana Domnik z občinskega komiteja za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj pa je povedala, da zakon o morskem ribištvu družbi omogoča, da lahko morje odda v najem z javnim natečajem in morske njive tako odda najbolj primernim ponudnikom. Seveda je pri tem bolj mišljeno oddajanje morja za poslovne namene in ne toliko tisto, kar hočejo doseči v Marikulturi – strokovni nadzor nad dejavnostjo marikulture.

Morda bo spor občini Piran celo koristil, da bo hitreje rešila problem, kako čim primerneje zastaviti gospodarjenje z morskimi njivami.

BORIS ŠULIGOJ

Sežanci za obnovo cest največkrat nimajo denarja

Tako ne morejo do konca asfaltirati poti v Prešnico – Kdaj označevalne table za Rodik?

SEŽANA, 9. novembra – V zadnjem času je bilo v sežanski skupščini izrečenih precej kritik in predlogov v zvezi s slabo vzdrževanimi cestami, črnimi prometnimi točkami in nepopolno prometno signalizacijo. Tisti, ki so jim pripombe namenjene, običajno menijo, da so zahteve upravičene, vendar za izboljšanje razmer, tudi ko gre za neznatne posege, največkrat ni denarja.

Tako je bilo tudi pri pobudi za končanje asfaltiranja poti v Prešnico, kjer cestno podjetje prelaga odgovornost na občinski sis za ceste. Tam problematiko dobro poznajo, vendar za fini asfalt letos ni bilo denarja. Četudi še ne vedo, ali bo prihodnje leto kaj bolje, so pripravljeni to delo vsaj uvrstiti v naslednji letni delovni program.

Bolj oprijemljive so obljube za označitev kraja Rodik, saj so po zagotovilih Cestnega podjetja Koper označevalne table že naročene. Ker ta kraj ni edino neoznačeno naselje v občini, table pa so drage, hkrati obljubljajo, da bodo krajevne oznake postopno postaviti tudi drugod, ko bodo za to imeli denar.

Denarja pa ni tudi za razširitev križišča na Kačičah. Cestarji pravijo, da je dela toliko, da ga ne morejo opraviti med rednim vzdrževanjem. Zato ga je treba uvrstiti v občinski cestni načrt za prihodnje leto. Na občinskem sisu za ceste so to sicer pripravljeni storiti, vendar hkrati menijo, da reševanje tega problema sodi v republiško skupnost za ceste, ki je pristojna za vzdrževanje magistralnih cest, kakršen je odsek Divača–Kozina.

Nič obetavnejše niso niti razmišljanja o izboljševanju signalizacije in uvajanju parkirnega reda na trgu pred sežansko, železniško postajo. Posebna komisija je zahtevala posebno študijo o prometnem režimu v tem predelu, vendar pa je krajevna skupnost zato ker bi bila predraga, ni naročila. KS se bolj ogreva za takojšnjo dopolnitev prometnih oznak, ki naj bi jo poleg nje in skisa plačale še druge organizacije iz tega predela. Cestni sis pa je zapisal, da je »bilo ob ogledu trga ugotovljeno, da je povsod nameščena vertikalna signalizacija, ki prepoveduje parkiranje tovornjakov. Za prometni režim in njegovo spoštovanje pa mora skrbeti izključno milica. Ko bodo tukaj gradili novo avtobusno postajo, bodo primerno uredili tudi ves trg«.

JANEZ ODAR

Novi poslovni prostori ključ za prenovo mestnega jedra

V Izoli so se zaradi pomanjkanja nadomestnih stanovanj odločili za »pot manjših korakov« – Več kot 30 poslovnih prostorov

IZOLA, 9. novembra – Z odpiranjem zasebnih trgovinic, delavnic in drugih manjših poslovnih prostorov za različne storitvene dejavnosti so v Izoli našli dokaj uspešno rešitev za hitrejšo prenovo starega mestnega jedra, hkrati pa so s širjenjem raznovrstne ponudbe le začeli počasi oživljati nekatere predele starega mesta. V preurejenih pritličjih zgradb v mestnem jedru so v zadnjih treh letih uredili več kot 30 poslovnih prostorov, največ letos.

Prenova izolskega mestnega jedra je bila v začetku 80 let precej drugače zastavljena in zamišljena. Predvideli so namreč prenovitvene posege v zaokroženih krajih, vendar se je kmalu pokazalo, da manjka nadomestnih stanovanj za tiste stanovalce, ki bi se morali začasno odseliti, pa tudi denar iz prispevka, ki ga je plačevalo občinsko gospodarstvo, je komajda pokrival stroške za izdelavo prenovitvenih načrtov. Zaradi tega so v Izoli ubrali drugo pot, pot manjših korakov sicer, vendar je z nadzorovano odprodajo družbenega stanovanjskega fonda, s sofinanciranjem zasebnikov prenove zapuščenih ali nefunkcionalno izkoriščenih pritličnih prostorov strnjenih hiš, mestno jedro v zadnjih letih le začelo spreminjati svojo zunanjo podobo. Za najem ali odkup poslovnih prostorov pa vlada tako med zasebniki kot med delovnimi organizacijami največje zanimanje. Da ne bi vsega skupaj prepustili stihiji, imajo pri zavodu za planiranje, urbanizem, stanovanjske in gradbene zadeve dokaj dobro izdelane kriterije, kakšne dejavnosti v občini oziroma starem mestu razvijati in v kateri predel mesta naj bi določena dejavnost sodila.

IZTOK UMER

V Lesonitu bodo kmalu tudi slabši les predelovali v furnir

Urejajo nov obrat z najsodobnejšo opremo za proizvodnjo luščenega furnirja – Bodo s pomočjo tujih partnerjev ustanovili novo podjetje?

ILIRSKA BISTRICA, 9. novembra – Po desetih letih životarjenja in ponavljajočih se težav, so se letos v največjem ilirskobistriškem kolektivu Lesonitu spet lotili večje proizvodne naložbe. Pri žagi urejajo nov obrat za proizvodnjo luščenega furnirja, ki ga bodo kar 90 odstotkov prodali v tujino. Pričakujejo, da bodo vso najsodobnejšo opremo, od katere je je večina iz Italije, dobili do konca januarja. Tako bi v novi furnirnici, kot je predvideno po investicijskem načrtu, lahko začeli delati že približno dva meseca kasneje.

Na gradnjo so se začeli pripravljati julija lani, ko je bil celotni program ocenjen za 14,51 milijarde dinarjev, od katerih naj bi 11 milijard dobili iz sredstev za manj razvita območja. Četudi so imeli takrat pokrito vso investicijsko vsoto, je inflacija hitro podrla finančno konstrukcijo. Tako so po izračunih inštituta LB avgusta letos za uresničitev projekta potrebovali več kot 180 milijard, danes pa je ta vsota seveda še znatno večja. Kljub težavam pa v Lesonitu upajo, da bodo s pomočjo republiškega izvršnega sveta in poslovnih partnerjev pravočasno zagotovili denar in naložbo končali do prihodnje pomladi.

V novem obratu bodo predelovali manj kakovostni les, ki ga sedaj lahko porabijo le za vlaknenke. S tem, da ga bodo potem predelovali v luščen furnir do dolžine dveh metrov, bodo seveda močno povečali njegovo tržno vrednost in se hkrati z novim izdelkom še bolj utrdili na tujem trgu. V tujini po takšnem furnirju močno povprašujejo, tako da ga bo Lesonit lahko prodajal po enakih cenah kot doma. Bistričani bodo seveda ohranili tudi staro furnirnico, v kateri bodo še naprej delali plemenit furnir, daljši od dveh metrov.

Kljub povečani proizvodnji v Lesonitu ne bodo potrebovali novih delavcev. Oprema je namreč visoko avtomatizirana in zahteva le manjšo strežno ekipo, v starem obratu pa naj bi delali le v eni izmeni. Ker imajo v kolektivu tako še vedno preveč delavcev, je povsem razumljivo, da si vodstvo prizadeva najti nove programe.

Razmišljajo o ustanovitvi novega podjetja, ki naj bi v opuščenem obratu vlaknenih plošč po mokrem postopku v sodelovanju s tujimi partnerji začelo delati oplemenitene vlaknene plošče. Ponujata se dve možnosti. Za uresničitev zahtevnejše, okrog katere pa je še precej nepojasnjenega, bi za začetek potrebovali 13 milijonov mark, medtem ko za drugo potrebujejo le 3 milijone mark kapitala. V Lesonitu računajo, da bodo pogovore s tujimi partnerji, ki naj bi prispevali približno polovico potrebne vsote, končali še do konca tega leta.

JANEZ ODAR

PO SLOVENIJI

Smučarski sejem v Kopru

KOPER, 9. novembra – Smučarski klub Koper za to soboto in nedeljo v atriju Srednje naravoslovne in matematične šole (stara gimnazija) spet pripravlja sejem smučarske opreme. V soboto bo sejem odprt od 9. do 17. ure, v nedeljo pa od 9. do 15. ure. Gosta na sejmu bosta Boris Strel, ki bo predstavil letošnjo kolekcijo smučarskih vezi Tyrolia, in Jure Vogelnik, znani serviser smuči, ki jih je uporabljal Stenmark, ki bo predstavil letošnjo ponudbo Elana. Poleg tega bodo na sejmu počitniške programe za smučišča doma in na tujem ponujale turistične agencije. (D. G.)

Jubilej bistriške enote JLA

ILIRSKA BISTRICA, 9. novembra – V vojašnici Proletarske brigade v Ilirski Bistrici pripadniki enote, ki nadaljujejo izročila 13. proletarske NOUB Rade Končar, te dni proslavljajo 47-obletnico ustanovitve te partizanske brigade. Osrednje slovesnosti, na kateri je vojakom govoril tudi borec 13. PNOUB Vinko Glažar, so se poleg predstavnikov ilirskobistriške udeležili tudi delegati okoliških občin ter generalmajor Marijan Čad, poveljnik reškega korpusa. V govoru je med drugim poudaril, da se je JLA opredelila tako za Titovo pot in avnojsko Jugoslavijo, kot za reforme in nujno potrebne spremembe. (J. O.)

Zbiranje denarja za nakup pH metra

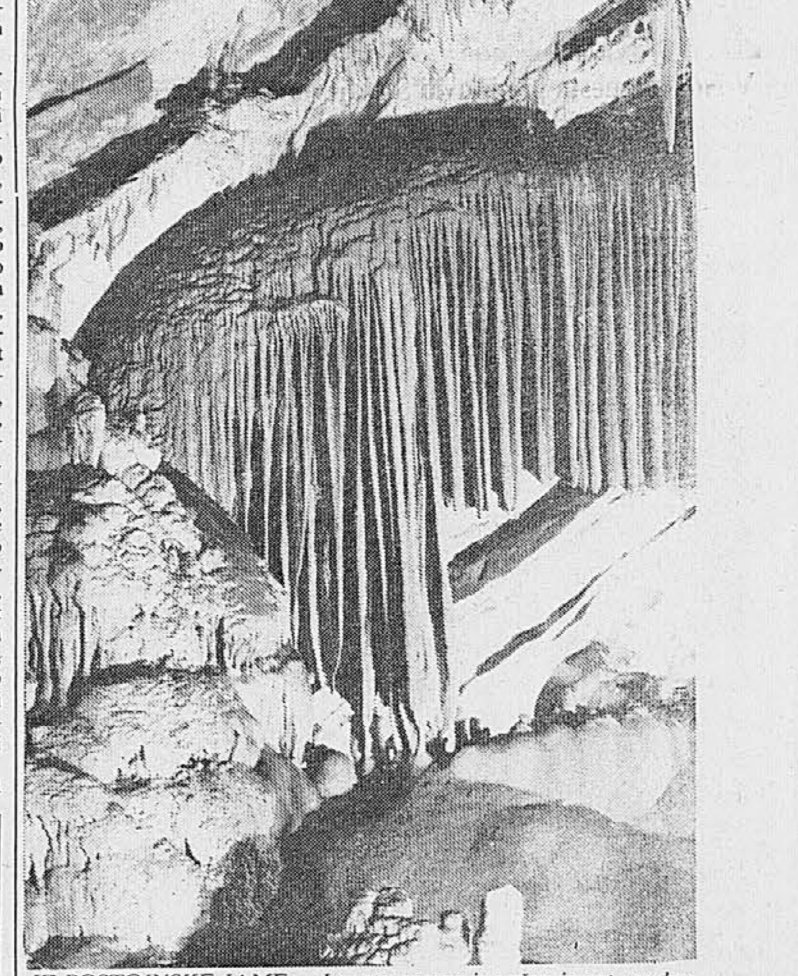
KOPER, 9. novembra – Vse kaže, da bodo v koprski občini do konca tega leta zbrali dovolj denarja za nakup aparata za plinske analize (pH meter), ki ga nujno potrebujejo na ginekološko-porodniškem oddelku bolnišnice v Kopru. Na omenjeni oddelek so pH meter dobili 1969. leta in ga več let koristno uporabljali, zaradi številnih okvar in ker rezervnih delov zanj ni bilo več moč dobiti, pa je že šest let neuporaben. Svet za vprašanja družbeno-ekonomskega položaja žensk pri OK SZDL Koper je letos na pomlad sprožil pobudo za zbiranje sredstev za nakup pH metra in še nekaterih drugih naprav. Najprej naj bi sredstva zbrali za pH meter in to so pred dnevi podprli tudi člani predsedstva OK SZDL Koper, ki so predlagali, naj namesto za novoletna voščila namenijo denar za nakup nujne medicinske opreme. Doslej so za pH meter zbrali približno 87 milijonov din, v Luki so sprejeli sklep o prispevku 5000 dolarjev, Zdravstveni center pa je dobil novo ponudbo proizvajalcev (prej je bila cena 18 tisoč dolarjev), ki je sprejemljivejša in omogoča nakup aparata že letos. (D. G.)

Obalni oktet Izola bo pel v Severni Ameriki

IZOLA, 9. novembra – Na povabilo izseljenske matice iz Kanade in v organizaciji Slovenske izseljenske matice iz Ljubljane so danes člani Obalnega okteta Izola odpotovali na tritedensko turnejo po Kanadi in ZDA. Nastopali bodo na številnih koncertih v Torontu, Montrealu, Clevelandu, Pittsburgu in v manjših krajih s svojim repertoarjem narodnih in umetnih pesmi. Obisk čez lužo je posvečen 30-letnici delovanja društva Simon Gregorčič iz Toronta in 30-letnici društva Triglav–Bled iz Beamsvilla. Ob tej priložnosti je oktet, ki sodi med boljše v Sloveniji in skupaj nastopa v tej sestavi že osem let, izdal samostojno kaseto. Pol te kasete je posvečene pesmim Simona Gregorčiča. V Kanado in ZDA potujejo umetniški vodja okteta Marko Vatovec, prva tenorista Miro Muha in Branko Lešnik, druga tenorista Milan Rejec in Željko Popović, baritonist Boleslav Šlosar in Bojan Šturm in basisti Radoš Jenko, Dare Brezavšček in Tomaž Bizajl. Nastope bo povezoval Pavle Plahutnik, Slovensko izseljensko matico pa bo predstavljal njen tajnik Janez Rogelj. B. Š.

Čarodej Marjo Pogačnik razveselil učence

DIVAČA, 9. novembra – Osnova šola s prilagojenim programom, ki deluje kot enota Vzgojnega zavoda Elvire Vatovec iz Strunjana za območje sežanske občine, je v goste povabila priznanega sežanskega čarodeja Marja Pogačnika, ki je otrokom in vzgojiteljicam predstavil vrhunski čarovniški program. V njem so sodelovali tudi otroci, predstavil pa ga je brezplačno. Predstavo čarovnij so otroci nadvse lepo in z navdušenjem sprejeli in nagradili z burnim aplavzom. Sicer pa se divaška osnovna šola s prilagojenim programom vključuje v najrazličnejše prireditve v domačem kraju in sodeluje z osnovno šolo, kakor tudi s krajevno skupnostjo. Kot je dejala Marta Čok, predstojnica šole, zahtevajo njihovi otroci veliko pozornosti in je treba z njimi komunicirati. To pa je sežanskemu čarodeju tudi uspelo. (O. K. S.)

IZ POSTOJNSKE JAME – Lepota narave je večna in zato vedno privlači turiste. (Slika: Dokumentacija Dela)

TOP bo združenje podjetij

Podjetja bodo delovala in se povezovala na poslovni podlagi – Med drugim bo mogoče jasno določiti odgovornost za izgube in zasluge za dobiček

PORTOROŽ, 9. novembra – Turistična organizacija Portorož ne bo razpadla, temveč bo postala poslovno združenje družbenih podjetij – pool podjetij. To včerajšnjo odločitev so direktorji tozdov in podjetij zagovarjali že vsaj od pomladi. Pomembno je, da bodo v poolu vsi – tudi bivši tozdi, ki so zdaj registrirani kot podjetja zunaj TPO (torej tudi Adria Ankaran, Hoteli Belvedere Izola, Konjerejski turistični center Lipica, Igralnica Portorož). Tako bi moralo biti zdaj konec negotovosti o tem kako in kaj se bo zgodilo s TOP Portorož.

To torej pomeni, da se bodo še preostali štirje tozdi (Hoteli Triglav Koper, Hoteli Piran, Hoteli Palace Portorož in Grand Hotel Metropol) najprej oblikovali kot samostojna podjetja (v Palacu bo referendum o tem že čez teden dni), nekatere funkcije, ki jih zdaj opravljajo v delovni skupnosti skupnih služb, bodo organizirali tako, da bo del sedanje DSSS postalo t. i. krovno podjetje, s čimer bodo prišli do poslovnega združenja samostojnih podjetij – poola. Podjetja bodo delovala in se povezovala na poslovni osnovi (šlo bo tudi za konkurenčnost med njimi), do kapitalnih povezav naj bi prihajalo le ob skupnih projektih in nastopih. Pool nima centra, vendar ga lahko po potrebi oblikujejo. Prednosti poola so predvsem v tem, da približa odgovornost za poslovno strategijo v konkretno okolje dejavnosti, da je povezovanje le na interesni podlagi, da jasno opredeli odgovornost za izgubo oziroma zasluge za dobiček, da je obvladovanje stroškov lažje, da se lahko uvede primeren sistem nagrajevanja, racionira stroške za delovanje poola, lahko gre za koordinacijo skupnih projektov in za samostojnost pri razpolaganju s prostimi denarnimi sredstvi. Po drugi strani pomeni taka povezanost za podjetje največje poslovno tveganje, težko je vzpostaviti optimalno kadrovsko strukturo (podvajanje osebja na ravni podjetja), premalo je možnosti za skupno strategijo itd.

Seveda je bilo v sicer razmeroma uspešni turistični organizaciji še več notranjih slabosti, ki so kar klicale po taki ali drugačni reorganizaciji. Po podatkih iz analize, ki so jo naredili v družbi AGEA, je bilo v TOP kar 20,7 odstotka vseh zaposlenih režijskih delavcev (oziroma 356), to pa je za tako delovno organizacijo občutno preveč, na kar že ves čas opozarjajo tudi direktorji posameznih podjetij (tozdov) in zahtevajo temeljito zmanjševanje njihovega števila. (Menijo, da bi lahko v krovnem podjetju imeli marketing oziroma prodajo, finance, AOP in morda še kaj).

Ker lastninska vprašanja zdaj v državi še niso rešena, je težko opredeliti, kako naj se oblikuje razvojna funkcija podjetja. Vendar zagovorniki te reorganizacije trdijo, da se bo vloga centra sčasoma krepila (predvsem s svojo finančno funkcijo) in če se bo tržno gospodarstvo res uveljavljalo, bo prihajalo do povezav tako med posameznimi podjetji kot tudi med centrom in poslovnimi enotami, iz česar bi se lahko postopoma oblikovalo podjetje z več enotami.

Današnja odločitev direktorjev TOP pomeni tudi nekakšno podjetniško oživitev in preporod dosedanje delovne organizacije. Tako ni rečeno, da se k taki novi organizaciji ne bo hotelo pridružiti še katero drugo turistično podjetje.

BORIS ŠULIGOJ

Črnoglede turistične napovedi za Postojno se niso uresničile

Z letošnjo sezono so v tej občini zadovoljni – Tujih prenočitev je bilo letos le za dva odstotka manj kot lani

POSTOJNA, 9. novembra – V THO Postojnska jama letošnjo turistično sezono ugodno ocenjujejo, še zlasti zato, ker so bila pričakovanja o turistični beri pri nas pretežno črnogleda. Tako v tozdu Gostinstvo ugotavljajo, da je bila v zadnjih desetih letih ena uspešnejših sezon, relativno dober pa je bil tudi obisk naravnih kulturnih znamenitosti.

»Naše napovedi za letošnjo turistično sezono so se skoraj v celoti uresničile. Glede na razmere v drugih turističnih krajih Jugoslavije in Sredozemlja smo lahko zadovoljni. V Italiji je letovalo 20 odstotkov manj gostov, v Španiji 15, v Jugoslaviji deset, pri nas pa smo imeli v desetih mesecih 141.623 prenočitev, kar je šest odstotkov manj kot lani. Vendar pa je bilo tujih prenočitev manj le za dva odstotka, domačih pa za 13. V primerjavi z lanskim letom se je izboljšalo tudi razmerje med domačimi in tujimi gosti, saj je bilo slednjih 65 odstotkov. Pri prenočitvah gostov iz tujine smo imeli izpad v avtokampu Pivka Jama in v zasebnih sobah, po vseh ostalih objektih pa se je število tujih gostov povečalo. To pa tudi pomeni, da bodo finančni učinki kar ugodni, ker je skupno šest odstotkov manjše število prenočitev rezultat manjšega števila domačih gostov,« je povedal direktor tozda Gostinstvo Postojna **Jerko Čehovin**.

Po besedah sogovornika v letošnji sezoni tudi niso imeli težav s preskrbo in sezonskimi delavci, po dolgem času pa so sezono začeli z vsemi zmogljivostmi, saj so doslej vedno nekaj obnavljali in gradili.

Nekaj letošnjih neuresničenih nalog pa je ostalo še za naslednjo sezono. Med drugim niso uredili prostora za pečenje vola ob Pivki in poživili dogajanj pred Modrijanovim mlinom in drugimi objekti. Tako nameravajo povabiti razne ljudske umetnike, godce in obrtnike (čipkarice, lončarje in podobno), privabili pa naj bi še udeležence raznih strokovnih seminarjev in organizirali srečanja športnih klubov in zvez.

Tudi v tozdu Jama so kar zadovoljni z obiskom naravnih in kulturnih znamenitosti. Kajti v Istri, na Kvarnerju in na slovenski obali je letovalo od 10 do 15 odstotkov manj ljudi kot lani, obisk Postojnske jame pa je neposredno vezan na to področje, saj od tam prihaja v Postojno kar 60 odstotkov gostov. Kljub temu pa je bil v letošnjih desetih mesecih obisk Postojnske jame, Predjamskega gradu in Pivke jame le za dva odstotka manjši kot lani. Med skupno 926.077 obiskovalci je bilo 726.976 tujih, kar je nekje na lanskoletni ravni, medtem ko je bilo domačih turistov manj za šest odstotkov. Med tujimi obiskovalci se je povečalo število gostov iz Italije, ZRN, Velike Britanije, Belgije in Sovjetske zveze, nekoliko manj pa je bilo turistov iz skandinavskih dežel, Francije, Švice, Avstrije in ZDA. Podobono kot za tozd Gostinstvo velja tudi za temeljno organizacijo Jama, v kateri so s turistično sezono lahko kar zadovoljni, saj manjši obisk domačih gostov ne bo bistveno vplival na končni finančni rezultat.

MARJANA TRILER

KiH
razvedrilo in oddih

Zasuti zaliv bo dal Kopru nove zazidalne možnosti

Pri uresničevanju načrtov bo treba upoštevati upravičene pripombe ekologov – Razmišljanja o cestnih povezavah

KOPER, 9. novembra – Pred nedavnim so na koprskem izvršnem svetu sprejeli predlog lokacije in ureditve industrijske cone Sermin, predvčerajšnjim pa so se seznanili tudi z osnutkom zazidalnega načrta za sosednji del, ki se »razteguje« proti mestu Koper, to je za kare ob vzhodni vpadnici.

Za oba zazidalna načrta je značilno, da mestu »odpirata« nove razvojne možnosti, oba pa bo težko uresničiti. Za industrijsko cono Sermin velja, da bo treba pri gradnji upoštevati vrsto upravičenih zahtev ekologov, vsaj polovica kareja ob vzhodni vpadnici pa je še pod morjem, saj načrt predvideva pozidavo na območjih, ki so pod vodo in jih bo treba prej zasuti. Zelo umestno pa je bilo tudi vprašanje načrtovalcem, če bertoške »detejice« (ta bo nastala v prihodnjih dveh letih) res ni mogoče povezati z novo (napovedano) le nekaj sto metrov naprej proti Kopru. Vzhodna vpadnica namreč (po sednajih načrtih) zahteva nov, poseben odcep oziroma deteljico. In kje bo ta vzhodna vpadnica? Od sedanjega vhoda v Luko naj bi se v dokaj ravni osi priključila pravokotno na obalno cesto. To bi približno na polovici trase, v smeri proti Ankaranu, »sekala« nova ankaranska vpadnica, ki jo že nasipavajo (naprej od skladišča gradbenega materiala Nanosa ob Kolodvorski cesti), v četverokotniku med omenjenimi cestami in »ogrlico« (cesto, ki zdaj pelje v Luko) pa naj bi uredili predvsem velik kamionski terminal, veliko parkirišče za osebne avtomobile, servisne delavnice Slavnika – ta bi tako končno pristal blizu avtobusne postaje – objekt kovinarske šole in poslovne prostore, vezane na transportno dejavnost. Ta del prostora bi lahko začeli prav kmalu urejati in pozidavati, saj je večinoma že zasut, dalj časa pa bo treba počakati na uresničitev drugega dela načrta, kjer je zdaj še morje.

DUŠAN GRČA

SGP Konstruktor ustanavlja mešano podjetje v tujini

MARIBOR, 9. novembra – Predstavniki SGP Konstruktor in podjetja Centrovod iz Lenarta so se skupaj z dvema avstrijskima poslovnima partnerjema dogovorili, da bodo v Innsbrucku v Avstriji ustanovili mešano podjetje za gradbeno dejavnost. Ob ustanovitvi mešanega podjetja bo Konstruktor vložil 30 odstotkov začetnega kapitala, Centrovod 10 odstotkov in oba avstrijska partnerja vsak pa 30 odstotkov. Po avstrijskih zakonih so zadevo že uredili. Po besedah glavnega direktorja Adolfa Klokočovnika čakajo sedaj samo še na soglasje zveznega sekretariata za ekonomske odnose s tujino. M. K.

Velike izgube v mariborskem gospodarstvu

MARIBOR, 9. novembra – Po prvih podatkih SDK Maribor je znašala skupna izguba v mariborskem gospodarstvu v prvih devetih mesecih letos 866 milijard 677 milijonov dinarjev. V delovnih organizacijah in tozdih z izgubo je zaposlenih 25.678 ljudi. M. K.

Pomanjkanje prostorov ni več ovira za razmah obrtništva

V postojnski občini delež drobnega gospodarstva v skupnem družbenem proizvodu opazno narašča – Zaposlitvene možnosti

POSTOJNA, 9. novembra – Še do pred nekaj leti je razvoj drobnega gospodarstva v postojnski občini zaviralo tudi pomanjkanje prostorov, česar pa zdaj ni več mogoče trditi.

V središču mesta, predvsem ob Tržaški cesti, so v zadnjem času odprli več zasebnih trgovin, v stanovanjskih soseskah poslovne prostore, v soseski Ovčje staje je na voljo še osem lokacij za potrebe obrti, v nekaterih stanovanjskih blokih so zbori stanovalcev odstopili za obrt večnamenske prostore, v naselju Kremenca pa je predvidenih še osem lokacij za tako imenovane tihe obrti.

V Goričci pri Postojni bo industrijska cona, za katero bo osnutek zazidalnega načrta nared do konca leta, deloma pa je že odprta cona v Prestranku.

Ugotovitve o uspešnem uresničevanju akcijskega programa za pospeševanje drobnega gospodarstva, katerega so v postojnski občini sprejeli v začetku leta 1987, potrjuje podatek, da se je delež drobnega gospodarstva v občinskem družbenem proizvodu v zadnjih osmih letih povečal z dveh na več kot pet odstotkov, število rednih obrtnikov s 194 na 388 in število popoldanskih obrtnikov z 52 na 186. Sicer pa se v postojnski občini dobro zavedajo, da je drobno gospodarstvo dejavnost, ki odpira možnosti zaposlovanja presežkov delavcev in povečevanja občinskega družbenega proizvoda. Zato že tudi razmišljajo o ustanovitvi sklada za razvoj drobnega gospodarstva pri občinskem izvršnem svetu ter o ustanovitvi institucije, ki bi še bolj povezovala in usklajevala dele v družbenem in zasebnem sektorju drobnega in turističnega gospodarstva.

MARJANA TRILER

PRAVNA POSVETOVALNICA

Onemogočeno bivanje v stanovanju

Z. V., Celje: Po razvezi zakonske zveze z ženo še vedno stanujem v skupnem stanovanju. Ker pa se ne razumeva najbolje, mi ves čas grozi, da bo v moji odsotnosti zamenjala ključavnico na vhodnih vratih in mi tako onemogočila bivanje v stanovanju. Kaj naj storim v primeru, če bo grožnjo uresničila?

ODGOVOR: Ker navajate, da je sodišče določilo ženo za imetnico stanovanjske pravice, se boste morali iz stanovanja izseliti tedaj, ko vam bo bivša žena priskrbela najpotrebnejše prostore. Do takrat pa stanovanje lahko nemoteno uporabljate. V primeru zamenjave ključavnice bi šlo za nezakonito dejanje, ki bi se mu najlaže uprli z vložitvijo tožbe zaradi motenja posesti. Pogoj pa je vložitev tožbe v roku 30 dni od dneva zamenjave ključavnice oziroma od dneva, ko bi vi za to zvedeli. V postopku je nato treba dokazati, da ste imeli posest stanovanja, torej da ste ga ves čas nemoteno uporabljali in da je bil opravljen protipraven poseg, s katerim vam je bila posest odvzeta. Če bi uspešno dokazovali, bi sodišče odredilo vrnitev odvzete posesti, to pomeni, da bi ponovno lahko uporabljali stanovanje.

Pridobitev pravice do vožnje motornega vozila

B. G., Izola: Prosim za pojasnilo, s koliko leti je mogoče voziti motorna vozila različnih kategorij.

ODGOVOR: Motorno vozilo lahko vozi oseba, ki je duševno in telesno to zmožna storiti, ki je opravila vozniški izpit za določeno kategorijo, ki ji z odločbo pristojnega organa ni prepovedano voziti motornega vozila in ki je dopolnila 18 let. Ta starostna meja velja za vse kategorije, razen za kategorjo D in delno E. Pravico do vožnje avtobusa in trolejbusa namreč pridobi oseba, ki je dopolnila 21 let starosti. Po drugi strani pa dopolnjena starost 16 let dovoljuje vožnjo motornega kolesa z motorjem, katerega prostornina ne presega 125 kubičnih centimetrov.

Kako zamenjati stanovanje

S. J., Ljubljana: Sama stanujem v velikem neudobnem stanovanju brez centralnega ogrevanja. Pred nedavnim sem srečala znance, ki pa bivajo v novejšem, vendar premajhnem stanovanju. V pogovoru smo ugotovili, da bi zamenjava stanovanj ustrezala obojim. Nobenemu pa ni jasno, kako je zamenjavo mogoče opraviti.

ODGOVOR: Po določilih zakona o stanovanjskih razmerjih dva imetnika stanovanjske pravice lahko zamenjata svoji družbeni stanovanji, če se oba stanodajalca s tem strinjata. Stanodajalca, torej »lastnika« oziroma razpolagalca s stanovanjem, morata dati soglasje v pisni obliki. Če kateri od njiju v 30 dneh soglasja ne da ali zavrne soglasje za zamenjavo, lahko upravičenec zahteva soglasje pri sodišču, ki presodi, ali ima predlagatelj pravico do zamenjave. Zamenjava stanovanj pa ni dovoljena, če je katero od stanovanj v hiši, ki je predvidena za rušenje, ali v hiši, za katero je vložena zahteva za razlastitev ali če je imetniku stanovanjske pravice odpovedano stanovanjsko razmerje ali če gre za navidezno zamenjavo. Po pridobljenih soglasjih skleneta oba imetnika stanovanjske pravice pogodbo o zamenjavi in jo dostavita stanodajalcema, stanovanjski skupnosti in skupnosti stanovalcev. Z zamenajvo pridobi vsak od imetnikov stanovanjsko pravico na tistem stanovanju, ki ga je dobil v zamenjavo.

Odpoved dediščini

M. G., Jesenice: Po pokojnem sorodniku, ki je živel na drugem koncu Slovenije, se je pričel zapuščinski postopek. Dobil sem vabilo za obravnavo, ki pa se je ne bi želel udeležiti, ker se nameravam dediščini odpovedati. Ali lahko to storim pisno?

ODGOVOR: Dediščini se lahko odpoveste z izjavo, ki jo lahko podaste na zapuščinski obravnavi ali ki jo podpisano pošljete zapuščinskemu sodišču. Predhodno morate izjavo o odpovedi overiti. Lahko pa tudi stopite na najbližje temeljno sodišče oziroma njegovo enoto in izjavo o odpovedi dediščini podaste na zapisnik. Pri tem se lahko dediščini odpoveste samo v svojem imenu ali tudi v imenu svojih potomcev.

KUPON

za pravno posvetovalnico »Dela«

PISMA BRALCEV

Dve primerjavi med Zahodom in Vzhodom

Zadnje čase so naši časopisi in drugi mediji polni lepih besed o tržni ekonomiji, podjetništvu, menedžmentu in podobnem. Radi bi stopili v Evropo in se primerjali z razvitim svetom, toda meni kot nekdanjemu dolgoletnemu zdomcu, so te primerjave včasih dokaj čudne, če ne smešne.

Pa poglejmo vsaj dve:

● ***Stečaji***

Če v ZRN bankrotira lastnik podobne tovarne, kot je Tomos, se ve, kaj mu preostane – pištola ali po sodni zaplembi in razprodaji imetja ponovni začetek iz nič. Pri nas pa vodilni, ki so zafurali sicer družbeno (beri nikogaršnjo) tovarno, na žalost nadaljujejo svojo življenjsko pot po drugih, prav tako donosnih in uglednih službah ter vodilnih mestih. Njihovo osebno premoženje ni v ničemer prizadeto. Enako velja za njihove državljanske pravice, ki jih lahko na Zahodu zgubite za nekaj let. Z bankrotom namreč dokažete, da niste sposobni skrbeti sami za sebe. Pri nas postanete v najslabšem primeru svetovalec ali vas celo upokojijo z nadpovprečno dobro pokojnino. Niti slučajno pa vodilna oseba ne postane tehnološki presežek ali gre v prekvalifikacijo za npr. kurirja, ker se je pokazalo, da ni sposobna za menedžerja.

● **Reševanje stanovanjskega vprašanja**

Pri nas je to urejeno diametralno nasprotno kot v t. i. razvitem svetu. V Nemčiji država daje stanovanja tistim s povprečnimi plačami. Političnemu ali poslovnemu establishmentu niti slučajno ne pade na pamet, da bi svoje stanovanjske probleme reševal na račun davkoplačevalcev. Kupijo si sami stanovanje ali hišo, z gotovino ali posojilom, v glavnem z lastnimi sredstvi.

V Mladini berem, da skoraj 100 odstotkov slovenskih vodilnih osebnosti živi v družbenih stanovanjih in hišah, za katere celo ne plačujejo ekonomske stanarine. Podatek verjetno drži tudi za druge republike. Vodilna garnitura – kljub temu, da ima za naše razmere zelo visoke plače – sploh ne razmišlja o najemanju dragih posojil oziroma o tem, da si sama reši svoj stanovanjski problem. Država, to je davkoplačevalci, jim da stanovanje ali celo hišo.

Ker ta način reševanja stanovanjskega vprašanja navadnemu državljanu ni dostopen, si kupi stanovanje ali zgradi svojo hišo sam, in sicer tako, da si nakoplje dolgoročna revalorizirana posojila. Tako si za 20 ali 30 let uniči življenje s skrbjo, kako preživeti, če gre ena plača v družini za odplačevanje stanovanjskega posojila. Ni čudno, da so potem ljudje prisiljeni zapravljati svoj prosti čas s »sivo ekonomijo« namesto za počitek, kulturo, vzgojo otrok ali potovanja.

FRANC KASTELIC,
Ljubljana

Do kdaj še odstotki?

Že nekaj mesecev oziroma vse letošnje leto se pokojnine v skladu z rastjo življenjskih stroškov vsak mesec povečujejo vsem upravičencem ENAKO, torej za 20 ali 25 odstotkov. »Enakost« je seveda samo v odstotkih, saj se življenjski stroški v dinarjih večajo prav za vse upokojence enako. S pomočjo »enakega« povečevanja so nekateri »prilezli« od 200 starih milijonov do 400, drugi pa o dveh milijard do štirih.

Razlike bodo kajpada vedno večje, če bo šlo tako naprej. Vprašujem, zakaj tudi skupnost pokojninskega zavarovanja dela vedno večje socialne razlike. Ni pravilno in tudi pošteno ne. Ali je tak postopek res samo zaradi lažjega izračunavanja? (Pri tolikih računalnikih!). Kar zdi se mi, da o takem načinu povečevanja odločajo predvsem tisti iz višjih skupin.

Po mojem mnenju bi bilo prav in pravično, da bi se pokojnine višale po določeni lestvici. Odstotki bi lahko ostali, le da bi bili na primer 5 za najvišje, nato 10, 15, 20, 25... za tiste z najnižjimi pokojninami.

Letošnje leto je že skoraj mimo in v njem je pač šlo, kot je šlo. Za prihodnje leto bi pa razmislek o mojem predlogu lahko prišel v poštev. Rad bi slišal še za mnenje drugih upokojencev oziroma upokojenskih organizacij, saj ne trdim, da je moj predlog najboljši in najbolj pravičen. Morda bi najboljšo rešitev prinesla primerna anketa?

LEON JANŠKOVEC,
Planinska pot 18,
Križe

Vozniki s slabo prometno kulturo

Pred nekaj dnevi sem stal v večernih urah, ko so že gorele cestne svetilke, ob Celovški cesti, pri Stari šišenski cerkvi in opazoval promet. Čez prehod za pešce se je podala mati. Za roko je držala tri leta starega otroka. Ker prehod ni opremljen s semaforji, sta še nekam varno prispela do sredine ceste. Vozilo, ki je prihajalo z njene leve, je disciplinirano ustavilo, prav tako tudi vozilo, ki je prihajalo iz smeri mesta. Mati je obstala pred drugim vozilom, ki je bilo na njeni desni in je čakalo, da bo varno prečkala cesto. Toda mati in otrok sta kar naprej čakala. Opazil sem, da se je mati ozirala po naslednjem voznem pasu, po katerem so prihajala vozila iz mesta. Že je hotela stopiti na skrajni vozni pas, ko je po njem pridrvelo vozilo, za njim še drugo in tretje. Vozniki so se požvižgali na cestno prometne predpise, ki velevajo, da je pri prehodu za pešce treba zmanjšati hitrost in preveriti, če je prehod prost. Že samo stoječe vozilo je bilo dovolj za tako opozorilo. Dalo je slutiti, da je za njim pešec. Toda nič takega se ni zgodilo, kar bi kazalo, da so vozniki to znamenje razumeli.

Takšnih primerov je vsak dan nešteto, skoraj na vseh prehodih. Naši prometni organi se trudijo, da bi takšne kršilce izsledili. V svojih modrih vozilih jih že od daleč opazijo. Medseboj se sporazumevajo z dvignjenimi prsti.

V zamejstvu so napravili sledeč preizkus. Predstavnica prometnega organa je v civilu prečkala cesto. Njeni kolegi v civilnem vozilu so takšne prekršitelje, ki niso ustavili pred prehodom za pešce ob stoječem vozilu, javili prek radijske postaje svojemu kolegu, ki je stal nekaj sto metrov dalje. Izplačalo se je! Pri nas bi se izplačalo celo podnevi! Nisem prometni strokovnjak in ne bi želel deliti nasvetov našim sicer izkušenim, toda premaloštevilnim prometnim organom, vendar bi želel opozoriti na ta resen problem, ki sem mu vsak dan priča.

MARIJAN PEGAN,
Na Jami 11,
Ljubljana

Vse, ki bi radi v rubriki »Pisma bralcev« kaj potožili, pohvalili ali na kaj opozorili, obveščamo, da ne bomo objavljali pisem, ki ne bodo podpisana s polnim naslovom. Hkrati opozarjamo vse, naj bodo njihovi prispevki kratki, ne daljši od 60 vrstic.

Zbirne ocene o katastrofalni škodi neurja

Skupna škoda presega 3 odstotke družbenega proizvoda celjske občine

CELJE, 9. novembra – Katastrofalno neurje, ki se je 19. avgusta razbesnelo nad celjsko občino, je povzročilo za 55 milijard dinarjev škode. Če bi k temu prišteli še škodo po junijskem neurju, bo škode za 11,6 milijard dinarjev več. Ker to presega 3 odstotke družbenega proizvoda, ustvarjenega lani, naj bi celjska občina dobila ustrezen delež republiških solidarnostnih sredstev.

Podatki, ki jih je včeraj obravnaval izvršni svet in pomenijo seveda strokovno oceno, tudi kažejo, da so pretežno škodo v višini nad 25,1 milijarde dinarjev utrpeli promet in zveze, 18,1 milijarde vodnogospodarski objekti, 7,7 milijarde kmetijstvo in 3,8 milijarde dinarjev stanovanjski in gospodarski objekti. Občinska skupščina je komunalno cestni, območni vodni skupnosti, KS Svetina in Štore dodelila 490 milijonov dinarjev pomoči. Družina Zeme iz Svetlega Dola je za graditev nove hiše dobila 80 milijonov dinarjev, medtem ko so kmetom kooperantoam KZ Celje dodelili pomoč v obliki koruze v vrednosti 452 milijonov dinarjev. Zavarovalna skupnost Triglav pa je občanom izplačala za škodo nekaj nad 100 milijonov dinarjev. Poleg tega so prizadetim v različnih oblikah pomagale zlasti Železarna Štore, Kovinotehna, Opekarna Ljubečna, Blagovni center Merx, Ingrad, Gradis, Elektrosignal in drugi. Posledice katastrofe odpravljajo v skladu z gmotnimi možnostmi, to pa pomeni, da jih bodo odpravljali zelo dolgo.

DRAGO HRIBAR

● Izvršni svet je največji del razprave posvetil problematiki celjske pitne vode in sprejel vrsto ukrepov, kot jih je predlagal komite za urejanje prostora in varstvo okolja. Med drugim bo morala industrija zmanjšati porabo pitne vode za tehnološke namene oziroma jo bo morala plačevati po višji ceni, v treh mesecih naj bi sprejeli odločitev, ali je bogatenje podtalnice s Savinjo sploh primerno, občanom naj bi omogočili odvzem vode iz vitanjskih virov (Komunala je pipo odprla pri samopostrežni trgovini na Hudinji, v načrtu sta še dve pipi) itd., zavod za socialno medicino in higieno pa naj bi javnost seznanjal, kako ravnati s pitno vodo, ki vsebuje preveč nitratov.

Lina se opoteka pod težo dolgov

Pomanjkanje strokovnih kadrov je vedno znova nepremostljiva ovira za izhod iz težav

GORNJA RADGONA, 9. novembra – V lesno in kovinskopredelovalni industriji Lina v Apačah nikoli niso poslovali posebno dobro. Tudi nekaj reorganizacij in ukrep družbenega varstva v zadnjih desetih letih ni prineslo uspeha. Zadnje čase pa so se težave tako nakopičile, da je začelo v podjetju (prvi v radgonski občini so se prav v Lini registrirali kot družbeno podjetje) resno škripati. V začetku jeseni so delavci zaradi prenizkih plač stavkali, po tem pa se je začel z Lininim reševanjem resneje ukvarjati radgonski izvršni svet. Toda ob tričetrtletju so imeli v podjetju za 4,3 milijarde dinarjev izgube, njihov račun služba družbenega knjigovodstva zaradi nelikvidnosti kar pogosto blokira, dolgovi pa se kopičijo.

Po mnenju občinskega izvršnega sveta je glavni vzrok za takšno stanje pomanjkanje kadrov, nam je dejal danes podpredsednik izvršnega sveta Gornja Radgona **Jože Farič**. Tudi fluktuacija ljudi je ogromna. V Lini (znova zaradi pomanjkanja kadrov) trga sploh ne obvladujejo, saj so po nekaterih podatkih možnosti prodaje glasbil, kakršna izdelujejo tudi v Lini, tako pri nas kot na tujem odlične, v tem podjetju pa nimajo za prihodnje leto sklenjene še nobene pogodbe. »Na račun proizvodnje glasbil so v zadnjih letih v Lini zanemarili izdelovanje individualne mizarske opreme, kar je nova napaka,« je naštevał Jože Farič, »delajo pa tudi povsem brez lastnega denarja, izključno s posojili. Težave imajo tudi že pri preskrbi z repromateriali, pa tudi ob vsakem izplačilu osebnih dohodkov je težko.«

Posledica naštetega je seveda tudi manjši obseg proizvodnje, za katerega je okrog 220 delavcev, kolikor jih je trenutno zaposlenih, krepko preveč. Na njihovo prodajo pa vpliva tudi slabša kakovost njihovih izdelkov. Zaradi vsega tega so se na včerajšnjem skupnem sestanku vodstva podjetja, sindikata in občinskega izvršnega sveta dogovorili, da bo moralo vodstvo napraviti konkreten sanacijski program, ugotoviti bo moralo donosnost posameznih proizvodnih programov, skupaj z izvršnim svetom pa bodo skušali najti sanatorje.

JOŽE POJBIČ

V velenjskem rudniku lignita ne bodo odpuščali delavcev

TITOVO VELENJE, 9. novembra – Kljub temu da bodo velenjski rudarji v prihodnjih letih prej nakopali manj kot več premoga, v rudniku ne bodo odpuščali delavcev. »Nikakor ne bomo ponovili napake iz leta 68,« zagotavlja predsednik poslovodnega odbora RLV ing. Franc Avberšek, »ko smo v krizi odpustili okrog 500 fantov, kasneje pa to drago plačevali.« Kolikor bo potrebno, bo število zaposlenih zmanjšal naravni odliv, delo pa si bodo zagotovili tudi z nekaterimi novimi programi.

Časi, ko so velenjski rudarji v letu dni nakopali tudi po pet in več milijonov ton premoga – in morali zato večkrat v jamo celo ob nedeljah in praznikih – so minili. Poslej bodo na leto ponudili »le« 4,5 milijona ton lignita – morda pa tudi manj, kar bo odvisno predvsem od tega, koliko elektrike naj bi Slovenija dobila od šoštanjske termoelektrarne. In ker se tudi nadaljnji mehanizaciji proizvodnje ter povečevanju produktivnosti ne nameravajo odpovedati, je na dlani, da se bo postopno moralo zmanjšati število zaposlenih.

Pravzaprav se je proces zmanjševanja števila zaposlenih že začel. Še v začetku letošnjega leta je bilo v rudniku lignita Velenje zaposlenih 5345 delavcev. Zdaj jih je kakih sto manj, v prihodnjih letih pa bo ta »osip« še močnejši. V rudniku so že temeljito spremenili politiko zaposlovanja. Tako po letu 1987 ne sprejemajo več nekvalificiranih delavcev (zato pa vse svoje štipendiste), kar bi moralo zadoščati, da bi – upoštevaje naravni odliv vsako leto zniževali število zaposlenih za približno dva odstotka.

Verjetno pa se bo v prihodnjih letih občutneje spreminjalo razmerje med številom rudarjev in drugih delavcev. V načrtu imajo namreč širitev nekaterih že obstoječih programov (mizarstvo, žagarstvo in invalidske delavnice) in uvedbo novih, za katere bo potrebnega znanje in katerim naj bi prodrli na celo na tuje trge. S tako usmeritvijo in razvojem bi rudnik, ki še vedno daje kruh tisočem velenjskih občanov, poravnal svojo »moralno obveznost« tudi do prihajajoče generacije, ki bo sicer manj številčno odhajala v rudniške jame, ne bo pa ostala brez dela.

IVICA BURNIK

Impregnacija lesa bo ostala v Hočah

Železnica se spet vrača k impregniranim bukovim pragovom – Olja ne smejo v podtalnico

HOČE, 9. novembra – Zdaj je že znano, da bo železnica tudi vnaprej potrebovala od 4500 do 5000 kubikov bukovih pragov na leto. Tudi ostale železnice v Evropi se spet vračajo na bukove pragove, kajti vsi umetni materiali, s katerimi so poskušali podlagati železniške tire, niso mogli enakovredno zamenjati naravnega lesa. To pa pomeni, da bo imelo podjetje za impregnacijo lesa Impregnacija Hoče delo tudi vnaprej, torej bo še naprej delala s kreozotnimi olji, ki jih uvaža iz Avstrije in ki utegnejo biti ekološka nevarnost za podtalnico na Dravskem polju.

»Res je, da imamo že dalj časa odločbo o ekološki sanaciji podjetja,« je dejal direktor Impregnacije **Adolf Vrecl**, nismo pa vedeli, kako se bo odločila slovenska železnica. Zdaj to vemo, zato nam že pripravljajo tehnično dokumentacijo. Sezona impregniranja je od avgusta do približno sredine novembra, to pa pomeni, da moramo sanacijo končati poleti prihodnje leto.«

Impregnacija ima zdaj zaposlenih 85 delavcev in je edino tovrstno podjetje v Sloveniji. Poleg žage in impregniranja s solnimi raztopinami je impregnacija s kreozotnimi olji njihovo osrednje delo. Letno uvozijo 850 ton kreozotnega olja.

Zadnji požar, ki se zaradi hitre akcije mariborskih poklicnih gasilcev ni končal ekološko tragično, povzročil pa je za 10 milijard dinarjev škode, je pokazal, da je Impregnacija pravcata ekološka bomba in da s sanacijo ne smejo odlašati, čeprav trenutno nihče ne ve, kje bodo dobili 20 milijard dinarjev, kolikor jih potrebujejo. Tako bodo morali prenesti predgrelce olja v strojarno, to bodo naredili do začetka prihodnje sezone, kupiti in vgraditi pa morajo tudi posebne varovalne posode za celoten proces od predgrevanja olja pa do zadnjega impregnacijskega postopka.

Denarja trenutno res še nimajo, toda odločba sanitarnega inšpektorja je jasna. Štiri leta, odkar se zavedajo ekološke nevarnosti, so čakali, zdaj ne morejo več. Preselitev impregnacije bi bila predraga, torej je edina možnost sanacija najbolj nevarnega dela proizvodnje.

JOŽE JERMAN

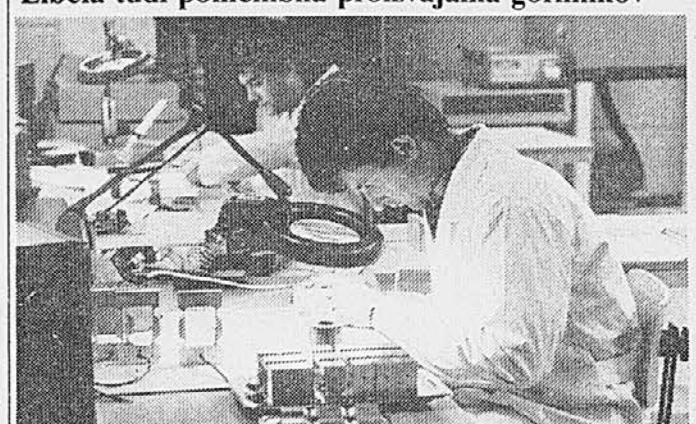
PO SLOVENIJI

Stare sorte jablan spet v čislih

MIROSAN, 9. novembra – Hmezadova delovna organizacija Sadjarstvo Mirosan je tudi letos pripravila za prodajo več deset tisoč raznih vrst in sort sadnih sadik. Z njimi bodo zadovoljili povpraševanje na domačem trgu, kar 20 tisoč sadik jablan pa bodo izvozili v Belgijo. Ker v zadnjih letih narašča povpraševanje po starih sortah jablan, kot so bobovec, krivopecelj, carjevič in drugih, so zdaj tudi naprodaj, pa tudi najprej jih prodajo. Cene so do 100 do 120 tisoč dinarjev, najdražji je cepljeni oreh 400 tisoč dinarjev, medtem ko so cene sadik leske, jagodičevja itd. znatno nižje. Na sliki: delavci DO Sadjarstvo Mirosan pri pripravi sadik jabolk za prodajo. (Besedilo in slika: T. T.)

Libela tudi pomembna proizvajalka gorilnikov

CELJE, 9. novembra – Celjska Libela v 95 letih ni postala samo največja jugoslovanska izdelovalka merilne tehnike, ampak tudi pomembna proizvajalka oljnih in plinskih gorilnikov, risalnih desk, opreme za gostinstvo itd. V programu je več kot 400 izdelkov. Letos jih bo prodala na tuje za tri do štiri milijone dolarjev, od tega tretjino za zahodne trge. Delovna organizacija s tisoč zaposlenimi vlaga veliko v razvoj in je zlasti v zadnjem času uspešna, največ težav pa ji povzroča iraški dolg v znesku dva milijona dolarjev. (D. H., slika: Igor Modic)

Vinski krst pod grajsko lipo

SLOVENSKA BISTRICA, 9. novembra – Če smo lani kritizirali, da ob vznožju Bistriškega Pohorja opuščajo svetega Martina, patrona kletarjev in vinogradnikov, letos tega ne moremo. Že dan pred svojim godom, ko po starem verovanju mošt spremeni v vino, se bo oglasil na dvorišču bistriškega gradu. V petek, 10. novembra, ob 14.30, bo iz kleti bistriškega kmetijskega kombinata s svojim spremstvom odšel do lipe sredi osrednjega grajskega dvorišča in tam opravil obred in vse ostalo, kar sodi k najbolj veselemu dnevu kletarjev in vinogradnikov. Žal pa mošt ni tak kot običajno. No, v kakovost sadov trte z bregov Kovače vasi in Ritoznoja ne gre dvomiti. Kakovost bo boljša, kot je dolgoletno povprečje, pa tudi nič manj ga ni kot v povprečni letini. Zaradi letošnje poznejše trgatve pa še ni povsem čist. Pa to ni njegova največja napaka. Ta je cena. Danes velja že sto tisočakov, koliko bo stal jutri, pa vam bo na grajskem dvorišču povedal Martin sam. (V. S.)

Plaz preti domačiji Romihovih

Zemeljski plaz v Pristavi pri Lesičnem lahko zdaj zdaj pokoplje pod seboj hišo in več človeških življenj – Razpoke v zidovih in tleh

PRISTAVA PRI LESIČNEM, 9. novembra – Ko smo se po ozki asfaltirani cesti vzpenjali proti domačiji Romihovih, so se nam zdele pripovedi o močno poškodovani hiši in hlevu močno napihnjene. Tudi ko smo že stali pred hišo, ki nosi številko 1 in stoji nad za te kraje veličastnim gospodarskim poslopjem in tik pod veliko, še nedograjeno stanovanjsko zgradbo, v lepem sončnem vremenu še nismo videli nikakršnega razdejanja. Zato pa je bilo presenečenje, ko smo vstopili v hišo, ki jo plaz vleče v dolino, toliko večje.

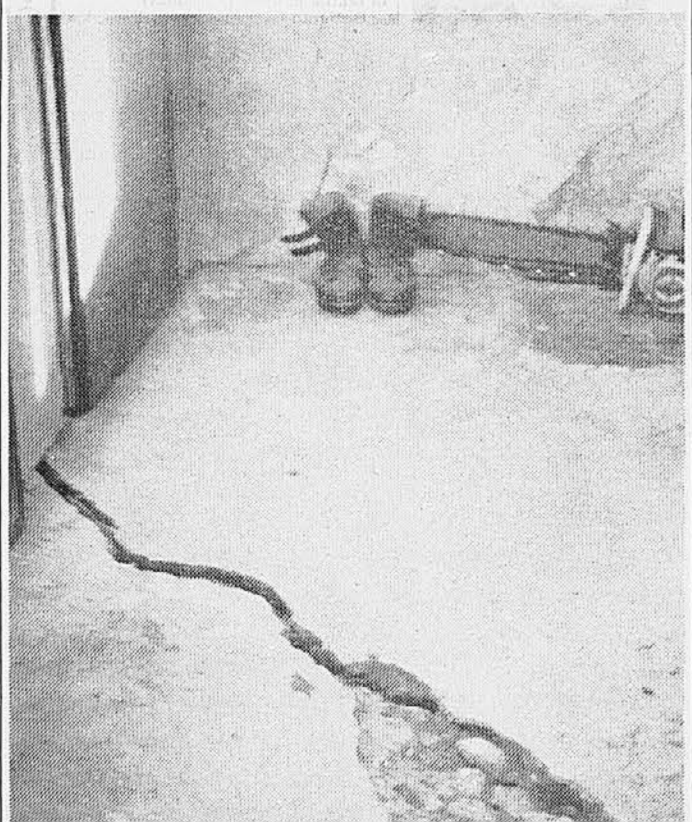
Težko je opisati občutek, ko vstopiš skozi čudno kriva vrata, ki nimajo ne navpičnice ne vodoravnice. Ko skozi taka vrata stopiš na betonska tla, v katerih zija tri, štiri centimetre široka razpoka, ki se pričenja pod vratnim podbojem in se zlije s še širšo zidno razpoko v vogalu večje veže, imaš občutek, da si na rahlo zibajoči se barki, saj leseni pod nikjer ni več raven, vrata v kuhinjo na desni strani hodnika pa so še bolj kriva kot vhodna. Pri srcu pa te stisne, ko vstopiš v dnevno sobo, ki dvema članoma šestčlanske družine očitno služi tudi kot spalnica. Tu je občutek še bolj mučen, še bolj moreč. Sedeš na klop v kmečki kot in se nehote zazreš v razpoko, skozi katero v prostor silijo sončni žarki. In ko ti pogled uide še malo više, proti stropu, nehote pogledaš, kam bi odskočil, če bo s stropa padla nova zaplata ometa. Še na kaj hujšega pa pomisliš, ko mladi gospodar, štiridesetletni **Martin Romih** pokaže novo razpoko, ki je od včeraj do danes nastala na mavčni plombi, kakršne so mu veleli delati gradbeni inšpektorji. Te sveže razpoke namreč pokažejo, da se plaz še ni umiril, da se drsi in da to, dobra tri desetletja staro zgradbo in skoraj novo gospodarsko poslopje pod njo, še vleče v dolino.

»Nikoli prej se tu zemlja ni premikala. Vsaj da bi mi vedeli ne. Čeprav videz zemljišča nad našo hišo kaže, da je tu nekoč že moral biti plaz. Mojo rojstno hišo smo podrli leta 1957 in zgradili tole. Pol je zidane, pol lesene. Za kaj več takrat ni bilo denarja. Ko nam je šlo malo bolje, smo želeli postaviti nov hlev in nov dom. Doli, tik ob glavni cesti smo hoteli graditi, pa nismo dobili dovoljenja za gradnjo hleva. Samo tu lahko stoji, so nam rekli ljudje iz občine, pa nikjer drugje. Postavili smo hlev in ker hiša ne more biti daleč od nje, smo tu zgoraj zastavili še novi dom. V hlevu imam kot kooperant šmarskega kmetijskega kombinata osem glav govedi, nekaj prašičev, ovce. Na nekaj manj kot osem hektarov veliki kmetiji z ženo Olgo, mojima staršema, osemletnim Sandijem in desetletno Lidijo pridelamo precej poljščin, pa še mleko oddajamo. Tako za silo shajamo in počasi gradimo. Prvo letošnje deževje pa se je pričela naša nesreča, ki se je ob drugem deževju še povečala in za katero ne vemo, kdaj in kje se bo končala,« nam je očitno že vajen življenja v razmajani stavbi dokaj mirno pripovedoval Martin.

Od več kot sto plazov, ki so se v letošnjem deževnem poletju sprožili v šmarski občini, je ta, pri Romihovih, ljudem povzročil največ gorja. Gradbeni inšpektor **Tone Vahčič** je Romihovim prepovedal bivanje v hiši, **Jože Petovar** iz kombinata pa je ukazal izprazniti in podreti hlev. Na šmarskem izvršnem svetu so Romihovim dali največ, kar so mogli. Sto milijonov dinarjev nepovratnega denarja pa je bilo dovolj komaj za okna in vrata za hišo v gradnji, ki očitno stoji na trdnem, izven območja plazu. Nekaj pomoči obljubljajo tudi iz kombinata, od koder pa je doslej ni bilo še nič. Tako ostajajo Romihovi spet bolj ali manj sami s svojo nesrečo, ki brez slehernega pretiravanja grozi z najhujšim. Morda se domači tega niti ne zavedajo, pa četudi Martin pravi, da bi se morda preselili v katero turističnih prikolic, ki sedaj samevajo na mnogih tovarniških dvoriščih. »V novi hiši gradim dimnik. Včeraj sem prišel do prve plošče. Morda bi res lahko za silo usposobil prostor ali dva in se z družino preselil na varnejše,« je pritrdil našemu mnenju, da se ta stavba lahko zdaj zdaj sesede kot hiša iz kart.

In kaj bo, če bo to ponoči? Ko bodo starši, Martin, Olga pa Sandi in Lidija spali? Pa to sploh ni nemogoče. Zdaj je še čas za pomoč Romihovim, da se preselijo bolj na varno, pa čeprav za leto ali dve pod bolj hladno streho. Po prvem močnem deževju, ko bodo trije zasuti vodnjaki visoko nad domačijo Romihovih spet spuščali več vode pod plaz, se lahko zgodi, da se bo plaz močneje odtrgal.

VLADO SMOLE

RAZPOKE V PODU, V STENAH... (Foto: V. S.)

Radgonska ZK potrebuje mlade ljudi s svežimi zamislimi

Žal pa jih je v tej partijski organizaciji vedno manj – Neaktivne osnovne organizacije – Spremeniti bo treba metode dela

GORNJA RADGONA, 9. novembra – Na programsko-volilni seji občinske organizacije ZKS Gornja Radgona so se delegati veliko pogovarjali o lastni organizaciji in njenih težavah, ki jih tudi v tej občini ni malo. V zadnjem letu in pol je zvezo komunistov v občini zapustilo 121 članov, velika večina – stoštirje – so odšli po lastni volji. Tudi ta podatek so nekateri razpravljalci uporabljali kot dokaz, da se organizacija ni dovolj približala niti svojemu članstvu, kaj šele nečlanom.

Precej govora je bilo tudi o kadrovski prenovi občinske organizacije, ki potrebuje mlade s svežimi idejami in z drugačnimi metodami dela. Dogovor, da je treba pridobiti v organizacijo skupino mladih, ki bi pripravili novo programsko jedro za reševanje konkretnih problemov v občini, je sicer dober, toda ob dejstvu, da v zvezo komunistov mladi skorajda več ne vstopajo, je vprašanje, kako ga bo mogoče uresničiti. Ob neaktivnih osnovnih organizacijah tako v gospodarskih organizacijah kot v krajevnih skupnostih, ki se pogosto sestajajo le, če jih k temu pripravi občinski komite, zveza komunistov v občini za mlade prav gotovo ne bo posebno privlačna.

Na seji so delegati izvolili enaindvajset novih članov občinskega komiteja, ki bo v torek izvolil predsednika, sekretarja in izvršnega sekretarja. Za najvišjo funkcijo je kandidat z največ podpore **Dušan Zagorc**, za sekretarja je znova predlagan **Tone Pevec**, za izvršnega sekretarja pa sta kandidata **Manja Kurbus** in **Bojan Macuh**.

Delegati konference so sprejeli tudi izjavo za javnost, v kateri se izrekajo proti sojenju Azemu Vllasiju.

J. P.

MIMOGREDE

Zahvala v znamenju sv. Martina

Vinogradniki in kletarji dobro vedo, da brez žvepla pri negi vina ne gre. Z žveplom so negovali vino že Rimljani in vse do danes številnim strokovnjakom še ni uspelo najti nadomestila zanj. Sicer pa z mero uporabljane količine žvepla glavi ne škodijo, seveda, če ne posežejo vmes »pregloboki kozarci«.

Šalo na stran. V kletarstvu nepogrešljivo žveplo na azbestne trakove, imenovane tudi žveplenice, nanašajo tudi delavci tozda Slovenske gorice – Haloze, ptujskega kmetijskega kombinata. Njihove žveplene trakove je najti po vseh trgovinah slovenskih vinorodnih krajev. Nasploh o njihovi kakovosti vse najbolje, pa tudi njim se primeri, da budnemu očesu kontrole kaj uide. Pa saj ne gre za ceno, če je na traku manj žvepla, kot bi ga moralo biti. Bolj neprijetno je, ker zaradi nepravilnega nanosa žvepla na papir kletar, ko žvepla mošt ali vino, ne more odmeriti pravilne količine.

Tako se je primerilo tudi vinogradniku Antonu Korošcu iz Nove gore nad Slovensko Bistrico. Na nekaj žveplenicah iz na novo odprtega polkilogramskega zavitka je bilo žvepla manj, kot bi ga moralo biti. To je javil tudi Mariji Štrafela, v obratu žveplarne zadolženi za reklamacije. Presenečenje pa je prišlo prej, kot bi lahko pričakoval. Že naslednji dan mu je namreč poštar s Ptuja prinesel na dom dva zavitka novih, brezhibnih žveplenic.

Se je bitka za trg in kupce torej le pričela?

VLADO SMOLE

SGP Konstruktor ustanavlja mešano podjetje v tujini

MARIBOR, 9. novembra – Predstavniki SGP Konstruktor in podjetja Centrovod iz Lenarta so se skupaj z dvema avstrijskima poslovnima partnerjema dogovorili, da bodo v Innsbrucku v Avstriji ustanovili mešano podjetje za gradbeno dejavnost. Ob ustanovitvi mešanega podjetja bo Konstruktor vložil 30 odstotkov začetnega kapitala, Centrovod 10 odstotkov in oba avstrijska partnerja vsak pa 30 odstotkov. Po avstrijskih zakonih so zadevo že uredili. Po besedah glavnega direktorja Adolfa Klokočovnika čakajo sedaj samo še na soglasje zveznega sekretariata za ekonomske odnose s tujino. M. K.

Velike izgube v mariborskem gospodarstvu

MARIBOR, 9. novembra – Po prvih podatkih SDK Maribor je znašala skupna izguba v mariborskem gospodarstvu v prvih devetih mesecih letos 866 milijard 677 milijonov dinarjev. V delovnih organizacijah in tozdih z izgubo je zaposlenih 25.678 ljudi. M. K.

Izgube radgonskega gospodarstva presegle ustvarjeno akumulacijo

Podjetja naj preverijo donosnost svojih proizvodnih programov, so med drugim sklenili na seji občinske skupščine

GORNJA RADGONA, 9. novembra – V gospodarstvu radgonske občine s poslovnimi rezultati ob tričetrtletju ne morejo biti zadovoljni, so danes lahko slišali delegati zborov skupščine občine Gornja Radgona na skupnem zasedanju. S skupaj devetinšestdesetimi milijardami dinarji izgub so v občini za prek devet milijard dinarjev presegli skupaj ustvarjeno akumulacijo. Te je bilo za skoraj šestdeset milijard, kar polovico od tega pa je je ustvaril radgonski kmetijski kombinat. Največja izgubarja sta tozd Radenske Tovarna polnilne opreme s 25,3 milijarde dinarjev in Elektro Gornja Radgona s 27,68 milijarde dinarjev izgube.

Tudi drugi podatki iz gospodarstva niso spodbudni: fizični obseg proizvodnje se je, na primer, v primerjavi z lanskim letom zmanjšal za 1,8 odstotka, samo v letošnjem septembru pa se je v primerjavi z avgustom zmanjšal za 11 odstotkov.

Zato so se delegati skupščinskih zborov strinjali s sklepi, ki jih je predlagal občinski izvršni svet, in sicer, da od vseh gospodarskih organizacij v občini zahtevajo, naj največjo pozornost posvetijo finančnim vprašanjem in gospodarjenju z denarjem. Vse organizacije združenega dela, posebno pa tiste, ki so najbolj zadolžene, naj izdelajo lastni program finančne sanacije, pri čemer naj poskrbijo predvsem za spremembo neugodne strukture posojil. Podjetja z izgubo ali z zmanjšano prodajo svojih izdelkov naj preverijo donosnost in uspešnost svojih proizvodnih programov, poleg tega pa so vse izvoznike pozvali, naj ne glede na trenutno močno zaostajanje tečaja dinarja za uradno priznano inflacijo še naprej vztrajajo pri izvozni usmerjenosti. Menili so tudi, da zaradi težav v gospodarstvu občine in zaradi njegove velike obremenjenosti z dajatvami in obveznostmi izgub samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v občini ni mogoče reševati z zviševanjem prispevnih stopenj, ampak z racionalizacijami in drugimi ukrepi v družbenih dejavnostih.

JOŽE POJBIČ

Dr. Ervin Mejak

Življenje in delo dr. Ervina Mejaka je zgodovinska izkušnja slovenskega izobraženca, ki je odraščal pred prvo svetovno vojno in ob njenem koncu za slovenstvo odločilno posegel v dogajanje, katerega rezultat je slovenska severna meja. Narodnozavedno je deloval v predvojni Jugoslaviji in bil leta 1941 pregnan v Srbijo, se takoj vključil v delo za NOV, po osvoboditvi pa se predano posvetil poklicu in delu na različnih področjih družbenega življenja in ostal aktiven do smrti.

Dr. Ervin Mejak se je kot odvetnik vse življenje boril za pravičnost. Drugo področje njegovega dela je bila zavezanost slovenstvu: Ob slovesu na grobu je bilo slišati besede, da je bil pokojni dr. Ervin Mejak predan družini, poklicu in domovini.

Dr. Ervin Mejak se je rodil pred 90 leti v Slovenski Bistrici. Vse življenje je bil tesno povezan s celjskim območjem. Kot dijaka celjske gimnazije so ga leta 1917 vpoklicali in poslali na soško fronto. V slovensko vojsko je vstopil leta 1918 na poziv generala Maistra. Bil je med prvimi borci – prostovoljci. Zlasti njemu gre zasluga, da je kot vodja vzdrževalne enote borcev prostovoljcev dosegel razorožitev mariborske vojašnice brez prelivanja krvi. Nato je bil s svojo vojsko na Koroškem, kjer je bil tudi ranjen, zato je dobil tudi Obilićevo zlato medaljo za hrabrost. Po prvi svetovni vojni je končal študij prava na Univerzi v Ljubljani in potem kot odvetnik služboval na celjskem območju (Celje, Slovenske Konjice, Gornji Grad). Okupator ga je leta 1941 pregnal v Srbijo. Že tega leta je začel sodelovati s partizani v Užicah. Iz Srbije se je po vojni vrnil v Celje in vključil v delo na raznih področjih.

Dr. Ervin Mejak je kot slovenski izobraženec svoje delo in svoje izkušnje bogato posredoval s številnimi svojimi deli. Že pred vojno, leta 1937, je objavil publikacijo V boju za našo severno mejo. O tej tematiki in o izgnancih v Srbijo je objavil več člankov v revijah Borec, Dialogi, TV 15 (Franjo Malgaj. Naša vojaška zmaga na Koroškem. Zakaj smo se slovenski fantje borili na soški fronti. Izgnali so me v Srbijo).

Dr. Ervin Mejak je bil vnet zagovornik okolju pravega odnosa, ki mu je posvetil veliko skrb, kar kaže več njegovih kritičnih zapisov o okolju, videzu mesta Celja, pomanjkljivostih itd. Za njegovo aktivnost, za dobro Celja, so mu kot zaslužnemu občanu podelili Celjski grb. Dr. Ervin Mejak je bil tudi velik ljubitelj narave, zlasti planin. Kot vnet planinec je opisoval naravo in planine v Planinskem vestniku in v Novem tedniku. Po vojni je bil dr. Ervin Mejak aktiven v raznih organizacijah. Aktiven je ostal tudi po upokojitvi leta 1973. Bil je eden najbolj gorečih pobudnikov za postavitev spomenika generalu Maistru in ga tudi odkril leta 1988 kot eden od najbolj zaslužnih živečih Maistrovih borcev. Za svoje delo med vojno in po vojni je dr. Ervin Mejak prejel več visokih odlikovanj, med katerimi je treba poleg spomenice 1941 predvsem omeniti Titovo pohvalo leta 1941 v Užicah. Smrt dr. Ervina Mejaka je za Slovence velika izguba.

VINKO JENŠTERLE

PRAVNA POSVETOVALNICA

Onemogočeno bivanje v stanovanju

Z. V., Celje: Po razvezi zakonske zveze z ženo še vedno stanujem v skupnem stanovanju. Ker pa se ne razumeva najbolje, mi ves čas grozi, da bo v moji odsotnosti zamenjala ključavnico na vhodnih vratih in mi tako onemogočila bivanje v stanovanju. Kaj naj storim v primeru, če bo grožnjo uresničila?

ODGOVOR: Ker navajate, da je sodišče določilo ženo za imetnico stanovanjske pravice, se boste morali iz stanovanja izseliti tedaj, ko vam bo bivša žena priskrbela najpotrebnejše prostore. Do takrat pa stanovanje lahko nemoteno uporabljate. V primeru zamenjave ključavnice bi šlo za nezakonito dejanje, ki bi se mu najlaže uprli z vložitvijo tožbe zaradi motenja posesti. Pogoj pa je vložitev tožbe v roku 30 dni od dneva zamenjave ključavnice oziroma od dneva, ko bi vi za to zvedeli. V postopku je nato treba dokazati, da ste imeli posest stanovanja, torej da ste ga ves čas nemoteno uporabljali in da je bil opravljen protipraven poseg, s katerim vam je bila posest odvzeta. Če bi uspešno dokazovali, bi sodišče odredilo vrnitev odvzete posesti, to pomeni, da bi ponovno lahko uporabljali stanovanje.

Pridobitev pravice do vožnje motornega vozila

B. G., Izola: Prosim za pojasnilo, s koliko leti je mogoče voziti motorna vozila različnih kategorij.

ODGOVOR: Motorno vozilo lahko vozi oseba, ki je duševno in telesno to zmožna storiti, ki je opravila vozniški izpit za določeno kategorijo, ki ji z odločbo pristojnega organa ni prepovedano voziti motornega vozila in ki je dopolnila 18 let. Ta starostna meja velja za vse kategorije, razen za kategorjo D in delno E. Pravico do vožnje avtobusa in trolejbusa namreč pridobi oseba, ki je dopolnila 21 let starosti. Po drugi strani pa dopolnjena starost 16 let dovoljuje vožnjo motornega kolesa z motorjem, katerega prostornina ne presega 125 kubičnih centimetrov.

Kako zamenjati stanovanje

S. J., Ljubljana: Sama stanujem v velikem neudobnem stanovanju brez centralnega ogrevanja. Pred nedavnim sem srečala znance, ki pa bivajo v novejšem, vendar premajhnem stanovanju. V pogovoru smo ugotovili, da bi zamenjava stanovanj ustrezala obojim. Nobenemu pa ni jasno, kako je zamenjavo mogoče opraviti.

ODGOVOR: Po določilih zakona o stanovanjskih razmerjih dva imetnika stanovanjske pravice lahko zamenjata svoji družbeni stanovanji, če se oba stanodajalca s tem strinjata. Stanodajalca, torej »lastnika« oziroma razpolagalca s stanovanjem, morata dati soglasje v pisni obliki. Če kateri od njiju v 30 dneh soglasja ne da ali zavrne soglasje za zamenjavo, lahko upravičenec zahteva soglasje pri sodišču, ki presodi, ali ima predlagatelj pravico do zamenjave. Zamenjava stanovanj pa ni dovoljena, če je katero od stanovanj v hiši, ki je predvidena za rušenje, ali v hiši, za katero je vložena zahteva za razlastitev ali če je imetniku stanovanjske pravice odpovedano stanovanjsko razmerje ali če gre za navidezno zamenjavo. Po pridobljenih soglasjih skleneta oba imetnika stanovanjske pravice pogodbo o zamenjavi in jo dostavita stanodajalcema, stanovanjski skupnosti in skupnosti stanovalcev. Z zamenajvo pridobi vsak od imetnikov stanovanjsko pravico na tistem stanovanju, ki ga je dobil v zamenjavo.

KUPON

za pravno posvetovalnico »Dela«

Odpoved dediščini

M. G., Jesenice: Po pokojnem sorodniku, ki je živel na drugem koncu Slovenije, se je pričel zapuščinski postopek. Dobil sem vabilo za obravnavo, ki pa se je ne bi želel udeležiti, ker se nameravam dediščini odpovedati. Ali lahko to storim pisno?

ODGOVOR: Dediščini se lahko odpoveste z izjavo, ki jo lahko podaste na zapuščinski obravnavi ali ki jo podpisano pošljete zapuščinskemu sodišču. Predhodno morate izjavo o odpovedi overiti. Lahko pa tudi stopite na najbližje temeljno sodišče oziroma njegovo enoto in izjavo o odpovedi dediščini podaste na zapisnik. Pri tem se lahko dediščini odpoveste samo v svojem imenu ali tudi v imenu svojih potomcev.

PISMA BRALCEV

Dve primerjavi med Zahodom in Vzhodom

Zadnje čase so naši časopisi in drugi mediji polni lepih besed o tržni ekonomiji, podjetništvu, menedžmentu in podobnem. Radi bi stopili v Evropo in se primerjali z razvitim svetom, toda meni kot nekdanjemu dolgoletnemu zdomcu, so te primerjave včasih dokaj čudne, če ne smešne.

Pa poglejmo vsaj dve:

● Stečaji

Če v ZRN bankrotira lastnik podobne tovarne, kot je Tomos, se ve, kaj mu preostane – pištola ali po sodni zaplembi in razprodaji imetja ponovni začetek iz niče. Pri nas pa vodilni, ki so zafurali sicer družbeno (beri nikogaršnjo) tovarno, na žalost nadaljujejo svojo življenjsko pot po drugih, prav tako donosnih in uglednih službah ter vodilnih mestih. Njihovo osebno premoženje ni v ničemer prizadeto. Enako velja za njihove državljanske pravice, ki jih lahko na Zahodu zgubite za nekaj let. Z bankrotom namreč dokažete, da niste sposobni skrbeti sami za sebe. Pri nas postanete v najslabšem primeru svetovalec ali vas celo upokojijo z nadpovprečno dobro pokojnino. Niti slučajno pa vodilna oseba ne postane tehnološki presežek ali gre v prekvalifikacijo za npr. kurirja, ker se je pokazalo, da ni sposobna za menedžerja.

● Reševanje stanovanjskega vprašanja

Pri nas je to urejeno diametralno nasprotno kot v t. i. razvitem svetu. V Nemčiji država daje stanovanja tistim s povprečnimi plačami. Političnemu ali poslovnemu establishmentu niti slučajno ne pade na pamet, da bi svoje stanovanjske probleme reševal na račun davkoplačevalcev. Kupijo si sami stanovanje ali hišo, z gotovino ali posojilom, v glavnem z lastnimi sredstvi.

V Mladini berem, da skoraj 100 odstotkov slovenskih vodilnih osebnosti živi v družbenih stanovanjih in hišah, za katere celo ne plačujejo ekonomske stanarine. Podatek verjetno drži tudi za druge republike. Vodilna garnitura – kljub temu, da ima za naše razmere zelo visoke plače – sploh ne razmišlja o najemanju dragih posojil oziroma o tem, da si sama reši svoj stanovanjski problem. Država, to je davkoplačevalci, jim da stanovanje ali celo hišo.

Ker ta način reševanja stanovanjskega vprašanja navadnemu državljanu ni dostopen, si kupi stanovanje ali zgradi svojo hišo sam, in sicer tako, da si nakoplje dolgoročna revalorizirana posojila. Tako si za 20 ali 30 let uniči življenje s skrbjo, kako preživeti, če gre ena plača v družini za odplačevanje stanovanjskega posojila. Ni čudno, da so potem ljudje prisiljeni zapravljati svoj prosti čas s »sivo ekonomijo« namesto za počitek, kulturo, vzgojo otrok ali potovanja.

FRANC KASTELIC, Ljubljana

Do kdaj še odstotki?

Že nekaj mesecev oziroma vse letošnje leto se pokojnine v skladu z rastjo življenjskih stroškov vsak mesec povečujejo vsem upravičencem ENAKO, torej za 20 ali 25 odstotkov. »Enakost« je seveda samo v odstotkih, saj se življenjski stroški v dinarjih večajo prav za vse upokojence enako. S pomočjo »enakega« povečevanja so nekateri »prilezli« od 200 starih milijonov do 400, drugi pa o dveh milijard do štirih.

Razlike bodo kajpada vedno večje, če bo šlo tako naprej. Vprašujem, zakaj tudi skupnost pokojninskega zavarovanja dela vedno večje socialne razlike. Ni pravilno in tudi pošteno ne. Ali je tak postopek res samo zaradi lažjega izračunavanja? (Pri tolikih računalnikih!). Kar zdi se mi, da o takem načinu povečevanja odločajo predvsem tisti iz višjih skupin.

Po mojem mnenju bi bilo prav in pravično, da bi se pokojnine višale po določeni lestvici. Odstotki bi lahko ostali, le da bi bili na primer 5 za najvišje, nato 10, 15, 20, 25... za tiste z najnižjimi pokojninami.

Letošnje leto je že skoraj mimo in v njem je pač šlo, kot je šlo. Za prihodnje leto bi pa razmislek o mojem predlogu lahko prišel v poštev. Rad bi slišal še za mnenje drugih upokojencev oziroma upokojenskih organizacij, saj ne trdim, da je moj predlog najboljši in najbolj pravičen. Morda bi najboljšo rešitev prinesla primerna anketa?

LEON JANŠKOVEC, Planinska pot 18, Križe

Vozniki s slabo prometno kulturo

Pred nekaj dnevi sem stal v večernih urah, ko so že gorele cestne svetilke, ob Celovški cesti, pri Stari šišenski cerkvi in opazoval promet. Čez prehod za pešce se je podala mati. Za roko je držala tri leta starega otroka. Ker prehod ni opremljen s semaforji, sta še nekam varno prispela do sredine ceste. Vozilo, ki je prihajalo z njene leve, je disciplinirano ustavilo, prav tako tudi vozilo, ki je prihajalo iz smeri mesta. Mati je obstala pred drugim vozilom, ki je bilo na njeni desni in je čakalo, da bo varno prečkala cesto. Toda mati in otrok sta kar naprej čakala. Opazil sem, da se je mati ozirala po naslednjem voznem pasu, po katerem so prihajala vozila iz mesta. Že je hotela stopiti na skrajni vozni pas, ko je po njem pridrvelo vozilo, za njim še drugo in tretje. Vozniki so se požvižgali na cestno prometne predpise, ki velevajo, da je pri prehodu za pešce treba zmanjšati hitrost in preveriti, če je prehod prost. Že samo stoječe vozilo je bilo dovolj za tako opozorilo. Dalo je slutiti, da je za njim pešec. Toda nič takega se ni zgodilo, kar bi kazalo, da so vozniki to znamenje razumeli.

Takšnih primerov je vsak dan nešteto, skoraj na vseh prehodih. Naši prometni organi se trudijo, da bi takšne kršilce izsledili. V svojih modrih vozilih jih že od daleč opazijo. Medseboj se sporazumevajo z dvignjenimi prsti.

V zamejstvu so napravili sledeč preizkus. Predstavnica prometnega organa je v civilu prečkala cesto. Njeni kolegi v civilnem vozilu so takšne prekršitelje, ki niso ustavili pred prehodom za pešce ob stoječem vozilu, javili prek radijske postaje svojemu kolegu, ki je stal nekaj sto metrov dalje. Izplačalo se je! Pri nas bi se izplačalo celo podnevi! Nisem prometni strokovnjak in ne bi želel deliti nasvetov našim sicer izkušenim, toda premaloštevilnim prometnim organom, vendar bi želel opozoriti na ta resen problem, ki sem mu vsak dan priča.

MARIJAN PEGAN, Na Jami 11, Ljubljana

Vse, ki bi radi v rubriki »Pisma bralcev« kaj potožili, pohvalili ali na kaj opozorili, obveščamo, da ne bomo objavljali pisem, ki ne bodo podpisana s polnim naslovom. Hkrati opozarjamo vse, naj bodo njihovi prispevki kratki, ne daljši od 60 vrstic.